

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΑΣΚΟΥΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2010- 2013 ΚΑΙ ΟΙ
ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ

ΣΚΛΑΒΟΥ ΜΑΡΙΝΑ

ΓΙΑΛΙΤΑΚΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ

ΜΠΑΛΑΜΠΑΝ ΙΩΑΝΝΑ-ΛΑΡΙΣΑ

ΓΕΡΑΣΙΜΙΔΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ
ΜΑΪΟΣ 2015

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	6
Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Η.....	7
Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ.....	8
ΜΕΡΟΣ Ι	
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ – ΣΧΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
1.1 Οι Δημόσιοι Φορείς και ο Δημόσιος Τομέας στην Ελλάδα	9
1.2 Το Οικονομικό Πρόβλημα και ο ρόλος της Δημόσιας Οικονομικής	10
1.3 Σχέση Δημόσιας Οικονομικής με την Οικονομική Επιστήμη	11
1.4 Τα Μέσα Δράσης των Δημόσιων Φορέων στην Οικονομία.....	11
1.5 Φόρος και Φορολογία - Ποιοι υπόκεινται – Διάκριση φορολογίας.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	
2.1 Ο.Ν.Ε και Δημοσιονομική Πολιτική	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	
3.1 Κρατικός προϋπολογισμός και δημοσιονομική πολιτική	19
3.2 Δημόσιος Δανεισμός και Φορολογία – Λόγοι για τους οποίους δανείζονται οι δημόσιοι φορείς	20
3.3 Διαφορές Εσωτερικού – Εξωτερικού Δανεισμού	22
3.4 Δημόσιο χρέος στην Ελλάδα πριν και κατά την περίοδο 2010 -2013	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	
4.1 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΜΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	25
4.2 Συνέπειες και Τρόποι αντιμετώπισης Φοροδιαφυγής	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο	
5.1 Το Χρονικό της Μεγάλης Κρίσης.....	31
5.2 Διαδικασία αποδέσμευσης δόσεων	38
5.3 Ο ρόλος του ΔΝΤ	38
Μ Ε Ρ Ο Σ Ι Ι	
Η ΑΣΚΟΥΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2010 - 2013	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
«ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ ΓΟΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΚΑΙ ΚΕΡΔΩΝ ΑΠΟ ΛΑΧΕΙΑ»	40
1.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΔΩΡΕΩΝ, ΓΟΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ, ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ	41
1.2 ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2°

«ΔΙΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ»	44
2.1 ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	44
2.2 ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3°

«ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»	47
3.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	47
3.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	67
3.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	72

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4°

«ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ – ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ»	79
4.1 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (ΑΡΘΡΟ 1 ΤΟΥ Ν.3845/2010)	80
4.2 ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ (ΑΡΘΡΟ 3 ΤΟΥ Ν.3845/2010)	81
4.3 ΑΥΞΗΣΗ Φ.Π.Α. ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΦΟΡΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ	82
4.4 ΕΚΤΑΚΤΗ ΕΙΣΦΟΡΑ ΣΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	82

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5°

«ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΜΕΤΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ»	84
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6°

«ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ, ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ»	89
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7°

«ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ, ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»	93
7.1.ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Ν.2238/1994 ΜΕ ΤΟΝ Ν.4110/2013	93
7.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	110

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8°

«ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ, ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΜΕΤΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ Ν.4046/2012, ΤΟΥ Ν.4093/2012 ΚΑΙ ΤΟΥ Ν.4127/2013 ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»	118
8.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	118
8.2 ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	121
8.2.1 Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις	121
8.2.2 Κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα	123
8.2.3 Εισόδημα από κεφάλαιο	128
8.2.4 Εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου	130

8.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ	130
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο	
«ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»	135
9.1 ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ	136
9.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ	137
9.3 ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑΣ.....	138
9.4 ΤΗΡΗΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ.....	138
9.5 ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΕΩΝ	139
9.6 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ.....	140
9.7 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ	141
9.8 ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ	142
9.9 ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΜΑ.....	144
9.10 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ	146
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο	148
«ΕΝΙΑΙΟΣ ΦΟΡΟΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ».....	148
Μ Ε Ρ Ο Σ Ι Ι Ι	
ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ – ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΟΥΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2010 – 2013	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
1.1 Οι Απόψεις των Εργαζομένων στην Ελλάδα για την Ασκούμενη Φορολογική Πολιτική την Περίοδο 2010 - 2013.....	157
1.2 Οι Απόψεις των Επιχειρήσεων στην Ελλάδα για την Ασκούμενη Φορολογική Πολιτική την Περίοδο 2010 – 2013	165
1.3 Τελικά Συμπεράσματα για τις Απόψεις Εργαζομένων και Επιχειρήσεων για την Ασκούμενη Φορολογική Πολιτική την Περίοδο 2010 – 2013.....	172
1.4 Απόψεις της Αντιπολίτευσης και των λοιπών κομμάτων της Βουλής, για την ασκούμενη φορολογική πολιτική στην Ελλάδα την περίοδο 2010 – 2013.	174
Μ Ε Ρ Ο Σ Ι V	
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΤΟΣ 2010, 2012 ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΕΤΟΣ 2014 ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.	180
1.1 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου για τη χρήση του έτους 2009 (οικ.2010), βάσει της τελευταίας προσαρμογής των συντελεστών φορολόγησης του Ν.2238/1994	180

1.2 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου για τη χρήση του έτους 2011 (οικ.2012), βάσει της τελευταίας προσαρμογής των συντελεστών φορολόγησης του Ν.2238/1994 από το Ν.4024/2011.	181
1.3 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου φορολογικού έτους 2014, βάσει των νόμων 4110/2013 και 4172/2013.	182
1.4 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου για τη χρήση του έτους 2009 (οικ.2010), βάσει της τελευταίας προσαρμογής των συντελεστών φορολόγησης του Ν.2238/1994	183
1.5 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου για τη χρήση του έτους 2011 (οικ.2012), βάσει της τελευταίας προσαρμογής των συντελεστών φορολόγησης του Ν.2238/1994 από το Ν.4024/2011.	184
1.6 Υπολογισμός φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου φορολογικού έτους 2014 βάσει των Νόμων 4110/2013 και 4172/2013	184
1.7 Υπολογισμός φόρου εισοδήματος με την ενιαία κλίμακα των μισθωτών.....	185
1.8 Υπολογισμός φόρου εισοδήματος από ατομική επιχείρηση φορολογικού έτους 2014, βάσει των Νόμων 4110/2013 και 4172/2013.....	186
1.9 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου για τη χρήση του έτους 2009 (οικ.2010), βάσει της τελευταίας προσαρμογής των συντελεστών φορολόγησης του Ν.2238/1994	187
1.10 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου, με κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογικού έτους 2014, βάσει των νόμων 4110/2013 και 4172/2013.....	188
1.11 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου για τη χρήση του έτους 2009 (οικ.2010), βάσει της τελευταίας προσαρμογής των συντελεστών φορολόγησης του Ν.2238/1994	189
1.12 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου, με κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογικού έτους 2014, βάσει των νόμων 4110/2013 και 4172/2013.....	189
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ Ο.Ε. ΜΕ ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ 2238/94, 4110/13, 4172/13 ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ.....	
2.1 Φορολόγηση της Ο.Ε. βάσει του Ν.2238/94	193
2.2 Φορολόγηση της Ο.Ε. βάσει των Ν.4110/13 και 4172/13	194
2.3 Ας υποθέσουμε τώρα ότι η Ο.Ε. τηρεί απλογραφικά βιβλία του ΚΦΑΣ.	195
Μ Ε Ρ Ο Σ V	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΑΣΚΟΥΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2010 – 2013 ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	208

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η διεθνής οικονομία βιώνει την μεγαλύτερη κρίση παγκοσμίως. Σε χώρες με ελλειπές ή ανύπαρκτο δημοσιονομικό περιβάλλον, όπως η Ελλάδα, η οικονομική κρίση έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις, με αποτέλεσμα επιχειρήσεις και κοινωνικό σύνολο να είναι εγκλωβισμένοι στις αναταράξεις της οικονομίας. Με περικοπές δαπανών, απολύσεις και αύξηση φορολογίας αναζητούν διεξόδους οι εκάστοτε κυβερνήσεις των ετών 2010- 2013 ώστε να βγουν από το τούνελ της οικονομικής κρίσης.

Με βάση τις Μακροοικονομικές και Μικροοικονομικές αναλύσεις ο πιο ασφαλής τρόπος για να επιτευχθεί η ισορροπία σε μια οικονομία και να καταφέρει να επιβιώσει σε μια οικονομική κρίση είναι η μείωση των φορολογικών συντελεστών, η αύξηση των δημοσίων επενδυτικών δαπανών και η μείωση του επιτοκίου δανεισμού. Με την μείωση των φορολογικών συντελεστών τόσο στα φυσικά όσο και στα νομικά πρόσωπα, το κράτος θα εξασφαλίσει περισσότερα φορολογικά έσοδα, αφού θα ενισχυθεί το διαθέσιμο εισόδημα καθώς και η κατανάλωση, ενώ παράλληλα θα μειωθεί και το κίνητρο της φοροδιαφυγής.

Τα παραπάνω ήταν ακριβώς το πρόβλημα που αντιμετωπίσαμε κατά την αναζήτηση πληροφοριών για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας. Ενώ, δηλαδή, διαπιστώσαμε ότι μόνο με την μείωση της φορολογίας υπάρχουν πιθανότητες να εξυγιανθεί ομαλότερα η οικονομική κρίση στη χώρα μας, εν τούτοις όχι μόνο δε μειώνονται οι φορολογικοί συντελεστές φυσικών και νομικών προσώπων, αλλά αντιθέτως, τα τελευταία χρόνια ψηφίζονται και νομιμοποιούνται συνεχώς νέοι νόμοι και προεδρικά διατάγματα, που αλλάζουν τους προηγούμενους τρόπους φορολόγησης και αυξάνουν τους συντελεστές φορολογίας εισοδήματος και μάλιστα όπως θα δούμε αναλυτικά στην εργασία ευνοούνται οι «προνομιούχοι» και πλήττονται οι μισθωτοί. Επίσης, δυσκολίες συναντήσαμε και στη διαχείριση του μεγάλο όγκου πληροφοριών.

Προκειμένου να απεικονιστεί με όσο το δυνατόν σαφέστερο και κατανοητό τρόπο η ασκούμενη φορολογική πολιτική τα έτη 2010- 2013, οι αλλαγές στον τρόπο φορολόγησης νομικών και φυσικών προσώπων, καθώς επίσης οι αντιδράσεις του κοινωνικού συνόλου και συμπεράσματα των φοιτητριών, η ομάδα μας εκπόνησε τμηματικά την παρούσα πτυχιακή εργασία. Πιο αναλυτικά : το 1^ο Μέρος ερευνήθηκε και συντάχθηκε από την φοιτήτρια Γιαλιτάκη Καλλιόπη, το 2^ο Μέρος με τα ψηφισθέντα φορολογικά νομοσχέδια την περίοδο 2010 – 2013 και το 4^ο Μέρος με τη συγκριτική μελέτη και τα παραδείγματα ερευνήθηκε και συντάχθηκε από την φοιτήτρια Σκλάβου Μαρίνα , ο νόμος 4110/2013 και ο νόμος 4172/2013 από την φοιτήτρια Γερασιμίδη Αφροδίτη, το 3^ο Μέρος με τις αντιδράσεις των φυσικών και νομικών προσώπων από την φοιτήτρια Λαρίσα Μπαλαμπάν, ενώ το 5^ο Μέρος τα συμπεράσματα, καταγράφηκε από τις φοιτήτριες Μαρίνα Σκλάβου και Γιαλιτάκη Καλλιόπη.

Τέλος , θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε εκ καρδίας τον κύριο Αναστασάκη Ανδρέα για το επίκαιρο και ενδιαφέρον θέμα που μας ανέθεσε, καθώς επίσης και για την πολύτιμη βοήθεια και συμβολή του στην εκπόνηση αυτής της εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο της πολιτικής λιτότητας που ακολούθησαν οι εκάστοτε κυβερνήσεις, με σκοπό τη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και τον περιορισμό της φοροδιαφυγής, προέβησαν σε σημαντικές μεταρρυθμίσεις στη φορολόγηση των φυσικών και νομικών προσώπων, με βασικό χαρακτηριστικό των ψηφισθέντων νομοσχεδίων, την έντονη φορολογική επιβάρυνση των φορολογουμένων.

Με την ψήφιση του Ν.3842/2010, επήλθαν σημαντικές αλλαγές στη φορολογία εισοδήματος, καθώς θεσπίζεται νέα κλίμακα φορολογίας εισοδήματος, η οποία είναι ενιαία για όλα τα φυσικά πρόσωπα με διατήρηση του αφορολόγητου ορίου στις 12.000 ευρώ, εισάγεται η συλλογή αποδείξεων για την εξασφάλιση του αφορολόγητου, αλλάζουν οι αντικειμενικές δαπάνες ή τεκμήρια διαβίωσης, ενώ καταργείται η απαλλαγή της πρώτης κατοικίας και θεσπίζεται νέο σύστημα απαλλαγής με συγκεκριμένα αφορολόγητα ποσά στη φορολογία κεφαλαίου, γίνεται εισαγωγή νέου τρόπου υπολογισμού του φόρου και θεσπίζεται ο Φόρος Ακίνητης Περιουσίας.

Επιβάλλεται με το Ν.3986/2011 ειδική εισφορά αλληλεγγύης στο ατομικό συνολικό φορολογητέο εισόδημα άνω των 12.000 ευρώ με προοδευτικό συντελεστή από 1% έως 4%, έκτακτη εισφορά στα ποσά της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης υπό προϋποθέσεις και τέλος επιτηδεύματος στους επαγγελματίες, ενώ με το Ν.4024/2011, αντικαθίσταται η κλίμακα φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων με νέα και με αφορολόγητο όριο στις 5.000 ευρώ.

Σημαντικές αλλαγές επήλθαν και με την ψήφιση των Νόμων 4110/2013 και 4172/2013 καθώς καταργείται η ενιαία κλίμακα φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων και τα εισοδήματα φορολογούνται με ξεχωριστές κλίμακες ανάλογα με την πηγή προέλευσης τους. Καταργούνται ένα πλήθος φοροαπαλλαγών και οι ελάχιστες εναπομείναντες ισχύουν μόνο για τα εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις (αποδείξεις, ιατρικές δαπάνες). Καταργείται το αφορολόγητο όριο για τα εισοδήματα από κεφάλαιο και επιχειρηματική δραστηριότητα, τα οποία φορολογούνται πλέον από το πρώτο ευρώ.

Στα νομικά πρόσωπα εισάγεται διαφορετικός τρόπος φορολόγησής τους με κριτήριο την τήρηση απλογραφικών ή διπλογραφικών βιβλίων, καταργείται η επιχειρηματική αμοιβή των Ομόρρυθμων Εταίρων και επιτρέπεται πλέον η έκπτωση όλων των δαπανών από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων, εκτός από ορισμένες μη εκπιπτόμενες του άρθρου 23 του Ν.4172/2013.

Με την εισαγωγή του ΕΝ.Φ.Ι.Α. στις 21.12.2013, αλλάζει δραματικά ο τρόπος φορολόγησης των ακινήτων, καθώς φορολογούνται τα πάσης φύσεως ακίνητα (κτίσματα, οικόπεδα, αγροτεμάχια), το κάθε ακίνητο ξεχωριστά και όχι η ακίνητη περιουσία στο σύνολό της, χωρίς αφορολόγητο όριο και μη λαμβάνοντας υπόψη τη φοροδοτική ικανότητα των πολιτών.

Υπήρξαν φυσικά έντονες αντιδράσεις από την πλευρά των εργαζομένων, των επιχειρηματιών και την αντιπολίτευση, καθώς τα ψηφισθέντα νομοσχέδια προκαλούν συρρίκνωση του εισοδήματος με αποτέλεσμα την πτώση της κατανάλωσης, εντείνουν την ήδη υπάρχουσα ανεργία και την επισφαλή εργασία, αποθαρρύνοντας τις επενδύσεις και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας οδηγώντας τον πληθυσμό της χώρας στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στο σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον με τις γρήγορες αλλαγές σε φιλοσοφίες, θεσμούς και συστήματα η Δημοσιονομική πολιτική επομένως και η φορολογία βρίσκονται σε διαδικασία διαρκούς εξέλιξης. Ιδιαίτερα κατά την χρονική περίοδο 2010 - 2013 η ασκούμενη φορολογική πολιτική της χώρας μας βίωσε τις περισσότερες και γρηγορότερες αλλαγές στην ιστορία της. Οι σημαντικές αλλαγές στο διεθνές οικονομικό κύκλωμα και η διεθνής οικονομική κρίση δεν άφησαν ανεπηρέαστη την Ελληνική Οικονομία. Οι Φορολογικές μεταρρυθμίσεις οι οποίες ψηφίστηκαν από τις εκάστοτε κυβερνήσεις είχαν σκοπό την εξυγίανση της οικονομικής κρίσης.

Με αφορμή λοιπόν τα παραπάνω θέσαμε ως συγγραφικό μας στόχο η παρούσα πτυχιακή εργασία να γίνει πηγή οικονομικών πληροφοριών με τρόπο κατανοητό και ευανάγνωστο σε κοινό, σπουδαστές και Ακαδημαϊκούς. Ένα εγχειρίδιο δηλαδή που να εμπεριέχει έννοιες, νομοσχέδια, αντιδράσεις και παραδείγματα κατανόησης των νομοσχεδίων έτσι ώστε ο οποιοσδήποτε να μπορεί να βγάλει τα δικά του συμπεράσματα για την προαναφερθείσα χρονική περίοδο.

Σ' αυτό το σημείο ας δούμε τα επιμέρους τμήματα της εργασίας που ακολουθεί.

Στο Πρώτο Μέρος παρουσιάζονται έννοιες της Δημόσιας Οικονομικής και την σύνδεση αυτών των με την εκάστοτε φορολογική πολιτική.

Στο Δεύτερο Μέρος αναλύεται η ασκούμενη φορολογική πολιτική (μαζί με την αιτιολογική έκθεση της εκάστοτε κυβέρνησης) από το 2010 έως το 2013, καθώς στην παρούσα εργασία εμπεριέχονται τα παρακάτω σημαντικά ψηφισθέντα φορολογικά νομοσχέδια: 3815/2010, 3828/2010, 3842/2010 (μαζί με τις συμπληρωματικές διατάξεις και τροποποιήσεις των νόμων 3986/2011 και 4024/2011), 3845/2010, 3899/2010, 3943/2010, 4110/2013, 4172/2013, 4174/2013 και 4223/2013.

Στο Τρίτο Μέρος εμπεριέχονται οι αντιδράσεις των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και της αντιπολίτευσης σχετικά με τα φορολογικά μέτρα που επιβλήθηκαν και οι επιπτώσεις που είχαν στο κοινωνικό σύνολο.

Στο Τέταρτο Μέρος γίνεται μία συγκριτική αξιολόγηση με παραδείγματα που αφορούν τον τρόπο φορολόγησης φυσικών και νομικών προσώπων προ μνημονίων και μετά.

Στο Πέμπτο Μέρος αναλύονται όλα τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ασκούμενη φορολογική πολιτική στην Ελλάδα την περίοδο 2010 – 2013 και οι επιπτώσεις που είχε στην κοινωνία.

Μ Ε Ρ Ο Σ Ι

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ – ΣΧΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Η Δημόσια Οικονομική ως κλάδος Οικονομικής Επιστήμης

Η Δημόσια Οικονομική είναι ο κλάδος της οικονομικής επιστήμης, που ασχολείται με την εξέταση των οικονομικών επιδιώξεων και των μέσων δράσεως των δημόσιων φορέων. Ειδικότερα, η Δημόσια Οικονομική ασχολείται με τον καθορισμό των κυριότερων επιδιώξεων και στόχων των δημόσιων φορέων και με την περιγραφή και ανάλυση των μέσων δράσεώς τους. Μια κατηγορία από τα μέσα αυτά είναι γνωστά ως δημοσιονομικά μέσα. Με τον όρο δημοσιονομικά μέσα εννοούμε τα έξοδα και τα έσοδα των δημόσιων φορέων όπως είναι π.χ. οι δημόσιες δαπάνες, οι φόροι, και ο δημόσιος δανεισμός.

Για να κατανοήσουμε λοιπόν, την εκάστοτε φορολογική πολιτική είναι απαραίτητο να εξοικειωθούμε με το αντικείμενο της Δημόσιας Οικονομικής και πώς αυτές οι έννοιες είναι αλληλένδετες αφού μια λανθασμένη Δημόσια Οικονομική επιφέρει μια μετέπειτα οικονομική κρίση.

1.1 Οι Δημόσιοι Φορείς και ο Δημόσιος Τομέας στην Ελλάδα

Το οικονομικό σύστημα της Ελλάδος χαρακτηρίζεται μικτό, δηλαδή παράλληλα με τις επιχειρήσεις ασκούν δραστηριότητα και οι λεγόμενοι δημόσιοι φορείς. Τέτοιοι φορείς είναι η Κυβέρνηση, η Βουλή, τα ασφαλιστικά ταμεία, δημόσια νοσοκομεία οι νομαρχίες, οι δήμοι, οι κοινότητες, η ΔΕΗ, ο ΟΣΕ κ.ά.

Οι παραπάνω φορείς είναι συνήθως συλλογικά όργανα που επιδιώκουν στόχους και χρησιμοποιούν μέσα διαφορετικά από εκείνα των ιδιωτικών φορέων. Οι δημόσιοι φορείς δεν κατέχουν παραγωγικούς συντελεστές όπως τα νοικοκυριά ούτε τους αγοράζουν από αυτά για να τους μετατρέψουν σε αγαθά όπως πράττουν οι επιχειρήσεις. Οι δημόσιοι φορείς χρησιμοποιούν συνήθως αναγκαστικά μέσα όπως είναι η φορολογία για την απόκτηση των πόρων και εν συνεχεία μετατρέπουν αυτούς τους πόρους σε αγαθά και υπηρεσίες τις οποίες παρέχουν στο κοινωνικό σύνολο χωρίς επιβολή τιμής.

Τέλος, οι αποφάσεις των δημόσιων φορέων δε συντονίζονται με τις αποφάσεις των ιδιωτικών φορέων αλλά από τον πολιτικό μηχανισμό λήψης αποφάσεων.

Ο αριθμός των δημόσιων φορέων είναι αρκετά μεγάλος και γι' αυτό το λόγο τους ταξινομούμε σε κατηγορίες. Τέτοιες κατηγορίες είναι οι ακόλουθες:

1) Η κεντρική διοίκηση ή κράτος. Εδώ περιλαμβάνονται η Βουλή, η Κυβέρνηση, τα υπουργεία κ.ά. Ουσιαστικά η κεντρική διοίκηση έχει σαν στόχο την παροχή προς το κοινωνικό σύνολο υπηρεσίες γενικού χαρακτήρα όπως είναι η δημόσια διοίκηση, η εθνική άμυνα, η δικαιοσύνη, η εκπαίδευση, η πρόνοια και η υγεία.

2) Οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης όπως είναι η σύνταξη, η περίθαλψη, καθώς και άλλα ειδικά επιδόματα.

3) Οι οργανισμοί νομαρχιακής και τοπικής αυτοδιοίκησης δηλαδή οι νομαρχίες ,οι δήμοι και οι κοινότητες.

4) Τα διάφορα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου όπως τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα νοσοκομεία κ.ά.

5) Οι δημόσιες επιχειρήσεις και οι οργανισμοί (ΔΕΚΟ) π.χ. Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού(ΔΕΗ), ΟΣΕ, δημόσιες τράπεζες .

Οι πιο πάνω δημόσιοι φορείς ασκούν σημαντική οικονομική δραστηριότητα σε όλες τις μικτές οικονομίες παρόλο που το μέγεθός της δραστηριότητας αυτής ποικίλλει ανάμεσα στα διάφορα κράτη. Οι δημόσιοι φορείς παρέχουν επομένως στο κοινωνικό σύνολο αγαθά ή υπηρεσίες δωρεάν ή έναντι κάποιου μικρού αντίτιμου.

Οι συνολικές δαπάνες των δημόσιων φορέων στη χώρα μας ξεπέρασαν το 2010 το 50 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της οικονομίας¹ .

1.2 Το Οικονομικό Πρόβλημα και ο ρόλος της Δημόσιας Οικονομικής

Το βασικό οικονομικό πρόβλημα κάθε κοινωνίας είναι η σχετική ανεπάρκεια των παραγωγικών πόρων η οποία δεν επιτρέπει την ικανοποίηση όλων των αναγκών των μελών της. Κάθε κοινωνία θα πρέπει να επιλέξει τις ανάγκες που θα ικανοποιούνται κάθε φορά καθώς και τα αγαθά που θα παραχθούν ώστε να μεγιστοποιείται η ευημερία των ατόμων της.

Η αποτελεσματική κατανομή των πόρων , η δίκαιη διανομή του παραγόμενου κοινωνικού προϊόντος και η σταθεροποίηση της οικονομίας σε επίπεδο πλήρους απασχόλησης χωρίς πληθωρισμό και ανισορροπίες στο ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών , καθώς επίσης και η επίτευξη υψηλού ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης ή ανάπτυξης , αποτελούν τους στόχους κάθε κοινωνίας και αυτούς επιδιώκει να προωθήσει κάθε οικονομικό σύστημα. Δυστυχώς ,όμως, αυτό δεν πάντα εφικτό.

Με βάση το παραπάνω οικονομικό πρόβλημα δημιουργούνται πολλές απορίες και προβληματισμοί όσον αφορά το ρόλο των δημόσιων φορέων και τη λειτουργία τους.

Τέτοιοι προβληματισμοί είναι:

- 1)** η αναγκαιότητα των δημόσιων φορέων και οι στόχοι που επιδιώκουν ,
- 2)** τα μέσα που χρησιμοποιούν οι δημόσιοι φορείς,
- 3)** ο μηχανισμός λήψης αποφάσεων και η αποτελεσματικότητά του,
- 4)** ο ρόλος και η κατάρτιση των δημόσιων προϋπολογισμών,
- 5)** η αναζήτηση της άριστης ποσότητας παροχής των αγαθών και υπηρεσιών από τους δημόσιους φορείς,
- 6)** η έκταση της δραστηριότητας των δημοσίων φορέων σε όρους δαπανών,
- 7)** οι επιπτώσεις της διενέργειας δημοσίων δαπανών στη συμπεριφορά του καταναλωτικού και κοινωνικού συνόλου (π.χ αύξηση ανεργίας, αποταμιεύσεις),
- 8)** το πλαίσιο της παραγωγής ορισμένων αγαθών από τις δημόσιες επιχειρήσεις και τα προβλήματα που ίσως προκύψουν από την ιδιωτικοποίησή τους,
- 9)** ο ρόλος των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και η χρηματοδότησή τους,
- 10)** ο ρόλος των οργανισμών νομαρχιακής και τοπικής αυτοδιοίκησης και η χρηματοδότησή τους,

---

¹ Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική Δ' έκδοση (2012). Θεόδωρου Α. Γεωργακόπουλου

- 11) η επιβολή των φόρων , η διάρθρωση τους και οι επιδράσεις τους στα κίνητρα για εργασία, επένδυση, αποταμίευση και στην ευημερία του κοινωνικού συνόλου,
12) η επιβάρυνση των ομάδων του κοινωνικού συνόλου από την εκάστοτε δίκαιη ή άδικη φορολογική πολιτική,
13) η προσφυγή των δημόσιων φορέων σε δανεισμό κι αν αυτός είναι αποτελεσματικός τελικά.

Τα παραπάνω προβλήματα προσπαθεί να λύσει ο κλάδος της Οικονομικής Επιστήμης ο οποίος ονομάζεται Δημόσια Οικονομική. Αντικείμενο της επιστήμης αυτής είναι η μελέτη των επιδιώξεων , των μέσων που χρησιμοποιούν και των επιδράσεων που ασκεί η λειτουργία των δημόσιων φορέων στην οικονομία².

Εμείς θα ασχοληθούμε σ' αυτή την εργασία με το τμήμα της Δημόσιας Οικονομικής που αφορά την φορολογική πολιτική που ασκήθηκε κατά την χρονική περίοδο 2010 – 2013 (Μνημονική πολιτική ή Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Προσαρμογής) καθώς και με τις αντιδράσεις- επιπτώσεις της στο κοινωνικό σύνολο. Όμως , πριν προχωρήσουμε στην ανάλυση αυτή θα ήταν σημαντικό να κατανοήσουμε κάποιους όρους και «σχέσεις» καθώς επίσης και το πώς φτάσαμε να μιλάμε για δημόσιο χρέος , έλλειμμα και μνημόνιο.

1.3 Σχέση Δημόσιας Οικονομικής με την Οικονομική Επιστήμη

Η Δημόσια Οικονομική συνδέεται άρρηκτα με τους άλλους κλάδους της οικονομικής επιστήμης. Ιδιαίτερη σημασία για τη μελέτη του κλάδου της Δημόσιας Οικονομίας έχει η γνώση της οικονομικής θεωρίας τόσο σε μικροοικονομικό όσο και μακροοικονομικό επίπεδο. Η μικροοικονομική θεωρία αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για να μελετηθεί μεγάλο τμήμα της Δημόσιας Οικονομικής π.χ οι επιπτώσεις της φορολογίας στα κίνητρα εργασίας , αποταμίευσης και επένδυσης. Η γνώση της μακροοικονομικής θεωρίας είναι εξίσου αναγκαία για τη μελέτη των επιπτώσεων των δημοσιονομικών μέσων στο επίπεδο του εισοδήματος, της απασχόλησης , στο επίπεδο τιμών και στο ρυθμό μεγέθυνσης της οικονομίας.

1.4 Τα Μέσα Δράσης των Δημόσιων Φορέων στην Οικονομία.

Για την πραγματοποίηση των στόχων τους οι δημόσιοι φορείς όπως αναφέραμε και παραπάνω χρησιμοποιούν διάφορα μέσα για την προώθηση των στόχων τους. Επιβάλλουν φόρους και χρησιμοποιούν τα έσοδα για την πληρωμή αμοιβών των παραγωγικών συντελεστών που απασχολούν (π.χ δημόσιοι υπάλληλοι). Επίσης, πραγματοποιούν δαπάνες (κρατικές δαπάνες) για την παροχή στο κοινωνικό σύνολο δωρεάν υπηρεσιών , για την κατασκευή διαφόρων έργων υποδομής π.χ δρόμοι , αποχετεύσεις κ.ά. Καθορίζουν την ποσότητα χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία, το ύψος και την διάρθρωση των επιτοκίων καθώς επίσης και το ύψος και τη διάρθρωση των πιστώσεων. Παρεμβαίνουν, επίσης, στη διαμόρφωση των τιμών των αγαθών και των παραγωγικών συντελεστών καθορίζοντας στα αγαθά ανώτατη και κατώτατη τιμή ή κατώτατο και ανώτατο μισθό όταν πρόκειται για παραγωγικούς συντελεστές.

---

² Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική Δ' έκδοση (2012). Θεόδωρου Α. Γεωργακόπουλου

Τα μέσα δράσης των δημόσιων φορέων , τα ταξινομούμε στις εξής κατηγορίες:

α) Τα δημοσιονομικά μέσα. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται : i) οι δημόσιες δαπάνες (μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων , οι δαπάνες για δημόσιες επενδύσεις, οι συντάξεις του κράτους και των άλλων ασφαλιστικών οργανισμών, τα επιδόματα ανεργίας κ.ά.). ii) οι φόροι και τα λοιπά τακτικά έσοδα των δημόσιων φορέων(όπως είναι οι φόροι που πληρώνουν οι μισθωτοί στο μισθό τους ή οι επιχειρήσεις για τα κέρδη τους , οι φόροι που επιβάλλονται στα διάφορα προϊόντα π.χ. ο φόρος προστιθέμενης αξίας , ο φόρος καπνού, βενζίνης κ.ά. , οι εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση , που καταβάλλονται από τους εργαζόμενους και τους εργοδότες τους κ.ά. iii) Το δημόσιο δανεισμό και τη ρύθμιση του δημόσιου χρέους(όπως είναι ο δανεισμός των δημόσιων φορέων από το κοινό με την έκδοση π.χ. ομολογιακών δανείων ή από τις τράπεζες , η μετατροπή των όρων του δημόσιου χρέους , η εξόφλησή του κ.ά.).

β) Τα νομισματικά και πιστωτικά μέσα. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει όλα τα μέσα των δημοσίων φορέων που σχετίζονται με τα νομισματικά μεγέθη της οικονομίας και τις πιστώσεις (π.χ. η ποσότητα χρήματος που κυκλοφορεί στην οικονομία, η διάρθρωση των επιμέρους μέσων πληρωμής , το ταμιακό απόθεμα των εμπορικών τραπεζών , το ύψος και η διάρθρωση των επιτοκίων, οι ποσοτικοί και ποιοτικοί περιορισμοί των πιστώσεων κ.ά.).

γ) Τα μέσα εξωτερικής οικονομικής πολιτικής. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει όλα τα μέσα των δημόσιων φορέων τα οποία επηρεάζουν άμεσα το ισοζύγιο διεθνών συναλλαγών της χώρας(π.χ. δασμοί, διακρατικές συμβάσεις και προμήθειες ,μέτρα για την προώθηση του τουρισμού, της ναυτιλίας , τη δημιουργία διεθνών οικονομικών ενώσεων κ.α.).

δ) Τα μέσα άμεσου ελέγχου. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει διάφορα μέσα, με τα οποία οι δημόσιοι φορείς παρεμβαίνουν άμεσα και ρυθμίζουν τις διάφορες σχέσεις των ιδιωτικών φορέων(π.χ. ο καθορισμός κατώτατων τιμών ασφαλείας για τα αγροτικά προϊόντα , ο καθορισμός ανώτατων τιμών σε βασικά είδη διατροφής, ο καθορισμός κατώτατων ορίων μισθών και ημερομισθίων ή ανώτατων αποδοχών ορισμένων υπαλλήλων, οι ποσοτικοί και ποιοτικοί έλεγχοι των αγαθών, η ενθάρρυνση ή αποθάρρυνση των επενδύσεων σε ορισμένους τομείς και κλάδους , οι κανονισμοί εργασίας όσον αφορά τις ώρες εργασίας ,το χώρο εργασίας ,την απαγόρευση εργασίας για ορισμένες κατηγορίες ατόμων, οι κανονισμοί πολεοδομίας, οι κανονισμοί κυκλοφορίας κ.ά.).

ε) Θεσμικά μέσα. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει μέσα που αναφέρονται στη δημιουργία νέων ή στη μεταρρύθμιση παλαιών θεσμών της χώρας(π.χ. θεσμοί του φορολογικού συστήματος , θεσμοί του νομισματικού και πιστωτικού τομέα ,τη σύσταση και κατάργηση δημόσιων οργανισμών κ.ά.³).

Από τα πιο πάνω μέσα θα εξετάσουμε μόνο τα δημοσιονομικά μέσα τα οποία αποτελούν κύριο αντικείμενο μελέτης της Δημόσιας Οικονομικής και τα οποία σχετίζονται άμεσα με τους φορολογικούς νόμους που θεσπίστηκαν τα έτη 2010-2013.

Πριν προχωρήσουμε στην φορολογική εξέταση της παραπάνω χρονικής περιόδου θα πρέπει να αναφερθούμε στο δημοσιονομικό μέσο που ονομάζεται φόρος και φορολογία και να απαντήσουμε συνταγματικά στην ερώτηση «τι είναι φόρος;» και πως βαρύνει τους καταναλωτές και την οικονομία.

---

³ Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική Δ' έκδοση (2012). Θεόδωρου Α. Γεωργακόπουλου

1.5 Φόρος και Φορολογία - Ποιοι υπόκεινται – Διάκριση φορολογίας

Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα υπόκεινται σε φορολογικό καθεστώς. Φόρος είναι οι εισφορές που ο πολίτης υποχρεωτικά και βάσει νόμου καταβάλλει στο κράτος, ώστε αυτό να έχει έσοδα για να μπορεί να λειτουργήσει. Είναι δηλαδή σαν να πληρώνει μια «υποχρεωτική συνδρομή» για να ανήκει σε αυτό.

Οι φόροι έχουν δύο βασικά γνωρίσματα :

α) αποτελούν αναγκαστικό μέσο μετάθεσης πόρων από τον ιδιωτικό στο δημόσιο τομέα.

β) αποτελούν μονομερές μέσο δηλαδή συνεπάγονται παροχή μόνο από τους ιδιωτικούς φορείς προς τους δημόσιους χωρίς να υπάρχει αντίστοιχη αντιπαροχή των δημοσίων φορέων προς τους ιδιωτικούς.

Σύμφωνα με το άρθρο 78 παρ. 1 και 2 του συντάγματος :

1. Κανένας φόρος δεν επιβάλλεται, ούτε εισπράττεται, χωρίς τυπικό νόμο που καθορίζει το υποκείμενο της φορολογίας και τι εισόδημα, το είδος της περιουσίας, τις δαπάνες και τις συναλλαγές ή τις κατηγορίες τους, στις οποίες αναφέρεται ο φόρος.

2. Φόρος ή άλλο οποιοδήποτε οικονομικό βάρος, δεν μπορεί να επιβληθεί με νόμο αναδρομικής ισχύος, που εκτείνεται πέρα από το οικονομικό έτος, το προηγούμενο εκείνου κατά το οποίο επιβλήθηκε.

Φορολογία είναι η υποχρεωτική επιβολή φόρων υπέρ του κράτους, στα φυσικά και νομικά πρόσωπα και οι οποίοι φόροι, αποτελούν τη σημαντικότερη πηγή των κρατικών εσόδων.

Σκοπός της φορολογίας είναι κατά κύριο λόγο η χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών κατά τη δημοσιονομική πολιτική, η ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης που αφορά την οικονομία γενικότερα και όσον αφορά την κοινωνική οικονομία η ανακατανομή του πλούτου, με την άμβλυνση των ανισοτήτων. Η φορολογία ανήκει σε μια από τις σημαντικότερες δραστηριότητες του δημόσιου φορέα, αφού εξασφαλίζει κυρίως στις αναπτυγμένες χώρες, το 90% των εσόδων του.

Η φορολογία ανάλογα με το συσχετισμό της με το εισόδημα του φορολογούμενου, διακρίνεται σε άμεση και έμμεση φορολόγηση.

A) Άμεση φορολόγηση.

Η άμεση φορολόγηση θεωρείται η πιο αξιοκρατική, καθώς μπορεί να γίνει διάκριση των προσώπων σε εισοδηματικές τάξεις και να καθοριστεί ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος το φορολογικό βάρος, με ανάλογη αύξηση του ποσοστού φορολόγησης. Επιβάλλεται τόσο στα φυσικά, όσο και στα νομικά πρόσωπα. Στην άμεση φορολόγηση ανήκει ο φόρος εισοδήματος (διαμόρφωσης του πλουτισμού), ο οποίος επιβάλλεται στο ετήσιο σύνολο των αποδοχών των φυσικών και νομικών προσώπων.

B) Έμμεση φορολόγηση

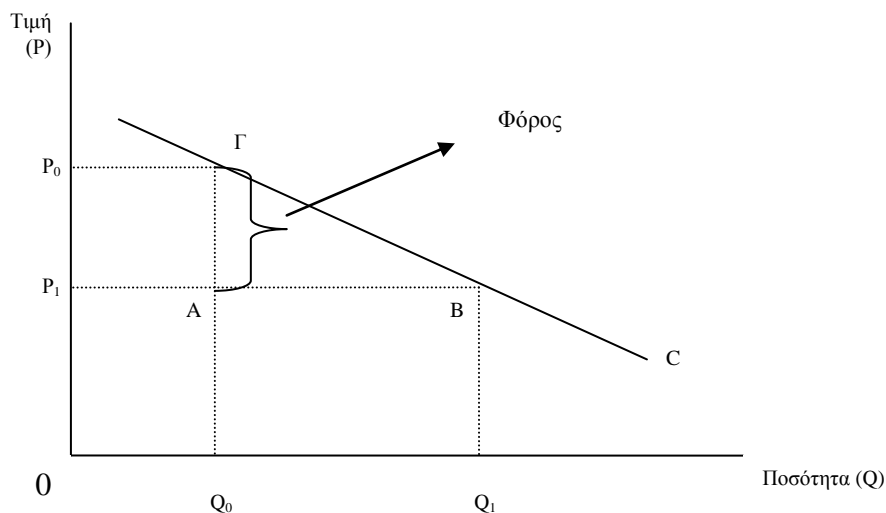
Δεν είναι τόσο αξιοκρατική όσο η άμεση, γιατί δεν γίνεται η διάκριση των κοινωνικών ομάδων ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος τους. Πρόκειται για φόρους που επιβάλλονται με έμμεσο τρόπο και σ' αυτούς ανήκουν ο φόρος προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α) ή φόρος δαπανών, ο φόρος του κύκλου εργασιών (πλην Φ.Π.Α), τα τέλη χαρτοσήμου και ο φόρος κεφαλαίου (σταθεροποίησης του πλουτισμού), που περιλαμβάνει τη φορολογία μεταβίβασης ακινήτων, τη φορολογία κληρονομιών,

δωρεών , γονικών παροχών, καθώς και τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α)⁴.

1.6. Γραφική απεικόνιση επιβολής φόρου στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας .

Στο παράδειγμα που ακολουθεί θα κατανοήσουμε πώς η επιβολή φορολογίας μπορεί να δημιουργήσει αντίθετα αποτελέσματα απ' ό,τι τα αναμενόμενα αν δεν είναι δίκαιη κι ότι οι φορολογικοί νόμοι που ακολουθήθηκαν τα έτη 2010- 2013 έπεφταν σε αντίθεση με τις υπάρχουσες οικονομικές θεωρίες.

Στο ακόλουθο γράφημα μετράμε στον οριζόντιο άξονα τις ποσότητες ζήτησης – κατανάλωσης ενός προϊόντος και στον κάθετο οι τιμές του, στις οποίες περιλαμβάνεται ο φόρος κατανάλωσης.

Στο παραπάνω γράφημα παρατηρούμε τα εξής:

- 1) Με αρχική τιμή P_0 η ποσότητα κατανάλωσης έστω ότι είναι Q_0
- 2) Με μικρότερη τιμή P_1 η ποσότητα κατανάλωσης θα είναι μεγαλύτερη Q_1
- 3) Το σύνολο της δαπάνης που πληρώνει το άτομο για να αποκτήσει περισσότερη ποσότητα με μικρότερη τιμή δίδεται από το εμβαδόν της επιφάνειας $P_0P_1BΓ$
- 4) Τα φορολογικά έσοδα για το δημόσιο που περιλαμβάνονται στην παραπάνω συνολική δαπάνη δίδονται από το εμβαδόν της επιφάνειας $P_0P_1AΓ$, επειδή η πλευρά $AΓ$ ισούται με το φόρο.
- 5) η διαφορά των επιφανειών $P_0P_1BΓ - P_0P_1AΓ = AΒ$ αποτελεί μέρος της συνολικής επιβάρυνσης του ατόμου που δεν εισπράχθηκε από το Δημόσιο, άρα είναι απώλεια που δεν ωφελεί την οικονομία⁵.

⁴ www.taxheaven.gr

⁵ Joseph Stiglitz, Οικονομική του Δημόσιου Τομέα, εκδ. Κριτική, Αθήνα 1992.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 Ο.Ν.Ε και Δημοσιονομική Πολιτική

Τον Δεκέμβριο του 1969 το Συμβούλιο Κορυφής των έξι κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ)⁶ αποφάσισε στη Χάγη την έναρξη των διαδικασιών για τη δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ).

Αργότερα το 1991 στο Μάαστριχ , το Συμβούλιο Κορυφής των δεκαπέντε κρατών μελών⁷ ενέκρινε τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης . Ο στόχος ήταν η δημιουργία ενός ενιαίου οικονομικού χώρου στην Ευρώπη με κοινό νόμισμα, το Ευρώ(€).

Σ' αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφέρουμε τα πέντε κριτήρια που προέβλεπε η Συνθήκη του Μάαστριχ και έπρεπε να πληρούν τα κράτη μέλη για συμμετοχή στην Ο.Ν.Ε.:

- 1) Το δημοσιονομικό έλλειμμα να μην υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ.
- 2) Το ποσοστό πληθωρισμού να μην υπερβαίνει περισσότερο από 1,5 μονάδα τον μέσο όρο των τριών κρατών – μελών με τις καλύτερες επιδόσεις.
- 3) Το ποσοστό του δημόσιου χρέους να μην υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ ή να δείχνει διαρκή πτωτική τάση.
- 4) Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στις αγορές ομολόγων στο κράτος – μέλος, τους τελευταίους 12 μήνες, να μην υπερβαίνουν 2 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου μέσου όρου των τριών κρατών - μελών με το χαμηλότερο πληθωρισμό.
- 5) Να μην έχει υποτιμηθεί τα δύο τελευταία χρόνια το εθνικό νόμισμα.

Από τη στιγμή που μια χώρα πληροί τα παραπάνω κριτήρια και υιοθετεί το ευρώ, τότε το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας παύει να έχει έννοια, ενώ ο πληθωρισμός και τα επιτόκια υπαγορεύονται από τη νομισματική πολιτική που ασκείται κεντρικά από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα και εξαιρώντας ιδιαίζουσες συνθήκες, ως μόνη απειλή παραμένει η δημοσιονομική πολιτική στα κράτη μέλη.

Τον Ιούνιο του 2000 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έκρινε ότι η Ελλάδα, με βάση τα μακροοικονομικά και δημοσιονομικά στοιχεία του 1999, είχε ικανοποιήσει τα κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχ και επομένως, γινόταν δεκτή ως το 12ο μέλος της Ο.Ν.Ε⁸.

Έτσι, από την 1η Ιανουαρίου 2001 η Ελλάδα συμμετείχε στο ενιαίο νόμισμα το οποίο το οποίο οι πρώτες 11 χώρες της ζώνης του ευρώ είχαν ήδη υιοθετήσει από το 1999. Η απόφαση αυτή ήταν η κατάληξη μιας εξαετίας (1994-1999) κατά την οποία ασκήθηκε οικονομική πολιτική που προώθησε σταδιακά την ονομαστική σύγκλιση, μολονότι ούτε οι μακροοικονομικές ανισορροπίες είχαν αρθεί σε διατηρήσιμη βάση ούτε τα διαρθρωτικά προβλήματα είχαν ριζικά και αποτελεσματικά αντιμετωπιστεί. Οι παράγοντες που συνέβαλαν σ' αυτήν την εξέλιξη ήταν:

⁶ Δ. Γερμανία, Γαλλία ,Ιταλία, Βέλγιο , Ολλανδία και Λουξεμβούργο.

⁷ Με την προσθήκη του Ηνωμένου Βασιλείου , της Ιρλανδίας, της Αυστρίας , της Δανίας , της Σουηδίας, της Φιλανδίας, της Ελλάδος , της Ισπανίας και της Πορτογαλίας. Το 2004 άλλες δέκα χώρες εντάχθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση(από το πρώην ανατολικό μπλοκ η Τσεχία, η Εσθονία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Σλοβενία, και η Σλοβακία ενώ προστέθηκαν και η Κύπρος και η Μάλτα.). Το 2007 εντάχθηκαν και η Ρουμανία με τη Βουλγαρία ανεβάζοντας το σύνολο των κρατών μελών σε είκοσι επτά.

⁸ Δημόσιο Χρέος και Έλλειμμα . Νικόλαος Η. Καραβίτης

(α) Η μεγάλη δημοσιονομική προσαρμογή, που επιτεύχθηκε με μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης από 13,6% του ΑΕΠ το 1993 σε 3,1% το 1999. Παράλληλα, από το 1994 διαμορφώθηκε πρωτογενές πλεόνασμα, το οποίο βαθμιαία αυξήθηκε από 2,7% του ΑΕΠ το 1994 σε 4,3% το 1999.

(β) Η ισχυρή ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας από το 1994, όταν το ΑΕΠ αυξανόταν με ρυθμό 2%, ο οποίος επιταχύνθηκε βαθμιαία σε 3,4% το 1999 (Αρχικά, το μέγεθος του ελλείμματος του 1999 διαμορφώθηκε σε 1,8% του ΑΕΠ, αλλά μετά τη δημοσιονομική απογραφή του 2004 αναθεωρήθηκε σε 3,4%. Τέλος, μετά την πρόσφατη αναθεώρηση των στοιχείων, περιορίστηκε σε 3,1% του ΑΕΠ.).

(γ) Ο περιορισμός του πληθωρισμού από διψήφιους ρυθμούς προ του 1993 στο 6,8% κατά μέσο ετήσιο όρο το 1994-1999 και στο 2,1% το 1999 και η σημαντική μείωση των επιτοκίων.

(δ) Η εξασθένιση της δυναμικής του χρέους, η οποία προήλθε από την επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης, σε συνδυασμό με την επίτευξη πρωτογενών πλεονασμάτων και τη μείωση των επιτοκίων δανεισμού του Δημοσίου. Το δημόσιο χρέος, αφού έφθασε στο 110,1% του ΑΕΠ το 1993, στη συνέχεια σταθεροποιήθηκε και μειώθηκε στο 105,5% του ΑΕΠ το 1998 και στο 104,6% το 1999, ικανοποιώντας το τρίτο δημοσιονομικό κριτήριο της Συνθήκης του Μάαστριχτ.

Στη νομισματική πολιτική κατά την περίοδο 1994-1999 εναποτέθηκε η κύρια ευθύνη για την ικανοποίηση των τριών από τα πέντε κριτήρια, δηλαδή αυτών που αφορούσαν τη σύγκλιση των επιτοκίων, το χαμηλό πληθωρισμό και τη συναλλαγματική σταθερότητα⁹.

Με την είσοδο της Ελλάδος στη ζώνη του ευρώ, η Τράπεζα της Ελλάδος έγινε μέρος του Ευρωσυστήματος, ενώ μετείχε στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), μαζί με όλες τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών της ΕΕ, από την ίδρυσή του τον Ιούνιο του 1998, όπως προβλεπόταν και στο άρθρο 2, παρ. 3, του Ν. 2548/1997. Ο πρωταρχικός σκοπός της Τράπεζας της Ελλάδος, όπως και των άλλων κεντρικών τραπεζών του Ευρωσυστήματος, είναι η διασφάλιση σταθερότητας των τιμών μεσοπρόθεσμα. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας καθορίζει τα βασικά επιτόκια του Ευρωσυστήματος, διαμορφώνοντας τη νομισματική πολιτική της ζώνης του ευρώ, και λαμβάνει αποφάσεις για θέματα που άπτονται της νομισματικής πολιτικής. Ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ με μία ψήφο, όπως και κάθε άλλο μέλος του Συμβουλίου. Στο πλαίσιο του Ευρωσυστήματος, η Τράπεζα της Ελλάδος ασκεί διάφορες δραστηριότητες. Η σημαντικότερη είναι η συμμετοχή της στη χάραξη της ενιαίας νομισματικής πολιτικής της ζώνης του ευρώ και στην εφαρμογή της, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και τις οδηγίες του Ευρωσυστήματος.

Με την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος η ελληνική οικονομία άρχισε να λειτουργεί σε ένα σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον, πρωτόγνωρο για τα ελληνικά δεδομένα, που εξασφάλιζε τις προϋποθέσεις για μακροχρόνια οικονομική ανάπτυξη.

Πρώτον, εξέλιπε πλήρως ο συναλλαγματικός κίνδυνος και το συνακόλουθο στοιχείο αβεβαιότητας στις διασυννοριακές εμπορικές και χρηματοοικονομικές συναλλαγές.

---

⁹ www.bankofgreece.gr

Το γεγονός προσλαμβάνει μεγαλύτερη σημασία αν ληφθεί υπόψη ότι η ελληνική οικονομία είχε μακρά ιστορία συναλλαγματικών κρίσεων και υποτιμήσεων της δραχμής, συχνά αναποτελεσματικών.

Δεύτερον, ο πληθωρισμός, ο οποίος από το 1973 έως και το 1994 ήταν διψήφιος, περιορίστηκε στο 3,3% κατά μέσο όρο ετησίως την περίοδο 2001-2007.

Τρίτον, τα επιτόκια δανεισμού του Δημοσίου, των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών διαμορφώθηκαν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα.

Ενδεικτικά, το μέσο επιτόκιο των τριετών ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, που ανερχόταν σε 2.200 μονάδες βάσης την περίοδο 1990-1994, υποχώρησε σε 1.200 μονάδες βάσης την περίοδο 1995-1999. Όσον αφορά τα ομόλογα δεκαετούς διάρκειας, το επιτόκιο έκδοσής τους, που το 1998 ανερχόταν σε 860 μονάδες βάσης, υποχώρησε σε 535 μονάδες βάσης στο τέλος του 2001, ενώ η διαφορά αποδόσεων μεταξύ του δεκαετούς ομολόγου του Ελληνικού Δημοσίου και του αντίστοιχου γερμανικού περιορίστηκε από 65 μονάδες βάσης στις αρχές του 2002 σε 10 μονάδες βάσης τον Ιανουάριο του 2005.

Τέλος, η πρόσβαση τόσο των επιχειρήσεων όσο και των καταναλωτών σε χαμηλότοκο τραπεζικό δανεισμό ήταν ευκολότερη από ό,τι σε κάθε άλλη περίοδο μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όπως υποδηλώνουν οι υψηλοί ρυθμοί πιστωτικής επέκτασης (η οποία ωστόσο ξεκίνησε από σχετικά χαμηλή βάση).

Το ευρώ δημιούργησε τις αντικειμενικές προϋποθέσεις για τη γενικότερη εξυγίανση της ελληνικής οικονομίας, καθώς διευκόλυνε την πραγματοποίηση αλλαγών για τη βαθμιαία προσαρμογή σε ένα νέο παραγωγικό πρότυπο, που θα εξασφάλιζε διατηρήσιμη, ανταγωνιστική ανάπτυξη.

Η υιοθέτηση του ευρώ, όμως, συνοδευόταν και από ιδιαίτερες απαιτήσεις. Η άρση των βραχυχρόνιων περιορισμών συνοδευόταν από την εισαγωγή αυστηρών μεσομακροπρόθεσμων περιορισμών. Η συμμετοχή στην ΟΝΕ επέτρεπε μεν την απρόσκοπτη πρόσβαση στις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίου με επιτόκια ιστορικά χαμηλά για την Ελλάδα, αλλά συνεπαγόταν την απώλεια της δυνατότητας να ασκούνται σε εθνικό επίπεδο η νομισματική πολιτική και η πολιτική συναλλαγματικής ισοτιμίας. Στις νέες συνθήκες, τυχόν υποχώρηση της ανταγωνιστικότητας μιας χώρας-μέλους θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί με διόρθωση/προσαρμογή των εγχώριων τιμών και του κόστους εργασίας και με προσπάθεια βελτίωσης της παραγωγικότητας, προκειμένου να αποτραπεί η αύξηση της ανεργίας μεσοπρόθεσμα. Επίσης, δεν υπήρχε πλέον η δυνατότητα μείωσης του εσωτερικού χρέους μέσω του πληθωρισμού οπότε οι χώρες θα έπρεπε να είναι ιδιαίτερα προσεκτικές με τη δημοσιονομική τους διαχείριση¹⁰.

Για να διασφαλιστεί η δημοσιονομική πειθαρχία στη ζώνη του ευρώ οδηγήθηκε η Ο.Ν.Ε σε σειρά κανονισμών για μεγαλύτερη δημοσιονομική πειθαρχία, ιδιαίτερα για τις χώρες που υιοθετούσαν το κοινό νόμισμα. Αποτέλεσμα των πιέσεων αυτών ήταν το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ) (το οποίο αντικατέστησε τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος -ΔΥΕ). Το ΣΣΑ αποφασίστηκε με σχετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Άμστερνταμ το 1997 και το οποίο ενεργοποιήθηκε πλήρως από το 1999 με μία σειρά κανονιστικών πράξεων και τροποποιήθηκε το 2005. Το ΣΣΑ αποτελεί το πλαίσιο για τη μακροοικονομική σταθερότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενσωματώνοντας τη ΔΥΕ και αποτελεί το γενικό πλαίσιο κανόνων για τη δημοσιονομική πολιτική των κρατών μελών.

---

¹⁰ Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος

Παρόλα ταύτα, τα αυστηρά δημοσιονομικά μέτρα δεν βοήθησαν ιδιαίτερως την χώρα μας, όπως επίσης και άλλες ευρωπαϊκές χώρες που η δημοσιονομική πολιτική τους βρίσκεται σε παρόμοια κατάσταση με την δικιά μας. Σε μεγάλο βαθμό, η κρίση του Ευρώ και επομένως και η Ελληνική Κρίση οφείλεται στην έλλειψη μιας Ευρωπαϊκής Δημοσιονομικής Ένωσης. Πολλά από τα πλεονασματικά κράτη- μέλη δεν είναι διατεθειμένα να προβούν σε μια ενιαία δημοσιονομική πολιτική κι αυτό γιατί δεν θέλουν να μοιράζονται τους φόρους τους με ελλειμματικά κράτη.

Για τη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, η Ε.Ε. προέβλεπε την ίδρυση ενός Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (το οποίο ιδρύθηκε μετά το Μνημόνιο του 2010) και την ενίσχυσή του με 10 δισεκ. ευρώ (από τα 110δισ ευρώ του δανείου), τα οποία στη συνέχεια θα χορηγούνταν σε τράπεζες που θα παρουσίαζαν προβλήματα κεφαλαιακής επάρκειας¹¹.

Αναλυτικά για το ΤΧΣ:

Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 2010 (Ν. 3864/2010) ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, το οποίο δεν ανήκει στο δημόσιο τομέα, διαθέτει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, λειτουργεί αμιγώς κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και διέπεται από τις διατάξεις του νόμου. Σκοπός του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας είναι η συνεισφορά στη διατήρηση της σταθερότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, προς χάριν του δημοσίου συμφέροντος. Το Ταμείο ενεργεί σε συμμόρφωση με τις δεσμεύσεις της Ελληνικής Δημοκρατίας που απορρέουν από το νόμο 4046/2012. Στο πλαίσιο του σκοπού του το Ταμείο:

- i. Παρέχει κεφαλαιακή ενίσχυση στα πιστωτικά ιδρύματα και στα μεταβατικά πιστωτικά ιδρύματα που συστήνονται σύμφωνα με το άρθρο 63Ε του νόμου 3601/2007, με όρους που υπηρετούν τη χρηστή διαχείριση της περιουσίας του Ταμείου.
- ii. Παρακολουθεί και αξιολογεί, για τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει κεφαλαιακή ενίσχυση από το Ταμείο, το βαθμό συμμόρφωσης με τα σχέδια αναδιάρθρωσής τους, διασφαλίζοντας παράλληλα την επιχειρησιακή τους αυτονομία. Το Ταμείο διασφαλίζει τη με όρους αγοράς τη λειτουργία τους, με τρόπο ώστε να προάγεται η κατά διαφανή τρόπο συμμετοχή ιδιωτών στο κεφάλαιό τους και να τηρούνται οι περί κρατικών ενισχύσεων κανόνες.
- iii. Ασκεί τα δικαιώματα του μετόχου που απορρέουν από την συμμετοχή του στα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει κεφαλαιακή ενίσχυση, όπως τα δικαιώματα αυτά ορίζονται στον παρόντα νόμο και σε συμφωνίες-πλαίσιο που συνάπτει με τα εν λόγω πιστωτικά ιδρύματα σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 6 για τη ρύθμιση των σχέσεών του με αυτά, σε συμμόρφωση με κανόνες που υπηρετούν τη χρηστή διαχείριση της περιουσίας του Ταμείου και με τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων και ανταγωνισμού.
- iv. Διαθέτει μέρος ή το σύνολο των χρηματοπιστωτικών μέσων που έχουν εκδοθεί από τα πιστωτικά ιδρύματα στα οποία συμμετέχει, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 8.
- v. Ασκεί τα δικαιώματά του στα μεταβατικά πιστωτικά ιδρύματα που συστήνονται σύμφωνα με το άρθρο 63 Ε του ν. 3601/2007, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και του ν. 3601/2007.

---

¹¹ www.bankofgreece.gr

- vi. Ως πιστωτικά ιδρύματα, στο πλαίσιο του παρόντος νόμου, νοούνται τα πιστωτικά ιδρύματα, κατά την έννοια του ν. 3601/2007, που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα κατόπιν άδειας της Τράπεζας της Ελλάδας, συμπεριλαμβανομένων των υποκαταστημάτων αυτών που λειτουργούν στην αλλοδαπή καθώς και των θυγατρικών αλλοδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα¹².

Συνοψίζοντας, η συμμετοχή στο ευρώ εμπειρείχε κινδύνους για όσες χώρες θα ασκούσαν την οικονομική πολιτική με βραχυχρόνια προοπτική, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τους αυστηρούς μεσομακροπρόθεσμους περιορισμούς. Οι κίνδυνοι αυτοί όμως θα ήταν δυνατόν να αποφευχθούν με αυξημένη δημοσιονομική πειθαρχία, συνετή εισοδηματική πολιτική και συνεχή βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Η Ελλάδα υστέρησε σημαντικά και στους τρεις αυτούς τομείς, όπως υστέρησαν και άλλες χώρες, αν και λιγότερο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1 Κρατικός προϋπολογισμός και δημοσιονομική πολιτική

Η δημοσιονομική πολιτική ασκείται με μεταβολές στα μεγέθη του κρατικού προϋπολογισμού, ο οποίος απεικονίζει τα προβλεπόμενα έσοδα και τις προβλεπόμενες δαπάνες του κράτους. Ο γενικός προϋπολογισμός αποτελείται από δύο επιμέρους προϋπολογισμούς : τον τακτικό προϋπολογισμό και τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων. Ο τακτικός προϋπολογισμός περιλαμβάνει όλα τα έσοδα του Δημοσίου, εκτός από τα έσοδα από επενδύσεις και όλες τις δαπάνες εκτός τις δαπάνες για επενδύσεις. Ο προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων περιλαμβάνει τα έσοδα και τις δαπάνες που σχετίζονται με τις δημόσιες επενδύσεις. Οι εισπράξεις από δάνεια και η πληρωμή των χρεολυσίων δεν περιλαμβάνονται στα έσοδα ή τις δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού. Η πληρωμή των τόκων για την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους περιλαμβάνεται στις δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού.

Στη χώρα μας ο προϋπολογισμός καταρτίζεται από τον υπουργό Εθνικής Οικονομίας με τη συνεργασία του Υπουργείου των Οικονομικών. Ο κρατικός προϋπολογισμός για κάθε έτος προετοιμάζεται από το προηγούμενο έτος και υποβάλλεται στη Βουλή τον Οκτώβριο ή το Νοέμβριο. Η συζήτηση του στη Βουλή γίνεται κατά κανόνα το Δεκέμβριο και η εφαρμογή του αρχίζει από την επόμενη μέρα του επόμενου έτους. Αν για κάποιο λόγο δεν μπορέσει η Βουλή εντός του έτους να ψηφίσει τον προϋπολογισμό τότε είναι δυνατή η χρηματοδότηση των δημοσίων δαπανών κατά τους πρώτους μήνες του νέου έτους με τη μέθοδο των δωδεκατημορίων (για κάθε μήνα μπορεί να πραγματοποιηθεί το ένα δωδέκατο των δαπανών που προέβλεπε ο προϋπολογισμός του προηγούμενου έτους).

Επί πολλά έτη ο κρατικός προϋπολογισμός της χώρας μας παρουσίαζε σχετικά μεγάλα ελλείμματα. Επιπλέον, κατά την εφαρμογή του υπήρχαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των εισπράξεων και των πληρωμών που είχαν προβλεφθεί και εκείνων που

---

¹² www.hfsf.gr

πραγματοποιούνταν. Συνήθως οι πραγματοποιήσεις των με εσόδων ήταν χαμηλότερες εκείνων που είχαν προβλεφθεί ενώ των δαπανών ήταν υψηλότερες.

Ένας δείκτης που δείχνει τη σοβαρότητα του προβλήματος της ανισορροπίας μεταξύ των κρατικών εσόδων και δαπανών είναι το ύψος του ελλείμματος του προϋπολογισμού ως ποσοστό του ακαθάριστου προϊόντος της χώρας. Το εν λόγω έλλειμμα μέχρι τη δεκαετία του 1970 ήταν μικρότερο του 3%, στην δεκαετία του 1970 αυξανόταν συνεχώς φθάνοντας στο 11% , για να αυξηθεί ακόμη περισσότερο στη δεκαετία του 1980 και να ξεπεράσει το 20%. Προς το τέλος της δεκαετίας του 1990 άρχισε να μειώνεται σταδιακά λόγω της έντονης κυβερνητικής προσπάθειας για τον περιορισμό του , δεδομένου ότι αυτό ήταν ένα από τα κριτήρια για την ένταξη στην Ο.Ν.Ε. Στον περιορισμό του ελλείμματος συνέβαλε ουσιαστικά και η μείωση των επιτοκίων που σταδιακά περιόρισε το βάρος της εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους.

Τα ελλείμματα του κρατικού προϋπολογισμού καλύπτονται συνήθως με δανεισμό. Λόγω των μεγάλων ελλειμμάτων από τη δημοσιονομική διαχείριση κατά τη δεκαετία του 1980 και το πρώτο ήμισυ της δεκαετίας του 1990 το συνολικό ύψος του ελληνικού δημόσιου χρέους αυξήθηκε σε υψηλά επίπεδα.

Τα μεγάλα ελλείμματα διόγκωναν το δημόσιο χρέος , οι δε ανάγκες για την πληρωμή τόκων για το εν λόγω χρέος διόγκωναν τα δημοσιονομικά ελλείμματα. Μεταξύ του 1980 και του 1989 το συνολικό δημόσιο χρέος δεκατετραπλασιάστηκε ενώ το 1989 ήταν ίσο με 76,5% του ΑΕΠ. Στη δεκαετία του 1990 το δημόσιο χρέος εξακολούθησε να αυξάνεται και κατά τα μέσα της δεκαετίας του '90 έφτασε στο 140% περίπου του ΑΕΠ. Από το σημείο όμως αυτό και μετά άρχισε η σταδιακή μείωσή του ως ποσοστό του ΑΕΠ γεγονός που αποτέλεσε μία από τις βασικές προϋποθέσεις για την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ. Οι δυσμενείς οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες του μεγάλου δημόσιου χρέους της χώρας μας υπήρξαν ιδιαίτερα σοβαρές και εξαιτίας του γεγονότος ότι αυτό δεν δημιουργήθηκε από δανεισμό για τη διενέργεια παραγωγικών επενδύσεων αλλά κυρίως για την κάλυψη καταναλωτικών δαπανών του Δημοσίου¹³.

3.2 Δημόσιος Δανεισμός και Φορολογία – Λόγοι για τους οποίους δανείζονται οι δημόσιοι φορείς

Όπως και με τη φορολογία έτσι και με το δανεισμό έχουμε μετάθεση πόρων από τον ιδιωτικό στο δημόσιο τομέα, προκειμένου να καλυφθούν οι δημόσιες δαπάνες. Ωστόσο, μεταξύ φορολογίας και δανεισμού υπάρχουν δύο σημαντικές διαφορές.

Πρώτον ,ο δημόσιος αποτελεί εκούσια ως επί το πλείστον μεταβίβαση πόρων από τους ιδιωτικούς προς τους δημόσιους φορείς η οποία γίνεται με την αντικαταβολή ειδικής παροχής, η οποία στην προκειμένη περίπτωση είναι ο τόκος. Αντίθετα η φορολογία έχει αναγκαστικό χαρακτήρα και δεν συνοδεύεται από αντίστοιχη ειδική παροχή . Η σημασία της διαφοράς αυτής έγκειται στις επιδράσεις στα κίνητρα για εργασία , αποταμίευση και επένδυση απ' ότι ο δημόσιος δανεισμός ο οποίος είναι εκούσιος.

Η δεύτερη διαφορά μεταξύ φορολογίας και δημόσιου δανεισμού έγκειται στο ότι με τη φορολογία πραγματοποιείται οριστική κάλυψη του κόστους των δημοσίων δαπανών και οριστική κατανομή του κόστους αυτού μεταξύ των πολιτών. Αντίθετα, με

¹³ Αθηνάς Πετράκη – Κώττη & Γεωργίου Χρ. Κώττη. Εκδόσεις Μπένου 2000

το δημόσιο δανεισμό δεν καλύπτεται οριστικά το κόστος δαπανών, αλλά πραγματοποιείται μια προχρηματοδότησή τους. Η οριστική κάλυψη του κόστους γίνεται αργότερα, όταν το κοινωνικό σύνολο καλείται να καταβάλλει τους φόρους για την πληρωμή των τοκοχρεολυσίων. Τότε γίνεται και η οριστική κατανομή του κόστους των δημοσίων δαπανών στα μέλη του κοινωνικού συνόλου, ανάλογα με τη φορολογική συμβολή του καθενός.

Οι λόγοι για τους οποίους δανείζονται οι δημόσιοι φορείς:

1) Χρηματοδότηση των δημοσίων επενδύσεων. Ο δημόσιος δανεισμός θεωρείται συνήθως απαραίτητος για την κάλυψη ενός μέρους, τουλάχιστον, των δημοσίων επενδύσεων. Αυτό δεν είναι λάθος, καθώς οι επενδύσεις αποφέρουν οφέλη για μια σειρά ετών και επομένως θα πρέπει, εν μέρει τουλάχιστον, να χρηματοδοτούνται με δανεισμό, ο οποίος δεν κατανέμει το κόστος των επενδύσεων ανάμεσα στα άτομα του κοινωνικού συνόλου όταν γίνονται οι επενδύσεις, αλλά αναβάλλει την κατανομή του κόστους για μελλοντικό χρόνο, κατά τον οποίο εξοφλείται το δάνειο. Έτσι, η εξόφληση του δανείου και η κατανομή του κόστους επενδύσεων στο σύνολο γίνονται τμηματικά, όπως τμηματικά, σε διαστήματα αρκετών ετών, περιέχονται τα οφέλη των δημοσίων επενδύσεων στο κοινωνικό σύνολο.

Επιπλέον, ο δανεισμός επιβαρύνει περισσότερο το κοινωνικό σύνολο στο μέλλον, οπότε θα περιέχονται σε αυτό και τα οφέλη από τις επενδύσεις.

2) η ανεπάρκεια των τρεχόντων εσόδων. Ένας άλλος λόγος για την προσφυγή στο δανεισμό είναι η ανεπάρκεια των εσόδων, κυρίως των φορολογικών. Η ανεπάρκεια αυτή μπορεί να οφείλεται σε τρεις κυρίως λόγους: α) οι δημόσιοι φορείς δεν επιθυμούν να αυξήσουν τους φόρους γιατί η αύξηση των φόρων ασκεί αρνητικές επιδράσεις στην οικονομική δραστηριότητα και ιδιαίτερα στα κίνητρα για προσφορά εργασίας, αποταμίευσης και επενδύσεις. β) η αύξηση των φόρων μπορεί να μην κρίνεται ορθή για πολιτικούς λόγους, καθώς οι φόροι προκαλούν την αντίδραση των φορολογούμενων δημιουργώντας πολιτικό κόστος για την εκάστοτε κυβέρνηση, γεγονός που δεν συμβαίνει με το δανεισμό. γ) ορισμένοι δημόσιοι φορείς, όπως οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης ή τοπικής αυτοδιοίκησης δεν έχουν συνήθως τη δυνατότητα από το νόμο να αυξήσουν τα φορολογικά τους έσοδα και αναγκάζονται έτσι να προσφύγουν στο δανεισμό.

3) Η ανάγκη κρατικής παρέμβασης για σταθεροποίηση της οικονομίας. Ένας ακόμη λόγος για τον οποίο οι κυβερνήσεις μπορεί να προσφύγουν στο δανεισμό είναι η ανάγκη σταθεροποίησης της οικονομίας όταν η ενεργός ζήτηση διαφέρει από το επίπεδο παραγωγής πλήρους απασχόλησης, με συνέπεια να έχουμε ανεργία ή πληθωρισμό.

Έτσι, λ.χ. αν η οικονομία βρίσκεται σε ισορροπία σε επίπεδο παραγωγής κάτω από το επίπεδο πλήρους απασχόλησης επειδή η ενεργός ζήτηση είναι ανεπαρκής, οι δημόσιοι φορείς μπορεί να δανείζονται τις αδιάθετες αποταμιεύσεις των ιδιωτικών φορέων και να τις δαπανούν ώστε να αυξηθεί η ενεργός ζήτηση και επομένως η παραγωγή, τα εισοδήματα και η απασχόληση έως ότου φτάσουμε στο επίπεδο απασχόλησης.

Αντίθετα, όταν στην οικονομία υπάρχουν πληθωριστικές πιέσεις, επειδή η ενεργός ζήτηση υπερβαίνει την παραγωγή πλήρους απασχόλησης, οι δημόσιοι φορείς δανείζονται με σκοπό τον περιορισμό της ρευστότητας της οικονομίας, ώστε να έχουμε μείωση της ενεργούς ζήτησης και συνεκδοχικά των πληθωριστικών πιέσεων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το προϊόν του δανείου δε πρέπει προφανώς να δαπανάται

αλλά αντίθετα να χρησιμοποιείται για την αποπληρωμή του δημοσίου χρέους στην κεντρική τράπεζα, ώστε να περιορίζεται η κυκλοφορία του χρήματος και η ρευστότητα της οικονομίας και να έχουμε κάμψη των πληθωριστικών πιέσεων.

4) Η διοχέτευση των αποταμιεύσεων στους κλάδους που επιθυμούν οι δημόσιοι φορείς. Επίσης, οι δημόσιοι φορείς συχνά δανείζονται προκειμένου να επαναδανείσουν τα χρήματα σε ιδιωτικούς φορείς προκειμένου να ενισχύσουν συγκεκριμένους κλάδους, που ενδεχομένως θα αδυνατούσαν να εξεύρουν τους απαραίτητους πόρους μέσω μηχανισμού της αγοράς.

Σε αυτές τις περιπτώσεις οι δημόσιοι φορείς δανείζονται και εν συνεχεία επαναδανείζουν τα χρήματα αυτά πολλές φορές με επιτόκιο χαμηλότερο από αυτό που επικρατεί στην αγορά.

3.3 Διαφορές Εσωτερικού – Εξωτερικού Δανεισμού

Πέραν της προφανούς διαφοράς μεταξύ των παραπάνω δύο ειδών υπάρχουν κάποιες σημαντικές διαφορές:

1) ο εσωτερικός δανεισμός δεν αυξάνει τους συνολικούς πόρους της οικονομίας, ενώ ο εξωτερικός τους αυξάνει. Πράγματι, όταν οι δημόσιοι φορείς δανείζονται από το εσωτερικό της χώρας, χρησιμοποιούν πόρους που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας (αν φυσικά υπήρχε επαρκής ενεργός ζήτηση). Αντίθετα, όταν οι δημόσιοι φορείς δανείζονται από το εξωτερικό, δεν χρησιμοποιούν τους πόρους που είναι διαθέσιμοι στην οικονομία αλλά νέους, που προέρχονται από ξένες εξωτερικές πηγές, αυξάνοντας έτσι το σύνολο των διαθέσιμων πόρων.

2) ο εσωτερικός δανεισμός μειώνει την αγοραστική δύναμη και επηρεάζει αρνητικά την ενεργό ζήτηση ενώ ο εξωτερικός δανεισμός δεν ασκεί καμία επίδραση στην ενεργό ζήτηση της οικονομίας. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, η κάλυψη των δημοσίων δαπανών με εξωτερικό δανεισμό αυξάνει τελικά περισσότερο την ενεργό ζήτηση απ' ό,τι την αυξάνει η χρηματοδότηση με εσωτερικό δανεισμό.

3) ο εξωτερικός δανεισμός ασκεί συναλλαγματικές επιδράσεις στην οικονομία, ενώ ο εσωτερικός όχι. Έτσι, ο εξωτερικός δανεισμός συνεπάγεται βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών στην περίοδο κατά την οποία συνάπτεται το δάνειο, αλλά συνεπάγεται συναλλαγματική επιβάρυνση της οικονομίας κατά την εξόφληση του δανείου, καθώς το δημόσιο θα πρέπει να χρησιμοποιήσει ένα μέρος των διαθέσιμων συναλλαγματικών πόρων για την εξυπηρέτηση του δανείου αυτού. Βέβαια, όταν ο εξωτερικός δανεισμός χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας και μεταξύ άλλων στην αύξηση των εξαγωγών και την υποκατάσταση των εισαγωγών.

4) με τον εσωτερικό δανεισμό οι δημόσιοι φορείς χρησιμοποιούν κεφάλαια που ανήκουν σε κατοίκους της χώρας και επομένως οι τόκοι που πληρώνουν περιέχονται σε κατοίκους της ίδιας χώρας. Κατά συνέπεια, οι δύο αυτές μορφές δανεισμού έχουν διαφορετική επίδραση στη διανομή του εισοδήματος¹⁴. Αυτή είναι η θεωρία εξετάζοντας το δανεισμό από άποψη εισοδήματος αλλά όπως θα δούμε παρακάτω οι συνέπειες του εξωτερικού δανεισμού αντανακλούν σε επόμενες γενεές.

---

¹⁴ Γεωργακόπουλος Θ. Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική Εκδ.Μπένου 2012

3.4 Δημόσιο χρέος στην Ελλάδα πριν και κατά την περίοδο 2010 -2013

Το μέγεθος του δημοσίου χρέους εκφράζεται συνήθως ως ποσοστό του ΑΕΠ , γιατί η δυνατότητα μιας οικονομίας να εξυπηρετήσει ένα ορισμένο χρέος εξαρτάται από το ύψος του εισοδήματός της. Αν το δημόσιο χρέος αυξάνεται με πιο αργό ρυθμό απ' ότι το εισόδημα, η «λύση» του χρέους αυτού γίνεται ευκολότερη.

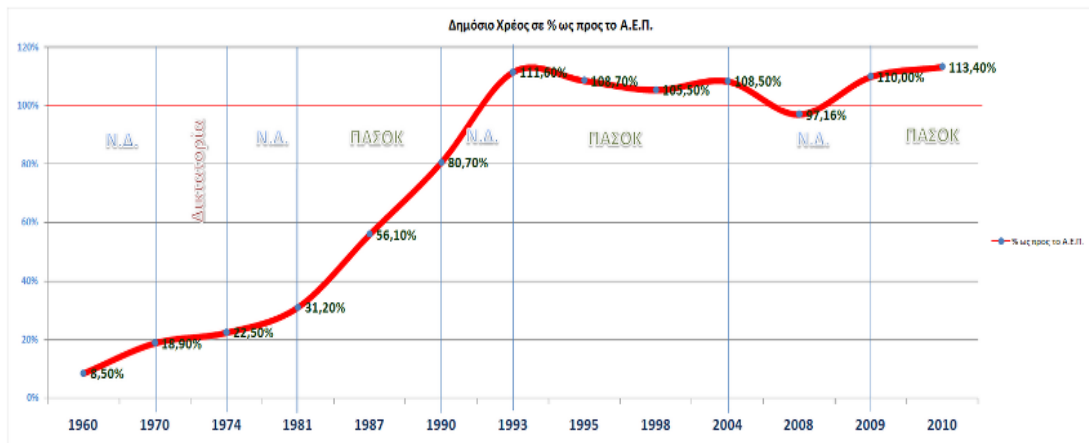
Το δημόσιο χρέος μπορεί να είναι εσωτερικό (χρέος προς άτομα ή οργανισμούς που βρίσκονται στην επικράτεια της χώρας) ή εξωτερικό (χρέος προς άτομα ή οργανισμούς που βρίσκονται εκτός χώρας). Στην περίπτωση που το χρέος της χώρας είναι εξωτερικό , οι επόμενες γενεές θα πρέπει να διαθέτουν στο εξωτερικό ένα μέρος του προϊόντος της οικονομίας για την πληρωμή των τόκων ή την εξόφληση του χρέους. Η μεταβίβαση αυτή αντιπροσωπεύει διάθεση αγοραστικής δύναμης και ισοδυναμεί με διάθεση προϊόντος. Τέτοιες συνάψεις εξωτερικών δανείων δημιουργούν μεγαλύτερα βάρη για τις μετέπειτα γενεές.

Εκτός από το μέγεθος του δημοσίου χρέους είναι σημαντικό να γνωρίζουμε και το λόγο δημιουργίας του. Αν το δημόσιο χρέος δημιουργείται για να καλυφθούν τρέχουσες καταναλωτικές ανάγκες του δημοσίου τότε προκαλούνται δεσμεύσεις για το μέλλον χωρίς παράλληλα οφέλη. Αν, όμως , τα δάνεια χρησιμοποιηθούν για επενδύσεις που αυξάνουν την παραγωγικότητα της οικονομίας , οι μελλοντικές τους αποδόσεις θα εξασφαλίσουν πόρους εξυπηρέτησης των δανείων και έτσι δεν δημιουργείται πρόβλημα στο μέλλον. Δυστυχώς, η χώρα μας δεν ακολούθησε το τελευταίο αλλά χρησιμοποίησε τα δάνεια για να καλύψει τις τρέχουσες ανάγκες της σε αντίθεση με δημοσίους φορείς άλλων χωρών όπου χρησιμοποίησαν μεγάλο μέρος του δημοσίου δανεισμού σε επενδύσεις.

Αποτέλεσμα αυτών των αδυναμιών της οικονομικής πολιτικής ήταν η συνεχής αύξηση του δημοσίου χρέους, το οποίο στην οκταετία έως και το 2007 διογκώθηκε κατά 112,9 δις. ευρώ. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι ο λόγος του δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ παρέμεινε ουσιαστικά στάσιμος (γύρω στο 100% του ΑΕΠ), παρά τις εξαιρετικά ευνοϊκές για τη μείωσή του συνθήκες που επικράτησαν αυτήν την περίοδο: (α) η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ υπερέβαινε το 4% ετησίως κατά μέσον όρο και του ονομαστικού το 8%, (β) τα επιτόκια δανεισμού του Δημοσίου ήταν ιδιαίτερως χαμηλά και μειώνονταν έως και το 2005 (όταν το μέσο επιτόκιο νέου δανεισμού του Δημοσίου ήταν μόλις 3,2%), (γ) καταγράφονταν πρωτογενή πλεονάσματα¹⁵ έως και το 2002 και (δ) για αρκετά χρόνια υπήρχαν έσοδα από αποκρατικοποιήσεις. Το γεγονός ότι όλοι οι προσδιοριστικοί παράγοντες του λόγου του χρέους προς το ΑΕΠ εξελίσσονταν ευνοϊκά, αλλά, παρά ταύτα, ο λόγος παρέμεινε ουσιαστικά αμετάβλητος, υποδηλώνει την ύπαρξη θεμελιωδών δημοσιονομικών ανισορροπιών. Και μόνο του δηλαδή το γεγονός αυτό αρκούσε για να γίνει αντιληπτό ότι η δημοσιονομική θέση δεν ήταν διατηρήσιμη.

Τα προβλήματα αυτά συγκαλύφθηκαν προσωρινά από την ταχεία άνοδο του ΑΕΠ. Οι κίνδυνοι όμως για την οικονομία από το υψηλό δημόσιο χρέος παρέμεναν και αυξάνονταν. Ακολουθεί σχετικό διάγραμμα με την πορεία του χρέους.

¹⁵ Η διαφορά των εσόδων με τα έξοδα να είναι θετική και να μην προκύπτει από δανεισμό.

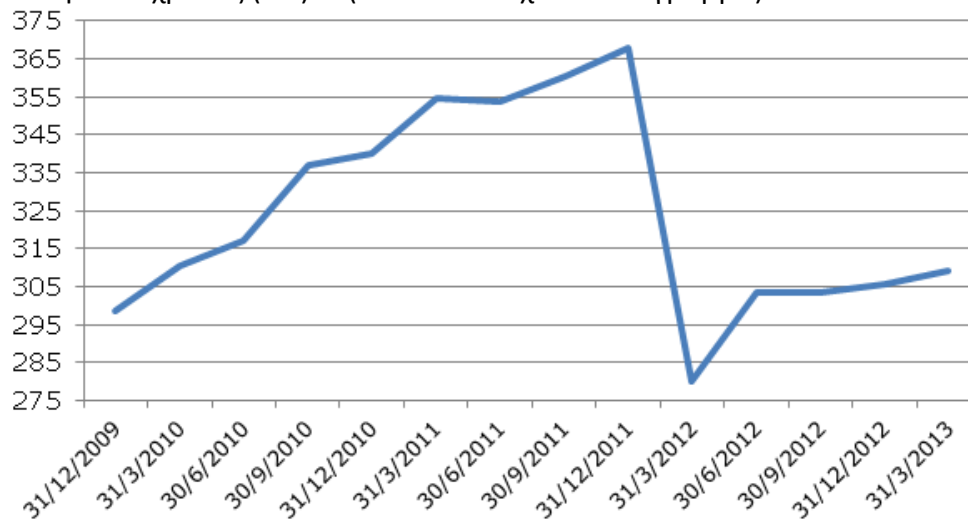

Το δημόσιο χρέος της Ελλάδας, από το 1960 έως σήμερα.

Υπάρχουν δύο σημεία που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής αφού φαίνεται καθαρά ότι: α) το 1988 το ποσοστό του δημοσίου χρέους σε σχέση με το ΑΕΠ είναι στο 60% στη συνέχεια ανεβαίνει την περίοδο των κυβερνήσεων Εθνικής ενότητας 1988-'89 στο 80% και εκτοξεύεται στο 111% την περίοδο 1989- '93. β) η πτώση στο 97% το 2008 οφείλεται στην αναθεώρηση με τη μέθοδο της δημιουργικής λογιστικής που αύξησε το ΑΕΠ σε ποσοστό 9% και αυτόματα έδειξε μειωμένο το δημόσιο χρέος.

Για την περίοδο 2010-2013 ανοδική του πορεία συνέχισε το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης σύμφωνα με το Δελτίο Δημοσίου Χρέους (Μάρτιος 2013). Συγκεκριμένα στο τέλος Μαρτίου 2013 το δημόσιο χρέος ανήλθε στα €309,35 δις, αυξημένο κατά €3,82 δις σε σχέση με το Δεκέμβριο του 2012. Αύξηση 10,36% (€29 δις) σημειώθηκε σε σχέση με το Μάρτιο του 2012 παρά το πρόγραμμα επαναγοράς ομολόγων το Δεκέμβριο του 2012.

Να σημειώσουμε ότι η μεγάλη πτώση που παρατηρείται από το Δεκέμβριο του 2011 στο Μάρτιο του 2012 οφείλεται στο πρώτο κούρεμα των ιδιωτών κατόχων Ελληνικού χρέους (PSI)¹⁶. (ακολουθεί σχετικό διάγραμμα).

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών – Δελτίο Δημοσίου Χρέους (2013)

¹⁶ **PSI είναι** ένας οικονομικός όρος προερχόμενος από τα αρχικά των λέξεων Private Sector Involvement. Πρόκειται για τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα μιας χώρας στην αγορά των ομολόγων της.

Μετά από τρία χρόνια εφαρμογής του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής ή Μνημόνιο κοινώς, το επίπεδο του δημοσίου χρέους επανήλθε στα επίπεδα πριν την εφαρμογή του. Η αιτία της μη αποκλιμάκωσης του χρέους παρά το PSI και την επαναγορά των ομολόγων οφείλεται στα πακέτα βοήθειας από την Τρόικα (Δ.Ν.Τ., Ε.Ε, Ε.Κ.Τ.) για την αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων οφειλών και την αντιμετώπιση του προβλήματος ρευστότητας, τα οποία ανέρχονται στα € 205,1 δις. Στο επόμενο κεφάλαιο θα δούμε αναλυτικά το ιστορικό για την τεράστια αλλαγή που περίμενε την Ελλάδα αφού τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν ότι βρισκόμασταν προ των πυλών οικονομικού κινδύνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΜΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Ένα από τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές αρχές στο πλαίσιο της προσπάθειάς τους για δημοσιονομική εξυγίανση είναι η φοροδιαφυγή. Μολονότι οι (ταμειακές) επιπτώσεις της φοροδιαφυγής στα δημόσια έσοδα είναι εύκολα αντιληπτές από το κοινωνικό σύνολο, λιγότερο σαφείς παραμένουν οι λοιπές ή συνακόλουθες οικονομικές και κοινωνικές προεκτάσεις του φαινομένου.

Ως φοροδιαφυγή εννοούμε το σύνολο των παράνομων ενεργειών των ιδιωτικών φορέων , οι οποίες αποβλέπουν στην μείωση ή στην εξάλειψη της φορολογικής τους υποχρέωσης π.χ. η δήλωση στην εφορία χαμηλότερου εισοδήματος , η λαθραία εισαγωγή προϊόντων κλπ.

Το μέγεθος της φοροδιαφυγής εξαρτάται από υποκειμενικούς (π.χ. το μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο των φορολογουμένων και το μορφωτικό επίπεδο των φοροτεχνικών οργάνων) και αντικειμενικούς παράγοντες (π.χ. η μέση φορολογική επιβάρυνση του ατόμου, ο τρόπος κατανομής των φορολογικών βαρών, η διάρθρωση του φορολογικού συστήματος , ο τρόπος διαχείρισης του δημοσίου χρήματος , ο τρόπος οργάνωσης της αγοράς και ο τρόπος οργάνωσης των φοροτεχνικών υπηρεσιών).

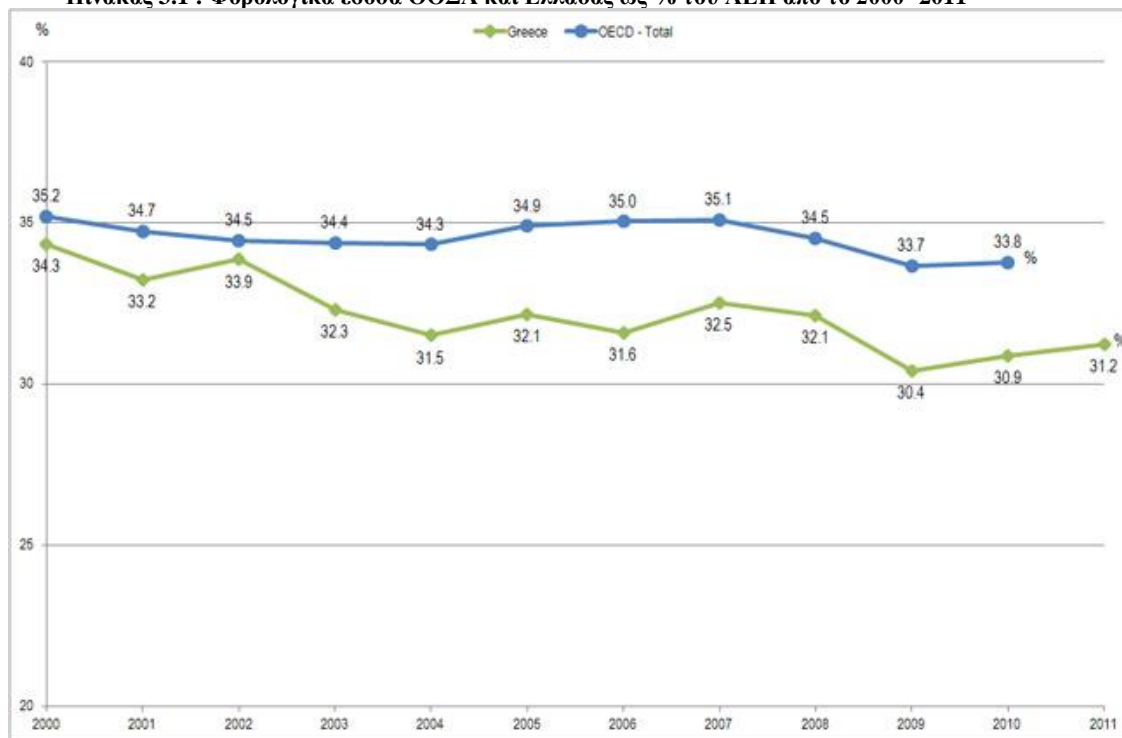
Η έννοια και η μέτρηση της φοροδιαφυγής υπόκεινται σε θεωρητικούς και πρακτικούς περιορισμούς που πηγάζουν από την πολυπλοκότητα της οικονομίας, του φορολογικού πλαισίου και του φορολογικού μηχανισμού. Σε αναλύσεις φορέων της αγοράς και σε άρθρα του Τύπου πολύ συχνά παρατηρείται σύγχυση της έννοιας της φοροδιαφυγής με την έννοια της παραοικονομίας, κάτι που οδηγεί σε ανακριβή συμπεράσματα. Είναι σημαντικό να διευκρινιστεί ότι η φοροδιαφυγή δεν ταυτίζεται αναγκαστικά με την παραοικονομία αν και ένα μέρος της φοροδιαφυγής συνδέεται με την παραοικονομία.

Διαχρονικά η Ελλάδα παρουσιάζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά παραοικονομίας επί του ΑΕΠ γεγονός που πιθανώς εντείνει το ύψος της φοροδιαφυγής. Το ύψος της ανήλθε στο 4,9 % του ΑΕΠ για το 2005, και στο 4,7% του ΑΕΠ για το 2008. Σύμφωνα μάλιστα με μελέτη των Manos Matsaganis και της Maria Flevotomou αναφορικά με το ύψος εισοδήματος φυσικών προσώπων για το έτος

αυτό παρατηρείται ότι το σύνολο των φορολογουμένων δηλώνει φορολογητέο εισόδημα μικρότερο κατά τουλάχιστον 10%, οδηγώντας σε 26% λιγότερα φορολογικά έσοδα (λόγω της προοδευτικότητας της φορολογίας). Σύμφωνα με την ίδια μελέτη επιβεβαιώνεται και κάτι κοινώς αποδεκτό : ότι η υψηλότερη φοροδιαφυγή φαίνεται να διαπράττεται από άτομα με κύρια πηγή εισοδήματος την αυταπασχόληση, τα οποία κατά μέσο όρο δηλώνουν 33% μικρότερο εισόδημα από το πραγματικό και έχουν τη μεγαλύτερη ευελιξία στη δήλωση εισοδημάτων, καθώς μπορούν εύκολα να αλλάξουν το χρονοδιάγραμμα της εργασίας τους, να ρυθμίσουν τις απολαβές τους ή να στραφούν στην παραοικονομία (Καδίτη Ε. Και Ε.Ι. Νίτση, 2011). Με αυτό τον τρόπο δημιουργούνται και κίνητρα στην ελληνική κοινωνία για την άσκηση ελεύθερων επαγγελματιών και όχι εξαρτημένης εργασίας που εξηγούν το δυσανάλογα υψηλό ποσοστό ελεύθερων επαγγελματιών σε σχέση με αντίστοιχα μεγέθη χωρών μελών της ΕΕ.

Τα φορολογικά δεδομένα που προκύπτουν για το οικονομικό έτος 2009 από το στατιστικό δελτίο της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών δείχνουν πως από το συνολικό εισόδημα που αποκτήθηκε το 2008, το 85% αφορούσε φυσικά πρόσωπα και το υπόλοιπο 15% φορολογητέα κέρδη νομικών προσώπων. Το σύνολο των φόρων και για τα δυο πρόσωπα ήταν 13,1 δις ευρώ, εκ των οποίων το 69% αφορούσε φόρο επί των φυσικών προσώπων και το 31% φόρο επί των κερδών νομικών προσώπων, ποσοστό μικρότερο κατά 4% σε σύγκριση με το οικονομικό έτος 2008. Ο φόρος επί του εισοδήματος των φυσικών προσώπων στην Ελλάδα αυξήθηκε από 45% το 2000 σε 49% το 2012 και πέφτει, σύμφωνα με τα στοιχεία Eurostat, στο 46% για το 2013, ποσοστό που αποτελεί και ένα από τα ψηλότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με τη Σουηδία να έχει τα "σκήπτρα", όπου οι Σουηδοί θα δώσουν σε φόρους το 56,6% του εισοδήματός τους. Αυτά την ώρα που στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 από 44,8 το 2000 έπεσε σε 38,1% το 2012 και αυξήθηκε στο 38,3% το 2013 και στην Ευρωζώνη από 47,1% το 2000 σε 43,1% το 2012 και σε 43,3% το 2013. Στο μεταξύ, όπως φαίνεται και στον πίνακα 3.1 που δημοσιεύει ο ΟΟΣΑ τα φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκαν στην Ελλάδα από 34,6% το 2000 σε 31,7% το 2010 και αυξήθηκαν σε 32,4% το 2011. Στην ΕΕ από την άλλη πλευρά παρατηρείται μείωση από 40,4% σε 38,3% το 2010 και αύξηση σε 38,8% το 2011 και στην Ευρωζώνη από 40,9% το 2000 σε 39% το 2010 και σε 39,5% το 2011 (Eurostat Taxation trends in the European Union, 2013).

Πίνακας 3.1 : Φορολογικά έσοδα ΟΟΣΑ και Ελλάδας ως % του ΑΕΠ από το 2000- 2011

Πηγή : OECD, 2011

Διαχρονικά πάντως το μεγαλύτερο μέρος των φορολογικών εσόδων του δημόσιου καλύπτεται από έμμεσους φόρους. Τέτοιου είδους πολιτική εγείρει ζητήματα κοινωνικής αδικίας αφού σε αντίθεση με το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων που είναι προοδευτικός, έχει ίδιο φορολογικό συντελεστή για όλους τους φορολογουμένους, ανεξάρτητα από την οικονομική τους κατάσταση. Ακυρώνεται έτσι ο προοδευτικός χαρακτήρας του φορολογικού συστήματος. Τελικά όμως, αποτελεί μια ορθολογική αντίδραση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού απέναντι στην τακτική απόκρυψης φορολογητέων στοιχείων από σημαντικό μέρος των πολιτών (Πετράκης, 2011). Παρά τη δικαιολογημένη αύξηση των έμμεσων φόρων τα αποτελέσματα δεν είναι τα επιθυμητά δεδομένου του μεγέθους της εγχώριας οικονομικής δραστηριότητας και σε σύγκριση με τις Μεσογειακές χώρες μέλη της ΕΕ θα λέγαμε πως μάλλον υπολείπονται κατά 5% σε σχέση με το παραγόμενο προϊόν (Πετράκης, 2011).

Για το 2009, σύμφωνα με ακαδημαϊκή μελέτη του Πανεπιστημίου του Σικάγου που παρουσιάστηκε και από το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος η φοροδιαφυγή υπολογίστηκε στα 28 δις ευρώ συγκρίνοντας δηλωθέντα εισοδήματα και δόσεις δανείων. Δηλαδή βασίστηκε στα στοιχεία των πραγματικών εισοδημάτων των νοικοκυριών που ζητούν οι τράπεζες όταν χορηγούν δάνεια και όχι τα δηλωθέντα εισοδήματα. Το ποσό αυτό προέρχεται μόνο από εισοδήματα που δεν δηλώνονται από ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοαπασχολούμενους. Για παράδειγμα, οι λογιστές, οι οποίοι δήλωναν 1.479 ευρώ το μήνα αλλά οι δανειακές τους υποχρεώσεις έφταναν τα 1.701, οι γιατροί δήλωναν 1.628 ευρώ αλλά πλήρωναν 1.660, οι εργαζόμενοι σε νομικές υπηρεσίες δήλωναν 1.558 και πλήρωναν 1.647 ευρώ. Αν είχαν δηλωθεί τα εισοδήματα αυτά, τότε, σύμφωνα με τη μελέτη, τα φορολογικά έσοδα θα μείωναν κατά 31% το έλλειμμα του 2009 ή 48% εκείνο του 2010. Τα φορολογικά αυτά έσοδα αντιστοιχούν σε 11,2 δις. Ευρώ. Στο σύνολο της χώρας έχουν υπολογίσει ότι

κατά μέσον όρο το εισόδημα που διαφεύγει τη φορολόγηση διαμορφώνεται στο 11,9%. Πρωταθλητές στη φοροδιαφυγή αναδεικνύονται γιατροί, μηχανικοί, λογιστές και δικηγόροι. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έκθεσης, το ποσοστό του εισοδήματος που μπορεί να φοροδιαφύγει σε ορισμένες περιοχές της Ελλάδας ανέρχεται έως και το 68%. Ειδικότερα, οι περιοχές με το μεγαλύτερο ποσοστό φοροδιαφυγής είναι η Κρήτη, η Αττική, η Πελοπόννησος και η Λάρισα.

Όσον αφορά στο έτος 2012, στοιχεία του ΟΟΣΑ από τον πίνακα 3.2 δείχνουν πως το φορολογικό βάρος ως ποσοστό του κόστους εργασίας που επωμίζονται οι οικογένειες στην Ελλάδα είναι δεύτερο υψηλότερο ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ και σχεδόν 20 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από το μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ. Όταν πάμε σε ανύπαντρο χωρίς παιδιά το βάρος αυτό παραμένει σχεδόν ίδιο στην Ελλάδα αλλά πέφτει στη σχετική κατάταξη λόγω του ότι ανεβαίνουν πολύ τα φορολογικά βάρη σε άλλες χώρες όπως η Γαλλία, το Βέλγιο, η Αυστρία και η Γερμανία.

Πίνακας 3.2 : Σύγκριση συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης ανά τύπο οικογένειας

Country ¹	Family ² Total Tax wedge 2012	Single ³ Total Tax wedge 2012
France	43,1	50,2
Greece	43,0	41,9
Belgium	41,4	56,0
Italy	38,3	47,6
Austria	38,0	48,9
Sweden	37,5	42,8
Finland	37,3	42,5
Turkey	36,9	38,2
Spain	35,4	41,4
Germany	34,2	49,7
Hungary	33,6	49,4
Estonia	32,3	40,4
Netherlands	32,0	38,6
Norway	31,3	37,6
Poland	29,6	35,5
United Kingdom	27,9	32,3
Denmark	27,8	38,6
Portugal	26,9	36,7
Slovak Republic	25,8	39,6
Japan	25,5	31,2
Slovenia	22,8	42,3
Iceland	22,7	34,5
Czech Republic	20,7	42,4
Mexico	19,0	19,0
Korea	18,5	21,0
United States	18,4	29,6
Canada	18,2	30,8
Australia	16,5	27,2
Israel	15,1	19,2
Luxembourg	13,3	35,8
Switzerland	9,5	21,5
Chile	7,0	7,0
Ireland	6,4	25,9
New Zealand	0,6	16,4
M.O. ΟΟΣΑ	26,1	35,6

1. Ταξινόμηση χωρών με φθίνον φορολογικό βάρος οικογένειας
2. Έγγαμος εργαζόμενος με ένα μέσο μισθό και δυο παιδιά
3. Άγαμος εργαζόμενος με ένα μέσο μισθό χωρίς παιδιά.

Πηγή : OECD Economic Outlook Volume 2012 (No. 92)

Όπως προκύπτει από ελέγχους του ΣΔΟΕ για τους πρώτους μήνες του 2012 , μία στις δύο επιχειρήσεις στην Αττική φοροδιέφευγε. Το γεγονός αυτό αποτελεί ρεκόρ. Η

φοροδιαφυγή είναι μεγαλύτερη στην περιφέρεια, αφού στα Ιόνια Νησιά το 71% των επιχειρήσεων φοροδιέφευγε και στο Νότιο Αιγαίο το 65%. Είναι χαρακτηριστικό ότι μόνο το πρώτο δίμηνο του 2012, έγιναν συνολικά σε όλη την Ελλάδα 6.745 έλεγχοι, κατά τη διάρκεια των οποίων εντοπίστηκαν πάνω 52.000 παραβάσεις, ενώ επιβλήθηκαν πρόστιμα 550 εκατ. ευρώ. Άλλωστε, σύμφωνα με εκτιμήσεις, η φοροδιαφυγή θεωρείται ότι υπερέβαινε το 30% του ΑΕΠ. Όλα τα παραπάνω την ώρα που οι οδηγίες της Τρόικα για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής ήταν παραπάνω από σαφείς. Να παρατηρήσουμε ότι ως προτεραιότητα χαρακτηρίζεται η ενίσχυση της μονάδας ελέγχου των φορολογουμένων μεγάλης οικονομικής επιφάνειας, ενώ ζητούμενο είναι η διαχείριση των φακέλων όλων των μεγαλοφειλετών από μια και μόνο Αρχή. Αυτό συνέβη γιατί επικρατούσε σαν γενική αίσθηση ανάμεσα στους πολίτες ότι υπάρχει εκτεταμένη διαφθορά και άνιση μεταχείριση των φορολογουμένων. Η δίωξη και τιμωρία των μεγάλων φοροφυγάδων θα βοηθούσε πολλαπλασιαστικά μέσα από τον παραδειγματισμό και την απόδοση κοινωνικής δικαιοσύνης.

Από τον Ιουνίου του 2012 η κυβέρνηση που σχηματίστηκε από τα τρία κόμματα αποφάσισε να προσπαθήσει περισσότερο για την πάταξη της φοροδιαφυγής. Μια από τις άμεσες δράσεις ήταν η εντατικοποίηση των ελέγχων για παραβάσεις κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού του 2012, και συγκεκριμένα σε περιοχές με αυξημένη οικονομική δραστηριότητα και σε τουριστικούς προορισμούς. Αυτοί οι έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν από το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος του Υπουργείου Οικονομικών και κάλυψε την περίοδο Ιούλιο έως Σεπτέμβριο. Στην περίοδο αυτή πραγματοποιήθηκαν 5.167 έλεγχοι, από τους οποίους προέκυψαν 2852 παραβάτες, δηλαδή ποσοστό 55,2% , για 34.836 παραβάσεις του νόμου. Τα δεδομένα αυτά χρησιμοποιήθηκαν για έρευνα (Athanasios O. Tagkalakis Bank of Greece, 2013) και προέκυψαν μερικά χρήσιμα συμπεράσματα όσον αφορά στην απόδοση των μέτρων αυτών. Υπήρξαν στατιστικά σημαντικές ενδείξεις ότι η εντατικοποίηση των ελέγχων μπορεί να οδηγήσει σε φορολογική συμμόρφωση. Μια αύξηση κατά 1% του αριθμού των ελέγχων μείωσε τον αριθμό των φοροφυγάδων από 0,3-0,4% . Επίσης η ευαισθησία του δείκτη των φοροφυγάδων σε αύξηση των ελέγχων είναι μεγαλύτερη σε περιοχές με ανεργία, σε άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και στα νησιά. Τα ευρήματα αυτά είναι ιδιαίτερα σημαντικά στην παρούσα συγκυρία για την Ελλάδα, καθώς δείχνουν πως η εντατικοποίηση των ελέγχων μπορεί να είναι μια χρήσιμη στρατηγική για την συμμόρφωση των φοροφυγάδων. Μπορούν να συμβάλουν στην αποτροπή της φοροδιαφυγής, την αύξηση της φορολογικής αποδοτικότητας και την αύξηση των εσόδων από φόρους. Φυσικά, πολλά εξαρτώνται από την ικανότητα του κράτους να επιβάλει τις κυρώσεις και να συλλέγει τα πρόστιμα που επιβάλλονται.

Σε αρκετές περιπτώσεις, η αδυναμία είσπραξης των βεβαιωμένων φόρων ή προστίμων οφείλεται σε εκκρεμείς δικαστικά φορολογικές υποθέσεις, οι οποίες συνήθως είναι πολύπλοκες και πολύ χρονοβόρες.

Ο τρόπος οργάνωσης του φορολογικού συστήματος όμως που αντανακλά το πολιτιστικό υπόβαθρο της κοινωνίας με δυναμικό τρόπο (Πετράκης, 2011), πάσχει από παθογένειες δεκαετιών. Οι σοβαρότερες από αυτές αφορούν στην περιπλοκότητα, στον τρόπο λειτουργίας του και το ιδιαίτερα αυξημένο κόστος λειτουργίας του. Αυτά, σε συνδυασμό με τη διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας η οποία χαρακτηρίζεται από υψηλό αριθμό αυτοαπασχολούμενων τείνουν να αυξάνουν την πιθανότητα και τους τρόπους φοροδιαφυγής. Η αδυναμία του συστήματος να εισπράξει αφορά σε κάθε κατηγορία φόρων και υπάρχει από το 1995 και ίσως πιο πριν. Χαρακτηριστικό όμως στην ιστορία του συστήματος φορολογίας είναι η περίοδος πριν την ένταξη στο ευρώ που οι εντατικοποιημένοι έλεγχοι αύξησαν κατά πολύ τα έσοδα από φόρους ενώ μετά την ένταξη η χαλάρωση επανάφερε την φοροδιαφυγή στα προηγούμενα επίπεδα.

Το 2013 η πορεία είσπραξης εσόδων εξελίσσεται ικανοποιητικά από τις ΔΟΥ σύμφωνα με στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων. Αυτό δείχνει ότι οι προσπάθειες ενεργοποίησης του φοροεισπρακτικού μηχανισμού είναι σε σωστό δρόμο. Πιο συγκεκριμένα, με βάση στοιχεία των ΔΟΥ για τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο οι στοχοθετημένες εισπράξεις υπερκαλύφθηκαν κατά 1,8% και 7,8% για τους δυο μήνες αντίστοιχα. Επίσης υπερκαλύφθηκαν οι στόχοι είσπραξης οφειλών παλαιότερων ετών στο δίμηνο αυτό συνεχίζοντας την μεγάλη προσπάθεια των αρμόδιων υπηρεσιών.

Το πρόβλημα της φοροδιαφυγής όμως δεν είναι μόνο ελληνικό φαινόμενο. Σύμφωνα με τον πρόεδρο της κομισιόν οι απώλειες από τη φοροδιαφυγή στην ΕΕ εκτιμώνται στο 1 τρις ευρώ ετησίως. Στη Σύνοδο Κορυφής του Μαΐου 2013 αποφασίστηκε Ευρωπαϊκό σχέδιο για την καταπολέμηση της. Μερικά από τα μέτρα που αναμένονται να ισχύσουν είναι :

- η ενίσχυση ψηφιακής πύλης για την καταγραφή του ΦΠΑ και αξιοποίηση της τεχνολογίας για τον εντοπισμό των παραβατών
- η δημιουργία μηχανισμού ταχείας αντίδρασης για την καταπολέμηση της απάτης του ΦΠΑ
- σε όλη την Ευρώπη δημιουργία κοινού ΑΦΜ για κάθε φυσικό και νομικό πρόσωπο, κοινή βάση δεδομένων για ΦΠΑ, έλεγχος κίνησης κεφαλαίων
- αυστηρότερα μέτρα και εξασφάλιση καλύτερου συντονισμού για την καταπολέμηση της φορολογικής απάτης στην Ευρώπη με αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών.¹⁷

---

¹⁷www.bankofgreece.gr Οικονομικό τεύχος 35 Ιούνιος 2011

4.2 Συνέπειες και Τρόποι αντιμετώπισης Φοροδιαφυγής

Η φοροδιαφυγή επηρεάζει δυσμενώς όλους τους δημοσιονομικούς στόχους. Η διανομή του εισοδήματος γίνεται περισσότερο άδικη επειδή οι φόροι που θα έπρεπε να πληρωθούν από τους φοροφυγάδες μετατίθενται στους ευσυνείδητους πολίτες, ευνοούνται οι φοροδιαφεύγουσες επιχειρήσεις που μπορεί να μην είναι οι παραγωγικότερες και τέλος αναγκάζεται το κράτος να προσφύγει σε έμμεσους φόρους αφού η φοροδιαφυγή σημειώνεται στην άμεση φορολογία.

Με την φοροδιαφυγή η ταμειευτική λειτουργία των φόρων εξασθενεί και το κράτος αναγκάζεται να προσφύγει σε δανεισμό ή σε έκδοση νέου χρήματος.

Εύλογα προκύπτει από τα παραπάνω ότι η αποτελεσματική αντιμετώπιση του πολύπλοκου φαινόμενου της φοροδιαφυγής προϋποθέτει ευρεία δέσμη παράλληλων πολιτικών, οι οποίες θα μπορούσαν να οργανωθούν γύρω από τρεις βασικές θεματικές ενότητες: (α) απλοποίηση της νομοθεσίας και εξορθολογισμό του ρυθμιστικού πλαισίου, (β) αναδιάρθρωση και κινητοποίηση της φορολογικής διοίκησης (γ) αλλαγή της φορολογικής νοοτροπίας και του συστήματος κινήτρων για φορολογική συνέπεια και συμμόρφωση.

Ουσιαστικά , η ορθολογική οργάνωση των φοροτεχνικών υπηρεσιών , η κατάλληλη διάρθρωση του φορολογικού συστήματος , η αποκατάσταση εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ φορολογούμενου και φορολογικής αρχής , η δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών και η συνετή διαχείριση του δημοσίου χρήματος μπορούν να συμβάλουν στην εξυγίανση του φορολογικού συστήματος και επομένως και στην αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής. Η υπέρμετρη φορολογία μπορεί να οδηγήσει σε αντίθετα αποτελέσματα και να υπάρξει ένας φαύλος κύκλος μεταξύ φορολογίας και φοροδιαφυγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

5.1 Το Χρονικό της Μεγάλης Κρίσης

Η χρηματοπιστωτική κρίση, η οποία εκδηλώθηκε αρχικά στις ΗΠΑ τον Αύγουστο του 2007 και επιδεινώθηκε ραγδαία το φθινόπωρο του 2008 με την κατάρρευση της επενδυτικής τράπεζας Lehman Brothers, μετεξελίχθηκε σε παγκόσμια οικονομική κρίση, στο περιβάλλον των στενά διασυνδεδεμένων οικονομιών, προκαλώντας τη μεγαλύτερη οικονομική ύφεση από τη δεκαετία του 1930 και σοβαρή δημοσιονομική επιδείνωση στις περισσότερες χώρες. Οι επιπτώσεις ήταν δυσμενείς για όλες τις οικονομίες του πλανήτη.

Το 2009 η παγκόσμια οικονομία κατέγραψε αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης, για πρώτη φορά στη μεταπολεμική περίοδο, καθώς οι περισσότερες προηγμένες

οικονομίες εισήλθαν σε βαθιά ύφεση και ο ρυθμός ανόδου του ΑΕΠ στις αναδυόμενες οικονομίες σημείωσε σημαντική επιβράδυνση. Όλες οι χώρες της ζώνης του ευρώ κατέγραψαν αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής του ΑΕΠ, ενώ τη μεγαλύτερη ύφεση παρουσίασαν οι περισσότερο ανοικτές οικονομίες, οι οποίες επλήγησαν ιδιαίτερα από τη ραγδαία πτώση του παγκόσμιου εμπορίου (κατά 10,7%) το έτος εκείνο. Φυσικά, οι περισσότερο ανοικτές οικονομίες ήταν και οι πρώτες που ευνοήθηκαν από την ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας και του διεθνούς εμπορίου, η οποία ξεκίνησε το 2010.

Αντίθετα, χώρες με σοβαρές εξωτερικές και εσωτερικές μακροοικονομικές ανισορροπίες και διαρθρωτικές αδυναμίες δεν διέθεταν την απαιτούμενη αντοχή και ευελιξία για να αντιμετωπίσουν αυτοδύναμα τις επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης και να επωφεληθούν από την ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας και του διεθνούς εμπορίου, που ακολούθησε μετά τη μεγάλη ύφεση του 2009.

Έτσι, ενώ χώρες με υγιή βασικά οικονομικά δεδομένα κατόρθωσαν σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα να βρεθούν εκ νέου σε τροχιά ανάπτυξης, χώρες με μεγάλες μακροοικονομικές ανισορροπίες και διαρθρωτικές αδυναμίες αντιμετώπισαν σημαντικές δυσκολίες και σε ορισμένες περιπτώσεις χρειάστηκαν εξωτερική οικονομική βοήθεια.

Μεγάλες ήταν οι διαφορές και στον τομέα της απασχόλησης, καθώς οικονομίες με υγιή βασικά δεδομένα και ικανοποιητικό βαθμό ευελιξίας κατόρθωσαν να διατηρήσουν χαμηλά ποσοστά ανεργίας, ενώ σε οικονομίες με σοβαρές διαρθρωτικές αδυναμίες η ανεργία αυξήθηκε ραγδαία.

Σημαντική υπήρξε η επιδείνωση των δημοσιονομικών μεγεθών λόγω της κρίσης, εξαιτίας τόσο των μέτρων τα οποία λήφθηκαν από τις κυβερνήσεις για την ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας και τη στήριξη του χρηματοπιστωτικού τομέα, ο οποίος επλήγη ιδιαίτερα από τη κρίση, όσο και της λειτουργίας των αυτόματων δημοσιονομικών σταθεροποιητών.

Στις προηγμένες οικονομίες, το δημοσιονομικό έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξήθηκε από 3,5% το 2008 σε 8,8% το 2009, υποχωρώντας σε 5,9% το 2012 (στις ΗΠΑ από 6,5% το 2008 αυξήθηκε σε 12,9% το 2009, αλλά μετά μειώθηκε σε 8,3% το 2012, ενώ στη ζώνη του ευρώ από 2,1% το 2008 αυξήθηκε σε 6,4% το 2009 και μετά μειώθηκε σε 3,7% το 2012). Ανάλογη υπήρξε και η πορεία του δημόσιου χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ, στις μεν ΗΠΑ από 73,3% το 2008 σε 86,3% το 2009 και 102,7% το 2012, στη δε ζώνη του ευρώ από 70,3% το 2008 σε 80,1% το 2009 και 93,0% το 2012.

Οι παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής κρίσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο εντάθηκαν το 2009 και κατατέθηκαν συγκεκριμένες προτάσεις για την ενίσχυση του πλαισίου χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Οι προτάσεις αυτές βασίστηκαν στην έκθεση της Ομάδας υπό την προεδρία του Jacques de Larosière,¹ η οποία δημοσιεύθηκε το Φεβρουάριο του 2009 και περιλάμβανε συστάσεις για ένα νέο θεσμικό πλαίσιο εποπτείας στην ΕΕ. Σε συνέχεια αυτών των συστάσεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε νομοθετικές προτάσεις στο Συμβούλιο της ΕΕ και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι οποίες αφορούσαν την ίδρυση (α) του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου (ESRB), με αρμοδιότητα την άσκηση της μακροπροληπτικής εποπτείας, και (β) του Ευρωπαϊκού Συστήματος Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας (ESFS), το οποίο θα ήταν αρμόδιο για τη μικροπροληπτική εποπτεία και θα αποτελούνταν από ένα δίκτυο που θα περιλάμβανε

τρεις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές (ESAs) και τις αντίστοιχες αρμόδιες εθνικές εποπτικές αρχές. Σε παγκόσμιο επίπεδο, ορόσημο αποτέλεσε η Σύνοδος Κορυφής της “Ομάδας των 20” (G20) στο Λονδίνο τον Απρίλιο του 2009. Η Σύνοδος αποφάσισε την ίδρυση του Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB) ως διαδόχου του Φόρουμ Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, με διευρυμένη σύνθεση και ενισχυμένες αρμοδιότητες όσον αφορά τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Η Σύνοδος Κορυφής της “Ομάδας των 20” έδωσε το έναυσμα για μια μεγάλης εμβέλειας μεταρρύθμιση του εποπτικού πλαισίου, την οποία ανέλαβαν να υλοποιήσουν οι φορείς θέσπισης παγκόσμιων προτύπων και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στην Ελλάδα το τραπεζικό σύστημα άρχισε να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ρευστότητας, καθώς οι υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας περιόρισαν την πρόσβαση των τραπεζών στη διεθνή διατραπεζική αγορά και, αργότερα, και σε άλλες πηγές άντλησης ρευστότητας. Ήδη τον Ιανουάριο του 2009, η Standard & Poor’s προχώρησε σε υποβάθμιση της πιστοληπτικής αξιολόγησης της χώρας από A σε A-, λόγω της “επιδεινούμενης απώλειας ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας”, διατηρώντας την ωστόσο στην κατηγορία επενδυτικής διαβάθμισης (investment grade).

Εξαιτίας της υποβάθμισης αυτής, οι διαφορές αποδόσεων (spreads)¹⁸ μεταξύ των ελληνικών και των γερμανικών κρατικών ομολόγων αυξήθηκαν στις 300 μονάδες βάσης τον Ιανουάριο του 2009 και παρέμειναν στο επίπεδο αυτό μέχρι το Μάρτιο. Τους επόμενους μήνες τα spreads κυμάνθηκαν χαμηλότερα, μεταξύ 150 και 200 μονάδων βάσης, ενώ κινήθηκαν εκ νέου ανοδικά τους τελευταίους μήνες του 2009. Σημείο καμπής για την περαιτέρω επιδείνωση του κλίματος ήταν η ανακοίνωση των ελληνικών αρχών στις 22 Οκτωβρίου 2009 ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα του 2009 ήταν υπερδιπλάσιο του προβλεπόμενου και ότι και το έλλειμμα του 2008 ήταν σημαντικά αυξημένο σε σχέση με τις έως τότε εκτιμήσεις. Αυτή η μεγάλη επίσημη αναθεώρηση του ελλείμματος επιβεβαίωσε τις εκτιμήσεις των αγορών, των οίκων αξιολόγησης και των διεθνών μέσων ενημέρωσης ότι το δημοσιονομικό πρόβλημα της Ελλάδος ήταν πολύ σοβαρότερο από ό,τι υποδήλωναν τα μέχρι τότε στοιχεία. Το γεγονός αυτό έθετε στο επίκεντρο της προσοχής των αγορών δύο κρίσιμα ερωτήματα: Πρώτον, αν οι ελληνικές αρχές έχουν τη βούληση και την αποφασιστικότητα να εφαρμόσουν ένα πρόγραμμα προσαρμογής ικανό να αντιμετωπίσει ελλείμματα αυτού του μεγέθους και δεύτερον, αν τα στατιστικά δεδομένα καταγράφουν αξιόπιστα τη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας. Η αξιολόγηση των αγορών στα τέλη του 2009 ήταν αρνητική και για τα δύο.

Η ελληνική οικονομία επηρεάστηκε με χρονική υστέρηση από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Κατά τη διάρκεια του 2009 καταγράφηκε σημαντική επιβράδυνση της πιστωτικής επέκτασης προς τον ιδιωτικό τομέα (νοικοκυριά και επιχειρήσεις). Λόγω του περιορισμού των πηγών χρηματοδότησης, από τις αρχές του 2009 και μετά οι ελληνικές τράπεζες άρχισαν να στηρίζονται σε πολύ μεγάλο βαθμό στο Ευρωσύστημα για την άντληση ρευστότητας. Στο πλαίσιο αυτό, ήταν ιδιαίτερα σημαντική η απόφαση της ΕΚΤ, το Μάιο του 2009, να παραταθεί η ισχύς των ελαστικότερων κριτηρίων αποδεκτού ενεχύρου από το Ευρωσύστημα για την παροχή ρευστότητας.

---

¹⁸ Η διαφορά του επιτοκίου δανεισμού μιας χώρας από το επιτόκιο δανεισμού της Γερμανίας πολ/σμένο με 100. π.χ. τα spreads έχουν φτάσει στις 1600 μονάδες σημαίνει ότι δανειζόμαστε με $16\% + 2\% = 18\%$

Επιπλέον, η επιδείνωση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος επηρέασε αναπόφευκτα και την ποιότητα του χαρτοφυλακίου δανείων των ελληνικών τραπεζών. Τους τελευταίους μήνες του 2009 (και, κυρίως, το πρώτο τρίμηνο του 2010) αυξήθηκε σημαντικά ο κίνδυνος ρευστότητας που αντιμετώπιζαν οι ελληνικές τράπεζες, καθώς περιορίστηκαν ακόμα περισσότερο οι πηγές χρηματοδότησής τους και άρχισε να καταγράφεται εκροή καταθέσεων .

Ταυτόχρονα, οι διαδοχικές υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας του Ελληνικού Δημοσίου από τους διεθνείς οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης περιόρισαν την πρόσβαση των τραπεζών στις αγορές για άντληση ρευστότητας και αύξησαν το κόστος δανεισμού τους, ενώ παράλληλα η αξία των ομολόγων που διατηρούσαν στα χαρτοφυλάκιά τους τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα —και άρα η αξία του διαθέσιμου ενεχύρου— μειώθηκε. Ωστόσο, η σημαντικότερη πρόκληση για τις τράπεζες στη ζώνη του ευρώ (συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδος) αφορούσε την πραγματοποίηση των αναγκαίων προσαρμογών ως προς το μέγεθος και τη διάρθρωση των ισολογισμών τους, χωρίς όμως να περιοριστεί η διαθεσιμότητα των πιστώσεων προς το μη χρηματοπιστωτικό τομέα της ζώνης του ευρώ, δεδομένου ότι πολλές επιχειρήσεις δεν είχαν πρόσβαση στις ανοικτές αγορές κεφαλαίων για την άντληση χρηματοδοτικών πόρων. Προς το σκοπό αυτό, στη ζώνη του ευρώ οι τράπεζες προέβησαν σε περαιτέρω ενίσχυση της κεφαλαιακής τους βάσης, αξιοποιώντας και τις δυνατότητες που τους προσφέρονταν να αναπληρώσουν το κεφάλαιό τους, στο πλαίσιο των μέτρων στήριξης του χρηματοπιστωτικού τομέα τα οποία θέσπισαν οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών.

Οι αρνητικές εξελίξεις συνεχίστηκαν και εντάθηκαν στο πρώτο τρίμηνο του 2010. Κύριο χαρακτηριστικό της περιόδου ήταν οι κλιμακούμενες πιέσεις στην αγορά ομολόγων και η δραματική αύξηση του κόστους δανεισμού. Για να προληφθεί περαιτέρω επιδείνωση της εμπιστοσύνης, η ελληνική κυβέρνηση προχώρησε σε σημαντική αναθεώρηση των δημοσιονομικών στόχων της. Οι νέοι στόχοι εντάχθηκαν στο επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΕΠΣΑ 2010-2013, Ιανουάριος 2010). Σε σχέση με τον Προϋπολογισμό που είχε ήδη ψηφιστεί, επρόκειτο για μια πιο δραστική και περισσότερο δημοσιονομική προσαρμογή. Εντούτοις, αν και υπήρξαν θετικές δηλώσεις από τους επικεφαλής οργάνων της ΕΕ, οι αγορές και ο διεθνής τύπος συνέχιζαν να τηρούν σαφώς αρνητική στάση έναντι της Ελλάδος. Στις 28 Ιανουαρίου η διαφορά της απόδοσης του δεκαετούς ελληνικού ομολόγου από το αντίστοιχο γερμανικό είχε φθάσει τις 369 μονάδες βάσης. Οι αγορές αντιδρούσαν έντονα σε ένα πλήθος αρνητικών δημοσιευμάτων του διεθνούς τύπου.

Παρά την ανακοίνωση πρόσθετων μέτρων το Φεβρουάριο και το Μάρτιο (που επίσης σχολιάστηκαν θετικά από τους επικεφαλής οργάνων της Ε.Ε) το κόστος δανεισμού για την Ελλάδα συνέχισε να αυξάνεται. Τον Απρίλιο του 2010 η διαφορά αποδόσεων των δεκαετών ομολόγων έφθασε τις 430 μονάδες βάσης.

Η συνεχιζόμενη άνοδος του κόστους δανεισμού κατέστησε απαγορευτική τη νέα έκδοση ομολόγων, ενώ η αυξημένη αβεβαιότητα για τις δημοσιονομικές και μακροοικονομικές εξελίξεις οδήγησε σε αλληπάλληλες υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδος. Μόνο τον Απρίλιο και οι τρεις οίκοι αξιολόγησης (Fitch, Standard & Poor's, Moody's) προχώρησαν σε σημαντικές υποβαθμίσεις¹⁹ ενώ παράλληλα το πολιτικό κλίμα της χώρας παρέμενε ασταθές.

---

¹⁹ Στοιχεία που ανακτήθηκαν από τον ιστότοπο της Τράπεζας της Ελλάδος.

Έτσι, στις 23 Απριλίου 2010 η ελληνική κυβέρνηση απηύθυνε στις χώρες της ζώνης του ευρώ και στο ΔΝΤ αίτημα χρηματοδοτικής συνδρομής (βάσει της απόφασης-πλακιδίου που είχε ληφθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 25 Μαρτίου και της εξειδίκευσης των όρων από την Ευρωομάδα στις 11 Απριλίου) .

Το Μνημόνιο Οικονομικών και Χρηματοπιστωτικών Πολιτικών και τα μέτρα που το συνόδευαν ενσωματώθηκαν στον Ν. 3845/2010 (“Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο”) και αποτέλεσαν την κατευθυντήρια γραμμή της οικονομικής πολιτικής που θα έπρεπε να ακολουθηθεί μέχρι το τέλος της συμφωνίας.

Η πρώτη εκ των δύο δανειακών συμβάσεων ύψους €110δισ (€80 δισ από την ΕΕ με τη μορφή διμερών δανείων μεταξύ της Ελλάδας και κρατών-μελών της Ευρωζώνης και €30 δισ από το ΔΝΤ), εκ των οποίων αξιοποιήθηκαν τα €73 δισ, υπεγράφη το Μάιο του 2010, στοχεύοντας στην κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών της Γενικής Κυβέρνησης τα επόμενα 2 - 3 έτη και την σταδιακή αποκατάσταση της πρόσβασης της Ελλάδας στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές από το 2012 και μετά.

Η εν λόγω δανειακή σύμβαση συνοδεύτηκε από πρόγραμμα επιθετικής δημοσιονομικής σύσφιξης και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στηριζόμενο στα εξής :

1. Την εδραίωση της δημοσιονομικής σταθερότητας και της βιωσιμότητας του δημοσίου χρέους της χώρας
2. Την αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και ενός προγράμματος εσωτερικής υποτίμησης, με στόχο την μείωση του γενικού επιπέδου τιμών και του κόστους εργασίας
3. Την σταθεροποίηση του εγχώριου τραπεζικού συστήματος .

Πρώτο Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Προσαρμογής				
ΕΚΤΑΜΙΕΥΣΕΙΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΠΟΣΑ	ΠΟΣΑ ΔΝΤ	ΣΥΝΟΛΑ
		ΕΥΡΟΖΩΝΗΣ		
1 ^η	Μάιος 2010	14,5	5,5	20,0
2 ^η	Σεπτέμβριος	6,5	2,6	9,1
3 ^η	Δεκ/ Ιαν 2011	6,5	2,5	9,0
4 ^η	Μάρτιος 2011	10,9	4,1	15,0
5 ^η	Ιούλιος	8,7	3,2	11,9
6 ^η	Δεκέμβριος	5,8	2,2	8,0
	ΣΥΝΟΛΑ	52,9	20,1	73,0

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2014

Εν τούτοις, παρά τη γενικά θετική εικόνα, με τη δεύτερη αξιολόγηση, η οποία έγινε με βάση τα στοιχεία του εννεαμήνου Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου και δημοσιεύθηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2010, επιβεβαιώθηκαν πλήρως οι χρόνιες αδυναμίες του δημόσιου τομέα. Παράλληλα, επισημαινόταν ότι έπρεπε να αντιμετωπιστούν τα διαρθρωτικά ζητήματα προκειμένου να είναι βιώσιμη η προσαρμογή. Σε μακροοικονομικό επίπεδο σημειωνόταν ότι η ύφεση ήταν βαθύτερη του αναμενομένου, ενώ ο πληθωρισμός τον Οκτώβριο είχε περιοριστεί ελάχιστα

(5,2%) σε σχέση με τον Ιούλιο (5,5%). Τέλος, η ανεργία έφθασε το 12,2% τον Αύγουστο.

Αντίθετα με την πρώτη αξιολόγηση, αναγνωριζόταν ότι η ρευστότητα της οικονομίας (και του τραπεζικού συστήματος) ήταν πολύ περιορισμένη, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αυξάνονταν και η κερδοφορία του τραπεζικού συστήματος παρέμενε υποτονική.

Η συνολική εκτίμηση την περίοδο εκείνη ήταν ότι ναι μεν η εφαρμογή του Προγράμματος παρέμενε, σε γενικές γραμμές, εντός των στόχων, αλλά το Πρόγραμμα είχε φθάσει σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι. Στο σημείο εκείνο, η ανάκαμψη της οικονομίας εξαρτιόταν σε μεγάλο βαθμό από τη δυναμική προώθηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, κυρίως την απελευθέρωση των κλειστών επαγγελματιών και του λιανικού εμπορίου και την ενίσχυση του τουρισμού. Αυτό απαιτούσε σύγκρουση με κατεστημένα συμφέροντα και θα έθετε σε δοκιμασία την αποφασιστικότητα της κυβέρνησης να υλοποιήσει τις εν λόγω μεταρρυθμίσεις.

Τα σχόλια αυτά αντανάκλουν τις ανησυχίες που προκαλούσαν η χαλάρωση ως προς την υλοποίηση του Προγράμματος και οι αρρυθμίες που ήταν ήδη εμφανείς από το φθινόπωρο του 2010. Ιδίως σε ό,τι αφορούσε τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, όπως π.χ. το άνοιγμα των κλειστών επαγγελματιών, την απελευθέρωση των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών, κ.λπ., υπήρξαν από την πρώτη στιγμή δισταγμοί, αμφιβολίες, υπαναχωρήσεις και καθυστερήσεις.

Υπό τις συνθήκες που περιγράφονται παραπάνω και στοχεύοντας στην αποφυγή μιας άτακτης χρεοκοπίας της χώρας, η οποία θα είχε δυσμενέστερες επιπτώσεις για τη σταθερότητα της Ευρωζώνης, οι αρχές της χώρας υπέγραψαν το Μάρτιο του 2012 νέα δανειακή σύμβαση (δεύτερο πρόγραμμα προσαρμογής για την περίοδο 2012-2014).

Συνολικά, το Δεύτερο Πρόγραμμα προβλέπει οικονομική ενίσχυση ύψους 164,5 δις € (€144,7 δις από την Ευρωζώνη μέσω του EFSF και €19,8 δις από το ΔΝΤ -προστέθηκαν και τα ποσά του Πρώτου Προγράμματος που δεν είχαν αξιοποιηθεί) μέχρι το τέλος του 2016, κατόπιν επέκτασης της πορείας δημοσιονομικής προσαρμογής της Ελλάδας.

Οι πόροι στόχευαν:

1. Στην χρηματοδότηση ενός μεγάλου προγράμματος αναδιάρθρωσης του δημοσίου χρέους της χώρας με την συνδρομή του ιδιωτικού τομέα (PSI)
2. Στην ολοκλήρωση προγράμματος ανακεφαλαιοποίησης²⁰ του εγχώριου τραπεζικού συστήματος
3. Στην κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών της Γενικής Κυβέρνησης για την περίοδο 2012 -2014. Τέλος, το νέο πρόγραμμα προσαρμογής συμπεριλάμβανε σειρά βελτιώσεων στους όρους δανεισμού της Ελλάδας από τον επίσημο τομέα σε σχέση με το πρώτο πρόγραμμα

Σε αντίθεση με το Πρώτο Πρόγραμμα που χρηματοδοτήθηκε βάσει διμερών δανείων, το Δεύτερο Πρόγραμμα χρηματοδοτείται -από την πλευρά των κρατών-μελών της Ευρωζώνης- από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (European Financial Stability Facility - EFSF), το οποίο τέθηκε σε πλήρη λειτουργία τον Αύγουστο 2010.

---

²⁰ Ανακεφαλαιοποίηση είναι μια διαδικασία κατά την οποία π.χ μια τράπεζα λαμβάνει χρήματα από έξω για να αυξήσει τα κεφάλαιά της ώστε να μην κινδυνεύει από πρόβλημα ρευστότητας.

Δεύτερο Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Προσαρμογής				
ΕΚΤΑΜΙΕΥΣΕΙΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΠΟΣΑ	ΠΟΣΑ ΔΝΤ	ΣΥΝΟΛΑ
		ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΑ		
		ΑΠΟ ΕFSF		
1	ΜΑΡΤ-ΙΟΥΝ 2012	74	1,6	75,6
2.1	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	34,2	-	34,3
2.2	ΙΑΝ 2013	7,2	-	7,2
2.3	ΙΑΝ	2,0	3,24	5,24
2.4	ΦΕΒΡ 2013	2,8	-	2,8
2.5	ΜΑΪΟΣ	2,8	-	2,8
3.1	ΜΑΪΟΣ	4,2	1,74	5,94
3.2	ΙΟΥΝ 2013	3,3	-	3,3
4.1	ΙΟΥΛ	2,5	1,8	4,3
4.2	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0,5	-	0,5

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014)

Η πρώτη εκταμίευση του Δεύτερου Προγράμματος κατατέθηκε σε επτά δόσεις, από τον Μάρτιο έως τον Ιούνιο του 2012.

Η δεύτερη εκταμίευση είχε συνολικό ύψος €52,34 δις (EFSF και ΔΝΤ) και κατατέθηκε σε πολλές δόσεις μεταξύ Δεκεμβρίου 2012 και Μαΐου 2013.

Τα €7,2 δις ήταν διαθέσιμα από τις 28 Ιανουαρίου 2013 για να καλύψουν το κόστος ανακεφαλαιοποίησης και εξυγίανσης των τραπεζών, το οποίο εκταμιεύθηκε στις 31 Μαΐου 2013 κατά αίτημα των Ελληνικών αρχών.

Η τρίτη εκταμίευση είχε συνολικό ύψος 9,24 δις ευρώ (EFSF και ΔΝΤ) και κατατέθηκε σε δύο δόσεις το Μάιο και τον Ιούνιο του 2013.

Η τέταρτη εκταμίευση ανήλθε συνολικά σε 4,8 δις ευρώ (EFSF και ΔΝΤ). Η δόση του EFSF θα κατατεθεί σε δύο δόσεις. Η πρώτη δόση, ύψους 2,5 δις ευρώ, εκταμιεύθηκε στις 31 Ιουλίου 2013. Συγχρόνως, μεταφέρθηκαν στην Ελλάδα 1,5 δις ευρώ από τα έσοδα που λαμβάνουν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες της Ευρωζώνης από το χαρτοφυλάκιο τίτλων SMP (Security Markets Programms)²¹, τα οποία δεν προσμετρώνται στο χρηματοδοτικό κονδύλιο. Η δεύτερη δόση, ύψους 0,5 δις ευρώ, εκταμιεύθηκε στις 20 Δεκεμβρίου 2013. Όπως και στην προηγούμενη δόση, μεταφέρθηκαν επίσης 0,5 δις ευρώ από τα έσοδα που λαμβάνουν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες της Ευρωζώνης από το χαρτοφυλάκιο τίτλων SMP, τα οποία δεν προσμετρώνται στο χρηματοδοτικό κονδύλιο²².

²¹ Κέρδη από τα ελληνικά ομόλογα που αποκτήθηκαν στη διάρκεια της κρίσης από την ΕΚΤ στο πλαίσιο του Προγράμματος για τις Αγορές Τίτλων

²² www.keep.gr

5.2 Διαδικασία αποδέσμευσης δόσεων

Πριν την αποδέσμευση κάθε εκταμίευσης του ευρωπαϊκού δανείου, η οποία πρέπει να εγκριθεί από το Eurogroup, κλιμάκια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου επισκέπτονται από κοινού την Ελλάδα. Στόχος αυτής της επίσκεψης είναι να αξιολογήσουν τη συμμόρφωση με τους όρους και τις προϋποθέσεις του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής.

Στη συνέχεια η Επιτροπή, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, δημοσιεύει τα πορίσματα των ευρωπαϊκών Υπηρεσιών.

Η Έκθεση αυτή αποτελεί τη βάση για την αναθεώρηση του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής και περιέχει στο Παράρτημά της τα ακόλουθα επικαιροποιημένα έγγραφα του Προγράμματος:

- 1) το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής (Memorandum of Economic and Financial Policies- MEFP),
- 2) το Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής (Memorandum of Understanding on Specific Economic Policy Conditionality- MoU),
- 3) το Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης (Technical Memorandum of Understanding – TMU),

Η αποδέσμευση κάθε εκταμίευσης του δανείου του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου εγκρίνεται με ξεχωριστή διαδικασία από το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ²³.

5.3 Ο ρόλος του ΔΝΤ

Μια χώρα μέλος μπορεί να ζητήσει οικονομική βοήθεια από το ΔΝΤ αν έχει ανάγκη ισολογισμού πληρωμών, δηλαδή αν δεν μπορεί να βρεί επαρκή χρηματοδότηση με προσιτούς όρους για να καλύψει τις καθαρές διεθνείς πληρωμές της διατηρώντας παράλληλα επαρκή αποθεματικά. Τα δάνεια του ΔΝΤ μετριάζουν τις προσαρμοστικές πολιτικές και μεταρρυθμίσεις που η χώρα πρέπει να εφαρμόσει προκειμένου να διορθώσει το πρόβλημα του ισολογισμού των πληρωμών της και να αποκαταστήσει τις συνθήκες για ισχυρή οικονομική ανάπτυξη.

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ / IMF) είναι ένας διεθνής οργανισμός που επιβλέπει το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα παρακολουθώντας τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα ισοζύγια πληρωμών και προσφέροντας οικονομική και τεχνική βοήθεια όταν του ζητηθεί. Το ΔΝΤ ιδρύθηκε στις 27 Δεκεμβρίου 1945 στην Ουάσιγκτον κατόπιν συνομολόγησης 39 χωρών που είχαν συμβάλλει στο 80% του κεφαλαίου. Έδρα του Οργανισμού ορίστηκε η Ουάσιγκτον ως πρωτεύουσα της χώρας με το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής.

Ως κύριος σκοπός του ΔΝΤ ορίζεται η προώθηση της διεθνούς νομισματικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών με ισόρροπη ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου. Για τον σκοπό αυτοπροωθούνται συγκεκριμένα μέτρα, μεταξύ των οποίων είναι :

- ✓ η ενιαία διαδικασία ομαλής προσαρμογής του εκάστοτε κράτους μέλους στις συναλλαγματικές ισοτιμίες

²³ <http://ec.europa.eu/greece/news/economic-news>

- ✓ οι διεθνείς διαβουλεύσεις σε περιπτώσεις σημαντικών αλλαγών των ακολουθουμένων συναλλαγματικών πρακτικών,
- ✓ οι επιβολές ορισμένων περιοριστικών συναλλαγματικών μέτρων και, τέλος,
- ✓ η άρση των παραπάνω περιοριστικών μέτρων κατόπιν διαπιστωμένης βελτίωσης οικονομικής θέσης του συγκεκριμένου κράτους-μέλους.

Οποιαδήποτε χώρα μπορεί να ζητήσει να γίνει μέλος του ΔΝΤ. Η αίτηση θα εξεταστεί πρώτα από το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ, το οποίο θα υποβάλει έκθεση στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΝΤ με εισηγήσεις. Οι εισηγήσεις αφορούν το μερίδιο που αναλογεί (quota) στο υποψήφιο μέλος, τον τρόπο πληρωμής της συνδρομής και άλλους όρους και προϋποθέσεις για ένταξη.

Αφού το Διοικητικό Συμβούλιο εγκρίνει την έκθεση, η αιτούσα χώρα οφείλει να λάβει τα απαραίτητα νομικά μέτρα σύμφωνα με τη δική της νομοθεσία ώστε να μπορέσει να υπογράψει τη σχετική συμφωνία με το ΔΝΤ και να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της ως μέλος.

Η βασική αποστολή του ΔΝΤ είναι να παρέχει τεχνική και οικονομική βοήθεια σε χώρες που βρίσκονται σε πολύ δύσκολη οικονομική κατάσταση. Χώρες-μέλη που έχουν πρόβλημα με το ισοζύγιο πληρωμών μπορούν να ζητήσουν δάνεια και βοήθεια στη διαχείριση της εθνικής τους οικονομίας. Για να δοθεί η βοήθεια απαιτείται συνήθως από τις χώρες αυτές να προβούν σε μεταρρυθμίσεις γιατί χώρες σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία μπορούν να δημιουργήσουν οικονομικές, νομισματικές και πολιτικές πρακτικές οι οποίες να οδηγήσουν οι ίδιες το σύστημα σε κρίση. Επιπροσθέτως, όταν η βοήθεια συνίσταται από δάνεια, αυτά συνήθως δίνονται σε δόσεις καθεμιά από τις οποίες δίνεται από την προϋπόθεση ότι έχουν επιτευχθεί συγκεκριμένοι στόχοι.

Αφού λοιπόν εξετάσαμε τα παραπάνω τώρα μπορούμε να προβούμε αναλυτικά στην φορολογική πολιτική που ασκήθηκε στα πλαίσια της Δημοσιονομικής Προσαρμογής(Μνημόνιο). Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι στα παρακάτω φορολογικά μέτρα εμπεριέχονται οι αιτιολογικές εκθέσεις των εκάστοτε κυβερνήσεων, σχετικά με τους λόγους που τις έκαναν να προχωρήσουν στην ψήφιση των συγκεκριμένων νομοσχεδίων²⁴.

---

²⁴ Τα παρακάτω νομοσχέδια έχουν αντληθεί από την ιστοσελίδα της Βουλής των Ελλήνων www.hellenicparliament.gr

Μ Ε Ρ Ο Σ Ι Ι

Η ΑΣΚΟΥΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2010 - 2013

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

«ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ ΓΟΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΚΑΙ ΚΕΡΔΩΝ ΑΠΟ ΛΑΧΕΙΑ»

Αριθμός Νόμου: 3815

Αριθμός ΦΕΚ: 5 Α' / 26.01.2010

Το παρόν νομοσχέδιο το οποίο ψηφίστηκε στις 19.01.2010, καταργεί τις ρυθμίσεις του Ν.3634/2008 οι οποίες είχαν σαν αποτέλεσμα να συντρέχει η ίδια φορολογική επιβάρυνση για όλα τα κοινωνικά στρώματα, καταστρατηγώντας την αρχή της αναλογικότητας σύμφωνα με την οποία κάθε φορολογούμενος πρέπει να εισφέρει στα δημόσια έσοδα, δίκαια και αναλογικά, ανάλογα με την αξία των ακινήτων που μεταβιβάζονται και με βάση κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια, προστατεύοντας με αυτό τον τρόπο τα ασθενέστερα κοινωνικά στρώματα της Ελληνικής κοινωνίας.

Σύμφωνα με τον ισχύον μέχρι τώρα νόμο 3634/2008 η ακίνητη περιουσία φορολογούνταν με ενιαίο συντελεστή 1% ανεξαρτήτου ύψους μεταβιβαζόμενης περιουσίας, μετά την αφαίρεση του αφορολόγητου ποσού των 95.000 ευρώ. Δηλαδή ίσχυε η ίδια φορολογική επιβάρυνση για όλους, ανεξάρτητα από τη φοροδοτική τους ικανότητα, με συνέπεια η ακίνητη περιουσία των μικρομεσαίων εισοδηματικών στρωμάτων να χρηματοδοτεί τις φορολογικές υποχρεώσεις των ευπορότερων εισοδηματικών στρωμάτων, με συνέπεια την κατάρρευση των Δημοσίων εσόδων στο πεδίο της άμεσης φορολόγησης σε ιδιαίτερα κρίσιμη δημοσιονομικά περίοδο για τη χώρα μας.

Επίσης, η ψήφιση του παρόντος νομοσχεδίου αποβλέπει στην αύξηση των εσόδων του Κράτους με την αύξηση του φόρου κατανάλωσης στις ιδιαίτερες κατηγορίες προϊόντων, των καπνικών ειδών και του αλκοόλ, σε συνέργεια με το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την προστασία της Δημόσιας Υγείας.

Από τις αρχές Δεκεμβρίου του 2009, υπήρξε τεράστια αύξηση στις διενεργούμενες γονικές παροχές και υπερπολλαπλασιασμός των αξιών που αφορούσαν, ιδιαίτερα σε Δ.Ο.Υ. όπου υπάγονται ακίνητα υψηλής αντικειμενικής αξίας.

Ήταν επιτακτική λοιπόν η ανάγκη για αναθεώρηση του νόμου στον τομέα της φορολόγησης της ακίνητης περιουσίας, ώστε να διαφυλαχτούν τα μελλοντικά

δημόσια έσοδα στο πεδίο αυτό, λόγω των υψηλών διαφυγόντων εσόδων από την ουσιαστική απαλλαγή της φορολόγησης της μεγάλης ακίνητης περιουσίας.

Επιπροσθέτως με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις στον τομέα των ειδικών φόρων κατανάλωσης, επιδιώκεται η είσπραξη φόρων από προϊόντα που εμπίπτουν σε σημαντικές για τη Δημόσια Υγεία πολιτικές του Υπουργείου Υγείας, όπως τα καπνικά προϊόντα και το αλκοόλ.

Το παρόν ψηφισθέν νομοσχέδιο αποτελείται από τρία άρθρα με τις κάτωθι βασικές μεταρρυθμίσεις:

1.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΔΩΡΕΩΝ, ΓΟΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ, ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν.3815/2010, επαναφέρεται σε ισχύ ο θεσμός της προοδευτικότητας του φόρου κληρονομιών, γονικών παροχών και δωρεών με την καθιέρωση κλιμακίων για τον υπολογισμό του φόρου.

Καθιερώνεται ιδιαίτερο αφορολόγητο όριο για τις κατηγορίες Α' και Β' και ιδιαίτεροι ανά κλιμάκια φορολογικοί συντελεστές σύμφωνα με τους οποίους η φορολογική επιβάρυνση είναι ευνοϊκότερη για τους συγγενείς Α' κατηγορίας και υψηλότερη για τους συγγενείς Β' κατηγορίας.

Αυξάνεται το αφορολόγητο όριο στην ακίνητη περιουσία από 95.000 ευρώ σε 150.000 ευρώ για τους συγγενείς Α' κατηγορίας και από 20.000 σε 30.000 ευρώ για τους Β' κατηγορίας. Για τη Γ' κατηγορία παραμένει ως έχει.

Επίσης καθιερώνεται κλίμακα υπολογισμού του φόρου με συντελεστές από 1% έως 10% για την Α' κατηγορία, αντί για 5% έως 20% που ίσχυε παλαιότερα. Με τον τρόπο αυτό δεν επιβαρύνονται οι γονικές παροχές με συντελεστές υψηλότερους από το συντελεστή του φόρου μεταβίβασης ώστε να αποφεύγεται το φαινόμενο της μεταβίβασης της μεγάλης αξίας ακίνητης περιουσίας με εικονικές πωλήσεις.

Στη Β' κατηγορία καθιερώνεται κλίμακα υπολογισμού του φόρου με συντελεστές από 5% έως 20% μετά την αφαίρεση του αφορολόγητου ορίου των 30.000 ευρώ. Ανεξάρτητα από την αιτία μεταβίβασης, αν είναι δηλαδή δωρεά ή γονική παροχή, ο υπολογισμός του φόρου γίνεται κατά τον ίδιο τρόπο και για τους Α' κατηγορίας συγγενείς κατά τη μεταβίβαση. Σε περίπτωση κληρονομιάς παραμένει το αφορολόγητο όριο στην περιουσία μέχρι του ποσού των 400.000 ευρώ για σύζυγο και ανήλικα τέκνα.

Για τα χρηματικά ποσά που μεταβιβάζονται από συγγενείς που υπάγονται στην Α' και Β' κατηγορία δεν υπάρχει αφορολόγητο όριο ενώ παραμένει η αυτοτελής φορολόγηση με 10% για τους Α' και 20% για τους Β'. Με την αυτοτελή φορολόγηση αποφεύγεται η μη καταβολή των αναλογούντων φόρων στην απόκτηση μεγάλης ακίνητης περιουσίας κι αυτό γιατί η μέθοδος των άτυπων δωρεών και των άτυπων

γονικών παροχών αξιοποιείται ουσιαστικά για την κάλυψη τεκμηρίων αγοράς. Έτσι π.χ. αν κάποιος αγοράζει ένα ακίνητο αξίας 300.000 ευρώ μπορεί να επικαλεστεί σαν προέλευση των χρημάτων άτυπες γονικές παροχές από τους γονείς του, αποφεύγοντας με αυτό τον τρόπο την καταβολή του αναλογούντος φόρου εισοδήματος ή για να καλύψει αδήλωτα εισοδήματα που προέρχονται από φοροδιαφυγή.

Ο τρόπος καταβολής του φόρου κληρονομιών, γονικών παροχών και δωρεών ρυθμίζεται σε δώδεκα (12) ίσες μηνιαίες δόσεις, όχι μικρότερες των 500 ευρώ πλην της τελευταίας, ανεξάρτητα από το είδος του περιουσιακού στοιχείου που αποκτάται ή από τον τίτλο βεβαίωσης του φόρου, Με τον τρόπο αυτό οι φορολογούμενοι θα μπορούν να είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις τους αφού αυξάνεται ο αριθμός των δόσεων.

Στις περιπτώσεις φορολογίας κληρονομιών, γονικών παροχών και δωρεών, ο υπολογισμός του φόρου θα γίνεται με βάση τις διατάξεις των άρθρων 4, 36 και 47 του Κώδικα. Θα συνυπολογίζονται δηλαδή πλέον όλες οι προγενέστερες δωρεές και γονικές παροχές για τις οποίες η φορολογική υποχρέωση έχει γεννηθεί σε χρόνο κατά τον οποίο δεν έχει παραγραφεί το δικαίωμα του Δημοσίου για επιβολή φόρου, δηλαδή σε υποθέσεις όπου έχει γεννηθεί η φορολογική υποχρέωση από 01/01/1990. Για τον συνυπολογισμό αυτό θα ισχύσουν οι διατάξεις των άρθρων 31 και 121 του Κώδικα, για την έκπτωση του φόρου των συνυπολογιζόμενων δωρεών και γονικών παροχών, καθώς και για την εκκαθάριση περιπτώσεων με διαφορετικό φορολογικό καθεστώς.

Οι ρυθμίσεις που αφορούν τις υποθέσεις φορολογίας γονικών παροχών και δωρεών θα έχουν ημερομηνία έναρξης ισχύος την 8^η Ιανουαρίου 2010, ενώ για τις ρυθμίσεις που αφορούν τις υποθέσεις φορολογίας κληρονομιών ως ημερομηνία έναρξης ορίζεται η ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Δηλαδή καταλαμβάνει θανάτους από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου, καθώς και υποθέσεις φορολογίας κληρονομιών π.χ. επίδικες στις οποίες ο θάνατος μεν έχει συμβεί προγενέστερα, όμως είχε μετατεθεί ο χρόνος γένεσης της φορολογικής υποχρέωσης και αυτή γεννιέται μετά τη δημοσίευση του νόμου.

Με βάση τις παραπάνω διατάξεις συμπερασματικά βλέπουμε ότι υπάρχει μεγαλύτερη επιβάρυνση στις μεγαλύτερης αξίας περιουσίες με αποτέλεσμα αφ ενός να υπάρχει δικαιότερος τρόπος φορολόγησης με τη φορολόγηση της μεγάλης ακίνητης περιουσίας με υψηλότερους συντελεστές και αφ ετέρου τον περιορισμό των διαφυγόντων δημοσίων εσόδων στο πεδίο της άμεσης φορολόγησης των ακινήτων.

1.2 ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 του Ν.3815/2010, αυξάνεται ο ειδικός φόρος κατανάλωσης στα αλκοολούχα ποτά και στα καπνοβιομηχανικά προϊόντα. Η επιβάρυνση από την αύξηση αυτή ανέρχεται σε 0,91 ευρώ ανά φιάλη στα αλκοολούχα ποτά, σε 0,45 ευρώ ανά φιάλη για το ούζο και το τσίπουρο και σε 0,009 έως 0,02 ευρώ για τη φιάλη μπύρας.

Στα καπνοβιομηχανικά προϊόντα αυξάνεται ο ειδικός φόρος κατανάλωσης από 57,5% σε 63% και του παγίου στοιχείου από 5% σε 7,5%, ενώ παράλληλα μειώνεται ο ελάχιστος ειδικός φόρος κατανάλωσης από 80% σε 75%. Στα πούρα και στον καπνό που προορίζεται για την κατασκευή χειροποίητων τσιγάρων ο φόρος κατανάλωσης αυξάνεται από 10% σε 12%.

Η αύξηση αυτή έχει σαν στόχο την αύξηση των εσόδων του Προϋπολογισμού, τη μη νόθευση του υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών τσιγάρων που ανήκουν στην ίδια ομάδα, στη διατήρηση στα ίδια επίπεδα της διαφοράς των τιμών που υπήρχε μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών τσιγάρων πριν την αύξηση του φόρου και στη δημιουργία αντικινήτρου κατανάλωσης για σκοπούς προστασίας της δημόσιας υγείας μέσω της αυξημένης τιμής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

«ΔΙΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ»

Αριθμός Νόμου: 3828

Αριθμός ΦΕΚ: 31 Α' /25.02.2010

Η κυβέρνηση με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο το οποίο και ψήφισε στις 16.02.2010, προβαίνει σε μεταρρυθμίσεις που αφορούν τη φορολόγηση των πετρελαιοειδών προϊόντων με στόχο την ανάταξη της οικονομίας, τον περιορισμό των ελλειμμάτων του Προϋπολογισμού και την ταυτόχρονη αύξηση των εσόδων του κράτους καθώς δεν προκαλείται δαπάνη στον Προϋπολογισμό ενώ αντιθέτως αυξάνονται τα έσοδα του κατά 934 εκατομμύρια ευρώ από την αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης Ε.Φ.Κ. στη βενζίνη και DIEZEL αντίστοιχα.

2.1 ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Όπως ορίζεται στο άρθρο 1 του Ν.3828/2010 είναι επιτακτική ανάγκη η αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης που επιβάλλεται στη βενζίνη και το πετρέλαιο εσωτερικής καύσης, κίνησης. Με την αύξηση αυτή η Ελλάδα προσεγγίζει το μέσο όρο φορολογίας που ισχύει σε κοινοτικό επίπεδο στο πετρέλαιο κίνησης και στη βενζίνη. Από την αύξηση αυτή του ειδικού φόρου κατανάλωσης η επιβάρυνση ανέρχεται σε 0,12 ευρώ (0,143 ευρώ με το συνυπολογισμό του Φ.Π.Α.) ανά λίτρο για τη βενζίνη και σε 0,05 ευρώ (0,06 ευρώ με το συνυπολογισμό του Φ.Π.Α. επί του Ε.Φ.Κ.) ανά λίτρο για το πετρέλαιο κίνησης.

Ο συντελεστής του Ε.Φ.Κ. του πετρελαίου θέρμανσης και του φωτιστικού πετρελαίου αυξάνεται ισόποσα με το πετρέλαιο κίνησης, με εξαίρεση τη χειμερινή περίοδο (Οκτώβριος – Απρίλιος) όπου το ποσό του φόρου τους συγκεκριμένους μήνες θα παραμείνει στο επίπεδο των 21 ευρώ το χιλιόλιτρο, που ισχύει και σήμερα. Έτσι με την αναπροσαρμογή αυτή στο πετρέλαιο θέρμανσης και στο φωτιστικό πετρέλαιο θα αποφευχθούν φαινόμενα λαθρεμπορίου, όπως χρησιμοποίηση πετρελαίου θέρμανσης φωτιστικού για την κίνηση των μεταφορικών μέσων αντί πετρελαίου κίνησης και πράξεις νοθείας όπως η ανάμειξη των προϊόντων αυτών.

2.2 ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ

Βάσει τις διατάξεις του άρθρου 2 του παρόντος νόμου, προβλέπεται απογραφή των αποθεμάτων πετρελαίου εσωτερικής καύσης θέρμανσης, τα οποία έχουν τεθεί σε ανάλωση και δεν έχουν διατεθεί στην κατανάλωση, καθώς και η επιβολή εφάπαξ φόρου ισόποσου με τη διαφορά του φόρου που ίσχυε και εισπράχθηκε με το προηγούμενο φορολογικό καθεστώς και αυτού που ισχύει από 09.02.2010 μετά του αναλογούντος φόρου Φ.Π.Α. Με τη ρύθμιση αυτή λαμβάνονται μέτρα πρόνοιας ώστε να αποφευχθούν οι καταστρατηγήσεις κατά τη διαδικασία επιστροφής στους διακινητές πετρελαίου θέρμανσης, ποσού ειδικού φόρου κατανάλωσης για το πετρέλαιο θέρμανσης που πραγματοποιείται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 22 του Ν. 3634/2008, με τις οποίες εξομοιώθηκε ο συντελεστής του Ε.Φ.Κ. στο πετρέλαιο θέρμανσης και κίνησης. Επίσης με τις παρόν ρυθμίσεις διασφαλίζεται ότι θα επιστρέφεται η ενιαία νέα διαφορά του φόρου στους διακινητές πετρελαίου θέρμανσης χωρίς να απαιτείται να διερευνάται αν οι ποσότητες του πετρελαίου που διατίθενται στον καταναλωτή έχουν φορολογηθεί με το προηγούμενο ή το νέο καθεστώς.

Συγκεκριμένα επί του άρθρου στα αποθέματα πετρελαίου εσωτερικής καύσης-θέρμανσης που έχει στην κυριότητά του στις 08.02.2010 κάθε επιτηδευματίας, ο οποίος έχει λάβει Αριθμό Μητρώου Διακινητών πετρελαίου θέρμανσης (ΔΙ.ΠΕ.ΘΕ.), τα οποία έχουν τεθεί σε ανάλωση και έχει πραγματοποιηθεί η φυσική τους έξοδο από τις φορολογικές αποθήκες αλλά δεν έχουν διατεθεί στην κατανάλωση, επιβάλλεται εφάπαξ φόρος ισόποσος με τη διαφορά των φορολογικών επιβαρύνσεων που εφαρμόζονται από 09.02.2010 πάνω Ε.Φ.Κ. και του αναλογούντος Φ.Π.Α. και των ήδη καταβληθέντων κατά την έξοδο τους από τη φορολογική αποθήκη Ε.Φ.Κ. και του αναλογούντος Φ.Π.Α.

Ο κάθε επιτηδευματίας ΔΙ.ΠΕ.ΘΕ. ο οποίος έχει στην κυριότητά του αποθέματα πετρελαίου στις 08.02.2010 σε εγκαταστάσεις του ή σε εγκαταστάσεις τρίτων, θα επιβαρυνθεί με τον εφάπαξ φόρο, ανεξάρτητα αν τηρεί Β' ή Γ' κατηγορίας βιβλία ή απαλλάσσεται από την τήρηση βιβλίων και ανεξάρτητα από το χρόνο λήξης της διαχειριστικής του περιόδου.

Όταν πραγματοποιούνται πωλήσεις σε δικαιούχους χρήσης πετρελαίου θέρμανσης και ο επιτηδευματίας ΔΙ.ΠΕ.ΘΕ. δικαιούται επιστροφής, πραγματοποιείται συμψηφισμός του οφειλόμενου φόρου με τα προς επιστροφή ποσά των φορολογικών επιβαρύνσεων, λόγω της εξομίσωσης του ειδικού φόρου κατανάλωσης του πετρελαίου εσωτερικής καύσης-θέρμανσης με το πετρέλαιο κίνησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 22 του Ν.3634/2008.

Όταν δεν πραγματοποιούνται πωλήσεις σε δικαιούχους χρήσης πετρελαίου θέρμανσης, αυτονόητα ο επιτηδευματίας ΔΙ.ΠΕ.ΘΕ. δεν δικαιούται επιστροφής και ο

οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται εφάπαξ με την υποβολή δήλωσης εις διπλούν στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. στην οποία ανήκει το αργότερο μέχρι τις 15.03.2010.

Θεωρείται απαράδεκτη και δεν παράγει κανένα έννομο αποτέλεσμα δήλωση που υποβάλλεται χωρίς την ταυτόχρονη καταβολή του εφάπαξ οφειλόμενου φόρου. Σε εκπρόθεσμες, ανακριβής και μη υποβληθέν δηλώσεις, εφαρμόζονται κυρώσεις οι οποίες προβλέπονται από τις διατάξεις του Ν.2523/1997 και κυρώσεις όπως προβλέπονται από τις διατάξεις του Ν.2960/2001 περί λαθρεμπορίας ανάλογα την περίπτωση.

Επιπροσθέτως σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 22 του Ν. 3634/2008, καθορίζεται ο τρόπος συμψηφισμού του εφάπαξ φόρου επί των αποθεμάτων με τα προς επιστροφή ποσά, ο τύπος και το περιεχόμενο της δήλωσης του εφάπαξ φόρου και κάθε λεπτομέρεια η οποία κρίνεται αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νομοσχεδίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

«ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»

Αριθμός Νόμου: 3842

Αριθμός ΦΕΚ: 58 Α' /23.04.2010

Η κυβέρνηση με την ψήφιση του παρόντος νομοσχεδίου στις 20.04.2010, στοχεύει σε σημαντική αναμόρφωση του φορολογικού πλαισίου με άξονα όπως προαναγγέλλει τη διαφάνεια, την κοινωνική και οικονομική δικαιοσύνη, την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα του φορολογικού συστήματος. Στόχος της είναι ένα πλαίσιο μέσα από το οποίο ο κάθε πολίτης θα μπορεί να συνεισφέρει ανάλογα με τις πραγματικές του δυνατότητες και όλοι οι πολίτες να έχουν ισότιμη μεταχείριση, ανάλογα με την οικονομική τους κατάσταση.

Οι κανόνες φορολόγησης οι οποίοι ίσχυαν μέχρι σήμερα δημιουργούσαν φορολογούμενους πολλών ταχυτήτων ακόμα και στις ίδιες κατηγορίες εισοδημάτων, με αποτέλεσμα να εντείνουν την άδικη και διακριτή μεταχείριση στη φορολόγηση του εισοδήματος και του κεφαλαίου των φυσικών και νομικών προσώπων. Επίσης γίνεται προσπάθεια αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής η οποία αποτελεί τη χειρότερη μορφή αδικίας μέσα στο φορολογικό μας σύστημα, εμποδίζει τη σωστή λειτουργία του κράτους, δημιουργεί συνθήκες ανισότητας μεταξύ των πολιτών και των επιχειρήσεων και πολλαπλασιάζει τη διαφθορά. Οι βασικές αλλαγές του νέου φορολογικού πλαισίου αναλύονται ως εξής:

3.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Προτείνεται σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν.3842/2010 μια νέα φορολογική κλίμακα η οποία έχει ως ακολούθως:

Κλιμάκιο Εισοδήματος	Φορολογικοί Συντελεστές	Φόρος Κλιμακίου	Κλιμάκιο Εισοδήματος	Φορολογικοί Συντελεστές	Φόρος Κλιμακίου
12.000 €	0%	0€	8.000 €	36%	2.880 €
4.000 €	18%	720 €	20.000 €	38%	7.600 €
6.000 €	24%	1.440 €	40.000 €	40%	16.000 €
4.000 €	26%	1.040 €	Υπερβάλλον	45%	-
6.000 €	32%	1.920 €	-	-	-

Η φορολογική αυτή κλίμακα είναι για όλους τους φορολογούμενους, ανεξάρτητα αν είναι μισθωτοί, συνταξιούχοι ή μη μισθωτοί – επαγγελματίες, ενώ το αφορολόγητο όριο ορίζεται στις 12.000 ευρώ. Το αφορολόγητο αυτό ποσό ο φορολογούμενος το

δικαιούται εφόσον προσκομίζει τις νόμιμες αποδείξεις αγοράς αγαθών και υπηρεσιών, το ελάχιστο ύψος των οποίων πρέπει να είναι στο 10% του ατομικού εισοδήματος αν είναι μέχρι 12.000 ευρώ και στο 30% για το τμήμα εκείνο του ατομικού εισοδήματος το οποίο είναι πάνω από 12.000 ευρώ. Για ατομικό εισόδημα έως 6.000 ευρώ δεν απαιτείται προσκόμιση αποδείξεων δαπανών.

Ο φορολογούμενος δικαιούται μείωση φόρου ίση με το 10% όταν οι δαπάνες του είναι περισσότερες από τις απαιτούμενες και μέχρι του ποσού των 15.000 ευρώ ατομικά και 30.000 ευρώ για οικογένεια και η μείωση αυτή γίνεται στη διαφορά μεταξύ του ποσού των απαιτούμενων αποδείξεων δαπανών και αυτού των δηλούμενων, ενώ αντίθετα επιβαρύνεται με ποσοστό φόρου ίσο με 10% του ποσού των δαπανών που υπολείπεται όταν οι δαπάνες είναι λιγότερες από τις απαιτούμενες. Επιπλέον προβλέπεται και μεταφορά ποσού δαπανών από τον ένα σύζυγο στον άλλο, εφόσον έχει καλύψει το αφορολόγητο ποσό του.

Δεν λαμβάνονται υπόψη οι δαπάνες για απόκτηση περιουσιακών στοιχείων, οι δαπάνες για ύδρευση, αποχέτευση, ηλεκτρισμό, τηλεπικοινωνίες, εισιτηρίων για κάθε είδους μεταφορικό μέσο και όσες δαπάνες οι οποίες με βάση άλλες φορολογικές διατάξεις λαμβάνονται υπόψη για φορολογικές ελαφρύνσεις.

Εξαιρούνται από την υποχρέωση προσκόμισης αποδείξεων οι δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στην αλλοδαπή, οι υπάλληλοι νομικών προσώπων του άρθρου 47 του Κ.Φ.Ε., οι φιλοξενοούμενοι σε οίκους ευγηρίας, οι φυλακισμένοι και οι κάτοικοι κρατών- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα μεγαλύτερο του 90% του συνολικού τους εισοδήματος.

Το αφορολόγητο ποσό των 12.000 ευρώ αυξάνεται κατά 1.500 ευρώ εάν ο φορολογούμενος έχει ένα (1) τέκνο που τον βαρύνει, κατά 3.000 ευρώ εάν έχει δύο (2) τέκνα που τον βαρύνουν, κατά 11.500 ευρώ εάν έχει τρία (3) τέκνα και κατά 2.000 ευρώ για κάθε τέκνο από τρία και πάνω.

Ο φόρος μειώνεται κατά ποσοστό 20% της ετήσιας δαπάνης ασφαλιστρών και μέχρι ποσού 1.000 ευρώ για άγαμο και 2.000 ευρώ για οικογένεια. Το ποσό της μείωσης μερίζεται μεταξύ των συζύγων ανάλογα το συνολικό τους εισόδημα ενώ παράλληλα καταργείται η μείωση του φόρου με ποσοστό 40% των τόκων των στεγαστικών δανείων που χορηγούνται το 2009 και 2010 για οποιαδήποτε κατοικία έως 200 τμ. και για ύψος δανείου έως 350.000 ευρώ που θεσπίστηκε με το άρθρο 43 του Ν. 3763/2009.

Σχετικά με τις χρηματικές δωρεές και χορηγίες, πραγματοποιείται μείωση του φόρου κατά ποσοστό 20% με την προϋπόθεση η μείωση να μην υπερβαίνει το 10% του συνολικού εισοδήματος. Οι δαπάνες για παροχή υπηρεσίας από δικηγόρους και νομικούς συμβούλους έχουν έκπτωση από το φόρο κατά ποσοστό 20% αντί της μείωσης από το εισόδημα, εκτός των αμοιβών που αφορούν σύνταξη συμβολαίων και πράξεων της περίπτωσης α' παρ.1 του άρθρου 23 του Κ.Φ.Ε.

Δαπάνες που αφορούν την αλλαγή εγκατάστασης κεντρικού κλιματισμού χρήσης καυσίμου από πετρέλαιο σε φυσικό αέριο ή νέα εγκατάσταση φυσικού αερίου ή αγορά ηλιακών συλλεκτών κ.ά. έχουν μείωση του φόρου κατά ποσοστό 10% επί της δαπάνης η οποία όμως δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 6.000 ευρώ.

Οι φορολογούμενοι των νησιών με πληθυσμό κάτω των 3.100 κατοίκων δικαιούνται αυξημένο αφορολόγητο ποσό που προβλέπεται από το άρθρο 118 του Κώδικα, χωρίς να υπάρχει υποχρέωση προσκόμισης αποδείξεων για την κάλυψη της προσαύξησης αυτής.

Εκπτώσεις από το εισόδημα (άρθρο 2 του Ν. 3842/2010)

Σύμφωνα με το άρθρο αυτό καταργείται η έκπτωση από το συνολικό εισόδημα των φορολογουμένων ορισμένων δαπανών που πραγματοποιούν. Συγκεκριμένα:

α) Η έκπτωση της δαπάνης του μισθώματος της κύριας κατοικίας λόγω μετεγκατάστασης από τους νομούς της Αττικής και της Θεσσαλονίκης προς την περιφέρεια καθώς και του μισθώματος της κύριας κατοικίας λόγω μετάθεσης υπαλλήλου που εκμισθώνει ιδιόκτητη κατοικία στον τόπο από όπου μετατέθηκε.

β) Η έκπτωση των δωρεών προς αθλητικά σωματεία.

γ) Η έκπτωση των δαπανών για δεξιώσεις γάμων, βαπτίσεων κ.ά.

Επίσης καταργούνται οι εκπτώσεις από το συνολικό εισόδημα των δαπανών που ακολουθούν και η αντικατάστασή τους με μείωση του φόρου κατά ποσοστό των δαπανών αυτών με στόχο να επωφεληθούν και οι χαμηλού εισοδήματος φορολογούμενοι.

α) ασφάλιστρα ασφαλίσεων ζωής, θανάτου κ.ά.,

β) δωρεές χρηματικών ποσών στο Δημόσιο, ΟΤΑ, Ιερούς Ναούς κ.ά. καθώς και οι χορηγίες σε νομικά πρόσωπα πολιτιστικού χαρακτήρα,

γ) αλλαγής εγκατάστασης κεντρικού κλιματισμού χρήσης καυσίμου από πετρέλαιο σε φυσικό αέριο ή νέα εγκατάσταση φυσικού αερίου ή αγορά ηλιακών συλλεκτών κ.ά.,

δ) δαπάνες για νομικές συμβουλές από δικηγόρους, εκτός των παραστάσεων τους σε συμβόλαια.

Προσδιορισμός του εισοδήματος με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες

Οι διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. 3842/2010 έχουν ως στόχο την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής. Το παρόν νομοσχέδιο καθιερώνει τρόπο υπολογισμού του εισοδήματος με βάση τις δαπάνες διαβίωσης του. Θα λαμβάνονται δηλαδή υπόψη οι δαπάνες οι οποίες απαιτούνται να γίνουν λόγω κατοχής και χρήσης ορισμένων περιουσιακών στοιχείων. Προκειμένου να εκτιμηθεί ένα ελάχιστο φορολογητέο εισόδημα θα λαμβάνεται υπόψη ένα ετήσιο κόστος συντήρησης κατοικιών, αυτοκινήτων, σκαφών αναψυχής, εναερίων μέσων, πισινών, διδασκτρων, οικιακών βοηθών.

Ο αντικειμενικός προσδιορισμός του εισοδήματος λειτουργεί ως βάση για την αξιολόγηση από τις φορολογικές αρχές της ειλικρίνειας του δηλούμενου εισοδήματος και δεν εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση του φορολογούμενου, ο οποίος εξακολουθεί να υπόκειται σε έλεγχο όσο αφορά την ακριβή δήλωση των εισοδημάτων του.

Ο τρόπος προσδιορισμού της ετήσιας δαπάνης διαβίωσης της κατοικίας (κύριας και δευτερεύουσας) γίνεται δικαιότερος γιατί μέχρι σήμερα υπολογιζόταν με βάση το τεκμαρτό μίσθωμα αυτής. Στο εξής θα υπολογίζεται με βάση τις δαπάνες συντήρησης, επισκευής, τις πάγιες καταναλώσεις (ηλεκτρικό, νερό, τηλέφωνο), καθώς και της δαπάνης λειτουργίας της. Επιπροσθέτως καθιερώνονται συντελεστές βαρύτητας με βάση την τιμή ζώνης της περιοχής στην οποία βρίσκεται το ακίνητο, με αποτέλεσμα τα

ακίνητα που βρίσκονται σε ακριβές περιοχές να έχουν μεγαλύτερα ποσά διαβίωσης για λόγους φορολογικής δικαιοσύνης. Σύμφωνα με τα παραπάνω δημιουργούνται τρεις κατηγορίες περιοχών με βάση την τιμή ζώνης τους, μία για τιμή ζώνης μέχρι 2.799 ευρώ το τμ, μία για τιμή ζώνης από 2.800 ευρώ έως 4.999 ευρώ το τμ και μία για τιμή ζώνης άνω των 5.000 ευρώ το τμ.

Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης της ιδιοκατοικούμενης ή μισθωμένης κύριας κατοικίας προσδιορίζεται κλιμακωτά ανάλογα την επιφάνεια των κύριων ή βοηθητικών χώρων. Για κύρια κατοικία με επιφάνεια κύριων χώρων μέχρι (80) τμ υπολογίζεται με 60 ευρώ το τμ, για τα επόμενα 81 τμ και μέχρι τα 200 τμ κύριων χώρων με 80 ευρώ το τμ, τα επόμενα 201 τμ και μέχρι τα 300 τμ κύριων χώρων με 120 ευρώ το τμ και τέλος πλέον των 300 τμ κύριων χώρων με 150 ευρώ το τμ. Η αντικειμενική δαπάνη των βοηθητικών χώρων της κατοικίας ορίζεται σε 30 ευρώ το τμ. Οι κατοικίες που βρίσκονται σε περιοχές με τιμή ζώνης σύμφωνα με τον αντικειμενικό προσδιορισμό των ακινήτων από 2.800 ευρώ το τμ μέχρι 4.999 ευρώ το τμ έχουν προσαύξηση 30% στα ποσά τους, ενώ στις αντίστοιχα περιοχές με τιμή ζώνης άνω των 5.000 ευρώ το τμ κατά ποσοστό 50%. Στις μονοκατοικίες τα παραπάνω ποσά προσαυξάνονται κατά 20%. Στις δευτερεύουσες ιδιοκατοικούμενες ή μισθωμένες κατοικίες, για τον υπολογισμό της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης, υπολογίζεται το ήμισυ της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης διαβίωσης της κύριας κατοικίας.

Για τον προσδιορισμό της αντικειμενικής δαπάνης που προκύπτει από τα αυτοκίνητα λαμβάνονται υπόψη τα κυβικά του αυτοκινήτου με βάση το κόστος τελών κυκλοφορίας, ασφαλίσεων, καυσίμων και δαπανών συντήρησης. Για αυτοκίνητα μέχρι 1.200 κυβικά εκατοστά η αντικειμενική δαπάνη ορίζεται σε 3.000 ευρώ, άνω των 1.200 κ.ε και μέχρι τα 2.000 κ.ε. προστίθενται 300 ευρώ ανά 100 κ.ε, ενώ άνω των 2.000 κ.ε προστίθενται 400 ευρώ ανά 100 κ.ε. Τα παραπάνω ποσά μειώνονται ανάλογα την παλαιότητα του αυτοκινήτου κατά ποσοστό 20% για το χρονικό διάστημα πάνω από 5 μέχρι 10 έτη και κατά 40% για χρονικό διάστημα από 10 έτη και πάνω. Απαλλάσσονται από τα προαναφερόμενα μέτρα τα αυτοκίνητα αντίκες καθώς και τα αυτοκίνητα που είναι ειδικά διασκευασμένα για κινητικά αναπήρους.

Εισάγονται νέες δαπάνες όπως οι δαπάνες για ιδιωτικά σχολεία στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης, οι δαπάνες που καταβάλλονται για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτοκινήτων, δασκάλους και λοιπό προσωπικό.

Αλλάζει ο τρόπος προσδιορισμού της ετήσιας δαπάνης διαβίωσης των σκαφών αναψυχής, ο οποίος μέχρι σήμερα υπολογιζόταν τεκμαρτά. Με το παρόν νομοσχέδιο ο υπολογισμός της δαπάνης διαβίωσης των σκαφών αναψυχής γίνεται με βάση το κόστος τελών ελλιμενισμού, ασφαλίσεων, καυσίμων, συντήρησης και πρακτόρευσης ώστε η αντικειμενική δαπάνη που προκύπτει με βάση τα μέτρα μήκους του σκάφους να ανταποκρίνεται στα πραγματικά κόστη.

Προσδιορίζεται η ετήσια αντικειμενική δαπάνη των αεροσκαφών και ελικοπτέρων με βάση το κόστος τελών προσγείωσης και παραμονής, ασφαλίσεων και συντήρησης, ανάλογα με το βάρος του αεροσκάφους.

Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης των εξωτερικών δεξαμενών κολύμβησης προσδιορίζεται ανάλογα με την επιφάνεια τους κλιμακωτά, ενώ για τις εσωτερικές δεξαμενές κολύμβησης το ποσό της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης διπλασιάζεται.

Για τις υπόλοιπες δαπάνες διαβίωσης των φορολογουμένων οι οποίες δεν ανήκουν σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες, θεσπίζεται ο καθορισμός των

ποσών των 3.000 ευρώ για τους άγαμους και 5.000 ευρώ για τους συζύγους, ως γενική ετήσια αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης. Από τις αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης απαλλάσσονται πλήρως οι συνταξιούχοι.

Το εισόδημα του φορολογούμενου προσδιορίζεται με βάση τις δαπάνες διαβίωσης του σε κάθε περίπτωση που οι δαπάνες αυτές ξεπερνούν το δηλούμενο εισόδημα του, συνεπώς καταργείται η προϋπόθεση που ίσχυε έως σήμερα, δηλαδή να υπερβαίνει το 20% του δηλούμενου εισοδήματος η διαφορά μεταξύ δαπανών και αυτού.

Για τον υπολογισμό της ανάλωσης κεφαλαίου τα ελάχιστα ποσά που θα αφαιρούνται όταν δεν υπάρχουν αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης, θα είναι 3.000 ευρώ για τους άγαμους και 5.000 ευρώ για συζύγους.

Τεκμήρια απόκτησης περιουσιακών στοιχείων

- Ως τεκμήριο θεωρείται η απόκτηση κινητών πραγμάτων με αξία άνω των 10.000 €.
- Καταργούνται οι απαλλαγές από τα τεκμήρια που ίσχυαν για επιχειρήσεις ανέγερσης οικοδομών, για αγορά ή ανέγερσης πρώτης κατοικίας.
- Καταργούνται οι απαλλαγές από το τεκμήριο που ίσχυαν για τη χορήγηση δανείων προς εταιρίες, κοινοπραξίες ή κοινωνίες.
- Καταργούνται οι απαλλαγές από το τεκμήριο, που ίσχυαν για πληρωμές δανείων για αγορά ή ανέγερση πρώτης κατοικίας ή για αγορά γεωργικού εξοπλισμού ή για αγορά οικοπέδου από επιτηδεύματις ανέγερσης ή πώλησης οικοδομών.

Κατάργηση φοροαπαλλαγών

Όπως ορίζεται από το άρθρο 4 του Ν. 3842/2010, οι φορολογικές απαλλαγές εισοδημάτων των κερδών των κυλικείων δημόσιων υπηρεσιών και των περιπτέρων που εκμεταλλεύονται ανάπηροι, καταργούνται όταν δεν υφίστανται κοινωνικοί λόγοι.

Καταργείται ο ειδικός τρόπος φορολόγησης του υπτάμενου προσωπικού πολιτικής αεροπορίας, η απαλλαγή από τη φορολογία του επιμισθίου των διπλωματικών υπαλλήλων ενώ το επίδομα ανεργίας που καταβάλλει ο ΟΑΕΔ παραμένει αφορολόγητο με την προϋπόθεση τα λοιπά εισοδήματα του φορολογούμενου που φορολογούνται με τις γενικές διατάξεις να είναι μέχρι 30.000 ευρώ.

Βάσει του Νόμου 3986 ο οποίος ψηφίστηκε στις 30.06.2011, επήλθαν τροποποιήσεις και συμπληρωματικές διατάξεις στο Νόμο 3842/2010, οι οποίες έχουν ως ακολούθως:

Θεσπίζεται νέα κλίμακα φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων που έχει ως εξής:

Κλιμάκιο Εισοδήματος	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Κλιμάκιο Εισοδήματος	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου
8.000 €	0%	0	6.000 €	32%	1920 €
4.000 €	10%	400 €	8.000 €	36%	2880 €
4.000 €	18%	720 €	20.000 €	38%	7600 €
6.000 €	24%	1440 €	40.000 €	40%	16.000 €
4.000 €	26%	1040 €	Υπερβάλλον	45%	-

Όπως ορίζεται από το άρθρο 27 του Ν.3986/2011 το συνολικό εισόδημα των φορολογουμένων, υποβάλλεται σε φόρο με βάση την παραπάνω κλίμακα. Για νέους έως τριάντα ετών, για συνταξιούχους άνω των εξήντα πέντε ετών και τα άτομα με ειδικές ανάγκες ή συνταξιούχους ανεξαρτήτου ηλικίας με παιδιά με ειδικές ανάγκες, ορίζεται αφορολόγητο όριο στις 12.000 ευρώ.

Το ποσό των αποδείξεων δαπανών που απαιτείται να προσκομισθούν, ορίζεται σε ποσοστό 25% του ατομικού φορολογούμενου εισοδήματος και για ποσό εισοδήματος μέχρι 60.000 ευρώ. Αν το ποσό των προσκομισμένων αποδείξεων δαπανών του φορολογούμενου υπολείπεται του πιο πάνω ποσού, τότε επιβάλλεται φόρος με συντελεστή 10% επί της διαφοράς. Οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί υπολογίζονται αθροιστικά και για τους δύο συζύγους.

Το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου αυξάνεται κατά 2.000 ευρώ εάν ο φορολογούμενος έχει ένα τέκνο που τον βαρύνει, κατά 4.000 ευρώ εάν έχει δύο τέκνα που τον βαρύνουν, κατά 12.500 ευρώ εάν έχει τρία τέκνα που τον βαρύνουν και κατά 2.500 ευρώ για κάθε τέκνο από τρία και πάνω που τον βαρύνουν.

Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη της ιδιοκατοικούμενης ή μισθωμένης ή της δωρεάν παραχωρημένης κύριας κατοικίας ορίζεται κλιμακωτά σε 40 ευρώ το τμ για τα 80 πρώτα τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων, για τα επόμενα 81 τμ έως και τα 120 τμ με 65 ευρώ το τμ, για τα επόμενα 121 τμ έως και τα 200 τμ κύριων χώρων με 110 ευρώ το τμ, για τα 201 τμ έως τα 300 τμ κύριων χώρων με 200 ευρώ το τμ και για τα πλέον 300 τμ κύριων χώρων αυτής με 400 ευρώ το τετραγωνικό μέτρο. Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη των βοηθητικών χώρων της κύριας κατοικίας ορίζεται στο ποσό των 40 ευρώ το τετραγωνικό μέτρο.

Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης ορίζεται σε 4.000 ευρώ για αυτά που είναι έως 1.200 κ.ε, για αυτοκίνητα από 1.201 κ.ε μέχρι και τα 2.000 κ.ε προστίθενται 600 ευρώ ανά 100 κ.ε, για αυτοκίνητα από 2.001 κ.ε και μέχρι τα 3.000 κ.ε προστίθενται 900 ευρώ ανά 100 κ.ε και για αυτοκίνητα μεγαλύτερα των 3.000 κ.ε προστίθενται 1.200 ευρώ ανά 100 κυβικά εκατοστά.

Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη εξωτερικής δεξαμενής κολύμβησης ορίζεται ανάλογα την επιφάνεια της κλιμακωτά σε 160 ευρώ το τμ. μέχρι 60 τμ. και σε 320 ευρώ το τμ. για επιφάνεια άνω των 60 τετραγωνικών μέτρων.

Επιβάλλεται ειδική εισφορά αλληλεγγύης (άρθρο 29 του Ν. 3986/2011) στα εισοδήματα άνω των 12.000 ευρώ των φυσικών προσώπων, που προέκυψαν από τις χρήσεις 2010 έως και 2014. Για την επιβολή της εισφοράς λαμβάνεται υπόψη το ετήσιο συνολικό καθαρό ατομικό εισόδημα, πραγματικό ή τεκμαρτό, φορολογούμενο

ή απαλλασσόμενο του φυσικού προσώπου ή σχολάζουσας κληρονομιάς. Εξαιρούνται από την υποχρέωση καταβολής ειδικής εισφοράς οι μακροχρόνια άνεργοι που είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ, καθώς και όσοι λαμβάνουν επίδομα ανεργίας.

Εξαιρούνται επίσης και δεν προσμετρώνται τα παρακάτω εισοδήματα:

- οι μισθοί, συντάξεις και η πάγια αντιμισθία που χορηγούνται σε πρόσωπα που είναι ολικώς τυφλοί, καθώς και σε πρόσωπα που παρουσιάζουν βαριές κινητικές αναπηρίες που υπερβαίνει σε ποσοστό το 80%),
- το ποσό του εισοδήματος που αποκτάει το φυσικό πρόσωπο από αποζημίωση λόγω απόλυσης,
- Η παροχή που καταβάλλεται εφάπαξ από τα ταμεία προνοίας και τους άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς, στους ασφαλισμένους και τις οικογένειες τους, το εφάπαξ βοήθημα που παρέχεται σε δημοσίους υπαλλήλους και βοηθητικό προσωπικό λόγω εθελούσιας εξόδου από την υπηρεσία με παραίτηση, καθώς και τα εφάπαξ βοηθήματα που χορηγούνται σύμφωνα με τους ν. 4153/1961 (ΦΕΚ – Α' 45), αν ν.513/1968 (ΦΕΚ – Α' 186, ν. 103/1975 (ΦΕΚ – Α' 167) και ν. 303/1676 (ΦΕΚ – Α' 94).

Η ειδική εισφορά αλληλεγγύης υπολογίζεται με συντελεστή 1% για συνολικό καθαρό εισόδημα από 12.000 ευρώ έως 20.000 ευρώ, με συντελεστή 2% για εισόδημα από 20.001 ευρώ έως 50.000 ευρώ, με συντελεστή 3% για εισόδημα από 50.001 μέχρι 100.000 ευρώ και με συντελεστή 4% για καθαρά συνολικά εισοδήματα από 100.001 ευρώ και άνω.

Σε περίπτωση διακοπής της δραστηριότητας μέσα στη χρήση, το τέλος επιτηδεύματος περιορίζεται ανάλογα με τους μήνες λειτουργίας της επιχείρησης ή της άσκησης του επαγγέλματος. Χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δεκαπέντε (15) ημερών λογίζεται ως μήνας.

Εξαιρούνται από τις υποχρεώσεις καταβολής του τέλους, εκτός εάν πρόκειται για τουριστικούς τόπους, οι εμπορικές επιχειρήσεις και ελεύθεροι επαγγελματίες που ασκούν τη δραστηριότητά τους σε χωριά με πληθυσμό έως πεντακόσιους (500) κατοίκους και σε νησιά κάτω από τρεις χιλιάδες εκατό (3.100) κατοίκους.

Επίσης εξαιρούνται ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις και η ατομική άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος, εφόσον δεν έχουν παρέλθει πέντε (5) έτη από την πρώτη έναρξη εργασιών, καθώς και οι περιπτώσεις ατομικών επιχειρήσεων εφόσον για τον επιτηδευματία υπολείπονται τρία (3) έτη από το έτος της συνταξιοδότησής του. Ως έτος συνταξιοδότησης νοείται το 65ο έτος της ηλικίας (**Δίκτυο συνεργατών Αγγελόπουλος**).

Βάσει του άρθρου 30 του Ν. 3986/2011, επιβάλλεται έκτακτη εισφορά στα ποσά της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης που προκύπτουν από την κυριότητα ή κατοχή επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης άνω των 1.929 κυβικών εκατοστών (εξαιρούνται τα αυτοκίνητα άνω των 10 ετών καθώς και των αναπήρων), σκαφών αναψυχής ιδιωτικής χρήσης άνω των έξι μέτρων, αεροσκαφών, ελικοπτέρων και ανεμοπτέρων, καθώς και δεξαμενών κολύμβησης. Η έκτακτη εισφορά ισούται με το γινόμενο του ποσού της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης των ανωτέρων επί συντελεστή 5%.

Επιβάλλεται τέλος επιτηδεύματος σε επιτηδευματίες και στους ασκούντες ελευθέρων επαγγελμάτων, εφόσον τηρούν Β΄ ή Γ΄ κατηγορίας βιβλία, το οποίο ορίζεται σε 400 ευρώ ετησίως όταν οι επιχειρήσεις ή οι ελεύθεροι επαγγελματίες έχουν την έδρα τους σε πόλεις ή χωριά με πληθυσμό έως 200.000 κατοίκους και σε 500 ευρώ όταν έχουν την έδρα τους σε πόλεις με πληθυσμό άνω των 200.000 κατοίκων. Στα υποκαταστήματα ορίζεται τέλος επιτηδεύματος 300 ευρώ για κάθε υποκατάστημα (άρθρο 31 του Ν. 3986/2011).

Στις 25.10.2011 ψηφίζεται ο Νόμος 4024 ο οποίος επιφέρει νέες τροποποιήσεις στη φορολογία εισοδήματος των φυσικών προσώπων.

Αντικαθίσταται η κλίμακα φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων του άρθρου 27 του Ν. 3986/2011 με την εξής:

Κλιμάκιο Εισοδήματος	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Κλιμάκιο Εισοδήματος	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου
5.000 €	0%	0 €	14.000 €	35%	4.900 €
7.000 €	10%	700 €	20.000 €	38%	7.600 €
4.000 €	18%	720 €	40.000 €	40%	16.000 €
10.000 €	25%	2.500 €	Άνω των 100.000 €	45%	-

Με βάση το άρθρο 38 του Ν. 4024/2011 η κυβέρνηση προβαίνει σε νέες διατάξεις λόγω όπως προαναγγέλλει της κρίσιμης δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας και της εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου στήριξης.

Το αφορολόγητο όριο ορίζεται στις 5.000 ευρώ, αυξανόμενο κατά 2.000 ευρώ για κάθε τέκνο από τα δύο πρώτα που βαρύνουν το φορολογούμενο και κατά 3.000 ευρώ για κάθε επόμενο τέκνο. Οι νέοι ηλικίας έως τριάντα ετών, οι συνταξιούχοι άνω των εξήντα πέντε ετών και τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν αφορολόγητο όριο στις 9.000 ευρώ.

Επίσης, υπολογίζεται μείωση του φόρου της κλίμακας κατά ποσοστό 10% των ακολούθων δαπανών:

- των εξόδων ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης,
- των μισθωμάτων που καταβάλλονται ετησίως για την κύρια κατοικία του φορολογούμενου και της οικογένειάς του,
- της δαπάνης για φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα,
- των δεδουλευμένων τόκων δανείων που λαμβάνονται για αγορά α΄ κατοικίας,
- των δεδουλευμένων τόκων δανείων που λαμβάνονται για αναστήλωση, επισκευή, συντήρηση ή εξωραϊσμό διατηρητέων κτισμάτων,
- των ασφαλιστρών ζωής, ασθένειας, θανάτου και προσωπικών ατυχημάτων,
- των ποσών που καταβάλλονται λόγω δωρεάς στο Δημόσιο, ΟΤΑ κ.ά.,
- της αξίας των δωριζόμενων ιατρικών μηχανημάτων και ασθενοφόρων,

- των ποσών που καταβάλλονται λόγω δωρεάς προς τα κοινωφελή ιδρύματα, τα σωματεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που παρέχουν υπηρεσίες εκπαίδευσης και χορηγούν υποτροφίες, καθώς και των ποσών που καταβάλλονται λόγω χορηγίας προς τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, εφόσον επιδιώκουν πολιτιστικούς σκοπούς,
- των ποσών που καταβάλλονται για ενεργειακή αναβάθμιση αυτοκινήτου των εισφορών που καταβάλλονται σε ταμεία ασφάλισης.

Στο εισόδημα από ακίνητα, στο ακαθάριστο ποσό αυτού, επιβάλλεται και συμπληρωματικός φόρος, ο οποίος υπολογίζεται με συντελεστή 1,5% εφόσον η επιφάνεια της κατοικίας είναι έως 300 τμ και 3% όταν τα υπερβαίνει. Επίσης ο συντελεστής του συμπληρωματικού φόρου ορίζεται σε 3% όταν πρόκειται για επαγγελματική ή εμπορική μίσθωση.

Φορολογία εμπορικών επιχειρήσεων

Με την ψήφιση των νέων διατάξεων του άρθρου 6 του Ν.3842/2010, μεταβάλλεται ο τρόπος φορολόγησης των εισοδημάτων των Ομόρρυθμων Εταιριών, των Ετερόρρυθμων, των Κοινωνιών Αστικού Δικαίου που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, των Αστικών κερδοσκοπικών ή μη εταιριών, των Συμμετοχικών ή Αφανών και Κοινοπραξιών που η διαχειριστική τους χρήση αρχίζει από 1^η Ιανουαρίου και μετά.

Ομόρρυθμες εταιρίες, ετερόρρυθμες εταιρίες, κοινωνίες αστικού δικαίου που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, αστικές κερδοσκοπικές εταιρίες, αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρίες, συμμετοχικές ή αφανείς και κοινοπραξίες φορολογούνται με συντελεστή 25%. Ο συντελεστής αυτός εφαρμόζεται στα καθαρά κέρδη που απομένουν, μετά την αφαίρεση:

- α)** Των κερδών τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται αυτοτελώς, με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης,
- β)** Των κερδών τα οποία προέρχονται από μερίσματα ημεδαπών ανωνύμων εταιριών ή συνεταιρισμών και των κερδών από μερίδια ημεδαπής εταιρίας περιορισμένης ευθύνης ή από τη συμμετοχή σε υπόχρεους.

Με την επιβολή του φόρου αυτού εξαντλείται και η φορολογική υποχρέωση, των προσώπων που συμμετέχουν σε αυτά για τα συγκεκριμένα κέρδη. Η εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης ισχύει για όλους γενικά τους εταίρους, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά, εκτός φυσικά από την επιχειρηματική αμοιβή, όπως αναλύεται πιο κάτω.

Ειδικά, για τις ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρίες και κοινωνίες κληρονομικού δικαίου, που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, στις οποίες κοινωνίες, μεταξύ των κοινωνιών περιλαμβάνονται και ανήλικοι, τα κέρδη που αναλογούν στους ομόρρυθμους εταίρους φυσικά πρόσωπα και στους κοινωνούς φυσικά πρόσωπα, φορολογούνται στο όνομα της εταιρίας ή κοινωνίας με συντελεστή 20%, αφού προηγουμένως αφαιρεθεί επιχειρηματική αμοιβή για μέχρι τρεις ομόρρυθμους εταίρους φυσικά πρόσωπα ή μέχρι τρεις κοινωνούς φυσικά πρόσωπα, που έχουν τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής. Επομένως, αν στην κοινωνία συμμετέχουν μόνο

ενήλικοι, τα κέρδη της κοινωνίας φορολογούνται με συντελεστή 25% χωρίς την αφαίρεση επιχειρηματικής αμοιβής.

Η επιχειρηματική αμοιβή προσδιορίζεται με την εφαρμογή του ποσοστού συμμετοχής κάθε δικαιούχου εταίρου ή κοινωνού στο 50% των κερδών της εταιρίας ή κοινωνίας, που δηλώθηκαν με την οικεία ετήσια δήλωσή της.

Η αφαίρεση της επιχειρηματικής αμοιβής είναι υποχρεωτική, καθόσον πρόκειται για συγκεκριμένο τρόπο φορολογίας των κερδών του νομικού προσώπου.

Σε περίπτωση περισσότερων ομόρρυθμων εταίρων ή κοινωνών με ίσα ποσοστά συμμετοχής, οι δικαιούχοι επιχειρηματικής αμοιβής καθορίζονται, κάθε έτος, από την εταιρία ή κοινωνία και δηλώνονται με την οικεία αρχική ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματός της.

Με τις προαναφερόμενες προϋποθέσεις, ομόρρυθμος εταίρος ή κοινωνός, που συμμετέχει σε περισσότερες εταιρίες ή κοινωνίες, φορολογείται για επιχειρηματική αμοιβή από όλες τις εταιρίες ή κοινωνίες στις οποίες συμμετέχει.

Τα ποσοστά αυτά δεν ισχύουν για τις εταιρίες μεταξύ εκτελωνιστών, για τις οποίες διατηρείται το καθεστώς κατανομής επιχειρηματικής αμοιβής σε όλους τους ομόρρυθμους εταίρους φυσικά πρόσωπα, ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής τους στην εταιρία, ανεξάρτητα από τον αριθμό τους.

Διευκρινίζεται ότι, η επιχειρηματική αμοιβή δεν θα υπολογίζεται στα επιπλέον κέρδη της εταιρίας ή κοινωνίας, που προσδιορίζει ο έλεγχος.

Η επιχειρηματική αμοιβή αποτελεί εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις και συναθροίζεται με τα λοιπά εισοδήματα του δικαιούχου.

Επομένως, με βάση τα παραπάνω, στο επίπεδο του νομικού προσώπου, φορολογούνται με συντελεστή 20% τα κέρδη των ομόρρυθμων εταίρων φυσικών προσώπων και κοινωνών φυσικών προσώπων κοινωνίας κληρονομικού δικαίου στην οποία περιλαμβάνονται και ανήλικοι και με συντελεστή 25% τα κέρδη όλων των λοιπών εταίρων και κοινωνών (ετερόρρυθμοι εταίροι, εταίροι νομικά πρόσωπα), (www.reporter.gr).

Ο συντελεστής φορολόγησης των οικοδομικών επιχειρήσεων αυξάνεται από 15% σε 20% όταν φορολογούνται με συντελεστή επί των ακαθάριστων εσόδων και όχι με λογιστικό τρόπο όπως οι λοιπές επιχειρήσεις.

Ο προσδιορισμός των κερδών όλων των εκμεταλλευτών ενοικιαζόμενων δωματίων και διαμερισμάτων γίνεται λογιστικά με βάση τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία όπως οι λοιποί επιτηδευματίες.

Αλλάζει ο τρόπος φορολόγησης των επιχειρήσεων των αποκλειστικά πλανόδιων λιανοπωλητών, λιανοπωλητών σε κινητές λαϊκές αγορές και παραγωγών αγροτικών προϊόντων, με την ένταξη τους σε κατηγορία βιβλίων Β' του ΚΦΑΣ και την καθιέρωση του λογιστικού προσδιορισμού κερδών τους.

Επίσης παύουν να είναι απαλλασσόμενοι από την τήρηση βιβλίων οι επιτηδευματίες που παρέχουν υπηρεσίες από επαγγελματική εγκατάσταση ακόμα κι αν δηλώνουν έσοδα κάτω από 5.000 ευρώ. Εντάσσονται στα Β' κατηγορίας βιβλία ανεξαρτήτου ύψους κερδών τα πρατήρια υγρών καυσίμων για την εμπορία βενζίνης και πετρελαίου, οι εκμεταλλευτές περιπτέρου και οι εκμεταλλευτές καντινών και αυτονόητα καταργείται η ένταξή των παραπάνω στα Α' κατηγορίας βιβλία. (άρθρο 19)

Θεσπίζεται υποχρέωση έκδοσης συνενωμένου στοιχείου δελτίου αποστολής τιμολογίου αγοράς από επιτηδευματία αγροτικών προϊόντων από τα πρόσωπα της

παρ. 4 του άρθρου 2 του ΚΦΑΣ (αγρότες, αγροτικές εκμεταλλεύσεις του ειδικού καθεστώτος ΦΠΑ), είτε διακινούνται με σκοπό την αγορά, είτε αγοράζονται άμεσα, με σκοπό τη διευκόλυνση του ελέγχου όλου του φάσματος διακίνησης και διάθεσης στην τελική κατανάλωση των προϊόντων και διασφάλισης του ύψους συναλλαγών των αγροτών (άρθρο 19).

Αλλάζει ο τρόπος προσδιορισμού των καθαρών κερδών των επιχειρήσεων που τηρούν Α' κατηγορίας βιβλία και στοιχεία λόγω αλλαγής τήρησης μέσα στην ίδια χρήση της κατηγορίας αυτών, από την Α' στη Β' ή στη Γ'. Από τη χρονική στιγμή της περιόδου της διαχειριστικής χρήσης του 2010 που θα ενταχθούν στα Β' ή Γ' κατηγορίας τήρησης βιβλίων θα πρέπει να προσδιορίζουν τα κέρδη τους λογιστικά κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 31 του ΚΦΕ και όχι εξωλογιστικά όπως συνήθιζαν έως σήμερα βάσει των διατάξεων του άρθρου 32 του ΚΦΕ.

Σημαντικές επιπροσθέτως αλλαγές που επέρχονται με τις νέες διατάξεις είναι:

1. Μεταβάλλεται από 01/01/2011 ο χρόνος απόκτησης του εισοδήματος από ελευθέριο επάγγελμα. Ορίζεται πλέον ο χρόνος κατά τον οποίο παρασχέθηκαν οι υπηρεσίες από τον ελεύθερο επαγγελματία και όχι ο χρόνος είσπραξης της αμοιβής που ίσχυε, με βάση τις προϊσχύουσες διατάξεις. Όταν πρόκειται για παροχή υπηρεσίας διάρκειας, ο χρόνος απόκτησης του εισοδήματος θεωρείται ο χρόνος που καθίσταται απαιτητό κάθε επί μέρους τμήμα της αμοιβής για το μέρος αυτό και την υπηρεσία που παρασχέθηκε. Σημειώνεται ότι για τους ελεύθερους επαγγελματίες που παρέχουν υπηρεσίες προς το Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ., χρόνος κτήσης του εισοδήματος για τις υπηρεσίες προς τα πρόσωπα αυτά παραμένει ο χρόνος είσπραξης της αμοιβής (εξαίρεση) (άρθρο 6 § 9).

2. Δεν υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου 20% οι ελεύθεροι επαγγελματίες για συναλλαγές μέχρι 300,00 ευρώ (ανά συναλλαγή χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο Φ.Π.Α.) (άρθρο 6 § 11).

3. Επεκτείνεται η υποχρέωση για υποβολή οριστικής δήλωσης και στους υπόχρεους σε παρακράτηση φόρου επί των αμοιβών από ελευθέρια επαγγέλματα και επί του εισοδήματος από εμπορικές επιχειρήσεις με βάση τις διατάξεις των άρθρων 58 και 55 του Ν. 2238/94 (Κ.Φ.Ε.), εκτός από τους υπόχρεους σε παρακράτηση φόρου επί του εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες που η οριστική δήλωση εξακολουθεί να υποβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες ημέρα του Μαρτίου κάθε έτους. Η υποχρέωση των νέων οριστικών δηλώσεων αρχίζει από το οικονομικό έτος 2011 και μετά [δηλαδή για τα εισοδήματα που θα αποκτηθούν μέσα στο έτος (χρήση) 2010 και μετά].

Οι νέες οριστικές δηλώσεις υποβάλλονται:

– η οριστική δήλωση αμοιβών από ελευθέρια επαγγέλματα μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του Απριλίου κάθε έτους,

– η οριστική δήλωση αμοιβών από εμπορικές επιχειρήσεις μέχρι την τελευταία εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες ημέρα του Μαΐου κάθε έτους (άρθρο 7 § 5) **(tax-analysis, Αθανάσιος Λ. Βουθούνης)**.

Φορολογία κερδών ΑΕ, ΕΠΕ και άλλων νομικών προσώπων

Για τα νομικά πρόσωπα προβλέπεται σταδιακή μείωση του φορολογικού συντελεστή και ο συντελεστής 20% θα εφαρμόζεται για κέρδη που θα προκύπτουν

στις διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2014 και μετά. Για τα κέρδη που προκύπτουν από διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από 01.01.2010 έως 31.12.2010 ο συντελεστής φορολογίας ορίζεται σε 24%, για τα κέρδη που προκύπτουν από διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από 01.01.2011 έως 31.12.2011 ο συντελεστής φορολογίας ορίζεται σε 23%, για διαχειριστικές περιόδους από 01.01.2012 έως 31.12.2012 σε 22% και για διαχειριστικές περιόδους από 01.01.2013 έως 31.12.2013 ο συντελεστής ορίζεται σε 21%. Επίσης, προβλέπεται ότι και τα Νομικά Πρόσωπα που θα κλείσουν υπερδωδεκάμηνη χρήση η οποία αναφέρεται στο οικονομικό έτος 2011 θα φορολογηθούν με συντελεστή 24%, αντί του προβλεπόμενου 25% με τις προηγούμενες διατάξεις, καθ' όσον η διαχειριστική τους χρήση μπορεί να είχε αρχίσει προ τις 01.01.2010 με σκοπό να δοθεί κίνητρο στις επιχειρήσεις να μην διανέμουν κέρδη αλλά να τα επανεπενδύουν διατηρώντας τις θέσεις εργασίας, διευρύνοντας την επιχειρηματική τους δραστηριότητα, χωρίς όμως να εξαντλείται η φορολογική τους υποχρέωση αν ο δικαιούχος είναι φυσικό πρόσωπο και όχι νομικό στο οποίο επέρχεται εξάντληση της φορολογικής του υποχρέωσης (άρθρο 13 του Ν. 3842/2010).

Για τα κέρδη που διανέμουν οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες με τη μορφή αμοιβών και ποσοστών στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και στους διευθυντές, αμοιβών στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό, εκτός μισθού, καθώς και μερισμάτων ή προμερισμάτων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά, ή νομικές οντότητες, ενώσεις προσώπων ή ομάδες περιουσίας, ανεξάρτητα αν η καταβολή τους γίνεται σε μετρητά ή μετοχές, η ανώνυμη εταιρεία καταβάλλει φόρο με συντελεστή σαράντα τοις εκατό (40%).

Φορολογούνται με συντελεστή 40% τα κέρδη παρελθουσών χρήσεων που διανέμονται ή κεφαλαιοποιούνται από 01/01/2011. Από το φόρο που οφείλεται 40% θα αφαιρείται ο φόρος που καταβλήθηκε σε επίπεδο νομικού προσώπου με συντελεστή που αναλογεί στην χρήση στην οποία ανάγονται (40% ή 35% ή 32% ή 25% κ.λπ.) (άρθρο 13).

Για τις εισηγμένες στο Χ.Α. μετοχές που αποκτώνται από 01/01/2011 και πωλούνται με κέρδος, φορολογούνται αυτοτελώς με συντελεστή 20% εάν η πώληση των μετοχών γίνει σε διάστημα τριών (3) μηνών από την κτήση τους και 10% εάν η πώληση γίνει εντός δωδεκαμήνου (12) (βραχυπρόθεσμες επενδύσεις) (άρθρο 16).

Με τροποποίηση από το νέο φορολογικό νόμο 3943/2011, ρυθμίζεται η φορολογία των νομικών προσώπων του άρθρου 101 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, δηλ. οι ΑΕ, οι ΕΠΕ, οι συνεταιρισμοί κλπ.. Η ισχύς του νόμου αυτού αφορά τα κέρδη που προκύπτουν από τη χρήση 2010 και μετά. Με τον νόμο αυτό επανέρχεται το προηγούμενο καθεστώς που ίσχυε με τον Ν.3697/2008, με το οποίο υπήρχε παρακράτηση φόρου στα διανεμόμενα κέρδη, μεταβάλλοντας πλέον τους συντελεστές. Έτσι ο Ν.3842/2010, ένα μόλις χρόνο μετά την ψήφισή του, όσον αφορά την φορολογία των νομικών προσώπων που αναφέρονται παραπάνω δεν ίσχυσε και δεν θα ισχύσει ποτέ.

Φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων και διανεμομένων κερδών

Καταργείται ο διπλός συντελεστής φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων που εισήγαγε ο Ν.3842/2010, ενώ επανεισάγεται η υποχρέωση παρακράτησης φόρου εισοδήματος επί των μερισμάτων και κερδών που διανέμουν ημεδαπές ανώνυμες ή περιορισμένης ευθύνης εταιρίες ή συνεταιρισμοί.

Συγκεκριμένα:

Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων

- Για τα εισοδήματα των νομικών προσώπων οικονομικού έτους 2012, ο συντελεστής φορολογίας μειώνεται από 23% σε 20%. Ειδικά για τα εισοδήματα οικονομικού έτους 2011, ο συντελεστής φορολογίας ορίζεται σε 24%.
- Διευκρινίζεται πως τα υποκαταστήματα αλλοδαπών Ο.Ε. και Ε.Ε. που λειτουργούν στην Ελλάδα φορολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τις ημεδαπές Ο.Ε. και Ε.Ε. (με συντελεστή 25% επί των κερδών που αναλογούν σε εταίρους – νομικά πρόσωπα και 20% επί των κερδών που αντιστοιχούν σε εταίρους – φυσικά πρόσωπα).
- Η επιχειρηματική αμοιβή υπολογίζεται και φορολογείται όπως και για τις ημεδαπές Ο.Ε. και Ε.Ε., ανεξαρτήτως του τύπου κατοικίας του δικαιούχου.

Φορολογία διανεμομένων κερδών

- Τα κέρδη που διανέμονται από ημεδαπές Α.Ε. με την μορφή αμοιβών και ποσοστών στα μέλη ΔΣ και στους διευθυντές, αμοιβών στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό εκτός μισθού, μερισμάτων ή προμερισμάτων εντός του ημερολογιακού έτους 2011 σε ημεδαπά ή αλλοδαπά φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ανεξάρτητα αν η καταβολή γίνεται σε μετρητά ή μετοχές, υπόκεινται σε αυτοτελή φορολόγηση με παρακράτηση 21% και με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης των δικαιούχων για τα εισοδήματα αυτά.
- Για τα διανεμόμενα κέρδη που εγκρίνονται από γενικές συνελεύσεις από 1.1.2012 και έπειτα, ο αντίστοιχος συντελεστής αυξάνεται σε 25%.
- Σε παρακράτηση φόρου με συντελεστή ύψους 21% (ο οποίος θα αυξηθεί σε 25% από 1.1.2012 και μετά) θα υπόκεινται και τα κέρδη που διανέμονται ή κεφαλαιοποιούνται από ημεδαπές Ε.Π.Ε. και συνεταιρισμούς.

Ειδικά, τα μερίσματα που εισπράττουν φυσικά πρόσωπα φορολογούνται με βάση την κλίμακα φόρου εισοδήματος των φυσικών προσώπων, αλλά η φορολογική τους αντιμετώπιση είναι διαφορετική ανάλογα με το ύψος των συνολικών εισοδημάτων του φυσικού προσώπου:

- Τα φυσικά πρόσωπα των οποίων το συνολικό εισόδημα (μαζί με τα μερίσματα) φορολογείται βάσει της κλίμακας με ανώτατο συντελεστή μικρότερο από 25% (ή 21%, ειδικά για τα μερίσματα που εισπράττονται εντός του 2011), έχουν δικαίωμα επιστροφής του πιστωτικού υπολοίπου του φόρου που παρακρατήθηκε στα μερίσματα.

- Για τα φυσικά πρόσωπα των οποίων το συνολικό εισόδημα (μαζί με τα μερίσματα) φορολογείται βάσει της κλίμακας με ανώτατο συντελεστή μεγαλύτερο από 25% (ή 21%, ειδικά για τα μερίσματα που εισπράττονται εντός του 2011) εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση με την παρακράτηση του φόρου επί των μερισμάτων.

Σε αντίστοιχη φορολογική μεταχείριση με παρακράτηση φόρου 21% (ή 25% από 1.1.2012 και μετά) υπάγονται επίσης:

- Τα κέρδη παρελθουσών χρήσεων των ημεδαπών Α.Ε., Ε.Π.Ε. κλπ., που διανέμονται ή κεφαλαιοποιούνται,
- Τα κέρδη που εξάγει ή πιστώνει μόνιμη εγκατάσταση αλλοδαπής επιχείρησης στην Ελλάδα προς την έδρα της ή σε άλλη μόνιμη εγκατάσταση της τελευταίας στην αλλοδαπή,
- Τα αφορολόγητα αποθεματικά ή εκπτώσεις που έχουν σχηματιστεί λόγω πραγματοποίησης παραγωγικών επενδύσεων σύμφωνα με τις διατάξεις αναπτυξιακού νόμου (ήτοι των Ν.3299/2004, Ν.2601/1998, Ν.1262/1982 ή οποιουδήποτε άλλου αναπτυξιακού νόμου) κατά την διανομή ή κεφαλαιοποίησή τους.

Ως χρόνος κτήσης των κερδών που διανέμουν οι Ε.Π.Ε. θεωρείται ο χρόνος έγκρισης αυτών από την συνέλευση των εταίρων, ενώ των κερδών που διανέμουν επιχειρήσεις με βιβλία Γ' κατηγορίας ο χρόνος κλεισίματος της διαχειριστικής περιόδου.

Από τον παρακρατηθέντα φόρο επί των διανεμομένων κερδών που οφείλει να αποδώσει εταιρία, στα έσοδα της οποίας περιλαμβάνονται έσοδα από την συμμετοχή της σε άλλο νομικό πρόσωπο, αφαιρείται το μέρος του φόρου που έχει ήδη παρακρατηθεί σε βάρος της και αναλογεί στα διανεμόμενα κέρδη που προέρχονται από την εν λόγω συμμετοχή.

Εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής της Κοινοτικής Οδηγίας για τις Μητρικές – θυγατρικές εταιρίες (90/435/ΕΟΚ), όπως ισχύει βάσει του Ν.2578/1998, συμμετέχει δηλαδή σε Ελληνική Α.Ε. ή Ε.Π.Ε. εταιρία εγκατεστημένη σε άλλο κράτος – μέλος της Ε.Ε. κατά ποσοστό 10% και επί δύο συναπτά τουλάχιστον έτη, δεν παρακρατείται φόρος κατά την διανομή των μερισμάτων. Σε περίπτωση που στα μερίσματα αυτά περιλαμβάνονται έσοδα της Ελληνικής εταιρίας από την συμμετοχή της σε άλλο νομικό πρόσωπο, παρέχεται δικαίωμα επιστροφής του φόρου που έχει παρακρατηθεί σε βάρος της και αναλογεί στα διανεμόμενα κέρδη.

Προβλέπεται επίσης ότι θα υπόκεινται σε παρακράτηση με τους ίδιους συντελεστές τα μερίσματα ή κέρδη που εισπράττει φυσικό πρόσωπο κάτοικος Ελλάδος από αλλοδαπή Α.Ε. ή Ε.Π.Ε. Με την παρακράτηση αυτή, εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση του δικαιούχου για το εν λόγω εισόδημα (***elg-v.blogspot.com***).

Κατάργηση φορολογικών απαλλαγών νομικών προσώπων

Καταργούνται οι απαλλαγές από το φόρο εισοδήματος που έχουν χορηγηθεί κατά καιρούς με διάφορους ειδικούς ή γενικούς νόμους σε νομικά πρόσωπα κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα, ανεξάρτητα αν είναι δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

Διατηρούνται σε ισχύ μόνο οι απαλλαγές των νομικών προσώπων που ορίζονται στο άρθρο 103 του Κ.Φ.Ε, αυτές που προβλέπονται από τους αναπτυξιακούς νόμους λόγω πραγματοποίησης παραγωγικών επενδύσεων ή λόγω μετασχηματισμού των επενδύσεων σε μεγάλες οικονομικές μονάδες. Επίσης διατηρούνται σε ισχύ οι απαλλαγές που προβλέπονται από τις διμερείς συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συνάψει η χώρα μας με άλλες χώρες, καθώς και με άλλες διεθνής συμβάσεις. Εξακολουθεί να διατηρείται η απαλλαγή των νομικών προσώπων που υπάγονται σε ειδικά καθεστώτα (ΟΗΕ, Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης κ.ά.). Θα διενεργείται παρακράτηση φόρου στα εισοδήματα των νομικών προσώπων τα οποία απαλλάσσονται της φορολογίας όταν προέρχονται από κινητές αξίες (τόκους καταθέσεων, ομολόγων, μερίσματα μετοχών κ.ά.) και με την παρακράτηση αυτή θα εξαντλείται η φορολογική τους υποχρέωση.

Νομικά πρόσωπα όπως οι Ιερές Μονές, Ιεροί Ναοί, Πατριαρχία, Άγιο Όρος, νομικά πρόσωπα που επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς κ.ά., όταν αποκτούν εισοδήματα από εκμίσθωση γαιών και οικοδομές θα φορολογούνται με συντελεστή 20% για το καθαρό εισόδημα που αποκτούν από 1^η Ιανουαρίου 2010 και μετά (άρθρο 12 του Ν.3842/2010).

Λοιπές διατάξεις του Ν.3842/2010

1. Καθιερώνεται η διαβίβαση των φορολογικών στοιχείων που αφορούν συναλλαγές άνω των 3.000,00 ευρώ μεταξύ επιτηδευματιών και προσώπων της § 3 του άρθρου 2 του Κ.Β.Σ. (Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ. κ.λπ.) μέσω ηλεκτρονικού συστήματος σε Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών. Ισχύει από 01/01/2011 (άρθρο 20 § 1).

2. Καθιερώνεται η εξόφληση όλων των φορολογικών στοιχείων καθώς και των λοιπών εγγράφων που εκδίδονται ή συντάσσονται αντί φορολογικών στοιχείων αξίας άνω των 3.000,00 ευρώ μέσω επαγγελματικών τραπεζικών λογαριασμών ή επιταγών που εξοφλούνται μέσω των ιδίων λογαριασμών (άρθρο 20 § 2).

3. Καθιερώνεται η εξόφληση των φορολογικών στοιχείων αξίας 1.500,00 ευρώ και άνω που εκδίδονται για πώληση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες αποκλειστικά μέσω Τράπεζας, με χρεωστικές ή πιστωτικές κάρτες και με επιταγές για την εξασφάλιση της γνησιότητας των σχετικών συναλλαγών και παραστατικών. Σημειώνεται ότι οι τράπεζες δεν επιτρέπεται να χρεώνουν προμήθειες για την κατάθεση των ποσών αυτών σε τραπεζικούς λογαριασμούς. Ισχύει από 01/01/2011 (άρθρο 20 § 3).

4. Καθιερώνεται η ευθύνη και η διαδικασία επαλήθευσης των στοιχείων των εκδοτών φορολογικών στοιχείων και από τους λήπτες αυτών. Συνεπώς το βάρος της απόδειξης της συναλλαγής φέρει και ο λήπτης του φορολογικού στοιχείου και οφείλει να επιβεβαιώνει τα στοιχεία των εκδοτών και την ακρίβεια των φορολογικών στοιχείων μέσω βάσης δεδομένων της Γ.Γ.Π.Σ. του ΥΠΟΙΚ (άρθρο 20 § 4).

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 20 § 5 του Ν. 3842/2010 για τις πιο πάνω περιπτώσεις 7, 8, 9 και 10 προβλέπεται, η έκδοση υπουργικών αποφάσεων οι οποίες θα ρυθμίζουν τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή των ανωτέρω υποχρεώσεων. Μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί καμία υπουργική απόφαση.

Συνεπώς η μη έκδοση των υπουργικών αποφάσεων (κανονιστικές πράξεις) καθιστά τις ανωτέρω υποχρεώσεις ανενεργές, μέχρι της εκδόσεώς τους.

5. Ο φορολογικός έλεγχος (Δ.Ο.Υ., Δ.Ε.Κ., Π.Ε.Κ.) δεν περιορίζεται πλέον στη μη αναγνώριση της δαπάνης μισθοδοσίας όταν διαπιστώσει ότι δεν έχουν καταβληθεί από την επιχείρηση οι ασφαλιστικές εισφορές, αλλά υποχρεούται μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου, τακτικού ή προσωρινού, να ενημερώσει τον αρμόδιο κατά περίπτωση ασφαλιστικό φορέα (ΙΚΑ κ.λπ.) εάν η ελεγχθείσα εταιρεία έχει αποδώσει ή όχι τις ασφαλιστικές εισφορές, για να επιληφθεί για την είσπραξή των (άρθρο 11 § 2).

6. Οι δαπάνες μισθοδοσίας (μισθοί- αμοιβές) θα αναγνωρίζονται μόνο εάν έχουν εξοφληθεί μέσω επαγγελματικού τραπεζικού λογαριασμού της επιχείρησης ή επιταγής που εξοφλείται μέσω τραπεζικού λογαριασμού.

Σημειώνεται ότι προβλέπεται η έκδοση απόφασης του ΥΠ.ΟΙΚ. με την οποία θα καθοριστεί η σταδιακή εφαρμογή της διαδικασίας της εξόφλησης των δαπανών μισθοδοσίας και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί ακόμα η απόφαση (κανονιστική πράξη) του ΥΠΟΙΚ με αποτέλεσμα να καθίσταται ανενεργή η διάταξη καθότι ισχύει από 23/04/2010 (άρθρο 11 § 2).

7. Καθιερώνεται η υποχρέωση στους ελεγκτές και στα ελεγκτικά γραφεία που είναι εγγεγραμμένοι στο Δημόσιο Μητρώο του Ν. 3693/2008 για έκδοση ετήσιου πιστοποιητικού. Θα διενεργούν παράλληλα με τον έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης και έλεγχο σε φορολογικά αντικείμενα με βάση πρόγραμμα που θα καθορίζεται από το ΥΠ.ΟΙΚ. και την ΕΛΤΕ (άρθρο 17 § 3).

8. Καθιερώνεται η υποχρέωση απόκτησης από τους λογιστές φοροτεχνικούς, κατόχους άδειας ασκήσεως επαγγέλματος του Ν. 2515/1997 πιστοποιητικού που θα εκδίδεται από το Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδος. Με απόφαση του ΥΠ.ΟΙΚ. πρόκειται να καθοριστούν το περιεχόμενο, οι προϋποθέσεις και τα κριτήρια του εν λόγω πιστοποιητικού (άρθρο 17 § 7).

9. Προβλέπεται ότι οι λογιστές φοροτεχνικοί υποχρεούνται στην απόκτηση ψηφιακής υπογραφής για την επικοινωνία τους με τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του ΥΠ.ΟΙΚ. Με απόφαση του ΥΠ.ΟΙΚ θα καθοριστεί κάθε αναγκαία λεπτομέρεια κ.λπ. για την εφαρμογή της διάταξης αυτής (άρθρο 17 § 8).

10. Προβλέπεται ότι οι λογιστές φοροτεχνικοί είναι υπεύθυνοι πέρα από την ακρίβεια και την ειλικρίνεια των δηλώσεων που υποβάλλουν, ως προς τη συμφωνία αυτών με τα φορολογικά και οικονομικά δεδομένα που προκύπτουν κατά τη μεταφορά τους από τα στοιχεία στα βιβλία και από τα βιβλία στις κατά περίπτωση δηλώσεις και για την ορθή φορολογική αναμόρφωση των αποτελεσμάτων με τις δαπάνες που δεν αναγνωρίζονται, καθώς και για την ορθή υποβολή όλων των δηλώσεων παρακρατούμενου εισοδήματος και απόδοσης των έμμεσων φόρων.

Για τις εκπιπτόμενες δαπάνες θα πρέπει να τις αποτυπώνουν αναλυτικά σε κατάσταση που θα συνυποβάλλεται με τη Δήλωση Φορολογίας Εισοδήματος το περιεχόμενο της οποίας δεν είναι δεσμευτικό για τη φορολογική αρχή, ενώ όσον αφορά την ορθή υποβολή όλων των δηλώσεων παρακρατούμενου φόρου εισοδήματος και απόδοσης των έμμεσων φόρων, αυτή θα πρέπει να γνωστοποιείται από τους λογιστές φοροτεχνικούς στην αρμόδια φορολογική αρχή, με τη μορφή δήλωσης που θα συνυποβάλλεται με την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος (άρθρο 17 § 9).

11. Καθιερώνεται η υποχρέωση των λογιστών-φοροτεχνικών για υπογραφή πέραν των δηλώσεων της § 2 του άρθρου 38 του Ν. 2873/2000 (δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος, αρχικών, συμπληρωματικών, τροποποιητικών κ.λπ.) και των συνυποβαλλόμενων εντύπων ή καταστάσεων, όπως αυτά καθορίζονται κάθε φορά με

τις οικείες αποφάσεις του ΥΠ.ΟΙΚ, με υποχρεωτική αναγραφή όλων των στοιχείων του λογιστή-φοροτεχνικού καθώς και του αριθμού μητρώου της άδειας άσκησης επαγγέλματός του.

Σημειώνεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 17 του Ν. 3842/2010 ισχύουν από 23/04/2010 και μετά και η κατάσταση με τις μη εκπιπτόμενες δαπάνες και η δήλωση για την υποβολή όλων των δηλώσεων θα συνυποβάλλονται με τη Δήλωση Φορολογίας Εισοδήματος του οικονομικού έτους 2011 (χρήση 2010).

Για τις περιπτώσεις 14, 15 και 17 δεν έχουν ακόμα εκδοθεί οι σχετικές αποφάσεις του ΥΠΟΙΚ. (**tax-analysis, Αθανάσιος Λ. Βουθούνης**).

Αυτοέλεγχος – Αυτοπεραίωση (άρθρο 79 του Ν.3842/2010)

Αυτοέλεγχος είναι η δυνατότητα που δίνεται σε μικρές, κυρίως, επιχειρήσεις, (εμπορικές με κύκλο εργασιών έως 300.000,00 €, αμιγώς παροχής υπηρεσιών με κύκλο εργασιών έως 150.000,00 €, μικτές επιχειρήσεις πώλησης εμπορευμάτων & παροχής υπηρεσιών έως 300.000,00 € με την παροχή να περιορίζεται στις 150.000,00 €) και ελεύθερους επαγγελματίες με κύκλο εργασιών έως 150.000,00 € για τον εκ νέου προσδιορισμό των ακαθάριστων εσόδων και των καθαρών κερδών τους με τη χρήση του Μοναδικού Συντελεστή Καθαρών Κερδών. Σε περίπτωση που προκύψει οποιαδήποτε διαφορά, καταβάλλεται το επιπλέον ποσό φόρου και η χρήση θεωρείται ως ελεγμένη, εκτός των περιπτώσεων που η επιχείρηση συμπεριληφθεί τυχαία σε δείγμα ελέγχου.

Επιγραμματικά οι αλλαγές που επέρχονται στον αυτοέλεγχο με το νόμο 3842/2010 είναι οι παρακάτω:

1. Αλλαγές στις περιπτώσεις εξαίρεσης από τον αυτοέλεγχο.

Εξαιρούνται από τον αυτοέλεγχο μόνο οι επιχειρήσεις των οποίων τα βιβλία χαρακτηρίζονται ως ανεπαρκή ή ανακριβή και εμπίπτουν σε παραβάσεις των παραγράφων 3,4 και 6 του άρθρου 30 του ΚΒΣ και όχι αν έχουν υποπέσει σε οποιαδήποτε παράβαση του ΚΒΣ όπως ίσχυε με τον προηγούμενο νόμο.

2. Αλλαγή στον τρόπο υπολογισμού των ακαθάριστων εσόδων.

Επέρχονται αλλαγές στον τρόπο υπολογισμού των ακαθάριστων εσόδων των επιχειρήσεων που επιθυμούν να υπαχθούν σε αυτοέλεγχο, με κυριότερες τις αλλαγές στον υπολογισμό του συντελεστή αναγωγής καθώς και των ποσών που καθορίζουν το συνολικό ύψος των ακαθάριστων εσόδων.

3. Αλλαγή στον τρόπο υπολογισμού των καθαρών κερδών.

Ο τρόπος υπολογισμού των καθαρών κερδών μεταβάλλεται συνέπεια των αλλαγών που επέρχονται στον τρόπο υπολογισμού των ακαθάριστων εσόδων και του συντελεστή αναγωγής.

4. Αλλαγή στον τρόπο περαίωσης ΦΠΑ.

Η περαίωση ΦΠΑ των επιχειρήσεων πώλησης εμπορευμάτων ή / και παραγωγής προϊόντων γίνεται με νέα μεθοδολογία, με την οποία θεσμοθετούνται νέες αυστηρότερες διατάξεις και αυξημένα πρόστιμα.

5. Μη μεταφορά πιστωτικού υπολοίπου ανέλεγκτης χρήσης.

Για τον υπολογισμό της εκκαθάρισης φόρου δεν μπορεί πλέον να συνυπολογιστεί πιστωτικό υπόλοιπο το οποίο μεταφέρεται από προηγούμενη χρήση η οποία δεν έχει ελεγχθεί.

6. Δικαίωμα υπαγωγής σε τακτικό έλεγχο εάν δηλώθηκαν ποσά μεγαλύτερα των προβλεπομένων.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες έχουν, για οποιονδήποτε λόγο, δηλωθεί ποσά εσόδων, φόρων ή διαφορών στο ΦΠΑ εκρών μεγαλύτερα των προβλεπομένων και έχουν βεβαιωθεί υψηλότεροι των αναλογούντων φόροι, δίνεται δικαίωμα στο φορολογούμενο να υποβάλλει αίτηση για υπαγωγή του σε τακτικό έλεγχο.

7. Εκκρεμής η χρήση εάν δε συνέτρεχαν ή δεν εφαρμόστηκαν σωστά οι διατάξεις του νόμου.

Μη περαιωμένη θεωρείται η χρήση στην οποία έγινε αυτοέλεγχος ενώ δε συνέτρεχαν οι διατάξεις του νόμου ή ενώ συνέτρεχαν, εφαρμόστηκαν με λανθασμένο τρόπο με αποτέλεσμα τη ζημία του Δημοσίου, καθώς και οι αμέσως επόμενες 2 χρήσεις ένα και σε αυτές έχει γίνει αυτοέλεγχος.

Αναλυτικά οι αλλαγές που επέρχονται είναι οι παρακάτω:

Η παράγραφος 4 του άρθρου 14 του νόμου 3296/2004 που αναλύει τις εξαιρέσεις του αυτοελέγχου τροποποιείται ως εξής:

- Δεν υπόκεινται σε αυτοέλεγχο επιχειρήσεις με βιβλία που χαρακτηρίζονται ως ανεπαρκή -μη τήρηση ή διαφύλαξη πρόσθετων βιβλίων, εικονικά τιμολόγια, έλλειψη βιβλίου απογραφών - , ανακριβή - πλαστά τιμολόγια, μη τήρηση- διαφύλαξη-επίδειξη πρόσθετων βιβλίων, λάθη αθροιστικά - , ανακριβή βιβλία Α' κατηγορίας, - μη καταχώρηση ή λάθη στην καταχώρηση τιμολογίων, εικονικά ή πλαστά τιμολόγια κτλ και γενικότερα σε παραβάσεις των παραγράφων 3,4 και 6 του άρθρου 30 του ΚΒΣ.

Τροποποιείται η περίπτωση ε' της παραγράφου 3 και συγκεκριμένα:

- Οι δηλώσεις εταιρειών στις οποίες υφίσταται ανέγερση ή απόκτηση κτιρίων χωρίς ακαθάριστα έσοδα.

Προστίθεται η περίπτωση στ' της παραγράφου 3 η οποία αναφέρει ότι:

- Δηλώσεις που αφορούν διαχειριστικές περιόδους κατά τις οποίες οι απαλλασσόμενες πράξεις με δικαίωμα έκπτωσης του φόρου εισροών ΦΠΑ ανέρχονται τουλάχιστον στο 60% των συνολικών ακαθάριστων εξόδων.

Το τμήμα της παραγράφου 2 του νόμου 3296/2004 που αφορούσε τον υπολογισμό των ακαθάριστων εσόδων αντικαθίσταται και ο υπολογισμός τους γίνεται πλέον με τον παρακάτω τρόπο:

- Επιχειρήσεις πώλησης εμπορευμάτων ή / και παραγωγής προϊόντων:
Ακαθάριστα έσοδα =Συντελεστής Αναγωγής * Άθροισμα 1.
Άθροισμα 1: κόστος πωληθέντων (εμπορεύματα και προϊόντα) + έξοδα + δαπάνες +αναλογούσες αποσβέσεις.

Συντελεστής Αναγωγής = $100/100 - Μ.Σ.Κ.Κ.$

- Επιχειρήσεις αμιγώς παροχής υπηρεσιών:
Ακαθάριστα έσοδα = Συντελεστής Αναγωγής * Άθροισμα 2.
Άθροισμα 2: έξοδα + δαπάνες + αναλογούσες αποσβέσεις.
- Μικτές επιχειρήσεις πώλησης εμπορευμάτων ή / και παραγωγής προϊόντων και παροχής υπηρεσιών:
Άθροισμα 3: Έσοδο1+ Έσοδο2+...+ Έσοδο i.
Όπου Έσοδο n : Έσοδο ανά δραστηριότητα υπολογιζόμενο σύμφωνα με τις παραπάνω περιπτώσεις.

Προσοχή!!! Σε περίπτωση ύπαρξης κοινών δαπανών μεταξύ δραστηριοτήτων ο μερισμός αυτών και μόνο των δαπανών γίνεται με βάση το ποσοστό συμμετοχής των ακαθάριστων εσόδων ανά δραστηριότητα, στο σύνολο των ακαθάριστων εσόδων της περιόδου.

$W_i =$ Ακαθάριστο έσοδο i / Σύνολο ακαθάριστων εσόδων.

Όπου W_i : το ποσοστό συμμετοχής των ακαθάριστων εσόδων ανά δραστηριότητα.

- Αμιγώς Ελευθέρων επαγγελματιών ισχύουν τα ίδια με τις Επιχειρήσεις αμιγώς παροχής υπηρεσιών.
Ελεύθεροι επαγγελματίες με παράλληλη άσκηση εμπορικής δραστηριότητας πώλησης εμπορευμάτων ή / και παραγωγής προϊόντων ή / και παροχής υπηρεσιών.
Για τα έσοδα ισχύει κατ' αναλογία ότι και στις παραπάνω περιπτώσεις και σε περίπτωση ύπαρξης κοινών δαπανών ο διαχωρισμός τους γίνεται όπως στην περίπτωση των μικτών επιχειρήσεων.

Ο υπολογισμός των καθαρών κερδών σύμφωνα με το νόμο 3296/2004 όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 79 του νόμου 3842/2010 γίνεται πλέον ως εξής:

- Επιχειρήσεις πώλησης εμπορευμάτων ή / και παραγωγής προϊόντων με βιβλία Β και Γ κατηγορίας:
Καθαρά Κέρδη = Ακαθάριστα έσοδα * ΜΣΚΚ

Για βιβλία Α ή χωρίς βιβλία:
Καθαρά Κέρδη = Ακαθάριστα έσοδα * ΜΣΚΚ
- Επιχειρήσεις αμιγώς παροχής υπηρεσιών:
Καθαρά Κέρδη = Ακαθάριστα έσοδα * ΜΣΚΚ
- Μικτές επιχειρήσεις πώλησης εμπορευμάτων ή / και παραγωγής προϊόντων και παροχής υπηρεσιών:
 $\Sigma Κ.Κ. i =$ Καθαρά Κέρδη1+ Καθαρά Κέρδη2+...+ Καθαρά Κέρδη i.

όπου Καθαρά Κέρδη n : Τα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από την εφαρμογή των 2 παραπάνω περιπτώσεων.

- Αμιγώς Ελευθέρων επαγγελματιών ισχύουν τα ίδια με τις Επιχειρήσεις αμιγώς παροχής υπηρεσιών.
- Ελεύθεροι επαγγελματίες με παράλληλη άσκηση εμπορικής δραστηριότητας πώλησης εμπορευμάτων ή / και παραγωγής προϊόντων ή / και παροχής υπηρεσιών.
 $\Sigma \text{Κ.Κ. } i = \text{Καθαρά Κέρδη}_1 + \text{Καθαρά Κέρδη}_2 + \dots + \text{Καθαρά Κέρδη } i$
όπου Καθαρά Κέρδη n : Τα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από την εφαρμογή των 2 πρώτων περιπτώσεων.

Η παράγραφος 3 του άρθρου 15 του νόμου 3296/2004 όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 79 του νόμου 3842/2010 έχει πλέον ως εξής:

- Ως τελικό ποσό ακαθάριστων εσόδων νοείται το μεγαλύτερο από το λογιστικά και το εξωλογιστικά προσδιορισθέν ακαθάριστο έσοδο.

Η παράγραφος 3 του άρθρου 15 του νόμου 3296/2004 όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 79 του νόμου 3842/2010 έχει πλέον ως εξής:

- Ως τελικό ποσό καθαρών κερδών ορίζεται το μεγαλύτερο από το λογιστικά και το εξωλογιστικά προσδιορισθέν καθαρό κέρδος της επιχείρησης.

Η παράγραφος 5 του άρθρου 15 του νόμου 3296/2004 τροποποιείται ως εξής:

- Ειδικό σημείωμα αυτοελέγχου ΦΠΑ.

Η διαφορά που προκύπτει ανάμεσα στα «τεκμαρτά» ακαθάριστα έσοδα και στα δηλωθέντα, επιμερίζεται ανά συντελεστή ΦΠΑ, βάσει των ποσοστών των εκροών ανά κατηγορία ΦΠΑ που υπάρχουν στα τηρούμενα βιβλία.

- Επιχειρήσεις πώλησης εμπορευμάτων ή / και παραγωγής προϊόντων με εκροές που υπάγονται σε περισσότερους από ένα συντελεστές ΦΠΑ.

Γίνεται ανακατανομή των εκροών με βάση τα ποσοστά του κόστους ανά συντελεστή σε περίπτωση που ισχύει η παρακάτω ανισότητα:

$$\begin{aligned} & \text{Πωλήσεις με ΦΠΑ 21\%} / \text{Σύνολο πωλήσεων} < \\ & \text{Κόστος πωληθέντων με ΦΠΑ 21\%} / \text{Σύνολο κόστους πωληθέντων} \end{aligned}$$

Προσαύξηση 40% επί της προκύπτουσας διαφοράς από την ανακατανομή των εσόδων.

- Πιστωτικό υπόλοιπο προηγούμενης ανέλεγκτης χρήσης δεν χρησιμοποιείται κατά την εκκαθάριση του φόρου.

- Αν με το ειδικό σημείωμα αυτοελέγχου ΦΠΑ προκύπτει διαφορά που μειώνει πιστωτικό υπόλοιπο που έχει μεταφερθεί σε επομένη χρήση τότε η διαφορά μειώνει το φόρο εισροών της διαχειριστικής χρήσης στην οποία υποβάλλεται το σημείωμα αυτό.

Η παράγραφος 1 του άρθρου 17 του νόμου 3296/2004 προβλέπει πλέον ότι:

- Σε περίπτωση βεβαίωσης φόρων μεγαλύτερων των αναλογούντων υπάρχει δικαίωμα αίτησης περί υπαγωγής σε τακτικό έλεγχο. Η ισχύς του συγκεκριμένου δικαιώματος είναι εντός έτους από της περαιώσης. Τυχόν αρνητική διαφορά επιστρέφεται.

Η παράγραφος 7 του άρθρου 17 του νόμου 3296/2004 προβλέπει πλέον τα εξής:

- Αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για αυτοέλεγχο ή δεν εφαρμόστηκαν ορθά οι διατάξεις του νόμου, τότε οι χρήσεις δεν θεωρούνται περαιωμένες. Αν έχει γίνει αυτοέλεγχος και για τις αμέσως επόμενες 2 χρήσεις τότε και αυτές θεωρούνται εκκρεμείς και υπόκεινται σε έλεγχο (**tax.voria.gr**).

Ενθάρρυνση επαναπατρισμού κεφαλαίων (άρθρο 18 του Ν.3842/2010)

Το παρόν άρθρο με τις προτεινόμενες διατάξεις του αποσκοπεί στον επαναπατρισμό στη χώρα μας των κεφαλαίων που διαθέτουν τα φυσικά και νομικά πρόσωπα σε οποιαδήποτε τρίτη χώρα και τα οποία πρόσωπα υπόκεινται σε φορολόγηση εισοδήματος στην Ελλάδα. Τα οφέλη της ρύθμισης αυτής θα είναι σημαντικά για την ελληνική οικονομία, όπως η αύξηση της ρευστότητας των τραπεζών, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας η ενίσχυση των επενδύσεων κ.ά.

Με συντελεστή φορολόγησης 5% επί των καταθέσεων θα φορολογηθεί η εισαγωγή των κεφαλαίων από την αλλοδαπή, αν η κατάθεσή τους γίνει σε προθεσμιακό λογαριασμό στην Ελλάδα, διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους, ενώ αν παραμείνουν τα κεφάλαια στην αλλοδαπή ο συντελεστής φόρου ορίζεται σε 8%. Με την καταβολή του οφειλόμενου φόρου επί της αξίας των κεφαλαίων εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση του υπόχρεου φυσικού ή νομικού προσώπου.

Σε περίπτωση τοποθέτησης των κεφαλαίων σε επενδυτικές δραστηριότητες που έχουν στόχο την τόνωση της αγοράς, όπως αγορά τίτλων δανείων του Ελληνικού Δημοσίου και διακράτηση τους τουλάχιστον για δύο έτη από το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, αγοράς ακινήτου στην Ελλάδα ή για οποιαδήποτε άλλη επένδυση επιχειρηματικής δραστηριότητας προβλέπεται η δυνατότητα επιστροφής άτοκα του 50% του καταβληθέντος φόρου.

3.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Μεταβιβάσεις – Κληρονομίες – Δωρεές – Γονικές Παροχές – Κέρδη από λαχεία

Σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 3842/2010 συμπληρώνεται η διάταξη της απαγόρευσης της χορήγησης της απαλλαγής της πρώτης κατοικίας πριν του χρονικού διαστήματος των 5 ετών από τη μεταβίβαση της επικαρπίας ή της οίκησης ακινήτου του αγοραστή που πληρούσε τις στεγαστικές του ανάγκες καθώς επίσης και στην

περίπτωση μεταβίβασης ιδιωτικού μεριδίου επί ακινήτου της οικογένειας, το οποίο κατά το χρόνο μεταβίβασης καλύπτει τις στεγαστικές της ανάγκες, καθώς επίσης και στην περίπτωση μεταβίβασης ιδανικού μεριδίου επί ακινήτου της οικογένειας, το οποίο κατά το χρόνο μεταβίβασης καλύπτει τις στεγαστικές της ανάγκες. Έτσι επιτυγχάνεται ο περιορισμός της καταστρατήγησης της νομοθεσίας που παρατηρείται με τη μεταβίβαση ποσοστού ή ποσοστών της πλήρους κυριότητας των ακινήτων του αγοραστή ή της οικογένειας του που καλύπτουν τις στεγαστικές τους ανάγκες σε συγγενικά πρόσωπα, προκειμένου του χρόνου αγοράς του νέου ακινήτου να εμφανιστεί με μειωμένες στεγαστικές ανάγκες και να τύχει απαλλαγής.

Καταργείται το σύστημα χορήγησης απαλλαγής πρώτης κατοικίας για αγορά ακινήτου μέχρι 200 τμ (ανεξάρτητα από την αξία του), το οποίο ευνοούσε μόνο τους αγοραστές ακινήτων πολύ μεγάλης αξίας, ανεξάρτητα από την οικογενειακή τους κατάσταση και θεσπίζεται νέο σύστημα απαλλαγής με συγκεκριμένα αφορολόγητα ποσά, τα οποία προσαυξάνονται ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση του δικαιούχου και το είδος του αγοραζόμενου ακινήτου ως εξής:

- **για αγορά κατοικίας** από άγαμο μέχρι ποσού αξίας 200.000 ευρώ,
- από άγαμο που παρουσιάζει αναπηρία τουλάχιστον 67% από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία μέχρι ποσού αξίας 250.000 ευρώ,
- από έγγαμο μέχρι ποσού αξίας 250.000 ευρώ, ενώ από έγγαμο που παρουσιάζει αναπηρία τουλάχιστον 67% από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία μέχρι ποσού αξίας 275.000 ευρώ. Το ποσό αυτό προσαυξάνεται κατά 25.000 ευρώ για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα αυτού και κατά 30.000 ευρώ για το τρίτο και καθένα από τα επόμενα τέκνα του,
- **για αγορά οικοπέδου** από άγαμο μέχρι ποσού αξίας 50.000 ευρώ,
- από έγγαμο μέχρι ποσού αξίας 100.000 ευρώ. Το ποσό αυτό προσαυξάνεται κατά 10.000 ευρώ για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα αυτού και κατά 15.000 ευρώ για το τρίτο και καθένα από τα επόμενα τέκνα του.
- Παρέχεται απαλλαγή για μια θέση στάθμευσης αυτοκινήτου και μιας αποθήκης το οποίο μεταβιβάζονται μαζί με την κατοικία, είτε ως τμήματα της ενιαίας κατοικίας, είτε ως παρακολουθήματα, είτε ως αυτοτελείς ορίζοντες ιδιοκτησίας, επιφάνεια ως 20 τ.μ η καθεμία, με την αιτιολογία ότι οι χώροι αυτοί είναι απαραίτητοι σε μια σύγχρονη κατοικία.

Παρέχεται απαλλαγή στους πολίτες τρίτων χωρών όταν διαμένουν επί μακρόν διάστημα στην Ελλάδα καθώς και στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες με στόχο την ίση φορολογική μεταχείριση των πολιτών τρίτων χωρών και της εφαρμογής των νόμων που απορρέουν από τις Διεθνείς Συμβάσεις, με την προϋπόθεση ο αγοραστής να κατοικεί μόνιμα στην Ελλάδα για ένα (1) έτος τουλάχιστον.

Καταργείται η απαλλαγή των Ελλήνων ή ομογενών κατοίκων του εξωτερικού που έχουν εργαστεί στο εξωτερικό για τουλάχιστον έξι χρόνια διότι κρίνεται αναγκαία η μόνιμη διαμονή στην Ελλάδα κατά το χρόνο της αγοράς.

Καταργείται ο φόρος αυτόματου υπερτιμήματος και το τέλος συναλλαγής ακινήτων.

Ανεστάλη με το άρθρο 8 του Ν.3899/2010, για μια τριετία και μέχρι 31.12.2012, η εφαρμογή της κατάργησης της απαλλαγής από το πόθεν έσχεσ σε αγορά ή ανέγερσης πρώτης κατοικίας ή γονικής παροχής με μετρητά ή δωρεάς, μέχρι του ποσού των 200.000 ευρώ.

Συντελεστές του Φόρου Μεταβίβασης του Ακινήτου

Με τις προτεινόμενες διατάξεις του άρθρου 22 του Ν.3842/2010 τροποποιείται ο τρόπος υπολογισμού του φόρου μεταβίβασης ακινήτων. Με τις διατάξεις του προηγούμενου νομοσχεδίου, για ακίνητα που βρίσκονται εκτός ή εντός σχεδίου πόλεως, εφόσον στο δημοτικό διαμέρισμα στο οποίο βρίσκεται το ακίνητο δε λειτουργεί πυροσβεστική υπηρεσία, μέχρι του ποσού των 15.000 ευρώ της αξίας του ακινήτου εφαρμόζονταν συντελεστής 7%, ενώ για το επιπλέον μετά τις 15.000 ευρώ εφαρμόζονταν συντελεστής 9%. Όταν τα ακίνητα βρίσκονται εντός σχεδίου πόλεως, σε δημοτικό διαμέρισμα στο οποίο λειτουργεί πυροσβεστική υπηρεσία οι συντελεστές που εφαρμόζονταν είναι 9% και 11% αντίστοιχα. Με τις νέες ρυθμίσεις του παρόντος νομοσχεδίου αναπροσαρμόζονται οι συντελεστές φόρου μεταβίβασης ακινήτων ως εξής: 8% για το μέχρι 20.000 τμήμα της αξίας του μεταβιβαζόμενου ακινήτου και 10% για το πέραν του ποσού αυτού τμήμα της, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη πυροσβεστικής υπηρεσίας στην περιοχή. Η συγκεκριμένη ρύθμιση έχει σαν στόχο την απλοποίηση και τον εξορθολογισμό του φορολογικού συστήματος και την ενίσχυση της κτηματαγοράς σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση της κυβέρνησης. Επίσης καταργείται ο φόρος αυτόματου υπερτιμήματος και το τέλος συναλλαγής ακινήτων (άρθρο 23).

Τροποποιούνται οι παραπάνω συντελεστές του φόρου μεταβίβασης ακινήτων από το άρθρο 11 του Ν.4223/2013 και ορίζεται ότι ο συντελεστής του φόρου μεταβίβασης εξ επαχθούς αιτίας θα είναι 3% επί της φορολογητέας αξίας του ακινήτου, ποσοστό που θα ισχύει για μεταβιβάσεις που θα διενεργούνται από 01.01.2014 και μετά.

Φορολογία Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών

Τρεις μήνες μετά την ψήφιση του νόμου 3815/2010 περί Τροποποίησης του Κώδικα Φορολογίας Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών, η κυβέρνηση προβαίνει σε νέες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Όπως ορίζεται από το άρθρο 25 του Ν.3842/2010, καταργείται η μέχρι σήμερα παρεχόμενη μετάθεση του χρόνου γένεσης της φορολογικής υποχρέωσης μέχρι του χρόνου καταβολής της αποζημίωσης όταν πρόκειται για απαλλοτριωμένα και ρυμοτομούμενα ακίνητα ώστε να μην επιβαρύνονται οι φορολογούμενοι με φόρο σε χρόνο κατά τον οποίο ίσως να έχουν μεταβιβάσει σε ακίνητα τους.

Καταργείται η μέχρι τώρα παρεχόμενη μετάθεση του χρόνου γένεσης της φορολογικής υποχρέωσης όταν ο υπόχρεος διέμενε μόνιμα στην αλλοδαπή κατά το χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου.

Σε περίπτωση μεταβίβασης μεριδίων, μερίδων, μετοχών ή οποιοδήποτε τίτλων εταιριών ακινήτων (που υπόκεινται στον ειδικό φόρο επί των ακινήτων) και δεν έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα η οικεία φορολογική δήλωση, η επιβολή του φόρου θα γίνεται επί της αξίας των ακινήτων των off shore εταιριών και όχι επί της αξίας των μεταβιβαζόμενων τίτλων, σε μια προσπάθεια μείωσης της φοροδιαφυγής που συντελείται μέσω των off shore εταιριών.

Σε μεταβίβαση για αόριστο χρόνο με χαριστική αιτία ή αιτία θανάτου του δικαιώματος ενάσκησης της επικαρπίας σε άλλο πρόσωπο εκτός του ψιλού κυρίου, η

αξία αυτής προσδιορίζεται σε ποσοστό της αξίας της πλήρους κυριότητας κατά το χρόνο γένεσης της φορολογικής υποχρέωσης με βάση όχι την ηλικία του επικαρπωτή, αλλά με βάση την ηλικία του μεγαλύτερου μεταξύ του επικαρπωτή και του προσώπου που αποκτά το δικαίωμα ενάσχησης της επικαρπίας.

Η ψιλή κυριότητα ακινήτων υπόκειται σε φόρο όταν ο ψιλός κύριος αποκτήσει την ενάσκηση του δικαιώματος της επικαρπίας και με δωρεά ή γονική παροχή, πέραν της περίπτωσης της εξαγοράς αυτού, δεδομένου ότι δεν συντρέχει λόγος διαφορετικής φορολογικής αντιμετώπισης και διάκρισης μεταξύ εξαγοράς και κτήσης με δωρεά ή γονική παροχή του δικαιώματος ενάσχησης, ώστε να φορολογηθεί πλήρως ο ψιλός κύριος στο πρόσωπο του οποίου γίνεται η συνένωση ψιλής κυριότητας και επικαρπίας. Σε περίπτωση που ο ψιλός κύριος ζητήσει την άμεση φορολόγηση της ψιλής κυριότητας ο χρόνος φορολογίας είναι όπως ορίζεται από το νόμο είναι ο χρόνος υποβολής της δήλωσης, ενώ σε όσες περιπτώσεις το αίτημα για την άμεση φορολόγηση της ψιλής κυριότητας υποβάλλεται με την εμπρόθεσμη δήλωση, χρόνος φορολογίας είναι ο οριζόμενος στα άρθρα 6,7 και 8 του Κώδικα. Η διευκρίνηση αυτή κρίνεται απαραίτητη γιατί το δικαίωμα που παρέχει ο νόμος σε περίπτωση κληρονομιάς, για υποβολή της δήλωσης φόρου κληρονομιάς μέσα σε ένα εξάμηνο από το χρόνο θανάτου, εφαρμόζεται και για τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποκτώνται κατά ψιλή κυριότητα και συνεπώς ο ψιλός κύριος να μην βρίσκεται σε δυσμενέστερη θέση σε σχέση με τον πλήρη κύριο.

Περιορίζονται δραστικά οι παρεχόμενες έως σήμερα απαλλαγές από το φόρο κληρονομιών και παραμένει σε ισχύ μόνο η απαλλαγή του Δημοσίου και των λογαριασμών που δημιουργούνται υπέρ του Δημοσίου, για λόγους ισότητας των πολιτών έναντι του νόμου, καθώς και λόγω της μεγάλης απώλειας των Δημοσίων Εσόδων.

Τα Ν.Π.Δ.Δ., οι ΟΤΑ, οι ιεροί ναοί, ιερές μονές, το Ιερό Κοινό του Πανάγιου Τάφου, η Ιερή Μονή του Αγίου Όρους Σινά, το Οικουμενικό πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως, τα Πατριαρχεία Ιεροσολύμων και Αντιοχείας, η Εκκλησία της Κύπρου, η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας και τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα που επιδιώκουν σκοπούς εθνοφελείς, θρησκευτικούς, κοινωφελείς, κ.ά., υπόκεινται σε φόρο με συντελεστή 0,5%.

Οι χρηματικές δωρεές προς τα πιο πάνω νομικά πρόσωπα, υπόκεινται σε φόρο με συντελεστή 0,5% μετά την αφαίρεση αφορολόγητου ποσού 1.000 ευρώ κατ' έτος.

Παραγράφεται το δικαίωμα του Δημοσίου για υποθέσεις φορολογίας κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών στις οποίες η φορολογική υποχρέωση έχει γεννηθεί μέχρι και 31/12/1994.

Διατηρούνται σε ισχύ επίσης οι απαλλαγές κοινωνικού χαρακτήρα (όπως για τα περιουσιακά στοιχεία που επανέρχονται στους γονείς μετά το θάνατο των παιδιών ή το ποσό των 400.000 ευρώ για σύζυγο και ανήλικα τέκνα του κληρονομούμενου ή την κληρονομιά η οποία παρέχεται σε σύζυγο, τέκνα, γονείς και αδέρφια στρατιωτικού που απεβίωσε κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας) ή οικονομικού χαρακτήρα (η απαλλαγή του κοινού λογαριασμού και των πλοίων άνω των 1.500 κόρων) ή για λόγους διεθνούς δικαίου (αλλοδαποί με τον όρο της αμοιβαιότητας).

Στην περίπτωση πρώτης κατοικίας που αποκτάται με κληρονομιά, καταργείται η απαλλαγή με βάση την επιφάνεια του αποκτώμενου ακινήτου και επανέρχονται τα αφορολόγητα όρια 200.000 ευρώ για άγαμο και 250.000 ευρώ για έγγαμο. Το ποσό αυτό προσαυξάνεται κατά 25.000 ευρώ για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα του και

κατά 30.000 ευρώ για το τρίτο και καθένα από τα επόμενα τέκνα, εφόσον στον δικαιούχο περιέρχεται μία μόνο κατοικία εξ ολοκλήρου και κατά πλήρη κυριότητα και όχι ποσοστό εξ αδιαιρέτου, ενώ όταν πρόκειται για οικόπεδο 50.000 ευρώ για άγαμο και 100.000 ευρώ για έγγαμο. Το ποσό αυτό προσαυξάνεται κατά 10.000 ευρώ για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα του και κατά 15.000 ευρώ για καθένα από τα επόμενα τέκνα του, εφόσον στον δικαιούχο κληρονόμο περιέρχεται ένα μόνο οικόπεδο εξ ολοκλήρου και κατά πλήρη κυριότητα και όχι ποσοστό εξ αδιαιρέτου.

Απαλλάσσεται από το φόρο μία θέση στάθμευσης και μία αποθήκη επιφανείας 20 τ.μ. η καθεμία, που βρίσκονται στην ίδια οικοδομή με την κατοικία για την οποία ζητείται η απαλλαγή και με την προϋπόθεση η συνολική απαλλαγή να μην υπερβαίνει τα πιο πάνω ποσά.

Στα πλαίσια της συνταγματικής επιταγής, για ισότητα όλων των πολιτών απέναντι στο νόμο, καταργούνται όλες οι παρεχόμενες γεωργικές απαλλαγές από το φόρο κληρονομιών και θα φορολογούνται όπως οι λοιποί πολίτες.

Κατάταξη φορολογουμένων – Φορολογικές Κλίμακες (άρθρο 29 του Ν.3842/2010)

Οι δικαιούχοι της κτήσης ανάλογα με τη συγγενική τους σχέση, σε περίπτωση δωρεών, γονικών παροχών και κληρονομιών, φορολογούνται με βάση την παρακάτω κλίμακα:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α΄

Κλιμάκια (σε ευρώ)	Συντελεστής Κλιμακίου (%)	Φόρος Κλιμακίου (σε ευρώ)	Φορολογητέα περιουσία (σε ευρώ)	Φόρος που αναλογεί (σε ευρώ)
150.000	-	-	150.000	-
150.000	1	1.500	300.000	1.500
300.000	5	15.000	600.000	16.500
Υπερβάλλον	10	-	-	-

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β΄

Κλιμάκια (σε ευρώ)	Συντελεστής Κλιμακίου (%)	Φόρος Κλιμακίου (σε ευρώ)	Φορολογητέα περιουσίας (σε ευρώ)	Φόρος που αναλογεί (σε ευρώ)
30.000	-	-	30.000	-
70.000	5	3.500	100.000	3.500
200.000	10	20.000	300.000	23.500
Υπερβάλλον	20	-	-	-

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Γ΄

Κλιμάκια (σε ευρώ)	Συντελεστής Κλιμακίου (%)	Φόρος Κλιμακίου (σε ευρώ)	Φορολογητέα περιουσία (σε ευρώ)	Φόρος που αναλογεί (σε ευρώ)
6.000	-	-	6.000	-
66.000	20	13.200	72.000	13.200
195.000	30	58.500	267.000	71.700
Υπερβάλλον	40	-	-	-

Η μόνη διαφοροποίηση στον τρόπο υπολογισμού υφίσταται στη φορολόγηση των χρηματικών δωρεών και γονικών παροχών οι οποίες εξακολουθούν να φορολογούνται αυτοτελώς με τον ανώτερο συντελεστή της κάθε κατηγορίας, που είναι 10% και 20% για τις Α΄ και Β΄ αντίστοιχα και 40% για τη Γ΄ κατηγορία.

Οι ανώτερες τροποποιήσεις κρίθηκαν επιβεβλημένες προκειμένου να περιοριστούν οι απώλειες εσόδων από την προηγούμενη σχεδόν πλήρη απαλλαγή από το φόρο της πρώτης κατοικίας. Η θέσπιση ανώτατου ορίου κρίνεται απαραίτητη και ορθότερη, επιτρέποντας συγχρόνως την είσπραξη εσόδων από το κράτος. Επιπροσθέτως εναρμονίζονται σε αρκετά σημεία οι διατάξεις των κληρονομιών και γονικών παροχών με τις αντίστοιχες της κτήσης πρώτης κατοικίας με αγοροπωλησία, ενόψει της απλούστευσης και ομοιομορφής κατά το δυνατό αντιμετώπισης των περιπτώσεων απαλλαγής και ρυθμίζονται ρητά ζητήματα που είχαν ανακύψει κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας και έχριζαν άμεση αντιμετώπιση.

3.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Με το παρόν νομοσχέδιο, η κυβέρνηση προβαίνει σε πλήρη αναμόρφωση της φορολογικής νομοθεσίας και ειδικότερα αυτή που αφορά τη φορολόγηση της ακίνητης περιουσίας.

Καταργείται το Ενιαίο Τέλος Ακινήτων και θεσπίζεται ο Φόρος Ακίνητης Περιουσίας, ο οποίος επιβάλλεται στα φυσικά με προοδευτικό συντελεστή και αφορολόγητο ποσό, το οποίο ανέρχεται σε 400.000 ευρώ ανά ιδιοκτήτη.

Τα νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα φορολογούνται με μειωμένο συντελεστή σε σχέση με τα κερδοσκοπικού χαρακτήρα κερδοσκοπικά πρόσωπα ως αναγνώριση της πολιτείας στο έργο που επιτελούν. Επιπροσθέτως για να διευκολυνθεί η άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, επιβάλλεται μειωμένος συντελεστής στα ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα των νομικών προσώπων.

Θεσμοθετείται το Περιουσιολόγιο Ακίνητης Περιουσίας, το οποίο αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη καταγραφή του συνόλου της ακίνητης περιουσίας όλων των ημεδαπών και αλλοδαπών στην Ελληνική επικράτεια φυσικών και νομικών προσώπων, που θα διατηρείται στο διηνεκές, ενώ προασπίζονται με την καταγραφή

αυτή των εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων στη χώρα μας, η διαφάνεια, τα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου και των φορολογουμένων

Αντικείμενο του φόρου (άρθρο 27 του Ν.3842/2010)

Ακίνητη περιουσία νοείται και το δικαίωμα της πλήρους ή ψιλής κυριότητας ή επικαρπίας ή οίκησης επί ακινήτων, καθώς και το δικαίωμα αποκλειστικής χρήσης θέσεων στάθμευσης, βοηθητικών χώρων και κολυμβητικών δεξαμενών. Συνεπώς αντικείμενο του φόρου αποτελεί η ακίνητη περιουσία που ανήκει σε φυσικά και νομικά πρόσωπα την 1η Ιανουαρίου του έτους φορολογίας, ανεξάρτητα από τις μεταβολές που τυχόν επέρχονται κατά τη διάρκεια του έτους.

Υποκείμενο του φόρου (άρθρο 28 του Ν.3842/2010)

Με βάση τις διατάξεις του συγκεκριμένου άρθρου, από το 2011 και για τα επόμενα έτη, υπόχρεος στο φόρο ακίνητης περιουσίας είναι ο εργολάβος για ακίνητα το οποία συμφωνήθηκε να μεταβιβαστούν από τον οικοπεδούχο στον εργολάβο ή σε τρίτα πρόσωπα που αυτός θα υποδείξει, εφόσον έχουν παρέλθει τρία έτη από τη χορήγηση της αρχικής οικοδομικής άδειας και δεν έχουν μεταβιβαστεί ή εκμισθωθεί ή χρησιμοποιηθεί με οποιοδήποτε τρόπο εντός των τριών αυτών ετών. Με τη συγκεκριμένη διάταξη αποκαθίσταται μια αδικία εις βάρος των οικοπεδούχων στην υποχρέωση καταβολής του φόρου για κτίσματα τα οποία τους ανήκουν, αλλά αδυνατούν να τα χρησιμοποιήσουν καθώς αποτελούν εργολαβικό αντάλλαγμα.

Απαλλαγές από το φόρο

Βάσει του άρθρου 29 του Ν.3842/2010, ορίζεται ότι καμία άλλη διάταξη πλην των κατωτέρω που αφορά απαλλαγές από φόρο ή τέλη δεν έχει εφαρμογή. Συγκεκριμένα απαλλάσσονται:

- τα αγροτεμάχια επί των οποίων έχουν δικαίωμα πλήρους ή ψιλής κυριότητας ή επικαρπίας φυσικά πρόσωπα,
- τα δάση και οι δασικές εκτάσεις,
- τα ακίνητα που ανήκουν σε ξένα κράτη και τα οποία χρησιμοποιούνται για την εγκατάσταση των πρεσβειών και των προξενείων τους, με τον όρο της αμοιβαιότητας και εφόσον οι ξένοι πρεσβευτές και οι λοιποί διπλωματικοί αντιπρόσωποι και πράκτορες έχουν την ιθαγένεια του κράτους που αντιπροσωπεύουν και δεν ασκούν εμπόριο ή βιομηχανία ή δεν είναι διευθυντές επιχειρήσεων στην Ελλάδα και με την επιφύλαξη των όρων των διεθνών συμβάσεων,
- τα δεσμευμένα ακίνητα από την αρχαιολογική υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού, τα αποκλειστικά και μόνο για αρχαιολογική έρευνα, καθώς και τα επιταγμένα από το στρατό ακίνητα κατά τη διάρκεια της επίταξης τους,

- τα ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού, καθώς και τα κοινής χρήσης πράγματα (πλατείες, πεζοδρόμια, λιμάνια, γέφυρες, δημόσιοι κήποι, κ.ά.) που ανήκουν σε δήμο ή κοινότητα,
- τα ακίνητα που παραχωρούνται στο Ελληνικό Δημόσιο και τα Ν.Π.Δ.Δ. χωρίς αντάλλαγμα, εφόσον προορίζονται για την εξυπηρέτηση δημοσίων σκοπών, εκπαίδευσης, υγείας, νεότητας, πρόνοιας και τρίτης ηλικίας,
- τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα κάθε είδους ταμεία ή οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, η Αρχαιολογική Εταιρία, η Τράπεζα της Ελλάδος, τα μουσεία όπως ορίζονται με τις διατάξεις του Ν.3059/2002, το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών και οι Ξένες Αρχαιολογικές Σχολές, για τα ακίνητα που ιδιοχρησιμοποιούν,
- τα ακίνητα που χρησιμοποιούν για την εκτέλεση του λατρευτικού, εκπαιδευτικού και θρησκευτικού τους έργου το Ιερό Κοινό του Πανάγιου Τάφου, η Ιερά Μονή του Όρους Σινά, το Άγιο Όρος, το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων, η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας, καθώς και οι κάθε είδους ναοί, οι ιερές μονές, οι τόποι γενικά κοινής λατρείας και οι ιδιωτικοί ναοί κάθε γνωστής θρησκείας ή δόγματος εφόσον έχουν τεθεί σε δημόσια λατρεία,
- απαλλάσσονται από το 2011, τα κτίσματα που αναγείρονται για τρία χρόνια (3) από την έκδοση της αρχικής οικοδομικής άδειας, εκτός αν στο διάστημα των τριών αυτών ετών έχουν εκμισθωθεί ή χρησιμοποιηθεί με οποιοδήποτε τρόπο,
- τα διατηρητέα ακίνητα εφόσον εκτελούνται εργασίες συντήρησής τους για το χρονικό διάστημα διάρκειας αυτών και όχι περισσότερο των πέντε ετών από την έκδοση της οικείας άδειας, καθώς και το περαιτέρω δικαίωμα δόμησης σε οικοπέδα με κατοικίες ή επαγγελματικές στέγες σε πυκνοδομημένες περιοχές, ως κίνητρο για τη διατήρηση αδόμητης γης σε πυκνοδομημένες περιοχές και για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Λοιπές διατάξεις επί του Φόρου Ακίνητης Περιουσίας φυσικών προσώπων

Σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 3842/2010, για τον προσδιορισμό του Φ.Α.Π. λαμβάνεται υπόψη η αξία των ακινήτων την 1η Ιανουαρίου του έτους φορολογίας. Σε περίπτωση επικαρπίας η αξία προσδιορίζεται με βάση την ηλικία του επικαρπωτή, καθώς επίσης και ότι για την επιβολή του φόρου η οίκηση εξομοιώνεται με την επικαρπία και ο πλήρης κύριος φορολογείται ως ψιλός.

Η φορολογητέα αξία των ακινήτων των φυσικών προσώπων, προσδιορίζεται από την τιμή ζώνης ή εκκίνησης, το συντελεστή εμπορικότητας, το συντελεστή αξιοποίησης οικοπέδου, την τιμή του οικοπέδου καθώς και την κατάταξη του ακινήτου σε κατηγορίες. Για κάθε κατηγορία ακινήτου και ανάλογα εάν το ακίνητο βρίσκεται σε περιοχή στην οποία εφαρμόζεται το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας ή όχι, προσδιορίζονται οι συντελεστές οι οποίοι χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της αξίας του ακινήτου. Σε περιοχές που δεν εφαρμόζεται το αντικειμενικό σύστημα, η αξία του ακινήτου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, με βάση την κατώτερη τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο του δήμου ή κοινότητας (άρθρο 32 του Ν.3842/2010).

Με βάση το άρθρο 36 του παρόντος νόμου, προβλέπεται ότι κάθε φυσικό πρόσωπο δεν καταβάλλει Φ.Α.Π. μέχρι του ποσού των 400.000 ευρώ, ενώ από το ποσό αυτό και άνω η αξία της ακίνητης περιουσίας φορολογείται με την εξής προοδευτική κλίμακα:

Κλιμάκιο (€)	Φορολογικός Συντελεστής ανά Κλιμάκιο (%)	Ποσό Φόρου κατά Κλιμάκιο (€)	Σύνολο Φορολογητέας Αξίας (€)	Σύνολο Φόρου (€)
400.000	0	0	400.000	0
100.000	0,1	100	500.000	100
100.000	0,3	300	600.000	400
100.000	0,6	600	700.000	1.000
100.000	0,9	900	800.000	1.900
4.200.000	1,0	42.000	5.000.000	44.400
Υπερβάλλον	2,0			

Ο συντελεστής ορίζεται σε 2%, σε φορολογητέα αξία περιουσίας μεγαλύτερης των 5.000.000 ευρώ, για τα έτη 2010, 2011 και 2012.

Δήλωση Φόρου Ακίνητης Περιουσίας Νομικών Προσώπων

Με την κατάργηση του Ενιαίου Τέλους Ακινήτων (άρθρο 56, Ν.3842/2010) καθορίστηκε η επιβολή του Φόρου Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Α.Π.) με τα άρθρα 27-50 του Ν.3842/2010.

1. Έννοια του όρου ακίνητης περιουσίας

Στην έννοια του όρου ακίνητη περιουσία, για την εφαρμογή του φόρου αυτού, περιλαμβάνονται:

α) Το δικαίωμα της πλήρους και της ψιλής κυριότητας, της επικαρπίας και της οίκησης επί ακινήτων.

β) Το δικαίωμα της αποκλειστικής χρήσης θέσεων στάθμευσης, βοηθητικών χώρων και κολυμβητικών δεξαμενών που βρίσκονται σε κοινόκτητο τμήμα υπογείου, πυλωτής, δώματος ή ακάλυπτου χώρου οικοδομής, των πιο πάνω ακινήτων.

Για την επιβολή του φόρου η έννοια των ακινήτων και των εμπραγμάτων δικαιωμάτων λαμβάνεται κατά τον Αστικό Κώδικα.

2. Υποκείμενο του φόρου

Τα νομικά πρόσωπα, ανεξάρτητα από το αν η έδρα του είναι στην Ελλάδα ή την αλλοδαπή και κατά την 1η Ιανουαρίου του έτους φορολογίας έχουν ακίνητη περιουσία στην Ελλάδα είναι υπόχρεα σε φόρο.

Βάσει του άρθρου 28 του Ν.3842/2010 ισχύουν τα παρακάτω σχετικά με τους υπόχρεους σε φόρο:

Όσοι έχουν αποκτήσει ακίνητο με αγορά ή με οποιαδήποτε άλλη αιτία, ανεξάρτητα από τη μεταγραφή του τίτλου κτήσης τους, ήτοι:

α) Ο αποκτών το ακίνητο, από την ημερομηνία σύνταξης του οριστικού συμβολαίου κτήσης.

β) Ο κύριος του ακινήτου, από την ημερομηνία τελεσιδικίας της δικαστικής απόφασης καταδίκης σε δήλωση βουλήσεως ή της δικαστικής απόφασης με την οποία αναγνωρίζεται δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα σε ακίνητο από οποιαδήποτε αιτία.

γ) Ο υπερθεματιστής, από την ημερομηνία σύνταξης της κατακυρωτικής έκθεσης, σε περιπτώσεις πλειστηριασμού.

δ) Οι κληρονόμοι ακίνητης περιουσίας και συγκεκριμένα:

δα) Οι εκ διαθήκης κληρονόμοι κατά το ποσοστό τους, εφόσον έχει δημοσιευθεί διαθήκη μέχρι την 31η Δεκεμβρίου του προηγούμενου της φορολογίας έτους.

δβ) Οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι κατά το ποσοστό τους, εφόσον δεν έχει δημοσιευθεί διαθήκη μέχρι την 31η Δεκεμβρίου του προηγούμενου της φορολογίας έτους.

ε) Όσοι έχουν αποκτήσει ακίνητο με οριστικό συμβόλαιο δωρεάς αιτία θανάτου, εφόσον ο θάνατος επήλθε μέχρι την 31η Δεκεμβρίου του προηγούμενου της φορολογίας έτους.

Επίσης, υπόχρεοι σε φόρο είναι:

α) Ο εκ προσυμφώνου αγοραστής ακινήτου, στις περιπτώσεις σύνταξης προσυμφώνου με αυτοσύμβαση, με εξαίρεση τα εργολαβικά προσύμφωνα.

β) Οι δικαιούχοι διαμερισμάτων – κατοικιών του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας, οι οποίοι έχουν παραλάβει αυτά χωρίς οριστικά παραχωρητήρια.

γ) Ο υπόχρεος γονέας για την ακίνητη περιουσία των προστατευόμενων τέκνων του, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.2238/1994 (ΦΕΚ 151 Α'), όπως ισχύει.

δ) Ο κηδεμόνας για την ακίνητη περιουσία σχολάζουσας κληρονομιάς.

ε) Ο εκτελεστής διαθήκης για την κληρονομαία ακίνητη περιουσία για το χρονικό διάστημα που τη διαχειρίζεται και τη διοικεί.

στ) Ο μεσεγγυούχος ακίνητης περιουσίας.

η) Ο νομέας των επίδικων ακινήτων. Αν ακίνητο εκποιηθεί με τελεσίδικη απόφαση, ο νομέας του δεν έχει δικαίωμα επιστροφής του φόρου που κατέβαλε.

θ) Από το έτος 2011 και για κάθε επόμενο, για την εφαρμογή του παρόντος, υπόχρεος σε φόρο είναι ο εργολάβος, για ακίνητα τα οποία συμφωνήθηκε να μεταβιβασθούν και δεν έχουν μεταβιβαστεί από τον οικοπεδούχο στον εργολάβο ή σε τρίτα πρόσωπα που αυτός θα υποδείξει, εφόσον έχουν παρέλθει τρία έτη από την έκδοση της αρχικής οικοδομικής άδειας ή έχουν εκμισθωθεί ή χρησιμοποιηθεί με οποιονδήποτε τρόπο εντός των τριών αυτών ετών από τον εργολάβο.

3. Υπολογισμός του φόρου

α) Η αξία των ακινήτων των νομικών προσώπων φορολογείται με συντελεστή έξι τοις χιλίοις (6‰).

β) Η αξία των ακινήτων των ημεδαπών και των αλλοδαπών, με τον όρο της αμοιβαιότητας, νομικών προσώπων ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που επιδιώκουν αποδεδειγμένα σκοπούς κοινωφελείς, θρησκευτικούς, φιλανθρωπικούς και εκπαιδευτικούς, καθώς και τα υποκείμενα σε φόρο ακίνητα των

νομικών προσώπων των περιπτώσεων ιβ', ιγ' και ιδ' του άρθρου 29, φορολογούνται με συντελεστή τρία τοις χιλίοις (3%).

γ) Με συντελεστή ένα τοις χιλίοις (1%) φορολογούνται:

- Η αξία των κτισμάτων των ακινήτων τα οποία ιδιοχρησιμοποιούνται για την παραγωγή ή την άσκηση εμπορικής δραστηριότητας από επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως αντικειμένου εργασιών.
- Η αξία των κτισμάτων των ακινήτων τα οποία ιδιοχρησιμοποιούνται από τα νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.
- Η αξία των υποκείμενων σε φόρο ακινήτων των περιπτώσεων η' και ια' του άρθρου 29 του παρόντος νόμου, με εξαίρεση τα ακίνητα των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που φορολογούνται με συντελεστή τρία τοις χιλίοις (3%).
- Η αξία των ακινήτων που περιλαμβάνονται στο ενεργητικό των εταιρειών επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία και των Αμοιβαίων Κεφαλαίων Ακίνητης Περιουσίας, όπως ορίζονται στο ν. 2778/1999 (ΦΕΚ 295 Α'), όπως ισχύει.

δ) Ο φόρος που αναλογεί στη συνολική αξία των κτισμάτων που υπόκεινται σε φορολογία δεν μπορεί να είναι μικρότερος από ένα (1) ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο, με εξαίρεση τα ημιτελή κτίσματα και τα γεωργικά και κτηνοτροφικά κτήρια.

ε) Για τα έτη 2010, 2011 και 2012 η αξία των ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων οποιασδήποτε μορφής υπάγεται σε φόρο με συντελεστή 0,33%. Για την περίπτωση αυτή δεν έχει εφαρμογή το ελάχιστο όριο του ενός (1) ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο των κτισμάτων (**Σωτήριος Δημ. Φραντζανάς, Epsilon Net in.gr**).

Σύμφωνα με το άρθρο 33 του Ν.3986/2011, το άρθρο 36 του Ν.3842/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

Στη συνολική αξία της ακίνητης περιουσίας των φυσικών προσώπων επιβάλλεται φόρος σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

Κλιμάκιο (€)	Φορολογικός Συντελεστής κατά Κλιμάκιο (%)	Ποσό Φόρου κατά Κλιμάκιο (€)	Σύνολο Φορολογητέας Αξίας (€)	Σύνολο Φόρου (€)
200.000	0	0	200.000	0
300.000	0,2	600	500.000	600
100.000	0,3	300	600.000	900
100.000	0,6	600	700.000	1.500
100.000	0,9	900	800.000	2.400
4.200.000	1	42.000	5.000.000	44.400
Υπερβάλλον	2			

Το τελευταίο φορολογικό κλιμάκιο 2% θα ισχύει μόνο για τα οικονομικά έτη 2010-2012.

ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Η ακίνητη περιουσία των νομικών προσώπων φορολογείται με αναλογικό συντελεστή ως εξής:

- Γενικός συντελεστής νομικών προσώπων 0,6%.
- Για μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα 0,3%.
- Για ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα 0,1%.

Με τις προτεινόμενες διατάξεις του άρθρου 52 του Ν.3842/2010, θεσμοθετείται το Περιουσιολόγιο Ακινήτων, το οποίο ορίζεται ως το σύνολο της ακίνητης περιουσίας κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου, η οποία αποτελείται από τα εμπράγματα δικαιώματα της πλήρους ή ψιλής κυριότητας ή επικαρπίας ή οίκησης επί ακινήτων, καθώς και το δικαίωμα της αποκλειστικής χρήσης θέσεων στάθμευσης, βοηθητικών χώρων και κολυμβητικών δεξαμενών, που βρίσκονται σε κοινόκτητο τμήμα υπογείου, πυλωτής, δώματος ή ακάλυπτου χώρου οικοδομής των πιο πάνω ακινήτων την 1η Ιανουαρίου κάθε έτους.

Καταργείται το Ενιαίο Τέλος ακινήτων μετά την εφαρμογή του Φ.Α.Π., από το έτος 2010. Οι καταργημένες διατάξεις εφαρμόζονται και μετά την κατάργησή τους για υποθέσεις Ενιαίου Τέλους Ακινήτων, των οποίων όμως η φορολογική υποχρέωση γεννήθηκε μέχρι την κατάργησή τους (άρθρο 56 του Ν 3842/2010).

Τέλος επέρχεται αύξηση του ειδικού φόρου επί των ακινήτων του άρθρου 15, Νόμος 3091/2002, ο οποίος επιβάλλεται σε εταιρίες που έχουν εμπράγματα δικαιώματα πλήρους ή ψιλής κυριότητας ή επικαρπίας για τα ακίνητά τους που βρίσκονται στην Ελλάδα, από 3% σε 15%, ενώ διευρύνεται η κατηγορία των υπόχρεων σε ειδικό φόρο, πέρα των προαναφερόμενων εταιριών του άρθρου 15 και σε άλλα αλλοδαπά νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες, ανεξάρτητα με τη νομική μορφή με την οποία έχουν συσταθεί στη χώρα στην οποία έχουν την έδρα τους σύμφωνα με το καταστατικό τους.

Σκοπός της συγκεκριμένης ρύθμισης είναι η δημιουργία αντικινήτρων και η πάταξη της φοροαποφυγής που παρατηρείται σε ακίνητα τα οποία ανήκουν σε εξωχώριες εταιρίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

«ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ – ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ»

Αριθμός Νόμου: 3845

Αριθμός Φ.Ε.Κ: 65 Α΄ / 06.05.2010

Με στόχο όπως προαναγγέλλει η κυβέρνηση της εδραίωσης της εμπιστοσύνης προς τη χώρα μας απέναντι στους εταίρους μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και στις διεθνείς αγορές, καθώς και του Έλληνα πολίτη προς τους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα και λόγω των τραγικών συνεπειών του χρέους και του ελλείμματος, στις 06.05.2010 προχωράει στην ψήφιση του παρόν νομοσχεδίου.

Η αντιμετώπιση του μεγάλου δημοσιονομικού προβλήματος της χώρας και των διαρθρωτικών αδυναμιών της με τις μέχρι σήμερα πολιτικές, είχαν σαν αποτέλεσμα να ανακτηθεί μέρος της χαμένης αξιοπιστίας σε διεθνές επίπεδο και να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός χρηματοδοτικής στήριξης προς την Ελλάδα για να αποτραπεί και να απομακρυνθεί ο κίνδυνος χρεοκοπίας της χώρας.

Στο παρόν νομοσχέδιο προτείνονται μέτρα και πολιτικές που έχουν σαν στόχο την προστασία του εθνικού συμφέροντος των Ελλήνων πολιτών. Επιπροσθέτως η ανάγκη προσφυγής στο μηχανισμό στήριξης από την Ε.Ε. και το Δ.Ν.Τ. οδηγεί στην ανάγκη να ληφθούν πρόσθετα μέτρα για να εγγυηθούν οι εταίροι τη χρηματοδότηση της Ελλάδας, ώστε να βγει ασφαλής από την κρίση.

Ο μηχανισμός στήριξης της Ελληνικής Οικονομίας από τα κράτη - μέλη της Ευρωζώνης και το Δ.Ν.Τ. θέτεται σε εφαρμογή με χρηματοδότηση ύψους 110 δις ευρώ, εκ των οποίων 80 δις ευρώ σε διμερή δάνεια από τις χώρες της Ε.Ε. και 30 δις ευρώ από το Δ.Ν.Τ. , ενώ τα 30 δις εξ αυτών θα διατεθούν το 2010.

Στόχος του προγράμματος για την ανάκαμψη της οικονομίας είναι το έλλειμμα το 2014 να είναι κάτω από 3% του ΑΕΠ και επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς από το 2012 και μετά.

Οι διατάξεις του παρόν νομοσχεδίου περιλαμβάνουν μέτρα τα οποία είναι επώδυνα, όμως σύμφωνα πάντα με την αιτιολογική έκθεση της κυβέρνησης, είναι απαραίτητα για να αυξηθούν τα έσοδα, να περιοριστούν οι δαπάνες, να συνεχιστεί η λειτουργία του κράτους, να διατηρηθεί η δυνατότητα καταβολής των μισθών και των συντάξεων και να προστατευθεί το εθνικό συμφέρον από τις παρούσες πρωτόγνωρες ιστορικά δυσμενείς συνθήκες της οικονομίας, βάζοντας τη χώρα μας στο δρόμο της υγιούς ανάπτυξης που θα εξασφαλίσει βιώσιμη ευημερία και αισιοδοξία για το μέλλον της Ελληνικής οικογένειας. Οι σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις του συγκεκριμένου νομοσχεδίου είναι οι εξής:

4.1 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (ΑΡΘΡΟ 1 ΤΟΥ Ν.3845/2010)

Θεσμοθετείται ο μηχανισμός και πρόγραμμα οικονομικής πολιτικής (Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής και Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής) το οποίο συνέταξε το Υπουργείο Οικονομικών με τη Συνεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Δ.Ν.Τ. και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας.

Εξουσιοδοτείται ο Υπουργός Οικονομικών να εκπροσωπήσει το Ελληνικό Δημόσιο και να υπογράψει κάθε μνημόνιο συνεργασίας, αναγκαία συμφωνία ή σύμβαση δανεισμού (διμερή ή πολυμερή) με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα κράτη – μέλη της ζώνης του ευρώ, το Δ.Ν.Τ. και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, προκειμένου να ενεργοποιηθεί πλήρως ο μηχανισμός στήριξης.

Μνημόνια, συμφωνίες και συμβάσεις που θα υπογραφούν από τον Υπουργό Οικονομικών, θα εισαχθούν με πρωτοβουλία της κυβέρνησης στη Βουλή για την κύρωσή τους, προκειμένου να εφαρμοστεί το πρόγραμμα.

Εφαρμογή του Προγράμματος στήριξης

Βάσει του άρθρου 2 του Ν.3845/2010, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του προγράμματος στο πεδίο της δημοσιονομικής πολιτικής, της κοινωνικής πολιτικής με τη λήψη μέτρων για την προστασία των ασθενέστερων οικονομικά στρωμάτων και των ευπαθών ομάδων, της πραγματικής οικονομίας με την ενίσχυση των μικρών επιχειρήσεων και την προστασία του καταναλωτή και της εργασίας, παρέχεται εξουσιοδότηση, προκειμένου με προεδρικά διατάγματα να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα, κατά τροποποίηση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, τηρούμενου σε κάθε περίπτωση του πλαισίου που οριοθετείται από το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο και αφού προηγηθεί διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους.

Θεσμοθετείται η Ενιαία Αρχή Πληρωμής στο Δημόσιο και παρέχεται η αναγκαία εξουσιοδότηση προκειμένου να συγκροτηθεί η οργανική μονάδα στο Γενικό Λογιστήριο του κράτους, στην οποία θα λειτουργήσει η ηλεκτρονική βάση δεδομένων με το πάσης φύσεως προσωπικό του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ., ενώ οι πληρωμές θα γίνονται μόνο μέσω της Ενιαίας Αρχής Πληρωμής και τραπεζικού λογαριασμού.

Κάθε επιδοτούμενος άνεργος δικαιούται μια «επιταγή επανένταξης» στην αγορά εργασίας, η χρηματική αξία της οποίας ισοδυναμεί με το συνολικό ποσό που δικαιούται να εισπράξει ως επίδομα ανεργίας. Η επιχείρηση προσλαμβάνει τον άνεργο λαμβάνοντας από τον ΟΑΕΔ τη χρηματική αξία της «επιταγής» ως μηνιαία επιχορήγηση για όσους μήνες απομένουν μέχρι τη λήξη της επιδότησης. Οι αποδοχές του προσλαμβανόμενου είναι τουλάχιστον ίσες με τον κατώτερο βασικό μισθό της ισχύουσας κάθε φορά Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας.

Καταρτίζονται προγράμματα εργασίας που μπορεί να συμπεριλαμβάνουν εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση με τα οποία ο ΟΑΕΔ επιχορηγεί επιχειρήσεις για την πρόσληψη επιδοτούμενων ανέργων κατόχων της «επιταγής επανένταξης» στην αγορά εργασίας, ενώ προβλέπεται και η συνέχιση της επιχορήγησης του εργοδότη σε ποσοστό επί των ασφαλιστικών εισφορών του εργοδότη και του εργαζομένου καθώς και η διάρκειά της.

Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της ανεργίας σε πολίτες οι οποίοι είναι πλησίον της σύνταξης, προβλέπεται ο ΟΑΕΔ να μπορεί να επιχορηγεί Εταιρίες Προσωρινής Απασχόλησης (Ε.Π.Α.), για την πρόσληψη επιδοτούμενων ή μακροχρόνια ανέργων ηλικίας από 55 έως 64 ετών για εργασία στον Δημόσιο Τομέα.

Καθορίζεται η σύμβαση απόκτησης εργασιακής εμπειρίας για νέους ηλικίας μέχρι 24 ετών, με στόχο τη διευκόλυνσή της ένταξης τους στην αγορά εργασίας. Οι αποδοχές τους θα αντιστοιχούν στο 80% του κατώτατου βασικού μισθού που ορίζεται κάθε φορά από την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε., με διάρκεια σύμβασης έως και 12 μήνες, ενώ ασφαλιζονται για σύνταξη ασθενείας, επαγγελματικό κίνδυνο και οι ασφαλιστικές τους εισφορές επιβαρύνουν τον ΟΑΕΔ. Η συνέχιση της απασχόλησης τους προϋποθέτει τη σύναψη σύμβασης εργασίας, με την οποία μπορούν να εντάσσονται σε σχετικά προγράμματα του ΟΑΕΔ. Σκοπός είναι η ενίσχυση των κινήτρων απασχόλησης των νέων που πλήττονται από υψηλά επίπεδα ανεργίας.

Επεκτείνεται το μέτρο ασφαλιστικής κάλυψης ανέργων για παροχές ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και στους ελεύθερους επαγγελματίες, οι οποίοι έχουν διακόψει την επαγγελματική τους δραστηριότητα, λόγω της δημοσιονομικής φάσης που περνάει ή χώρα που έχει οδηγήσει στο κλείσιμο πολλών επιχειρήσεων και οι εν λόγω ελεύθεροι επαγγελματίες δεν έχουν απασχόληση για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Εξουσιοδοτούνται οι υπουργοί Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης να ρυθμίζουν εργασιακά θέματα, όπως η προσφυγή στον Ο.Μ.Ε.Δ., οι ομαδικές απολύσεις, το ύψος και ο τρόπος καταβολής των αποζημιώσεων, η ανώτατη διάρκεια των συμβάσεων κ.ά., μετά από διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Δικαίου, για τις ανάγκες εφαρμογής του προγράμματος. Επίσης εξουσιοδοτούνται να αναστέλλουν με απόφαση τους την αποπληρωμή των δανείων προς τον ΟΕΚ και να ρυθμίζουν ξανά τους όρους πληρωμής των δανείων αυτών, καθώς και να ρυθμίζουν θέματα σχετικά με την αποπληρωμή των στεγαστικών δανείων, όπως επίσης και θέματα σχετικά με τη χορήγηση δανείων από το Τ.Π.Δ. (άρθρο 2 του Ν.3845/2010).

4.2 ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ (ΑΡΘΡΟ 3 ΤΟΥ Ν.3845/2010)

Με τις διατάξεις του συγκεκριμένου άρθρου, μειώνονται περαιτέρω τα επιδόματα στο στενό δημόσιο τομέα καθώς και οι αποδοχές στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Μειώνονται κατά ποσοστό 8% τα πάσης φύσεως επιδόματα, αποζημιώσεις και αμοιβές γενικά τα οποία λαμβάνουν οι υπάλληλοι και το προσωπικό με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., των Ο.Τ.Α., των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος.

Μειώνονται οριζόντια κατά ποσοστό 3% οι πάσης φύσεως αποδοχές των εργαζομένων με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου σε Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. στους οποίους δεν καταβάλλονται επιδόματα, αποζημιώσεις ή αμοιβές κατά την έννοια της προηγούμενης παραγράφου, καθώς επίσης και των εργαζομένων σε Ν.Π.Ι.Δ. που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικά από τον κρατικό προϋπολογισμό σε ποσοστό τουλάχιστον 50%. Εξαιρούνται τα επιδόματα που συνδέονται με την

οικογενειακή κατάσταση, την υπηρεσιακή εξέλιξη των εργαζομένων, τον μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών και τις ειδικές συνθήκες εργασίας (επικίνδυνες ή ανθυγιεινές).

Ορίζονται στο ποσό των 500, 250 και 250 ευρώ τα επιδόματα των εορτών των Χριστουγέννων και Πάσχα, καθώς επίσης και το επίδομα αδείας αντίστοιχα, με την προϋπόθεση οι πάσης φύσεως αποδοχές των εργαζομένων να μην υπερβαίνουν τις 3.000 ευρώ κατά μήνα. Αν τις υπερβαίνουν περικόπτονται και τα επιδόματα αναλόγως.

Καθορίζονται στο ύψος των 400 ευρώ για το επίδομα Χριστουγέννων και 200 ευρώ για το επίδομα Πάσχα και της αδείας αντίστοιχα σε όλους τους συνταξιούχους από το δημόσιο ή τα ασφαλιστικά ταμεία κύριας ασφάλισης. Στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης δεν εμπίπτουν οι ασφαλισμένοι στον Ο.Γ.Α. Κύρια προϋπόθεση η σύνταξη τους να μην υπερβαίνει το ποσό των 2.500 ευρώ μηνιαίως.

4.3 ΑΥΞΗΣΗ Φ.Π.Α. ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΦΟΡΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Αυξάνεται ο συντελεστής του Φ.Π.Α. από 21% σε 23% με εξαίρεση τα αγαθά και τις υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα 3 του Κώδικα Φ.Π.Α. για τα οποία ο συντελεστής ορίζεται σε 11% από 10%.

Αυξάνεται ο ειδικός φόρος κατανάλωσης που επιβάλλεται στα τσιγάρα, από 65% σε 67%, στα πούρα από 32% σε 34% και στον καπνό καπνίσματος από 67% σε 69%. Επίσης αυξάνεται και ο πάγιος φόρος από 7,5% σε 10%.

Αναπροσαρμόζεται ο ειδικός φόρος κατανάλωσης στην αιθυλική αλκοόλη και στα αλκοολούχα ποτά με επιβάρυνση 2,14 ευρώ για τα αλκοολούχα ποτά, 1,07 ευρώ για το ούζο, το τσίπουρο και την τσικουδιά και 0,026 έως 0,052 ευρώ για τη φιάλη μύρας.

Ο ειδικός φόρος κατανάλωσης που επιβάλλεται στη βενζίνη και στο πετρέλαιο εσωτερικής καύσης κίνησης, αυξάνεται σε 0,06 ευρώ ανά λίτρο για τη βενζίνη και σε 0,03 ευρώ ανά λίτρο για το πετρέλαιο κίνησης. Ισόποσα με το πετρέλαιο κίνησης αυξάνεται και ο συντελεστής ειδικού φόρου κατανάλωσης του πετρελαίου θέρμανσης και του φωτιστικού πετρελαίου, με εξαίρεση τη χειμερινή περίοδο (Οκτώβριος – Απρίλιος) που το ποσό του φόρου παραμένει και για τα δύο προϊόντα στα σημερινά επίπεδα των 21 ευρώ το χιλιόλιτρο. Η αναπροσαρμογή γίνεται προς αποφυγή λαθρεμπορικών πράξεων, δηλαδή χρησιμοποίηση πετρελαίου θέρμανσης αντί κίνησης και νοθείας με την ανάμειξη των προϊόντων αυτών (άρθρο 4 του Ν.3845/2010).

4.4 ΕΚΤΑΚΤΗ ΕΙΣΦΟΡΑ ΣΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν.3845/2010, ορίζεται έκτακτη εισφορά στα κέρδη των επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή, εφόσον υπερβαίνουν τις 100.000 ευρώ, με ισχύ από τη διαχειριστική χρήση του 2009. Ειδικότερα για συνολικό καθαρό εισόδημα μέχρι 300.000 ευρώ, η εισφορά ισούται με το γινόμενο τους επί το

συντελεστή 4%. Από 301.000 ευρώ έως 1.000.000 ευρώ κέρδη υπολογίζεται εισφορά με συντελεστή 6%, από 1.000.001 ευρώ έως 5.000.000 ευρώ κέρδη ο συντελεστής εισφοράς ανέρχεται σε 8%, ενώ από 5.000.001 ευρώ κέρδη και άνω ο συντελεστής ορίζεται σε 10%.

Η έκτακτη εισφορά που έχει βεβαιωθεί καταβάλλεται σε 12 ίσες μηνιαίες δόσεις εκ των οποίων η κάθε δόση δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 1.000 ευρώ, ενώ σε περίπτωση εφάπαξ καταβολής παρέχεται έκπτωση 3%. Δεν χορηγείται έκπτωση σε περίπτωση που το σύνολο της εισφοράς είναι καταβλητέο σε μία δόση.

Επίσης καταβάλλεται ειδικός φόρος στις διαφημίσεις που προβάλλονται από την τηλεόραση, ο οποίος ορίζεται σε ποσοστό 20% επί της αξίας της διαφήμισης και ο φόρος βαρύνει άμεσα κατά περίπτωση τη διαφημιζόμενη επιχείρηση ή το διαφημιστή που μεσολαβεί. Τον ειδικό αυτό φόρο τον εισπράττουν τα τηλεοπτικά μέσα ενημέρωσης με την υποχρέωση να τον αποδώσουν στο Δημόσιο.

Αυτά είναι τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που ψηφίστηκαν με το παρόν νομοσχέδιο και τα οποία σύμφωνα πάντα με τις εξαγγελίες της κυβέρνησης είναι επώδυνα μεν, αλλά απαραίτητα δε για την πρόοδο εφαρμογής των πολιτικών, στο πλαίσιο του προγράμματος σταθερότητας και το μηχανισμό στήριξης της Ελληνικής οικονομίας από τα κράτη – μέλη της Ευρωζώνης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

«ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΜΕΤΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ»

Αριθμός Νόμου: 3899

Αριθμός ΦΕΚ: 212 Α' /17.12.2010

Η κυβέρνηση στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των δυσμενών συνθηκών που επικρατούν στην εγχώρια και διεθνή αγορά και της ανάγκης για προστασία του γενικότερου δημόσιου συμφέροντος, λαμβάνει άμεσα και επιτακτικά μέτρα με την ψήφιση του συγκεκριμένου νομοσχεδίου στις 14.12.2010, με στόχο τη μείωση των λειτουργικών δαπανών, την περαιτέρω δημοσιονομική προσαρμογή και την αναδιάρθρωση των φορέων και επιχειρήσεων, που είτε επιχορηγούνται τακτικά από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, είτε ανήκουν, είτε ελέγχονται μετοχικά από το Ελληνικό Δημόσιο.

Κάτω λοιπόν από το βάρος της χρηματοπιστωτικής κρίσης που προκλήθηκε εξαιτίας του υψηλού ελλείμματος της χώρας και του υπέρογκου δημόσιου χρέους της, θεσμοθετούνται τα απαραίτητα μέτρα για την εφαρμογή του προγράμματος στήριξης της Ελληνικής οικονομίας. Το μεγαλύτερο μέρος των νέων παρεμβάσεων για το έτος 2011 θα προέλθει από τις παρεμβάσεις σε τομείς όπου έχουν ήδη δρομολογηθεί μεταρρυθμίσεις, όπως η εξυγίανση και η αναδιάρθρωση των ΔΕΚΟ με την εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος που στοχεύει στη συγκράτηση των δαπανών, στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής δικαιοσύνης, στη στήριξη της ανταγωνιστικότητας, στην ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας και στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών στο κράτος.

Τα συνολικά έσοδα των περισσότερων ΔΕΚΟ μειώνονται σημαντικά, ενώ σε πολλές περιπτώσεις ο καθαρός δανεισμός τους είναι μεγαλύτερος από τα ετήσια έσοδα τους και ο μέσος όρος των υπαλλήλων τους είναι διπλάσιος από τον αντίστοιχο του ιδιωτικού τομέα 44,1% μεγαλύτερος του Δημοσίου.

Με στόχο λοιπόν τη μείωση του ελλείμματος και του Δημοσίου χρέους, λαμβάνονται μέτρα για την προαγωγή και την προστασία του δημόσιου συμφέροντος με την εξυγίανση των Δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών, καθώς και των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Λαμβάνονται φορολογικά μέτρα για την αύξηση των δημοσίων εσόδων με την αναπροσαρμογή των συντελεστών των έμμεσων φόρων (Φ.Π.Α.), ενώ περιλαμβάνονται στο παρόν νομοσχέδιο και ρυθμίσεις για τις Ειδικές Επιχειρησιακές Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας, τη διαδικασία επίλυσης συλλογικών διαφορών για τα θέματα της μερικής απασχόλησης, της εκ περιτροπής εργασίας, της προσωρινής

απασχόλησης, καθώς και ρυθμίσεις για την απλοποίηση των διαδικασιών της εργατικής νομοθεσίας.

Τα Δημοσιονομικά και Φορολογικά μέτρα εφαρμογής του Προγράμματος είναι τα εξής:

1. Επαναπροσδιορίζεται το πεδίο εφαρμογής του Ν.3429/2005 «Δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί» με την κατάργηση των εξαιρέσεων φορέων από το πεδίο εφαρμογής του και καθιερώνεται των άνω δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών να υποβάλλουν τριμηνιαίες οικονομικές καταστάσεις στην Ειδική Γραμματεία Δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών του Υπουργείου Οικονομικών και επιβάλλονται κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης. Συγχρόνως αναπροσαρμόζονται οι αποδοχές των εργαζομένων σε Δημόσιες επιχειρήσεις και Ν.Π.Ι.Δ. που υπάγονται στη Γενική Κυβέρνηση ενώ καταργούνται οι εξαιρέσεις από τον κανόνα μία πρόσληψη για κάθε πέντε αποχωρήσεις από το έτος 2011 έως το 2013.

2. Αυξάνεται ο συντελεστής του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) από 11% σε 13% και από 5,5% σε 6,5% αντίστοιχα προκειμένου να εξευρεθούν και να αυξηθούν τα έσοδα του κράτους και να αντιμετωπιστούν οι δημοσιονομικές ανάγκες του, ενώ ταυτόχρονα να αποφευχθεί η μετάταξη αγαθών και υπηρεσιών από το 23% στο 13%. Εντάσσονται στο συντελεστή 6,5% οι υπηρεσίες διαμονής σε ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια και κάμπινγκ για λόγους ανταγωνιστικότητας του τουριστικού τομέα, τα φάρμακα και τα εμβόλια για τις ιατρικές υπηρεσίες του ανθρώπου με στόχο την ελάφρυνση των ασφαλιστικών ταμείων και των καταναλωτών.

Στα νησιά του Αιγαίου οι εφαρμοστέοι συντελεστές Φ.Π.Α. θα είναι 9% (έναντι 13% στην υπόλοιπη Ελλάδα) και 5% (από 6,5% στη λοιπή Ελλάδα).

3. Αναστέλλεται αναδρομικώς έως την 01.01.2013 η έναρξη ισχύος των διατάξεων για την επιβολή ειδικού φόρου στις τηλεοπτικές διαφημίσεις, ενώ παρατείνεται μέχρι την 31.12.2011 η λήγουσα την 31.12.2010 προθεσμία, μετά την οποία παραγράφεται το δικαίωμα του Δημοσίου για την επιβολή φόρου σε υποθέσεις φορολογίας κεφαλαίου.

4. Καταργείται η ισχύουσα σήμερα διαδικασία διάθεσης του πετρελαίου εσωτερικής καύσης θέρμανσης, σύμφωνα με την οποία οι Διακινητές Πετρελαίου θέρμανσης αγοράζουν το ανώτερο προϊόν με το συντελεστή της περ.ζ' της παραγράφου 1 του άρθρου 73 του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα του Ν. 2960/2001 και το Δημόσιο τους επιστρέφει τη διαφορά μεταξύ του καταβληθέντος (412 ευρώ ανά χιλιόλιτρο) και του αναλογούντος (21 ευρώ ανά χιλιόλιτρο) φόρου μετά την ανάλωση και προβλέπεται ότι οι Διακινητές του πετρελαίου θα αγοράζουν πλέον το ανώτερο προϊόν με τον ισχύοντα μειωμένο συντελεστή (21 ευρώ ανά χιλιόλιτρο).

5. Μειώνεται ο συντελεστής του ειδικού φόρου στα τσιγάρα από 67% σε 65% και αυξάνεται ο πάγιος φόρος από 10% σε 15%, με σκοπό την εξασφάλιση του υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων στην παραγωγή και στη διακίνηση των προϊόντων καπνού. Επιπλέον μειώνεται ο συντελεστής του ειδικού φόρου κατανάλωσης του λεπτοκομμένου καπνού που προορίζονται για την κατασκευή χειροποίητων τσιγάρων και στα άλλα καπνά από 69% σε 67% και παράλληλα καθορίζονται ελάχιστα όρια φορολογίας του (75% της σταθμισμένης μέσης τιμής λιανικής πώλησης), με σκοπό την προσέγγιση των ελάχιστων επιπέδων που εφαρμόζονται σήμερα στα τσιγάρα, ώστε να ληφθεί υπόψη καλύτερα το επίπεδο ανταγωνισμού μεταξύ των δύο αυτών προϊόντων, καθώς και ο εξίσου επιβλαβής χαρακτήρας τους.

Επιπροσθέτως καθορίζεται η σταθμισμένη μέση τιμή λιανικής πώλησης που ισχύει κάθε φορά ανά είδος προϊόντος, προσαυξημένη κατά 10%, ως βάση υπολογισμού του φόρου για το λεπτοκομμένο καπνό για στριφτά τσιγάρα και τα άλλα καπνά που αποτελούν αντικείμενο λαθρεμπορίας και δεν έχει καθοριστεί η τιμή λιανικής πώλησης τους, για λόγους ομοιόμορφης εφαρμογής και διαφάνειας ως προς τη βάση υπολογισμού του φόρου.

6. Αυξάνεται ο ειδικός φόρος κατανάλωσης ενεργειακών προϊόντων στην ηλεκτρική ενέργεια από 2,5 σε 5,0 ευρώ ανά μεγαβατώρα για επιχειρηματική χρήση (με εξαίρεση τους καταναλωτές υψηλής τάσης) και μειώνεται από 5,0 σε 2,5 ευρώ ανά μεγαβατώρα για οικιακή χρήση, ενώ θεσπίζεται απαλλαγή από τον ανώτερο φόρο της ηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιείται στη γεωργία.

7. Προκειμένου να τονωθεί η οικοδομική δραστηριότητα προβλέπεται η απαλλαγή από το «πόθεν έσχες» του τεκμηρίου απόκτησης πρώτης κατοικίας, εφόσον η επιφάνεια της δεν υπερβαίνει τα 120 τα τμ. και η συνολική της αξία το ποσό των 200.000 ευρώ μέχρι την 31.12.2012. Επίσης στην προσπάθεια βελτίωσης του περιβάλλοντος παρέχεται φορολογικό κίνητρο με τη μορφή μειωμένου τέλους ταξινόμησης στα καινούργια επιβατικά αυτοκίνητα σύγχρονης αντιρρυπαντικής τεχνολογίας, σε αντικατάσταση κυκλοφορούντων αυτοκινήτων παλαιάς τεχνολογίας, ηλικίας άνω των 12 ετών, που αποτελούν το χειρότερο παράγοντα ρύπανσης του περιβάλλοντος.

8. Για την είσπραξη των ληξιπρόθεσμων χρεών προς το Δημόσιο, τα οποία ανέρχονται σήμερα σε 32.564.129.627 ευρώ, ενώ το ως ανεπίδεκτο είσπραξης ποσό ανέρχεται σε 23.920.631.933 ευρώ, θα πρέπει να γίνει έρευνα για τον εντοπισμό των οφειλετών και των λοιπών προσώπων που ευθύνονται αλληλέγγυα με το νομικό πρόσωπο για την καταβολή των χρεών και οι οποίοι, είτε δεν έχουν ανευρεθεί ή εφόσον ανευρέθηκαν, δεν είναι κάτοχοι περιουσιακών στοιχείων που να καλύπτουν μέρος ή το σύνολο του χρέους. Σε περίπτωση μη δυνατότητας είσπραξης των οφειλών, προβλέπεται η συγκρότηση νέας ειδικής γνωμοδοτικής επιτροπής η οποία θα εξετάζει όλα τα

υποβαλλόμενα στοιχεία που θα αποδεικνύουν το ανεπίδεκτο της είσπραξης, ενώ θα επιτρέπεται από τον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. η υποβολή αίτησης διαγραφής με τα πλήρη στοιχεία από τα οποία θα αποδεικνύεται ότι έχουν εξαντληθεί όλες οι απαιτούμενες ενέργειες για την είσπραξη της προτεινόμενης προς διαγραφή οφειλής και δεν υπάρχει περίπτωση είσπραξης της, ενώ θα συνυπογράφεται και από τον αρμόδιο Οικονομικό Επιθεωρητή. Εφόσον υπάρχει πιθανότητα μερικής είσπραξης δεν υπάρχει περίπτωση υποβολής αίτησης διαγραφής.

9. Λόγω των υψηλών ζημιολόγων αποτελεσμάτων που εμφανίζει η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, βασικός μέτοχος της οποίας είναι το Δημόσιο με ποσοστό 77%, προτείνονται ρυθμίσεις που αποσκοπούν στην προστασία του δημόσιου συμφέροντος, τη βιωσιμότητα της Α.Τ.Ε. και την εξασφάλιση των θέσεων εργασίας.

Μέσω της μείωσης των μικτών μηνιαίων αποδοχών των εργαζομένων της κατά 10%, χωρίς όμως να θίγονται οι μικτές μηνιαίες αποδοχές κάτω των 1.800 ευρώ, την κατάργηση εξόδων περιποίησης πελατείας και εξορθολογισμό της χορήγησης της ενίσχυσης χαμηλόμισθων, καθώς και με πάγωμα των προσλήψεων, επιδιώκεται η περικοπή των λειτουργικών δαπανών της Α.Τ.Ε.

10. Ρυθμίζονται ζητήματα μισθοδοσίας του προσωπικού των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, το οποίο από 01.01.2011 καθίσταται προσωπικό των Περιφερειών ή των Δήμων, επιτρέπεται η σύναψη δημοσίων συμβάσεων με απευθείας ανάθεση από τους φορείς της Κεντρικής Διοίκησης για ετήσια δαπάνη έως 60.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α. έως την 31.12.2013, στο πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος στήριξης της Ελληνικής Οικονομίας. Συγχρόνως παρατείνεται έως την 31.12.2010 η προθεσμία υποβολής αίτησης από τον υπάλληλο που συμπληρώνει 35ετή δημόσια υπηρεσία, να παραμείνει στην υπηρεσία του για τρία ακόμα έτη και μέχρι τη συμπλήρωση του 65^{ου} έτους ηλικίας του.

11. Εισάγεται η Ειδική Επιχειρησιακή Σύμβαση Εργασίας και τροποποιείται η διαδικασία επίλυσης των συλλογικών διαφορών με μεσολάβηση και διαιτησία, καθώς και η οργάνωση και λειτουργία του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας (Ο.ΜΕ.Δ.), ενώ καθιερώνεται διαδικασία αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του θεσμού της Μεσολάβησης και Διαιτησίας από τους κοινωνικούς εταίρους, τρία χρόνια μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

Ρυθμίζονται επίσης επιμέρους θέματα μερικής απασχόλησης, εκ περιτροπής εργασίας, προσωρινής απασχόλησης και δοκιμαστικής περιόδου απασχόλησης. Ευθυγραμμίζεται η αμοιβή της μερικής απασχόλησης με την αντίστοιχη αμοιβή του συγκρίσιμου εργαζομένου σε αναλογία με το συμφωνημένο χρόνο, ενώ διευκρινίζεται και η αμοιβή της πρόσθετης εργασίας του μερικώς απασχολούμενου εργαζομένου, για τις τυχόν πρόσθετες ώρες εργασίας του πέρα των συμφωνημένων.

Ρυθμίζεται η διάρκεια της διαθεσιμότητας των εργαζομένων σε 9 μήνες, ενώ ρυθμίζεται και η συνολική διάρκεια απασχόλησης του εργαζομένου στον έμμεσο

εργοδότη σε 36 μήνες, μετά την πάροδο της οποίας η συνέχιση της απασχόλησης στον έμμεσο εργοδότη, καθιστά τη σύμβαση εργασίας, σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου.

Επιπροσθέτως, ρυθμίζεται νομοθετικά η σύμβαση δοκιμαστικής περιόδου, της οποίας η διάρκεια προβλέπεται να είναι 12 μήνες, ενώ προβλέπεται περίοδος προειδοποίησης ενός μήνα για την καταγγελία σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου, μετά τη συμπλήρωση 12 μηνών και έως 2 ετών.

Τέλος για τη διευκόλυνση της εποπτείας της Εργατικής νομοθεσίας, ρυθμίζονται διαδικασίες για την απλούστευση των τρόπων ανακοίνωσης στοιχείων στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6°

«ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ, ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ»

Αριθμός Νόμου: 3943

Αριθμός ΦΕΚ: 66 Α΄/31.03.2011

Ως φοροδιαφυγή ορίζεται η με καθ' οποιοδήποτε τρόπο μη εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων ή η μείωση των υποχρεώσεων αυτών με παράνομες ενέργειες και με καταστρατήγηση των φορολογικών νόμων. Η φοροδιαφυγή αναιρεί τον κοινωνικό χαρακτήρα του κράτους, καθώς του στερεί τα αναγκαία δημόσια έσοδα για την εκπλήρωση της αποστολής του στους τομείς της υγείας, της παιδείας, της πρόνοιας, κ.ά. Εμποδίζει την αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος, αποδυναμώνει την άσκηση της πολιτικής για την καταπολέμηση της ανεργίας, την εκτέλεση έργων υποδομής και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Δημιουργεί φαινόμενα άνισης μεταχείρισης των πολιτών και αμβλύνει τη φορολογική συνείδηση των ειλικρινών φορολογούμενων πολιτών. Συρρικνώνει το δημόσιο πλούτο, ο οποίος παράνομα συσσωρεύεται σε αυτούς που φοροδιαφεύγουν. Τέλος εντείνει το δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας με τη μείωση των δημοσίων εσόδων και συντελεί στη μη υλοποίηση του Κρατικού Προϋπολογισμού, υποθηκεύοντας ουσιαστικά το μέλλον των νεότερων γενεών.

Υπό τις σημερινές συνθήκες της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και της δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας, η φοροδιαφυγή επηρεάζει την οικονομική υπόσταση και φερεγγυότητά της και αποτελεί μάστιγα του κοινωνικού συνόλου αφού υπονομεύει τα συμφέροντα του. Αποτελεί λοιπόν εθνική ανάγκη και καθήκον η καταπολέμησή της, προκειμένου να υλοποιηθεί η επιταγή του άρθρου 4 του Συντάγματος, σύμφωνα με την οποία οι Έλληνες πρέπει να συνεισφέρουν αδιακρίτως στα δημόσια βάρη, σύμφωνα με τη φοροδοτική τους δυνατότητα, η ψήφιση του παρόν νομοσχεδίου στις 29.03.2011.

Το παρόν νομοσχέδιο αποσκοπεί στη θωράκιση του νομικού συστήματος για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, με την αναδιοργάνωση του ελεγκτικού και εισπρακτικού μηχανισμού και τη βελτίωση του πλαισίου φορολόγησης, ώστε να δημιουργηθεί ένα δίκαιο και αξιόπιστο φορολογικό σύστημα που θα προστατεύει το συνεπή φορολογούμενο και το δημόσιο συμφέρον, αποτρέποντας τη φοροδιαφυγή.

Με στόχο λοιπόν τη βελτίωση των αναπτυξιακών αποτελεσμάτων του φορολογικού συστήματος της χώρας στην πραγματική οικονομία, μειώνεται ο φορολογικός συντελεστής των νομικών προσώπων (Α.Ε., Ε.Π.Ε.) και μερισμάτων, από

24% σε 20% και εφαρμόζεται για το σύνολο των κερδών. Για τα διανεμόμενα κέρδη προβλέπεται παρακράτηση φόρου με 25%. Τα μερίσματα εντάσσονται στη φορολογική κλίμακα, ουσιαστικά όμως εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση (20% σε επίπεδο νομικού προσώπου και 25% παρακράτηση στα μερίδια), για την πλειοψηφία των μετόχων. Επίσης δεν φορολογείται η εισαγωγή των μερισμάτων από χώρες της Ε.Ε. , εφόσον δεν διανέμονται τα εισαγόμενα μερίσματα, ενώ αν διανεμηθούν διενεργείται η παρακράτηση φόρου που αναλογεί στα μερίσματα. Για τους έχοντες χαμηλά εισοδήματα προβλέπεται επιστροφή του παρακρατούμενου φόρου μερισμάτων.

Για τα κέρδη από την πώληση μετοχών εισηγμένων στο Χ.Α. προβλέπεται η αύξηση του συντελεστή από 1,5% σε 2% για πωλήσεις μετοχών που πραγματοποιούνται είτε στο Χ.Α. είτε σε αλλοδαπά χρηματιστήρια από την 01.01.2011 και μετά, ενώ για μετοχές που αποκτώνται από 01.01.2012 και μετά δεν επιβάλλεται φόρος συναλλαγών αλλά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις για τη φορολόγηση της υπεραξίας.

Περιλαμβάνονται ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση του χρόνου επιβολής του Φ.Π.Α. στις οικοδομές, στην περίπτωση που δεν πωλούνται διαμερίσματα ή καταστήματα, ενώ για την υποβολή δηλώσεων Φ.Π.Α. παρέχεται η δυνατότητα καταβολής του οφειλόμενου φόρου σε 3 μηνιαίες δόσεις, ενώ παράλληλα δίνεται η δυνατότητα καταβολής σε 6 δόσεις.

Αναγνωρίζονται επιπλέον (50%) στην έκπτωση των δαπανών έρευνας και τεχνολογίας που πραγματοποιήθηκαν στη χρήση με την παράταση που χορηγείται για τέσσερα έτη, μέχρι 31.12.2014, στο πλαίσιο ενίσχυσης της έρευνας και της τεχνολογίας.

Περιλαμβάνονται επίσης στο παρόν νομοσχέδιο διατάξεις για τη θεσμοθέτηση και λειτουργία του σώματος Φορολογικών Διαιτητών (Σ.Φ.Δ.), που αποτελεί μια ανεξάρτητη αρχή με σκοπό την επίλυση των φορολογικών διαφορών που υπερβαίνουν το ποσό των 150.000 ευρώ, ενώ περιλαμβάνονται και ρυθμίσεις για την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.), τη σύσταση ανώνυμης εταιρίας για την αξιοποίηση της έκτασης του πρώην Αεροδρομίου Ελληνικού, καθώς επίσης και άλλες ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση με τον πιο δραστικό τρόπο εκείνων τουλάχιστον των οικονομικών εγκλημάτων, που υπονομεύουν την καλή λειτουργία της οικονομίας.

Με στόχο λοιπόν τη συμπλήρωση του νομικού πλαισίου και κατά συνέπεια τη θωράκιση του νομικού συστήματος με όσα νομικά εργαλεία απαιτούνται για την αποτελεσματική διενέργεια και έκβαση των φορολογικών ελέγχων, θεσμοθετούνται τα παρακάτω δραστικά και αναγκαία μέτρα:

1) Συνιστάται ως συλλογικό κυβερνητικό όργανο, Επιτροπή για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, η οποία εγκρίνει το Εθνικό Πρόγραμμα Καταπολέμησης της

Φοροδιαφυγής (άρθρο 1 του Ν.3943/2011). Ορίζεται με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος, ο οποίος ασκεί τα καθήκοντα του με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση, υπό την εποπτεία Αντιεισαγγελέα του Αρείου Πάγου και συνεπικουρείται από τρεις τουλάχιστον εισαγγελείς ή αντιεισαγγελείς πρωτοδικών, ενώ ρυθμίζονται μέτρα για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής με τροποποίηση ποινικών διατάξεων.

2) Αναδιαρθρώνονται και τροποποιούνται οι φορολογικές και ελεγκτικές υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών. Συνιστώνται θέσεις Ελεγκτών Βεβαίωσης και Αναγκαστικής Είσπραξης των Εσόδων του Κράτους, ρυθμίζονται υπηρεσιακά θέματα των Ελεγκτών και ζητήματα που αφορούν το συμβόλαιο αποδοτικότητας που υπογράφουν, με στόχο την επίτευξη συγκεκριμένων ποιοτικών και ποσοτικών στόχων.

3) Για την αντιμετώπιση της διαφθοράς των ελεγκτικών και εισπρακτικών μηχανισμών του κράτους και τον έλεγχο των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης (πόθεν έσχες) των υπαλλήλων του, συνιστάται στο Υπουργείο Οικονομικών αυτοτελής υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων επιπέδου διεύθυνσης, η οποία υπάγεται απευθείας στον Υπουργό και επαναπροσδιορίζονται τα κριτήρια επιλογής υπαλλήλων στο Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος.

4) Προβλέπεται η δημοσιοποίηση σε διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Οικονομικών στοιχεία οφειλετών ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο και προσώπων που έχουν υποπέσει σε παραβάσεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων. Εισάγεται η διάκριση των χρεών σε εισπράξιμα και ανεπίδεκτα είσπραξης και ρυθμίζονται ζητήματα συμψηφισμού απαιτήσεων οφειλετών του Δημοσίου με οφειλές προς αυτό.

5) Ιδρύεται Ειδικό Σώμα Φορολογικών Διαιτητών ως ανεξάρτητη αρχή, με αντικείμενο τη διαιτητική επίλυση των φορολογικών διαφορών και ρυθμίζονται τα ζητήματα της συγκρότησης της λειτουργίας και της στελέχωσης και υποστήριξης του καθώς και της ασφάλισης και φορολογίας των μελών του. Συνιστάται πενταμελής επιτροπή διοικητικής επίλυσης διαφορών στη Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών με αντικείμενο την επίλυση φορολογικών διαφορών άνω των 150.000 ευρώ.

6) Με στόχο τη βελτίωση των αποτελεσμάτων του φορολογικού συστήματος, ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν.3943/2011, ότι σε φόρο υπόκειται για το παγκόσμιο εισόδημά του κάθε φυσικό πρόσωπο, το οποίο έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του (άνω των 183 ημερών) στην Ελλάδα και κάθε φυσικό πρόσωπο για το εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από τον τόπο συνήθους διαμονής ή κατοικίας του. Κατ' εξαίρεση υπόκειται σε φόρο μόνο για το εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα, για τρία διαδοχικά έτη και για μία μόνο φορά, το φυσικό πρόσωπο που έχει τη συνήθη διαμονή του στην Ελλάδα και υπόκειται σε φόρο για το παγκόσμιο εισόδημα του σε κράτος το οποίο δεν έχει συνάψει με την Ελλάδα Σύμβαση για την Αποφυγή Διπλής Φορολογίας (Σ.Α.Δ.Φ.).

7) Όσο αφορά τη φοροδιαφυγή που συνδέεται με την Εισαγωγή, κωδικοποιείται και συμπληρώνεται η διαδικασία αμοιβαίας συνδρομής για την είσπραξη απαιτήσεων από φόρο, εισφορές κ.ά., ενώ συμπληρώνονται και τροποποιούνται οι διατάξεις του Ν.1402/1983 και οι διατάξεις του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας και εισάγονται ρυθμίσεις με αναδρομική ισχύ από 01.01.2011.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

«ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ, ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»

Αριθμός Νόμου: 4110

Αριθμός ΦΕΚ: 17 Α' / 23.01.2013

7.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Ν.2238/1994 ΜΕ ΤΟΝ Ν.4110/2013

Η κυβέρνηση με στόχο όπως προαναγγέλλει τη θέσπιση ενός δικαιότερου και αποτελεσματικότερου συστήματος φορολόγησης των φυσικών και νομικών προσώπων, καθώς επίσης και στην προσπάθεια της να αναδιοργανώσει το φορολογικό και εισπρακτικό της μηχανισμό για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, ψηφίζει στις 11.01.2013 το παρόν νομοσχέδιο.

Ο νόμος 4110/2013 με θέμα "Ρυθμίσεις στη φορολογία εισοδήματος, ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών και άλλες διατάξεις" επέφερε σημαντικές αλλαγές στον μέχρι τότε ισχύοντα Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.), ο οποίος κωδικοποίησε με νέες διατάξεις τον Ν.2238/1994, μεταβάλλοντας σημαντικά τμήματά του, ιδιαίτερα όσον αφορά την ενότητα της φορολογίας εισοδήματος.

Πρόσωπα που θεωρείται ότι βαρύνουν τους φορολογούμενους Ν.2238/1994

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.2238/94, τα πρόσωπα που βαρύνουν τον φορολογούμενο, είναι τα ακόλουθα (Αναγνώστου, 2013, σελ.6):

1. Ο ή η σύζυγος που δεν έχει φορολογούμενο εισόδημα.
2. Τα ανήλικα άγαμα τέκνα.
3. Τα ενήλικα άγαμα τέκνα, τα οποία δεν έχουν υπερβεί το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας τους και σπουδάζουν σε αναγνωρισμένες σχολές ή σχολεία του εσωτερικού ή εξωτερικού, καθώς και εκείνα τα οποία παρακολουθούν δημόσια ή ιδιωτικά ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης στο εσωτερικό. Ειδικά για αυτά τα τέκνα, καθώς και τα τέκνα που δεν σπουδάζουν, το χρονικό διάστημα κατά το οποίο θεωρούνται προστατευόμενα μέλη παρατείνεται μέχρι και δύο έτη, εφόσον κατά τα έτη αυτά είναι εγγεγραμμένα στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.
4. Τα άγαμα τέκνα, τα οποία δεν υπάγονται στην προηγούμενη περίπτωση, εφόσον υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία.
5. Τα τέκνα που είναι άγαμα ή διαζευγμένα ή τελούν σε κατάσταση χηρείας, εφόσον παρουσιάζουν αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και πάνω από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία.
6. Οι ανιόντες και των δύο συζύγων.

7. Οι αδελφοί και οι αδελφές και των δύο συζύγων, που είναι άγαμοι ή διαζευγμένοι ή τελούν σε κατάσταση χηρείας, εφόσον παρουσιάζουν αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και πάνω από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία.

8. Οι ανήλικοι ορφανοί από πατέρα και μητέρα, συγγενείς μέχρι και τον τρίτο βαθμό οποιουδήποτε από τους συζύγους.

Ωστόσο, τα πρόσωπα της περίπτωσης (2) και (8) της προηγούμενης παραγράφου, θεωρείται ότι βαρύνουν το φορολογούμενο εφόσον συνοικούν με αυτόν και το ετήσιο φορολογούμενο και απαλλασσόμενο εισόδημά τους δεν υπερβαίνει το ποσό των 2.900 € ή το ποσό των 6.000 €, αν αυτά παρουσιάζουν αναπηρία πάνω από 67%. Επιπλέον, για την εφαρμογή όλων των παραπάνω, στο όριο του εισοδήματος δεν λαμβάνονται υπόψη τα εισοδήματα που αποκτώνται από τον δικαιούχο, όπως α) το τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση γενικά ή από την παραχώρηση της χρήσης ακινήτου χωρίς αντάλλαγμα με πρόσωπα που είναι συγγενείς με αυτόν μέχρι τον δεύτερο (β') βαθμό εξ' αίματος, β) τα εισοδήματα των ανήλικων τέκνων που προστίθενται στο συνολικό εισόδημα του γονέα, γ) τα έσοδα από διατροφή που καταβάλλεται στο ανήλικο με δικαστική απόφαση ή ύστερα από συμφωνία που καταρτίστηκε με συμβολαιογραφικό έγγραφο, και δ) το εξωϊδρυματικό επίδομα²⁵ και τα προνοιακά επιδόματα που χορηγούνται σε άτομα με διάφορες αναπηρίες.

N.4110/2013

Με την εφαρμογή του Ν.4110/13, στο παρόν άρθρο 7, στις υποπεριπτώσεις (5) και (7) της πρώτης παραγράφου, καθώς και στην πρώτη περίπτωση της δεύτερης παραγράφου, διαγράφηκαν οι λέξεις "από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία ή ψυχική πάθηση" και έμεινε μόνο η λέξη "αναπηρία", ενώ η διαγραφή τους ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) και μετά.

Κλίμακα φορολογίας εισοδήματος

- **N.2238/1994**

Η κλίμακα φορολογίας εισοδήματος, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί με την τελευταία κωδικοποίησή της είναι η ακόλουθη (Ν.4024/11, Άρθρο 38):

---

²⁵ (Ν.2238/94 Άρθρο 6 §ε) Το εξωϊδρυματικό επίδομα, καθώς και το ποσό με το οποίο προσαυξάνεται η σύνταξη, που καταβάλλεται σε τυφλούς και γενικά σε πρόσωπα, που βρίσκονται διαρκώς σε κατάσταση που απαιτεί συνεχή επίβλεψη, περιποίηση και συμπαράσταση άλλων προσώπων (απόλυτος αναπηρία), τα οποία καταβάλλονται στους δικαιούχους από το Δημόσιο ή άλλους ασφαλιστικούς φορείς

ΚΛΙΜΑΚΑ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ				
Κλιμάκιο εισοδήματος (€)	Φορολογικός συντελεστής (%)	Φόρος κλιμακίου (€)	Σύνολο εισοδήματος (€)	Σύνολο φόρου (€)
5.000	0%	0	5.000	0
7.000	10%	700	12.000	700
4.000	18%	720	16.000	1.420
10.000	25%	2.500	26.000	3.920
14.000	35%	4.900	40.000	8.820
20.000	38%	7.600	60.000	16.420
40.000	40%	16.000	100.000	32.420
Άνω των 100.000	45%			

Ωστόσο, για τους νέους ηλικίας έως και 30 ετών, για τους συνταξιούχους άνω των 65 ετών και τα άτομα με ειδικές ανάγκες, ή συνταξιούχους ανεξαρτήτως ηλικίας με παιδιά με ειδικές ανάγκες, το αφορολόγητο ποσό ορίζεται στις 9.000 ευρώ, εφόσον το δηλωθέν εισόδημα (πραγματικό ή αυτό που προκύπτει με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες και δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου) δεν υπερβαίνει τις 9.000 ευρώ. Επίσης, για τα πρόσωπα αυτά, εάν το συνολικό τους εισόδημα είναι από 9.000 ευρώ και άνω, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την παραπάνω κλίμακα περιορίζεται ώστε το συνολικό καθαρό εισόδημα που προκύπτει μετά την αφαίρεση του φόρου να μην υπολείπεται του ποσού των 9.000 ευρώ.

- **N.4110/2013**

Με την ψήφιση και εφαρμογή του Ν.4110/2013, καθιερώθηκε νέα κλίμακα για μισθωτούς και συνταξιούχους, η οποία αποτελείται από τρία (3) κλιμάκια, αντί των οχτώ (8) που ίσχυαν με τον Ν.2238/1994. Συγκεκριμένα, η κλίμακα φορολογίας εισοδήματος για τους μισθωτούς και τους συνταξιούχους είναι η ακόλουθη (www.sbs4u.gr):

ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΙΣΘΩΤΩΝ - ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ				
Κλιμάκιο εισοδήματος (€)	Φορολογικός συντελεστής (%)	Φόρος κλιμακίου (€)	Σύνολο εισοδήματος (€)	Σύνολο φόρου (€)
25.000	22%	5.500	25.000	5.500
17.000	32%	5.440	42.000	10.940
Υπερβάλλον	42%			

Σύμφωνα λοιπόν με την νέα κλίμακα, παρατηρείται ότι για εισοδήματα πάνω από 42.000 ευρώ εφαρμόζεται συντελεστής 42%, ενώ με την προϊσχύουσα κλίμακα, ο απώτερος συντελεστής φόρου ήταν σε ποσοστό 45% και ίσχυε για τα εισοδήματα από 100.000 ευρώ και πάνω. Επιπλέον, καθιερώνεται νέα κλίμακα μη μισθωτών για εισόδημα προερχόμενο από ατομική εμπορική επιχείρησης (εκτός γεωργικής), και ελευθέριο επάγγελμα, το οποίο υποβάλλεται σε φόρο σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΗ ΜΙΣΘΩΤΩΝ				
Κλιμάκιο εισοδήματος (€)	Φορολογικός συντελεστής (%)	Φόρος κλιμακίου (€)	Σύνολο εισοδήματος (€)	Σύνολο φόρου (€)
50.000	26%	13.000	50.000	13.000
Υπερβάλλον	33%			

Σημειώνεται ότι, για νέες ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις ή νέους ελεύθερους επαγγελματίες με πρώτη δήλωση επιτηδεύματος από 1 Ιανουαρίου 2013 και για τα τρία (3) πρώτα έτη άσκησης της δραστηριότητάς τους, ο φορολογικός συντελεστής του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας (δηλ. 50.000 ευρώ) μειώνεται κατά 50% και μέχρι 10.000 ευρώ εισόδημα.

Επίσης, το εισόδημα από ατομική γεωργική επιχείρηση υποβάλλεται σε φόρο με συντελεστή 13%, ενώ ειδικά για το έτος 2014 (χρήση 2013) για το δηλωθέν εισόδημα από ατομική γεωργική επιχείρηση, εφαρμόζεται αυτοτελώς η κλίμα μισθωτών-συνταξιούχων.

Τέλος, τα εισοδήματα από μισθώσεις ακινήτων, καθώς και τα εισοδήματα από κινητές αξίας -εκτός των περιπτώσεων που με την παρακράτηση φόρου εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση- υποβάλλονται σε φορολόγηση με βάση την ακόλουθη

κλίμακα:

ΚΛΙΜΑΚΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΕΣ ΑΞΙΕΣ ΠΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ				
Κλιμάκιο εισοδήματος (€)	Φορολογικός συντελεστής (%)	Φόρος κλιμακίου (€)	Σύνολο εισοδήματος (€)	Σύνολο φόρου (€)
12.000	10%	1.200	12.000	1.200
Υπερβάλλον	33%			

Το ακαθάριστο ποσό από ακίνητα υποβάλλεται και σε συμπληρωματικό φόρο, ο οποίος υπολογίζεται με συντελεστή 1,5%. Ειδικότερα, ο συντελεστής της παραπάνω κλίμακας (δηλ. 10% και 33%) αυξάνεται σε 3%, εφόσον η επιφάνεια κατοικίας υπερβαίνει τα 300 τμ. ή πρόκειται για επαγγελματική μίσθωση. Επισημαίνεται ότι, οι αλλαγές που επέφερε ο Ν.4110/2013 στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος ισχύουν από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) και μετά.

Προσκόμιση αποδείξεων

- **N.2238/1994**

Με βάση τον Ν.2238/94, το αφορολόγητο ποσό της κλίμακας ισχύει, εφόσον ο φορολογούμενος προσκομίσει αποδείξεις που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων για δαπάνες αγοράς αγαθών και λήψης υπηρεσιών, τις οποίες πραγματοποιεί ο ίδιος, η σύζυγός του και τα τέκνα του τους βαρύνουν. Αντιθέτως, δικαιούνται το αφορολόγητο ποσό της κλίμακας χωρίς την προσκόμιση αποδείξεων δαπανών, οι δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στην αλλοδαπή και εκείνοι που διαμένουν σε οίκο ευγηρίας, σε ψυχιατρικά καταστήματα, οι φυλακισμένοι, καθώς και οι κάτοικοι των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα πάνω από το 90% του συνολικού εισοδήματός του.

Σχετικά με το ποσό των αποδείξεων δαπανών που απαιτείται να προσκομιστούν, ορίζεται σε ποσοστό 25% επί του ατομικού εισοδήματος του φορολογούμενου του δηλωμένου και φορολογούμενου σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις, και για ποσό εισοδήματος μέχρι 60.000 ευρώ. Αν το ποσό των προσκομιζόμενων αποδείξεων δαπανών του φορολογούμενου υπολείπεται του παραπάνω ποσού, τότε επιβάλλεται φόρος με συντελεστή 10% επί της διαφοράς. Επιπλέον, οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί, υπολογίζονται αθροιστικά και για τους δύο συζύγους, μόνο στην περίπτωση που έχουν περιληφθεί στην εμπρόθεσμη δήλωση και επιμερίζονται μεταξύ των συζύγων ανάλογα με το δηλούμενο και φορολογούμενο ατομικό εισόδημα της εμπρόθεσμης δήλωσης. Σε αυτό το σημείο, πρέπει να επισημανθεί ότι με βάση τον Ν.2238/94, το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας (5.000 ευρώ) αυξάνεται κατά 2.000 ευρώ για κάθε τέκνο από τα δύο πρώτα του φορολογούμενου που τον βαρύνουν, και κατά 3.000 ευρώ για κάθε επόμενο τέκνο που τον βαρύνει. Ωστόσο, το ποσό με το οποίο προσαυξάνεται το αφορολόγητο ποσό των 5.000 ευρώ, μειώνει το ποσό του δεύτερου κλιμακίου (7.000 ευρώ), και εάν αυτό δεν επαρκεί, μειώνει το ποσό του τρίτου κλιμακίου της κλίμακας και όποιο

επόμενου απαιτείται. Επίσης, εάν ο ένας σύζυγος δεν έχει εισόδημα ή αυτό που έχει είναι μικρότερο από το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας (5.000 ευρώ), τότε το αφορολόγητο ποσό που αφορά τα τέκνα ή η διαφορά που προκύπτει και μέχρι το αφορολόγητο ποσό που αφορά τα τέκνα, προστίθεται στο αφορολόγητο ποσό του άλλου συζύγου. Τέλος, το αφορολόγητο ποσό της κλίμακας αυξάνεται κατά 2.000 ευρώ ως δαπάνη χωρίς δικαιολογητικά, για τον ίδιο τον φορολογούμενο και για καθένα από τα πρόσωπα που συνοικούν με αυτόν ή τον βαρύνουν, στις περιπτώσεις όπου αυτά (Taxheaven, Άρθρο 38 §3):

- i. Παρουσιάζουν αναπηρία 67% και απάνω από νοητική καθυστέρηση, φυσική αναπηρία ή ψυχική πάθηση, με βάση τη γνωμάτευση της οικείας Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής, που εδρεύει σε κάθε νομό, ενώ δεν λαμβάνεται υπόψη η επαγγελματική ή ασφαλιστική αναπηρία.
- ii. Είναι τυφλοί, εγγεγραμμένοι στο Γενικό Μητρώο Τυφλών, που τηρείται στην οικεία νομαρχία.
- iii. Είναι νεφροπαθείς που τελούν υπό αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή κάθαρση ή έχουν κάνει μεταμόσχευση νεφρού, καθώς και τα πρόσωπα που πάσχουν από μεσογειακή, δρεπανοκυτταρική και μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία και κάνουν μεταγγίσεις αίματος.
- iv. Είναι ανάπηροι αξιωματικοί ή οπλίτες, οι οποίοι με την ιδιότητα του αναπήρου παίρνουν σύνταξη από το δημόσιο ταμείο ή αξιωματικοί, οι οποίοι έχουν τεθεί σε κατάσταση πολεμικής διαθεσιμότητας ή αξιωματικοί, που εξαιτίας πολεμικού τραύματος ή νοσήματος που επήλθε λόγω κακουχιών σε πολεμική περίοδο, βρίσκονται σε κατάσταση υπηρεσίας γραφείου.
- v. Είναι θύματα πολέμου και λαμβάνουν σύνταξη από πολεμική αιτία.
- vi. Όσοι παίρνουν σύνταξη από το δημόσιο ταμείο ως ανάπηροι ή θύματα εθνικής αντίστασης ή εμφυλίου πολέμου.

• N.4110/2013

Σύμφωνα με τον Ν.4110/2013, ο φόρος που προκύπτει με βάση την κλίμακα των μισθωτών και των συνταξιούχων, μειώνεται ως εξής (Γραβιάς, 2013, σελ.5-6):

α) Για εισόδημα μέχρι και 21.000 ευρώ, ο φόρος μειώνεται κατά 2.100 ευρώ. Εφόσον ο φόρος που προκύπτει είναι μικρότερος των 2.100 ευρώ, τότε το ποσό της μείωσης περιορίζεται στο ποσό του φόρου. Για εισόδημα έως 9.545, η φορολογική επιβάρυνση είναι μηδενική, ενώ στην περίπτωση μικρότερου εισοδήματος από το ποσό των 9.545, η μείωση φόρου περιορίζεται ανάλογα.

β) Για εισόδημα πάνω από 21.000 ευρώ, το ποσό της μείωσης (2.100 ευρώ) περιορίζεται κατά 100 ευρώ ανά 1.000 ευρώ εισοδήματος και μέχρι εξαντλήσεως του ποσού των 2.100 ευρώ (στις 42.000 η μείωση είναι μηδέν). Ωστόσο, προκειμένου να διατηρηθεί ακέραιο το ποσό της μείωσης του φόρου, ο φορολογούμενος απαιτείται να προσκομίσει αποδείξεις που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τις διατάξεις των Κανόνων Απεικόνισης Συναλλαγών ή σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για δαπάνες αγοράς αγαθών και λήψης υπηρεσιών, τις οποίες πραγματοποιεί ο ίδιος, η σύζυγός του ή τα τέκνα που τους βαρύνουν. Στις παραπάνω δαπάνες περιλαμβάνονται οι υπηρεσίες και είδη επισκευής και συντήρησης κατοικίας, οι μεταφορές πραγμάτων, η συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτου-μοτοσικλέτας, τα ανταλλακτικά αυτοκινήτου, τα λιπαντικά, η μίσθωση ταξί, τα καύσιμα οχήματος, και τα δίδακτρα φροντιστηρίων

και ξένων γλωσσών, ενώ σε καμία περίπτωση δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, η καταβαλλόμενη διατροφή, οι δωρεές και οι δαπάνες για απόκτηση περιουσιακών στοιχείων. Με βάση τα παραπάνω, το ποσό των αποδείξεων που απαιτείται να προσκομισθούν, ορίζεται σε ποσοστό 25% του δηλούμενου και φορολογούμενου ατομικού εισοδήματος. Το ποσό των αποδείξεων που προσκομίζεται δεν απαιτείται να υπερβαίνει τις 10.500 ευρώ, ενώ οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί γίνονται αποδεκτές, μόνο εφόσον έχουν περιληφθεί στην εμπρόθεσμη δήλωση, λογίζονται συνολικά και για τους δύο συζύγους και επιμερίζονται μεταξύ τους, ανάλογα με το δηλούμενο και φορολογούμενο ατομικό τους εισόδημα. Τέλος, στην περίπτωση που δεν προσκομίζεται το απαιτούμενο ποσό αποδείξεων αγορών, τότε ο φόρος προσαυξάνεται κατά τη θετική διαφορά μεταξύ του απαιτούμενου ποσού αποδείξεων, με ανώτατο όριο τις 10.500 ευρώ και του προσκομισθέντος ποσού αποδείξεων η οποία πολλαπλασιάζεται με συντελεστή 22%.

Σημειώνεται ότι, ομοίως με τις διατάξεις του Ν.2238/94, εξαιρούνται της υποχρέωσης προσκόμισης αποδείξεων οι δημόσιοι υπάλληλοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και όσοι διαμένουν σε οίκο ευγηρίας, σε ψυχιατρικά καταστήματα και οι φυλακισμένοι.

Μειώσεις φόρου

Σε αυτό το σημείο, θα παρατεθούν όλες οι μειώσεις από τον φόρο, ενώ θα επισημανθούν με πλάγια γραφή τα σημεία όπου υπάρχουν διαφορές με τον προϊσχύοντα Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος Ν.2238/1994 ενημερωμένο μέχρι τον Ν.4024/2011, προκειμένου να απεικονιστούν ταυτόχρονα οι διατάξεις που ίσχυαν το 2012 με αυτές που ισχύουν το 2013 και έπειτα.

Μείωση φόρου λόγω εξόδων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης

Με την παράγραφο 4 του άρθρου 9 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 38 του Ν.4024/11, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα, μειώνεται κατά ποσοστό 10% κάθε καταβαλλόμενης από δαπάνες για έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης του φορολογούμενου και των λοιπών προσώπων που τον βαρύνουν. Το ποσό της μείωσης δεν μπορεί να υπερβεί τις 3.000 € (CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§1).

Ο Ν.4110/2013 ορίζει ότι, το ποσό του φόρου που προκύπτει σύμφωνα με την κλίμακα, μειώνεται σε ποσοστό 10% για τα έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης του φορολογούμενου και των λοιπών προσώπων που τον βαρύνουν, κατά το μέρος που δεν καλύπτονται από ασφαλιστικά ταμεία ή/και ασφαλιστικές εταιρίες και υπερβαίνουν το 5% του φορολογούμενου εισοδήματος. Επίσης, ομοίως με τον Ν.2238/1994, το ποσό της μείωσης της συγκεκριμένης δαπάνης δεν μπορεί να υπερβεί τις 3.000 ευρώ (www.fle.gr 2013, Άρθρο 9§2).

- Ως έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης με βάση τον Ν.2238/94 θεωρούνται τα ακόλουθα (CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§4):

1. Οι αμοιβές που καταβάλλονται για ιατρικές επισκέψεις και εξετάσεις γενικά, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι ακτινολογικές και μικροβιολογικές εξετάσεις, οι δαπάνες που καταβάλλονται για διαρκή κάλυψη τέτοιων αναγκών, καθώς και η δαπάνη για οδοντοθεραπεία και οδοντοπροσθετική.

2. Τα έξοδα νοσηλείας που καταβάλλονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα ή ιδιωτικές κλινικές, στα οποία περιλαμβάνονται και τα έξοδα για φαρμακευτική περίθαλψη στο νοσοκομείο ή στην κλινική.

3. Οι αμοιβές που καταβάλλονται σε νοσοκόμο για την παροχή υπηρεσιών σε ασθενή κατά την νοσηλεία του σε νοσοκομείο ή κλινική ή στο σπίτι.

4. Η δαπάνη για την αντικατάσταση μελών του σώματος με τεχνητά μέλη, καθώς και η δαπάνη για την αγορά ή τοποθέτηση στο σώμα του ασθενούς οργάνων, τα οποία είναι αναγκαία για την φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού.

5. Τα έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης των τέκνων που είναι άγαμα ή διαζευγμένα ή τελούν σε κατάσταση χηρείας, εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο και απαλλασσόμενο εισόδημά τους δεν υπερβαίνει το ποσό των 6.000 ευρώ και πάσχουν από ανίατο νόσημα, καθώς επίσης και με τις ίδιες προϋποθέσεις η δαπάνη για την περίθαλψη με οποιονδήποτε τρόπο των τυφλών, κωφάλαλων ή διανοητικά καθυστερημένων τέκνων του φορολογούμενου, όπως και η δαπάνη τους για δίδακτρα ή τροφεία που καταβάλλονται γι' αυτά τα τέκνα σε ειδικές για την πάθησή τους σχολές ή θεραπευτήρια.

6. Ποσό ίσο με το 50% της δαπάνης που καταβάλλεται σε επιχειρήσεις περίθαλψης ηλικιωμένων, οι οποίες λειτουργούν νόμιμα.

- Ωστόσο, με βάση τον Ν.4110/13, ως έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης θεωρούνται αυτά των περιπτώσεων (3), (4) και (6), ενώ προστίθενται και τα ακόλουθα (www.fle.gr, 2013, Άρθρο 9§3α):

1. Οι αμοιβές που καταβάλλονται σε ιατρούς και ιατρικά κέντρα όλων των ειδικοτήτων για ιατρικές επισκέψεις και εξετάσεις, καθώς και οι αμοιβές που καταβάλλονται σε οδοντιάτρους, ορθοδοντικούς, γναθοχειρουργούς, για οδοντοθεραπεία, οδοντοπροσθετική και γναθοχειρουργική.

2. Τα έξοδα για φαρμακευτική περίθαλψη γενικά.

3. Τα έξοδα νοσηλείας που καταβάλλονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα ή ιδιωτικές κλινικές, καθώς και οι δαπάνες που καταβάλλονται για διαρκή κάλυψη ιατρικών αναγκών.

4. Η δαπάνη για την αντικατάσταση μελών του σώματος με τεχνητά μέλη, καθώς και η δαπάνη για την αγορά ή τοποθέτηση στο σώμα του ασθενούς οργάνων, τα οποία είναι αναγκαία για τη φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού.

5. Τα έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης των τέκνων με ειδικές ανάγκες που παρουσιάζουν αναπηρία σε ποσοστό 40% και άνω, με βάση γνωμάτευση των οικείων υγειονομικών επιτροπών του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ), εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο και απαλλασσόμενο εισόδημα τους δεν υπερβαίνει το ποσό των 6.000 ευρώ, καθώς και η δαπάνη τους για δίδακτρα ή τροφεία που καταβάλλονται γι' αυτά τα τέκνα σε ειδικές για την πάθησή του σχολές ή θεραπευτήρια.

Σημειώνεται ότι, η ανώτερη δαπάνη (ιατρική και νοσοκομειακή περίθαλψη) που μπορεί να πραγματοποιήσει κάποιος φορολογούμενος προκειμένου να εκπέσει από το φόρο το ποσό των 3.000 € (που είναι το ανώτερο που ορίζει ο νόμος), είναι 30.000,00 €, δηλαδή (30.000,00 * 10% = 3.000,00 ευρώ). Για μεγαλύτερο ποσό δαπανών δεν υπάρχει κάποια περαιτέρω φορολογική ελάφρυνση. Το ποσό της κάθε

δαπάνης αυτής της περίπτωσης, μειώνει το φόρο, μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική ή συμπληρωματική δήλωση (εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη).

Μείωση φόρου λόγω μισθώματος για κύρια κατοικία ή για τέκνα που σπουδάζουν

Με βάση τον Ν.2238/94, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 4β του άρθρου 38 του Ν.4024/2011, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα, μειώνεται κατά ποσοστό 10% του ποσού του μισθώματος που καταβάλλεται ετησίως για κύρια κατοικία του φορολογούμενου και της οικογένειάς του, ενώ δεν δικαιούνται την έκπτωση αυτή όσοι παίρνουν στεγαστικό επίδομα, καθώς και στην περίπτωση που οι ίδιοι οι φορολογούμενοι ή οι σύζυγοί τους ή τα τέκνα που τους βαρύνουν έχουν πλήρη κυριότητα ή κατοχή ή εξ' ολοκλήρου, σε οικία με επιφάνεια τουλάχιστον ίση με εκείνη της μισθωμένης κύριας κατοικίας, η οποία βρίσκεται στον ίδιο νομό με τη μισθωμένη (Taxheaven, 2011, Άρθρο 1§4β).

Επίσης, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα, μειώνεται κατά ποσοστό 10% του ποσοστού μισθώματος που καταβάλλει ετησίως για τα τέκνα του ο φορολογούμενος, που μισθώνει κατοικίες για την ικανοποίηση των στεγαστικών τους αναγκών, τα οποία φοιτούν σε αναγνωρισμένα σχολεία ή σχολές του εσωτερικού, εφόσον αυτά τον βαρύνουν και εφόσον οι κατοικίες που μισθώνονται βρίσκονται στην πόλη που έχει την έδρα της σχολής ή το σχολείο που φοιτούν τα τέκνα του και αυτός ή τα τέκνα του δεν έχουν άλλη κατοικία σε αυτή την πόλη. Η περιοχή των δήμων του κεντρικού, του νότιου, του βόρειου, του δυτικού τομέα και του Πειραιά της Περιφέρειας Αττικής, θεωρείται ως μια πόλη.

Ωστόσο, με βάση τον νόμο 2238/94, το ποσό της κάθε δαπάνης της περίπτωσης λόγω μισθώματος για κύρια κατοικία και για τέκνα που σπουδάζουν, πάνω στην οποία υπολογίζεται η μείωση, δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των 1.000 ευρώ.

Σημειώνεται ότι, το ποσό της κάθε δαπάνης της περίπτωσης αυτής, η οποία υπολογίζεται αθροιστικά και για τους δύο συζύγους, μειώνει το φόρο, μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική δήλωση (εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη) και μερίζεται μεταξύ των συζύγων ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος του καθενός που φορολογείται με τις γενικές διατάξεις, όπως αυτό δηλώθηκε με την αρχική δήλωση ή συμπληρωματική μέχρι τη λήξη της προθεσμίας.

Σύμφωνα με τις αλλαγές που επέφερε ο Ν.4110/2013, η μείωση φόρου λόγω μισθώματος για κύρια κατοικία ή για τέκνα που σπουδάζουν δεν ισχύει πλέον για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) και μετά, δηλαδή για τις δαπάνες των μισθωτών και των συνταξιούχων του 2013 που θα δηλωθούν το 2014 (Γραβιάς, 2013).

Μείωση φόρου λόγω παράδοσης κατοίκων ιδιαίτερων μαθημάτων ή για φροντιστήρια

Σύμφωνα με την παράγραφο 4γ του άρθρου 38 του Ν.4024/2011, το ποσό που προκύπτει με βάση την κλίμακα, μειώνεται κατά ποσοστό 10% του ποσού της δαπάνης για παράδοση κατ' οίκον ιδιαίτερων μαθημάτων ή για φροντιστήρια αναγνωρισμένης εκπαιδευτικής βαθμίδας ή ξένων γλωσσών, το οποίο καταβάλλει ετησίως ο φορολογούμενος για κάθε τέκνο που τον βαρύνει ή για τον ίδιο. Ωστόσο, το ποσό της κάθε δαπάνης πάνω στην οποία υπολογίζεται η μείωση, δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των 1.000 ευρώ. Επίσης, το συγκεκριμένο ποσό της δαπάνης, η

οποία υπολογίζεται αθροιστικά και για τους δύο συζύγους, μειώνει το φόρο, μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική δήλωση (εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη) και μερίζεται μεταξύ των συζύγων ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος του καθενός που φορολογείται με τις γενικές διατάξεις, όπως αυτό δηλώθηκε με την αρχική δήλωση ή συμπληρωματική μέχρι τη λήξη της προθεσμίας. Από τις δαπάνες της κατηγορίας αυτής εκπίπτει το 20% της δαπάνης, με ανώτατο όριο τα 1.200 ευρώ, δηλαδή μείωση από το φόρο για κάθε παιδία τα 240 ευρώ.

Με βάση τον Ν.4110/13, το ποσοστό μείωσης 10% για τις δαπάνες παράδοσης κατ' οίκον ιδιαίτερων μαθημάτων ή για φροντιστήρια των τέκνων του φορολογούμενου, δεν ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) και μετά.

Μείωση φόρου λόγω δεδουλευμένων τόκων από τράπεζες

Σύμφωνα με τον Ν.4024/2011, το ποσό που προκύπτει με βάση την κλίμακα μειώνεται κατά 10% για το ποσό των δεδουλευμένων τόκων που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο για στεγαστικά δάνεια απόκτησης πρώτης κατοικίας που χορηγούνται στο φορολογούμενο με υποθήκη ή προσημείωση από τράπεζες, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα Ταχυδρομικά Ταμιευτήρια και λοιπούς πιστωτικούς οργανισμούς, εφόσον οφείλονται από αυτόν, και η υποθήκη ή η προσημείωση έχει εγγραφεί σε ακίνητό του ή του άλλου συζύγου ή των τέκνων που τους βαρύνουν (CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§4δ).

Σε περίπτωση σύναψης νέου δανείου από ένα από τα παραπάνω νομικά πρόσωπα, ανεξάρτητα αν είναι το ίδιο με αυτό που χορήγησε το αρχικό δάνειο ή όχι, με σκοπό την εξόφληση από τον υπόχρεο του παλαιού δανείου, οι δεδουλευμένοι τόκοι του νέου δανείου που αντιστοιχούν στο τμήμα αυτού που διατέθηκε για την εξόφληση του ανεξόφλητου υπολοίπου του παλαιού στεγαστικού δανείου, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που αναφέρονται παραπάνω, αναγνωρίζονται για μείωση φόρου για το χρονικό διάστημα που υπολείπεται από τη χορήγηση του νέου δανείου μέχρι τη λήξη του παλαιού δανείου.

Όπως και παραπάνω, από τη χρήση 2013 (οικονομικό έτος 2014) ο Ν.4110/2013 κατήργησε την μείωση από τον φόρο για το ποσό των δεδουλευμένων τόκων που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο για στεγαστικά δάνεια απόκτησης πρώτης κατοικίας (Γραβιάς, 2013).

Μείωση φόρου λόγω δεδουλευμένων τόκων από ασφαλιστικές επιχειρήσεις

Με βάση την περίπτωση 4ε του άρθρου 38 του Ν.4024/2011, ορίζεται ότι το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα φορολογίας εισοδήματος, μειώνεται σε ποσοστό 10% από το ποσό των δεδουλευμένων τόκων που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο για στεγαστικά δάνεια πρώτης κατοικίας που χορηγούνται από ασφαλιστικές επιχειρήσεις στους υπαλλήλους τους, εφόσον οφείλονται από αυτούς και η υποθήκη ή η προσημείωση έχει εγγραφεί σε ακίνητό τους ή του άλλου συζύγου ή των τέκνων που τους βαρύνουν (CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§4ε).

Και σε αυτήν την περίπτωση, από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013), η μείωση φόρου δεν ισχύει, με βάση τον Ν.4110/2013.

Μείωση φόρου λόγω δεδουλευμένων τόκων από Ταμεία Αλληλοβοήθειας Στρατού, κ.λπ.

Μειώνεται επίσης από τον φόρο σε ποσοστό 10% το ποσό των δεδουλευμένων τόκων που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο για τις προκαταβολές που χορηγούνται από τα Ταμεία Αλληλοβοήθειας Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας, για απόκτηση πρώτης κατοικίας από τους βοηθηματούχους αυτών (CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§4στ).

Σημειώνεται ότι, για τις μειώσεις φόρου των παραπάνω περιπτώσεων των δεδουλευμένων τόκων, δεν θεωρείται ότι αποκτάται πρώτη κατοικία, εάν ο υπόχρεος, ο άλλος σύζυγος και τα τέκνα που τους βαρύνουν έχουν δικαίωμα πλήρους κυριότητας ή ισόβιας επικαρπίας ή οίκησης, εξ' ολοκλήρου ή επί ιδανικού μεριδίου, σε άλλη οικία ή οικίες, εφόσον το άθροισμα της συνολικής επιφάνειας που τους αντιστοιχεί υπερβαίνει τα 70 τμ.. Η επιφάνεια αυτή προσαυξάνεται κατά 20 τμ. για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα και κατά 25 τμ. για το τρίτο και καθένα από τα απόμεινα τέκνα που βαρύνουν τον υπόχρεο ή τον άλλο σύζυγο.

Με βάση τις διατάξεις του Ν.4110/2013, από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) δεν μειώνεται από τον φόρο ούτε η παραπάνω περίπτωση δεδουλευμένων τόκων.

Μείωση φόρου λόγω δεδουλευμένων τόκων για αναστήλωση, επισκευή, κ.λπ.

Σύμφωνα με την παράγραφο 4ζ του άρθρου 38 του Ν.4024/11 που αντικατέστησε τη σχετική διάταξη του Ν.2238/94, μειώνεται από το φόρο το 10% του ποσού των δεδουλευμένων τόκων που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο για δάνεια που χορηγούνται στον φορολογούμενο από τράπεζες, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα Ταχυδρομικά Ταμειυτήρια και λοιπούς πιστωτικούς οργανισμούς, εφόσον οφείλονται από αυτόν, για αναστήλωση, επισκευή, συντήρηση ή εξωραϊσμό διατηρητέων κτισμάτων, καθώς και κτισμάτων που βρίσκονται σε περιοχές χαρακτηριζόμενες ως παραδοσιακά τμήματα πόλεων ή ως παραδοσιακοί οικισμοί (CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§4ζ).

Το ποσοστό της μείωσης όλων των παραπάνω περιπτώσεων δεδουλευμένων τόκων υπολογίζεται σε τόκους που αντιστοιχούν στο τμήμα του δανείου ως 200.000 ευρώ. Επίσης, οι διατάξεις των παραπάνω περιπτώσεων εφαρμόζονται για δεδουλευμένους τόκους που καταβάλλονται από 1.1.2011 και μετά ανεξάρτητα του χρόνου σύναψης του δανείου, καθώς και του χρόνου χορήγησης της προκαταβολής.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.4110/2013, από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) δεν μειώνεται από τον φόρο η παραπάνω περίπτωση δεδουλευμένων τόκων.

Μείωση φόρου λόγω ασφαλιστρών ζωής, κ.λπ.

Με την κωδικοποίηση του νόμου 2238/94 από τον Ν.4024/11, μειώνεται σε ποσοστό 10% από τον φόρο, το ποσό της ετήσιας δαπάνης που καταβάλλει ο φορολογούμενος για ασφάλιστρα ζωής, θανάτου, προσωπικών ατυχημάτων και

ασθένειας για την ασφάλιση του ίδιου, της συζύγου και των τέκνων που τους βαρύνουν. Στη δαπάνη αυτή περιλαμβάνονται και τα ασφάλιστρα που καταβάλλονται ετησίως για την ασφάλιση τέκνων, από γονείς που βρίσκονται σε διάζευξη και δεν συνοικούν μαζί τους. Το ποσό της δαπάνης ασφαλίσεων πάνω στο οποίο υπολογίζεται η μείωση, δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.200 ευρώ για άγαμο και τα 2.400 ευρώ για οικογένεια. Το ποσό αυτό υπολογίζεται αθροιστικά και για τους δύο συζύγους, μειώνει τον φόρο μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική δήλωση και επιμερίζεται μεταξύ των συζύγων, ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος του καθενός που φορολογείται, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις, όπως αυτό δηλώθηκε με την αρχική δήλωση (CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§4η).

Με βάση τον Ν.4110/2013, η μείωση φόρου που ίσχυε με τον Ν.2238/94 λόγω ασφαλίσεων ζωής, θανάτου, προσωπικών ατυχημάτων και ασθένειας, για την ασφάλιση του φορολογούμενου, της συζύγου και των τέκνων που τους βαρύνουν, παύει να ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) και μετά.

Μείωση φόρου λόγω διατροφής μεταξύ των συζύγων

Με τις διατάξεις του Ν.2238/94, μειώνεται από τον φόρο σε ποσοστό 10% το ποσό της διατροφής που καταβάλλεται από τον έναν σύζυγο στον άλλο, και επιδικάστηκε ή συμφωνήθηκε με συμβολαιογραφική πράξη. Το ποσό της μείωσης του φόρου δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.500 ευρώ (CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§4θ).

Με βάση τον Ν.4110/2013, η παραπάνω μείωση φόρου συνεχίζει να ισχύει και για το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013). Συγκεκριμένα, η παράγραφος 3γ του άρθρου 1 του Ν.4110/2013 ορίζει ότι, το ποσό του φόρου που προκύπτει σύμφωνα με την κλίμακα του φόρου εισοδήματος, μειώνεται σε ποσοστό 10% για το ποσό της διατροφής που επιδικάστηκε και καταβάλλεται από τον ένα σύζυγο στον άλλο, του οποίου αποτελεί φορολογητέο εισόδημα, ενώ το ποσό της μείωσης δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.500 ευρώ (www.fle.gr 2013, Άρθρο 1§3β).

Μείωση φόρου λόγω δωρεών και χορηγιών

Σύμφωνα με τον Ν.2238/1994, μειώνεται από τον φόρο το 10% των ποσών που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο, λόγω (CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§4ι,ια,ιβ,ιγ).

α) Δωρεάς στο Δημόσιο, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το Εθνικό Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής, του ιερούς ναούς, τις ιερές μονές του Αγίου Όρους, το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, τα Πατριαρχεία Αλεξανδρείας και Ιεροσολύμων, την Ιερά Μονή Σινά, την Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας, τα ημεδαπά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, τα κρατικά και δημοτικά νοσηλευτικά ιδρύματα και τα νοσοκομεία που είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, καθώς και το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων.

β) Δωρεάς προς τα κοινωφελή ιδρύματα, τα σωματεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που παρέχουν υπηρεσίες εκπαίδευσης και χορηγούν υποτροφίες, τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα έχουν συσταθεί ή συνιστώνται, και τα οποία επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς, τους ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς και τα ερευνητικά κέντρα που

αποτελούν ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

γ) Χορηγίας προς τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα υπάρχουν ή συνιστώνται, εφόσον επιδιώκουν σκοπούς πολιτιστικούς. Ως πολιτιστικοί σκοποί θεωρούνται, ιδίως, η καλλιέργεια, προαγωγή και διάδοση των γραμμάτων, της μουσικής, του χορού, του θεάτρου, του κινηματογράφου, της ζωγραφικής, της γλυπτικής και των τεχνών γενικότερα, καθώς και η ίδρυση, επέκταση και συντήρηση των αναγνωρισμένων ιδιωτικών μουσείων, όπως τέχνης, φυσικής ιστορίας, εθνολογικών και λαογραφικών.

δ) Δωρεάς των ιατρικών μηχανημάτων και των ασθενοφόρων αυτοκινήτων που μεταβιβάζονται στα κρατικά και δημοτικά νοσηλευτικά ιδρύματα και τα νοσοκομεία που αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Επισημαίνεται ότι, όταν τα ποσά των δωρεών και των χορηγιών των παραπάνω περιπτώσεων, με εξαίρεση τις δωρεές που καταβάλλονται στους δωρεοδόχους, υπερβαίνουν τα 300 ευρώ ετησίως, λαμβάνονται υπόψη μόνο εφόσον έχουν κατατεθεί σε ειδικό λογαριασμό του νομικού προσώπου, που πρέπει να ανοιχθεί για τον σκοπό αυτόν στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή σε τράπεζα που νόμιμα λειτουργεί στην Ελλάδα.

Με βάση τις διατάξεις του Ν.4110/2013, οι παραπάνω περιπτώσεις μείωσης από τον φόρο συνεχίζουν να ισχύουν με το ίδιο ποσοστό μείωσης (10%) και για το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) και μετά. Ωστόσο, όπως ορίζει ο παρόν νόμος, το συνολικό ποσό των δωρεών και χορηγιών των περιπτώσεων (γ) και (δ) επί του οποίου υπολογίζεται η μείωση, δεν μπορεί να υπερβαίνει σε ποσοστό το 5% του συνολικού εισοδήματος που φορολογείται, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις. Ωστόσο, η μείωση από τον φόρο διενεργείται, μόνον εφόσον τα ποσά των δωρεών και των χορηγιών υπερβαίνουν τα 100 ευρώ.

Επιπλέον, ο Ν.4110/2013 ορίζει ότι, οι διατάξεις των περιπτώσεις (γ) και (δ) εφαρμόζονται και για δωρεές υπέρ αντίστοιχων κρατικών φορέων και νομικών προσώπων, εγκατεστημένων σε άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και χώρες ΕΟΧ, ενώ το ποσό της περίπτωσης (α) μπορεί να κατατίθεται και σε πιστωτικό ίδρυμα, στο οποίο έχει την κατοικία του ο δωρεοδόχος (www.fle.gr 2013, Άρθρο 1§3γ).

Μείωση φόρου λόγω ενεργειακής αναβάθμισης

Σύμφωνα με τον Ν.2238/1994, μειώνεται από το φόρο σε ποσοστό 10% το ποσό της δαπάνης για επεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης ακινήτου που εντάσσονται σε έργα του επιχειρησιακού προγράμματος "Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη" στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ), ή για επεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης ακινήτου που θα προκύψουν μετά από ενεργειακή επιθεώρηση, και αφορούν: **(CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§4ιδ)**

- Την αντικατάσταση του λέβητα πετρελαίου για την εγκατάσταση τηλεθέρμανσης ή για νέα εγκατάσταση τηλεθέρμανσης ή συστήματος που κάνει χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και για παρεμβάσεις στο υφιστάμενο σύστημα, οι αφορούν σε σύστημα αντιστάθμισης στον καυστήρα/λέβητα σε συνδυασμό με αυτονομία θέρμανσης και μόνωση σωληνώσεων.

- Την αλλαγή εγκατάστασης κεντρικού κλιματισμού χρήσης καυσίμου από πετρέλαιο σε φυσικό αέριο ή για νέα εγκατάσταση φυσικού αερίου.
- Την αγορά και εγκατάσταση ηλιακών συλλεκτών και για την εγκατάσταση κεντρικού κλιματισμού με χρήση ηλιακής ενέργειας.
- Την αγορά και εγκατάσταση αποκεντρωμένων συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που βασίζονται σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (φωτοβολταϊκά, μικρές ανεμογεννήτριες) και συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και ψύξης-θέρμανσης, με χρήση φυσικού αερίου ή ανανεώσιμων πηγών.
- Τη θερμομόνωση σε υφιστάμενα κτίρια με τοποθέτηση διπλών θερμομονωτικών υαλοπινάκων και θερμομονωτικών πλαισίων/κουφωμάτων (συμπεριλαμβάνονται εξωτερικά καλύμματα, παντζούρια, ρολά) και τοποθέτηση θερμομόνωσης στο κέλυφος ή/και στην οροφή (δώμα ή στέγη).
- Τη δαπάνη για τη διενέργεια ενεργειακής επιθεώρησης από αρμόδιο επιθεωρητή. Σημειώνεται ότι, το ποσό της δαπάνης της παραπάνω περίπτωσης, πάνω στην οποία υπολογίζεται η μείωση, δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των 3.000 ευρώ.

Με την ψήφιση του Ν.4110/2013, παύει να ισχύει από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) η μείωση σε ποσοστό 10% από τον φόρο για τις δαπάνες που αφορούν επεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης ακινήτου.

Μείωση φόρου λόγω εισφορών σε ταμεία ασφάλισης

Ο Ν.2238/1994 ορίζει μείωση σε ποσοστό 10% από τον φόρο, του ποσού της δαπάνης των εισφορών που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο σε ταμεία ασφάλισής του, εφόσον η καταβολή τους είναι υποχρεωτική από το νόμο, καθώς και του ποσού των καταβαλλόμενων εισφορών, στις περιπτώσεις προαιρετικής ασφάλισής του σε ταμεία που έχουν συσταθεί από τον νόμο (CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§4ε).

Όπως και παραπάνω, ο Ν.4110/2013 κατήργησε αυτήν την περίπτωση μείωσης από τον φόρο, για την δαπάνη που πραγματοποιείται από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) και μετά.

Μείωση φόρου λόγω εργασίας σε παραμεθόριες περιοχές

Ο Ν.2238/1994 ορίζει για τον φορολογούμενο που αποκτά εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, εφόσον αυτός προσφέρει υπηρεσίες ή κατοικεί για εννέα (9) τουλάχιστον μήνες μέσα στο έτος που απέκτησε το εισόδημα αυτό, στους νομούς Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου, Λέσβου, Χίου, Σάμου και Δωδεκανήσου, καθώς και σε περιοχή των Νομών Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Φλώρινας, Πέλλης, Κιλκίς, Σερρών και Δράμας, η οποία περιλαμβάνεται σε ζώνη βάθους 20 χιλιομέτρων από τη μεθοριακή γραμμή, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα φόρου εισοδήματος, μειώνεται κατά 60 ευρώ για κάθε τέκνο που τον βαρύνει. Στην περίπτωση συζύγων, αρκεί ο ένας από αυτούς να έχει τις παραπάνω προϋποθέσεις (CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§5).

Σε αντίθεση με τον Ν.2238/1994, ο Ν.4110/2013 κατήργησε την παραπάνω περίπτωση μείωσης από τον φόρο, για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) και μετά.

Μείωση ποσού φόρου σε ειδικές περιπτώσεις

Ο Ν.4110/2013 πρόσθεσε μια νέα περίπτωση μείωσης από τον φόρο, σύμφωνα με την οποία ορίζεται ότι, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την κλίμακα, μειώνεται κατά 200 ευρώ για τον ίδιο τον φορολογούμενο και για καθένα από τα πρόσωπα που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν, εφόσον: (www.fle.gr 2013, Άρθρο 9§1.4)

- Παρουσιάζουν αναπηρία 67% και άνω, με βάση γνωμάτευση των οικείων υγειονομικών επιτροπών του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ), ενώ δεν λαμβάνεται υπόψη η επαγγελματική ή ασφαλιστική αναπηρία.
- Είναι ανάπηροι αξιωματικοί ή σπλίτες, οι οποίοι με την ιδιότητα του αναπήρου παίρνουν σύνταξη από το δημόσιο ταμείο, ή αξιωματικοί οι οποίοι έχουν τεθεί σε κατάσταση πολεμική διαθεσιμότητας, ή αξιωματικοί που εξαιτίας πολεμικού τραύματος ή νοσήματος που επήλθε λόγω κακουχιών σε πολεμική περίοδο, βρίσκονται σε κατάσταση υπηρεσίας γραφείου.
- Είναι θύματα πολέμου, δηλαδή τα πρόσωπα που παίρνουν σύνταξη από πολεμική αιτία.
- Παίρνουν σύνταξη από το δημόσιο ταμείο ως ανάπηροι ή θύματα εθνικής αντίστασης ή εμφυλίου πολέμου.

Επισημάνσεις περί μειώσεως του φόρου

Σε αυτό το σημείο, παρατίθενται αριθμητικά ορισμένες επισημάνσεις, οι οποίες αφορούν τις περιπτώσεις μειώσεως του φόρου. Συγκεκριμένα:

1. Για την σύζυγο η οποία έχει εισόδημα από το οποίο προκύπτει φόρος, αφαιρούνται από το δικό της φόρο που προκύπτει με βάση την κλίμακα, οι μειώσεις φόρου λόγω εξόδων ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, λόγω δωρεών και χορηγιών, δωρεών μεταβίβασης ιατρικών μηχανημάτων και ασθενοφόρων αυτοκινήτων, και η μείωση φόρου κατά 200 ευρώ που αναφέρεται ακριβώς παραπάνω, καθώς και οι μειώσεις φόρου λόγω εξόδων ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, οι οποίες αφορούν τα τέκνα της από προηγούμενο γάμο, τα χωρίς γάμο τέκνα της, τους γονείς της και τους ανήλικους ορφανούς από πατέρα και μητέρα συγγενής της μέχρι το δεύτερο βαθμό (CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§6).

Όταν, λόγω θανάτου του ενός από τους συζύγους υποβάλλονται χωριστές δηλώσεις, αν στο εισόδημα του ενός συζύγου δεν προκύπτει φόρος ή ο φόρος που προκύπτει είναι κατώτερος από το άθροισμα των μειώσεων των περιπτώσεων που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο, τότε το άθροισμα αυτών ή η διαφορά που προκύπτει, δεν μειώνει το φόρο του άλλου συζύγου. Κατ' εξαίρεση, στην περίπτωση αυτή, μειώνουν τον φόρο του άλλου συζύγου τα ποσά των μειώσεων που αφορούν έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης του ενός συζύγου και των λοιπών προσώπων που συνοικούν μαζί του και τον βαρύνουν.

Επίσης, αν με βάση την κλίμακα δεν προκύπτει για τον φορολογούμενο ποσό φόρου ή αυτό που προκύπτει είναι μικρότερο από το άθροισμα των μειώσεων που αφορούν αυτόν προσωπικά και τα πρόσωπα που τον βαρύνουν, ολόκληρο το ποσό των μειώσεων των περιπτώσεων αυτών ή η διαφορά που προκύπτει μειώνει το ποσό του φόρου που προκύπτει, με βάση τη φορολογική κλίμακα για τον άλλο σύζυγο. Ωστόσο, αν το συνολικό ποσό των μειώσεων είναι μεγαλύτερο του φόρου, ο οποίος προκύπτει

με βάση τη φορολογική κλίμακα για τον φορολογούμενο και τη σύζυγό του, η διαφορά δεν επιστρέφεται ούτε συμψηφίζεται. Το ποσό του φόρου που απομένει ύστερα από τις μειώσεις αποτελεί το φόρο που αναλογεί στο συνολικό καθαρό εισόδημα του φορολογούμενου.

Η παραπάνω διάταξη που ισχύει με τον Ν.2238/1994, εξακολουθεί να ισχύει και με τις διατάξεις του Ν.4110/2013, για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) και μετά

2. Με βάση τον Ν.2238/94, ο φόρος στις αμοιβές που αποκτούν οι αξιωματικοί και το κατώτερο πλήρωμα του εμπορικού ναυτικού από την παροχή υπηρεσιών σε εμπορικά πλοία, υπολογίζεται με αναλογικό συντελεστή 6% για τους αξιωματικούς και 3% για το κατώτερο πλήρωμα, στις αμοιβές που αποκτώνται από το ημερολογιακό έτος 2010 και μετά (CapitalTax, 2011, Άρθρο 38§8).

Για την παραπάνω διάταξη, ο Ν.4110/2013 ορίζει ότι, ο φόρος στις αμοιβές που αποκτούν οι αξιωματικοί και το κατώτερο πλήρωμα του εμπορικού ναυτικού από την παροχή υπηρεσιών σε εμπορικά πλοία, υπολογίζεται με αναλογικό συντελεστή 15% για τους αξιωματικούς και 10% για το κατώτερο πλήρωμα, στις αμοιβές που αποκτώνται από το ημερολογιακό έτος 2013 και μετά (www.fle.gr 2013, Άρθρο 9§8).

3. Όπως ορίζεται στο άρθρο 38§10 του Ν.2238/1994, από το ποσό του φόρου που αναλογεί στο συνολικό καθαρό εισόδημα αφαιρούνται:

α) Ο φόρος που προκαταβλήθηκε ή παρακρατήθηκε, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 52 και 54 έως 58 στο εισόδημα που υπόκειται σε φόρο μέσα στο ίδιο οικονομικό έτος.

β) Ο φόρος που αποδεδειγμένα καταβλήθηκε σε κράτος, με το οποίο η Ελλάδα έχει θέσει σε ισχύ Σύμβαση Αποφυγής Διπλής Φορολογίας του Εισοδήματος και του Κεφαλαίου (Σ.Α.Δ.Φ.) για το εισόδημα που προέκυψε σε αυτό και μέχρι του ποσού του φόρου που αναλογεί για το εισόδημα αυτό στην Ελλάδα, εφόσον ο φόρος που παρακρατήθηκε στο άλλο κράτος ορίζεται στις διατάξεις της Σ.Α.Δ.Φ.

Για την εξεύρεση του ποσού αυτού του φόρου, το ποσό του φόρου που προκύπτει στην Ελλάδα στο συνολικό εισόδημα μειώνεται κατά το ποσό που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου αυτού και μερίζεται, ανάλογα με τα δύο τμήματα του εισοδήματος και στην αλλοδαπή. Ωστόσο, εάν το ποσό του φόρου που προκαταβλήθηκε ή παρακρατήθηκε είναι μεγαλύτερο από τον οφειλόμενο φόρο, η επιπλέον διαφορά επιστρέφεται, ενώ δεν εκπίπτει ο φόρος που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή, στην περίπτωση που ο δικαιούχος του εισοδήματος έχει φορολογηθεί με εξάντληση της φορολογικής του υποχρέωσης.

Η παραπάνω διάταξη που ισχύει με τον Ν.2238/1994, εξακολουθεί να ισχύει και με τις διατάξεις του Ν.4110/2013, και με την μόνη διαφορά ότι, στο άρθρο 9§9 του ίδιου νόμου έχει καταργηθεί η φράση "δεν εκπίπτει ο φόρος που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή, στην περίπτωση που ο δικαιούχος του εισοδήματος έχει φορολογηθεί με εξάντληση της φορολογικής του υποχρέωσης".

4. Στο άρθρο 38§11 του Ν.2238/1994 ορίζεται ότι, ο φόρος που αναλογεί στο συνολικό καθαρό εισόδημα ή το υπόλοιπο που απομένει μετά τις εκπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου, καταβάλλεται σε τρεις (3) ίσες δόσεις, από τις οποίες η πρώτη καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη -για τις δημόσιες υπηρεσίες- ημέρα του

επόμενου μήνα από τη βεβαίωση του φόρου, και η καθεμία από τις επόμενες δόσεις καταβάλλεται την τελευταία εργάσιμη -για τις δημόσιες υπηρεσίες- ημέρα του τρίτου και πέμπτου μήνα, αντιστοίχως, από την βεβαίωση του φόρου.

Επιπλέον, αν ο φόρος βεβαιώνεται τους μήνες Αύγουστο και Σεπτέμβριο του οικείου οικονομικού έτους, καταβάλλεται σε δύο (2) ίσες δόσεις του επόμενου μήνα από τη βεβαίωση του φόρου μέχρι την τελευταία εργάσιμη -για τις δημόσιες υπηρεσίες- ημέρα του τρίτου μήνα από την βεβαίωση του φόρου. Αν ο φόρος βεβαιώνεται το μήνα Οκτώβριο του οικείου οικονομικού έτους και μετά, καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι την τελευταία εργάσιμη -για τις δημόσιες υπηρεσίες- ημέρα του μεθεπόμενου μήνα από την βεβαίωση του φόρου. Αν, τώρα, το συνολικό ποσό της οφειλής, η οποία προκύπτει με βάση την αρχική δήλωση του υπόχρεου, είναι μέχρι το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ για τον ίδιο και για τη σύζυγό του αθροιστικά λαμβανόμενο, αυτό θα καταβληθεί μέχρι την τελευταία εργάσιμη -για τις δημόσιες υπηρεσίες- ημέρα του μεθεπόμενου μήνα από τη βεβαίωση του φόρου. Ωστόσο, όταν ο φόρος που οφείλεται με βάση την εμπρόθεσμη δήλωση καταβάλλεται εφάπαξ μέσα στην προθεσμία της πρώτης δόσης, ανεξάρτητα αν βεβαιώθηκε σε μία ή περισσότερες δόσεις, παρέχεται στο συνολικό ποσό του φόρου και των λοιπών συμβεβαιούμενων με αυτόν οφειλών, έκπτωση 1,5%.

Κατά την καταβολή του φόρου που προκύπτει με βάση την τροποποιητική δήλωση, παρέχεται έκπτωση ποσοστού 1,5% στο σύνολο της νέας οφειλής, εφόσον αυτή είναι μικρότερη από την αρχική και ο υπόχρεος κατέβαλε την αρχική οφειλή και έτυχε παρόμοιας έκπτωσης ή κατέβαλε μέσα στην προθεσμία της πρώτης δόσης ποσό της αρχικής οφειλής που καλύπτει σε ποσοστό 98,5% της νέας οφειλής, εφόσον το λάθος οφείλεται σε υπαιτιότητα της φορολογικής αρχής.

Η παραπάνω διάταξη ισχύει και μετά τις τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν.4110/2013 στον Ν.2238/1994 (www.fle.gr 2013, Άρθρο 9§10).

5.Τέλος, η διάταξη 12 του άρθρου 38 του Ν.2238/1994 ορίζει ότι, όσοι κατοικούν στην αλλοδαπή και αποκτούν εισόδημα από πηγή που βρίσκεται στην Ελλάδα, στο ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στο πρώτο κλιμάκιο της φορολογικής κλίμακας προστίθεται ο φόρος, ο οποίος προκύπτει με την εφαρμογή του αναλογικού συντελεστή 10%. Ωστόσο, η διάταξη αυτής της παραγράφου δεν εφαρμόζεται για κατοίκους των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα μεγαλύτερο του 90% του εισοδήματός τους.

Η προαναφερόμενη διάταξη εξακολουθεί να ισχύει και με την εφαρμογή του Ν.4110/2013, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 9§11.

Σε αυτό το σημείο, κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί ότι, το άρθρο 9 του Ν.2238/1994 αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του Ν.4110/2013 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται και τις δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά περίπτωση, από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) και μετά.

7.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Μετά τις τροποποιήσεις που επήλθαν με τις διατάξεις του Ν.4110/2013 στο ΚΦΕ

Ν.2238/94, για τα νομικά πρόσωπα ισχύουν τα παρακάτω.

Το συνολικό καθαρό εισόδημα των υπόχρεων που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2, όπως αυτό προσδιορίζεται με βάση τις διατάξεις αυτού του Κώδικα, μετά την αφαίρεση των κερδών τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται αυτοτελώς καθώς και των κερδών τα οποία προέρχονται από μερίσματα ημεδαπών ανωνύμων εταιριών ή συνεταιρισμών και των κερδών από μερίδια ημεδαπής εταιρίας περιορισμένης ευθύνης ή από τη συμμετοχή σε υπόχρεους που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2, φορολογείται ως εξής:

Προκειμένου για ομόρρυθμες εταιρίες (Ο.Ε.), ετερόρρυθμες εταιρίες (Ε.Ε.), κοινωνίες αστικού δικαίου που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, αστικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρίες, συμμετοχικές ή αφανείς καθώς και κοινοπραξίες, με την ακόλουθη κλίμακα:

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο Εισοδήματος (ευρώ)	Φόρο (ευρώ)
1 -50.000€	26%	13.000	50.000	13.000
Υπερβάλλον	33%			

Όταν οι παραπάνω υπόχρεοι τηρούν διπλογραφικά βιβλία το συνολικό καθαρό εισόδημά τους υποβάλλεται σε φόρο με συντελεστή είκοσι έξι τοις εκατό (26%).

Σε περίπτωση διανομής κερδών από τους τηρούντες διπλογραφικά βιβλία και εφόσον υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό τους, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου 55.

Επίσης για τους υπόχρεους αυτούς εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 98 και επόμενα.

Οι διατάξεις που αντικαταστάθηκαν και ισχύουν μέχρι και τα εισοδήματα της χρήσης 2012 (οικονομικό έτος 2013) είχαν ως εξής:

Το συνολικό καθαρό εισόδημα των υπόχρεων που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2, όπως αυτό προσδιορίζεται με βάση τις διατάξεις αυτού του Κώδικα, φορολογείται με συντελεστή είκοσι πέντε τοις εκατό (25%), μετά την αφαίρεση:

α) των κερδών τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται αυτοτελώς,

β) των κερδών τα οποία προέρχονται από μερίσματα ημεδαπών ανωνύμων εταιριών ή συνεταιρισμών και των κερδών από μερίδια ημεδαπής εταιρίας περιορισμένης ευθύνης ή από τη συμμετοχή σε υπόχρεους που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2.

Ειδικά, προκειμένου για τις ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρίες και κοινωνίες κληρονομικού δικαίου, που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, στις οποίες μεταξύ των κοινωνών περιλαμβάνονται και ανήλικοι, τα κέρδη που αναλογούν στους ομόρρυθμους εταίρους φυσικά πρόσωπα και στους κοινωνούς φυσικά πρόσωπα, φορολογούνται στο όνομα της εταιρίας ή κοινωνίας με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%), αφού αφαιρεθεί επιχειρηματική αμοιβή για μέχρι τρεις (3) ομόρρυθμους εταίρους φυσικά πρόσωπα ή μέχρι τρεις (3) κοινωνούς φυσικά πρόσωπα, με τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής. Σε περίπτωση περισσοτέρων με ίσα ποσοστά συμμετοχής, οι δικαιούχοι επιχειρηματικής αμοιβής καθορίζονται από την εταιρία ή κοινωνία και δηλώνονται με την οικεία αρχική ετήσια δήλωσή της. Τα ποσοστά αυτά δεν ισχύουν για τις εταιρίες του άρθρου 13 του Ν. 718/1977 (ΦΕΚ 304 Α').

Η επιχειρηματική αμοιβή προσδιορίζεται με την εφαρμογή του ποσοστού συμμετοχής των εταίρων ή κοινωνών, στο πενήντα τοις εκατό (50%) των κερδών της εταιρίας ή κοινωνίας που δηλώθηκαν με την οικεία ετήσια δήλωσή της.

Ουσιαστικά με τις νέες διατάξεις πέραν της αύξησης των φορολογικών συντελεστών, καταργείται η έννοια της επιχειρηματικής αμοιβής και πλέον τα κέρδη που προκύπτουν φορολογούνται όλα στο όνομα της εταιρίας μετά την αφαίρεση τυχόν αφορολογήτων εσόδων, μερισμάτων που μπορεί να έλαβε η εταιρία από τη συμμετοχή της σε ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες ή συνεταιρισμούς και των κερδών από μερίδια ημεδαπής εταιρίας περιορισμένης ευθύνης ή από τη συμμετοχή σε υπόχρεους που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2 (σε άλλες δηλαδή προσωπικές εταιρίες, κοινοπραξίες κλπ). Τα κέρδη αυτά θα φορολογηθούν με έναν μεγαλύτερο φορολογικό συντελεστή ο οποίος ανέρχεται σε 26%, εφόσον πρόκειται για υπόχρεους που τηρούν απλογραφικά βιβλία και για ποσό κερδών μέχρι 50.000,00 ευρώ, καθώς και για τους υπόχρεους που τηρούν διπλογραφικά βιβλία για το σύνολο των κερδών τους. Στην περίπτωση των υπόχρεων που τηρούν απλογραφικά βιβλία, εάν το σύνολο των κερδών τους ανέρχεται σε ποσό μεγαλύτερο των 50.000,00 ευρώ, για το επιπλέον αυτό ποσό θα φορολογηθούν με συντελεστή 33%, όπως φαίνεται και από την ανωτέρω κλίμακα.

Επιπλέον όμως, προστίθεται νέα υποχρέωση για τους υπόχρεους που τηρούν διπλογραφικά βιβλία, να παρακρατήσουν, σε περίπτωση διανομής των κερδών τους μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος, ποσοστό φόρου 10% επί των διανεμομένων κερδών και το υπόλοιπο ποσό να το διανέμουν στους εταίρους

ελεύθερο φόρου. Ουσιαστικά πρόκειται για μια εξομίωση του χειρισμού των διανεμομένων κερδών όμοια με αυτή που ισχύει για τις Ανώνυμες Εταιρίες, τις Ε.Π.Ε. και τις λοιπές περιπτώσεις σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 55.

Αντίθετα, η συγκεκριμένη υποχρέωση δεν ισχύει στις περιπτώσεις των υπόχρεων που τηρούν απλογραφικά βιβλία.

Α.Ε. - Ε.Π.Ε. - ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ και Ι.Κ.Ε.

Ο συντελεστής με τον οποίο φορολογούνται τα συνολικά κέρδη των ανωνύμων εταιριών, των Ε.Π.Ε. των συνεταιρισμών και των Ι.Κ.Ε. αυξάνεται από είκοσι τοις εκατό (20%) σε είκοσι έξη τοις εκατό (26%).

Σημείωση:

Στα διανεμόμενα κέρδη (μερίσματα κλπ) ο φορολογικός **συντελεστής μειώνεται στο 10%** (από 25%).

Φορολογία Αμοιβών Μελών Διοικητικού Συμβουλίου Α.Ε.

Αυξάνεται ο συντελεστής παρακρατούμενου φόρου για αμοιβές μελών Διοικητικού Συμβουλίου Α.Ε. από 35% σε σαράντα τοις εκατό (40%), εξαντλούμενης της φορολογικής υποχρέωσης των δικαιούχων για τα εισοδήματα αυτά.

Τέλος επιτηδεύματος

- Για νομικά πρόσωπα που ασκούν εμπορική επιχείρηση και έχουν την έδρα τους σε τουριστικούς τόπους και σε πόλεις ή χωριά με πληθυσμό έως 200.000 κατοίκους σε 800€ ετησίως .
- Για νομικά πρόσωπα που ασκούν εμπορική επιχείρηση και έχουν την έδρα τους σε πόλεις με πληθυσμό πάνω από 200.000 κατοίκους σε 1.000€ .
- Για ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες σε 650€ .
- Για κάθε υποκατάστημα σε 600€ .

4. Προβλέπεται η **άμεση και όχι η σταδιακή εφαρμογή** της διάταξης σχετικά με την **εξόφληση των δαπανών μισθοδοσίας** μέσω τραπεζικού λογαριασμού προκειμένου να εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα(www.tax.gr) .

Με το Ν. 4110 / 2013 έγιναν οι εξής αλλαγές στο σύστημα φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων της παρ. 1, του άρθρου 101, του Ν. 2238/1994

∴

α) Το αντικείμενο φόρου όπως προσδιορίζεται από το άρθρο 99 για τις ανώνυμες εταιρίες και εταιρίες περιορισμένης ευθύνης επεκτείνεται και στις ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρίες .

β) Καταργείται από τα άρθρο 99 και 106 το ειδικό καθεστώς φορολόγησης των εσόδων για τις τραπεζικές και ασφαλιστικές ανώνυμες εταιρίες. Η φορολόγηση των εσόδων των τραπεζών και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων θα γίνεται με τις γενικές διατάξεις.

γ) Επίσης, καταργείται από το άρθρο 99 ο ειδικός προσδιορισμός των φορολογητέων κερδών των υποκαταστημάτων αλλοδαπών τραπεζών και ασφαλιστικών

επιχειρήσεων που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα. Η ρύθμιση αυτή κρίθηκε σκόπιμη μετά τη φορολόγηση των εσόδων των τραπεζών και ασφαλιστικών επιχειρήσεων με τις γενικές διατάξεις.

δ) Καταργείται η ειδική φορολογία των «κατ' ειδικό τρόπο εισοδημάτων». Η φορολόγηση των εσόδων αυτών θα γίνεται με τις γενικές διατάξεις.

ε) Προκαταβολή φόρου. Αντικαθίσταται το πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 111 του Ν.2238/1994 ώστε από το ποσό του φόρου που βεβαιώνεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του ίδιου άρθρου, να εκπίπτει μόνο ο φόρος που παρακρατείται από πηγή Ελλάδος .

στ) Έγινε νομοτεχνική τακτοποίηση της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 104 του Ν. 2238/1994 λόγω της αντικατάστασης του Κ.Β.Σ. με τον Κ.Φ.Α.Σ, δηλαδή για όλα τα νομικά πρόσωπα της παρ. 1, του άρθρου 101, ως «χρονική περίοδος κατά την οποία προκύπτει το εισόδημα λαμβάνεται η διαχειριστική περίοδος» (αντί της εταιρικής χρήσης ή διαχειριστικού έτους) εφόσον τηρούν διπλογραφικά βιβλία.

ζ) Εξακολουθεί να ισχύει η διάταξη του άρθρου 99 όπου στην περίπτωση που διανέμονται κέρδη για τα οποία δεν έχει καταβληθεί φόρος τα κέρδη αυτά φορολογούνται με 26% και επί πλέον, από τα διανεμόμενα κέρδη παρακρατείται από φόρος 10%(<http://www.oeetak.gr/>) .

Συντελεστής φορολογίας κερδών.

Από το οικονομικό έτος 2014 ο συντελεστής φορολογίας του συνολικού φορολογητέου εισοδήματος των ανωνύμων εταιρειών αυξάνεται σε 26%. (άρθρο 109, παρ. 1, πρώτο εδάφιο Ν. 2238/1994 όπως τροποποιημένο με το άρθρο 9, παρ. 30, του Ν. 4110/2013).

Η άνω διάταξη ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) (άρθρο 28, παρ. 1, περ. α, Ν. 4110/2013)

Σύμφωνα με το άρθρο 102, του Ν. 2238/1994, ο φόρος επιβάλλεται κάθε οικονομικό έτος στο συνολικό καθαρό εισόδημα από κάθε πηγή που αποκτάται για τα νομικά πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 101, στα οποία περιλαμβάνονται και οι ανώνυμες εταιρίες, κατά τη διαχειριστική περίοδο η οποία λήγει μέσα στο χρονικό διάστημα από την 1η Αυγούστου του προηγούμενου ημερολογιακού έτους μέχρι τις 31 Ιουλίου του οικείου οικονομικού έτους %(<http://www.oeetak.gr/>) .

Διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα μερίσματα ή κέρδη. (άρθρο 54, παρ. 1, Ν. 2238/1994 όπως τροποποιημένο με το άρθρο 6, παρ. 2, του Ν. 4110/2013 ισχύει).

Στα μερίσματα ή κέρδη που κεφαλαιοποιούν ή διανέμουν οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά, ενώσεις προσώπων ή ομάδες περιουσίας, ενεργείται παρακράτηση φόρου με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%).

Εξάντληση φορολογικής υποχρέωσης Με την παρακράτηση αυτή εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση των δικαιούχων για τα πιο πάνω εισοδήματα.

Συμψηφισμός παρακρατηθέντων φόρων. Όταν ημεδαπή ανώνυμη εταιρία προβαίνει σε διανομή κερδών και στα έσοδά της περιλαμβάνονται έσοδα από τη συμμετοχή της σε άλλο νομικό πρόσωπο της παραγράφου 1 του άρθρου 101 και της παραγράφου 4 του άρθρου 2 που τηρούν διπλογραφικά βιβλία, για τα οποία έχει παρακρατηθεί φόρος, από το φόρο που υποχρεούται να αποδώσει με τη δήλωση που ορίζεται από

τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 54, αφαιρείται το μέρος του φόρου που έχει ήδη παρακρατηθεί σε βάρος της και αναλογεί στα διανεμόμενα από την ίδια κέρδη τα οποία προέρχονται από τις πιο πάνω συμμετοχές.

Πληρωμή μερίσματος στην αλλοδαπή μητρική με έδρα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου δεν εφαρμόζονται όταν τα κέρδη καταβάλλονται σε εταιρία άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της οποίας η καταβάλλουσα τα κέρδη ημεδαπή ανώνυμη εταιρία είναι θυγατρική, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 11 του ν. 2578/1998. Ο φόρος που έχει παρακρατηθεί σε βάρος του νομικού προσώπου του προηγούμενου εδαφίου επιστρέφεται σε αυτό κατά το μέρος που αναλογεί στα κέρδη που διανέμει σε εταιρία άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον τηρούνται οι προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου. Επίσης, επιστρέφεται ο φόρος που έχει παρακρατηθεί σε βάρος της ανώνυμης εταιρίας κατά το μέρος που αναλογεί στα μερίσματα που διανέμει προς το Δημόσιο.

Η άνω διάταξη ισχύει για διανεμόμενα κέρδη που εγκρίνονται από γενικές συνελεύσεις από την 1.1. 2014 και μετά (άρθρο 28, παρ. 1, περ. η, Ν. 4110/2013) (<http://www.oetak.gr/>).

Προμερίσματα

Τα ανωτέρω ισχύουν και για τα προμερίσματα, δηλαδή από τα διανεμόμενα προμερίσματα παρακρατείται φόρος 10%. Με την παρακράτηση αυτή εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση των δικαιούχων (άρθρο 54, παρ. 1 περ.α., Ν. 2238/1994 όπως τροποποιημένο με το άρθρο 6, παρ. 2, του Ν. 4110/2013).

Η άνω διάταξη ισχύει για τα προμερίσματα που εγκρίνονται από γενικές συνελεύσεις από την 1.1. 2014 και μετά (άρθρο 28, παρ. 1, περ. η, Ν. 4110/2013).

Σύμφωνα με το άρθρο 46, του κωδ. Ν. 2190/1920 τα προμερίσματα καταβάλλονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ανώνυμης εταιρείας μετά από είκοσι ημέρες από τη δημοσίευση της προσωρινής οικονομικής κατάστασης από την οποία προκύπτουν : α) η εταιρική περιουσία κατά τη χρονική στιγμή σύνταξης της προσωρινής οικονομικής κατάστασης και β) το προσωρινό αποτέλεσμα (μετά φορολογία) από την αρχή της τρέχουσας χρήσης έως την ημερομηνία σύνταξης της προσωρινής οικονομικής κατάστασης. Τα άνω καταβαλλόμενα προμερίσματα τελούν υπό την έγκριση της μέλλουσας να συνέλθει τακτικής γενικής συνέλευσης η οποία θα εγκρίνει το προμέρισμα αλλά και τις οριστικές οικονομικές καταστάσεις της χρήσεως κατά τη διάρκεια της οποίας καταβλήθηκε αυτό% (<http://www.oetak.gr/>).

Διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα κέρδη προηγούμενων χρήσεων

Τα ανωτέρω αναφερόμενα στην παρ. 2.1. εφαρμόζονται ανάλογα και για τα διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα κέρδη προηγούμενων χρήσεων , δηλαδή παρακρατείται φόρος 10%. Με την παρακράτηση αυτή εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση των δικαιούχων. (άρθρο 54, παρ. 1, Ν. 2238/1994 όπως τροποποιημένο με το άρθρο 6, παρ. 2, του Ν. 4110/2013).

Σημειώνεται ότι το προς κεφαλαιοποίηση ποσό κερδών θα είναι αυτό που απομένει μετά την αφαίρεση από τα διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα κέρδη του φόρου εισοδήματος 10%.

Η άνω διάταξη ισχύει για διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα κέρδη που εγκρίνονται από γενικές συνελεύσεις από την 1.1. 2014 και μετά (άρθρο 28, παρ. 1, περ. η, Ν. 4110 / 2013).

Εισπραττόμενα μερίσματα και κέρδη από αλλοδαπές θυγατρικές με έδρα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Απαλλαγή από τη φορολογία. Τα κέρδη που εισπράττουν οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες (καθώς και οι εταιρίες περιορισμένης ευθύνης) από εταιρίες που έχουν την έδρα τους σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις οποίες συμμετέχουν κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 11 του Ν. 2578/1998, απαλλάσσονται της φορολογίας με την προϋπόθεση ότι εμφανίζονται σε λογαριασμό αφορολόγητου αποθεματικού (άρθρο 103, παρ. 1, περ. ια, Ν. 2238/1994 όπως τροποποιημένο με το άρθρο 9, παρ. 6, του Ν. 4110/2013) .

«Το άνω αποθεματικό σχηματίζεται ανεξάρτητα εάν υπάρχουν κέρδη ή ζημίες». (το εδάφιο αυτό αποτελεί νέα διάταξη που τέθηκε με το Ν. 4110/2013).

Με τη νέα αυτή διάταξη δίνεται η δυνατότητα και στις ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες και εταιρίες περιορισμένης ευθύνης οι οποίες έχουν ζημίες να σχηματίζουν το άνω αφορολόγητο αποθεματικό (αιτιολογική έκθεση Ν.4110/2013) .

Διανομή του αποθεματικού. Αν το άνω αποθεματικό διανεμηθεί ή κεφαλαιοποιηθεί, τότε παρακρατείται φόρος σύμφωνα με τα ανωτέρω (άρθρο 54, παρ. 1) και όχι με βάση τις διατάξεις περί της φορολογίας των αφορολογήτων αποθεματικών της παρ.4, του άρθρου 106, του Ν.2238/1994, όπως αυτές παρατίθενται στην επόμενη παρ. 3.2. (περίπτωση ια', παρ.1, του άρθρου 103, του Ν. 2238) .

Από το ποσό του φόρου που οφείλεται σύμφωνα με την περίπτωση αυτή, εκπίπτει το ποσό του φόρου που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή ως φόρος εισοδήματος νομικού προσώπου ή παρακρατήθηκε ως φόρος επί των διανεμηθέντων κερδών. Τυχόν πιστωτικό υπόλοιπο δεν επιστρέφεται.» (το εδάφιο αυτό αποτελεί νέα διάταξη που τέθηκε με το Ν. 4110/2013)

«Τα πιο πάνω δεν έχουν εφαρμογή όταν το αποθεματικό διανέμεται σε μητρική εταιρεία άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 11 του ν. 2578/1998.» (το εδάφιο αυτό αποτελεί νέα διάταξη που τέθηκε με το Ν. 4110/2013) % (<http://www.oetak.gr/>) .

Αμοιβές ή ποσοστά επί των κερδών που διανέμονται σε μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό

Για τις αμοιβές ή τα ποσοστά επί των κερδών που διανέμονται από τα κέρδη που κεφαλαιοποιούν ή διανέμουν οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες σε μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό υπό οποιανδήποτε μορφή (bonus) ενεργείται παρακράτηση φόρου με συντελεστή 40% (άρθρο 54, παρ. 5, δεύτερο εδάφιο , Ν. 2238/1994 όπως τροποποιημένο με το άρθρο 6, παρ. 5, περ. α , του Ν. 4110/2013.(ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) (άρθρο 28, παρ. 1, περ. α, Ν. 4110/2013) (<http://www.oetak.gr/>) .

Έξοδα παραστάσεως, εκτός μισθού αμοιβές, παροχές άνευ νομίμου ή συμβατικής υποχρέωσης.

Για αμοιβές μελών Διοικητικού Συμβουλίου και τόκους από ιδρυτικούς τίτλους και προνομιούχες μετοχές, που καταβάλλονται από 1.1.2013 και μετά και εκπίπτουν σύμφωνα με τις διατάξεις των περιπτώσεων α', β' και γ' της παραγράφου 6 του άρθρου 105 από τα ακαθάριστα έσοδα, καθώς και για τα εισοδήματα των παραγράφων 2 (ιδρυτικοί τίτλοι) και 5 (παροχές άνευ νομίμου ή συμβατικής υποχρέωσης) του άρθρου 25, ενεργείται παρακράτηση με συντελεστή σαράντα τοις εκατό (40%). Με την παρακράτηση αυτή εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση του δικαιούχου για τα εισοδήματα αυτά. (άρθρο 54, παρ. 5, δεύτερο εδάφιο , Ν. 2238/1994 όπως τροποποιημένο με το άρθρο 6, παρ. 5, του Ν. 4110/2013.

Μισθοί μελών διοικητικού συμβουλίου μη ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

Από τους μισθούς των μελών του διοικητικού συμβουλίου μη ασφαλισμένων στο ΙΚΑ , αλλά ασφαλισμένων σε άλλο , εκτός του Ι.Κ.Α., ασφαλιστικό ταμείο ενεργείται παρακράτηση φόρου με συντελεστή σαράντα τοις εκατό (40%). Με την παρακράτηση αυτή εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση του δικαιούχου για τα εισοδήματα αυτά (άρθρο 55, παρ. 1, περ. α, πρώτο εδάφιο , Ν. 2238/1994 όπως τροποποιημένο με το άρθρο 6, παρ. 6, του Ν. 4110/2013) % (<http://www.oenetak.gr/>) .

Εξαγορά ή απόκτηση ιδίων μετοχών

Σε περίπτωση εξαγοράς ή με οποιονδήποτε τρόπο απόκτησης από ημεδαπή ανώνυμη εταιρία ιδίων αυτής μετοχών με σκοπό την απόσβεση ή μείωση του κεφαλαίου της, το ποσό που καταβάλλεται στους μετόχους πέραν του πράγματι καταβληθέντος από αυτούς αντίτιμου μετοχών και μη επιστραφέντος σε αυτούς, προέρχεται από το υπόλοιπο των κερδών που προκύπτει μετά την αφαίρεση του αναλογούντος, με βάση το άρθρο 109 του παρόντος, φόρου, από τα συνολικά κέρδη. «Το ανωτέρω ποσό που λαμβάνουν οι μέτοχοι υπόκειται σε παρακράτηση φόρου με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 54.» (άρθρο 106, παρ. 6, τρίτο και τέταρτο εδάφιο , Ν. 2238/1994 όπως τροποποιημένο με το άρθρο 9, παρ. 23, του Ν. 4110/2013).

Αλλαγές στη φορολογία εισοδήματος των αποθεματικών

Αφορολόγητα αποθεματικά αναπτυξιακών νόμων (διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα)

Η παράγραφος 12 του άρθρου 14 του Ν. 3943/2011 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10, παρ. 1, του Ν. 4110/2013 ως εξής ,

«Αφορολόγητα αποθεματικά που έχουν σχηματισθεί ή σχηματίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3299/2004 (Α΄ 261), του Ν. 2601/1998 (Α΄ 81), του Ν. 1262/1982 (Α΄ 70), καθώς και με οποιονδήποτε άλλο αναπτυξιακό νόμο, πλην του ν. 3908/2011 (Α΄ 8) όπως ισχύει, λόγω πραγματοποίησης παραγωγικών επενδύσεων, όταν διανέμονται ή κεφαλαιοποιούνται, προστίθενται στα κέρδη της επιχείρησης και φορολογούνται στη διαχειριστική περίοδο μέσα στην οποία έγινε η διανομή ή ανάληψη του αντίστοιχου ποσού του αφορολόγητου αποθεματικού. Για τα κέρδη αυτά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 54 και της περίπτωσης δ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 55 του Κ.Φ.Ε., κατά περίπτωση.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν έχουν εφαρμογή για τα πιο πάνω αποθεματικά που κεφαλαιοποιούνται κατ΄ εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 13 του Ν. 1473/1984 (Α΄ 127) ή του άρθρου 101 του Ν. 1892/1990 (Α΄ 101).»
[\(http://www.oeetak.gr/\).](http://www.oeetak.gr/)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

«ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ, ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΜΕΤΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ Ν.4046/2012, ΤΟΥ Ν.4093/2012 ΚΑΙ ΤΟΥ Ν.4127/2013 ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»

Αριθμός Νόμου:4172

Αριθμός ΦΕΚ: 167 Α' /23.07.2013

8.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Η κυβέρνηση με στόχο την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών, την προώθηση των διαρθρωτικών αλλαγών και την τήρηση των διεθνών υποχρεώσεων μας, οι οποίες αποτελούν προτεραιότητα και αναγκαία συνθήκη για την επιβίωση και την ανάπτυξη της χώρας, αποφασίζει στις 19/07/2013 την ψήφιση του παρόντος νομοσχεδίου.

Με το παρόν νομοσχέδιο προωθούνται αλλαγές και επείγοντα μέτρα που έχουν σαν στόχο να επαναφέρουν τη χώρα σε τροχιά δημοσιονομικής σταθερότητας και βιωσιμότητας καθώς επίσης και να αποκαταστήσουν τη φθίνουσα ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας μέσα από την αποκατάσταση της διαφάνειας στη διαχείριση και λειτουργία των υποδομών υγείας και τη δραστική βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών υγείας για τους πολίτες, τον εκσυγχρονισμό των ασφαλιστικών φορέων και τη ρύθμιση της αγοράς εργασίας, την εξυγίανση της λειτουργίας των ΟΤΑ, την εξοικονόμηση πόρων, την βελτίωση και τον εξορθολογισμό στην απονομή της δικαιοσύνης κ.ά.

Εισάγεται λοιπόν με τον παρόν νόμο ο νέος Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος, με τον οποίο επιδιώκεται η δημιουργία μιας δίκαιης βάσης αναδιανομής του εισοδήματος, μιας σταθερής πηγής χρηματοδότησης των δημοσίων υπηρεσιών και αγαθών, προκειμένου να επαναθεμελιώσουμε συνθήκες εμπιστοσύνης και σταθερότητας στο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον και να θέσουμε τις προϋποθέσεις ώστε η φορολογική διοίκηση να μπορεί να αντιμετωπίσει τη μεγαλύτερη πηγή οικονομικής αδικίας που είναι η φοροδιαφυγή.

Η χώρα μας είναι υποχρεωμένη να αφήσει πίσω της τη λογική της προσωρινής διαχείρισης και της αδιαφάνειας στη φορολογική νομοθεσία και στη διοίκηση προς όφελος της εθνικής οικονομίας και των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας. Με το νέο λοιπόν Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, θα αντικατασταθούν τα υφιστάμενα φορολογικά κίνητρα με πρότυπα φορολογικά κίνητρα, όπως οι φορολογικές πριμοδοτήσεις για επενδύσεις, εκπτώσεις φόρου για επενδύσεις και επιτάχυνση των διενεργούμενων αποσβέσεων. Επίσης θα είναι δυνατή η ποσοτικοποίηση των παρεχόμενων φορολογικών κινήτρων ως φορολογικές δαπάνες με αποτέλεσμα την καταγραφή τους στα κονδύλια του Κρατικού Προϋπολογισμού, προκειμένου να ελέγχονται τα έσοδα από τη φορολογία και οι τυχόν απώλειες των δημοσιονομικών εσόδων.

Όσον αφορά τη φορολογία των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων θεσπίζεται ένας νέος αυτοτελής Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας που θα λαμβάνει υπόψη τις καλύτερες διεθνής πρακτικές, κατά το πρότυπο και των άλλων ευρωπαϊκών

χωρών, με στόχο την απλοποίηση των διαδικασιών και τη διαφανή λειτουργία ενός αποτελεσματικού φορολογικού και ελεγκτικού μηχανισμού.

Θεσπίζονται σημαντικές διατάξεις για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής, όπως οι διατάξεις για την προσαύξηση της περιουσίας και οι διατάξεις για τη μη αναγνώριση ως εκπιπτόμενων των δαπανών που κατευθύνονται σε μη συνεργάσιμα κράτη ή κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς.

Με στόχο λοιπόν τη δημιουργία ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος στη χώρα μας, με βάση τις συνταγματικές επιταγές της φορολογικής δικαιοσύνης και ίσης μεταχείρισης και ενός αποτελεσματικού φορολογικού συστήματος, το οποίο θα συμβάλει καθοριστικά στην ενίσχυση της διαφάνειάς του στο ανταγωνιστικό διεθνές οικονομικό περιβάλλον και στην ουσιαστική καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής.

Πρέπει να επισημανθεί ότι στη φορολογία εισοδήματος των φυσικών και νομικών προσώπων ή νομικών οντοτήτων απλοποιείται σημαντικά και εξορθολογίζεται το υφιστάμενο φορολογικό σύστημα. Η μεταρρύθμιση όμως είναι δημοσιονομικά ουδέτερη γιατί οι ουσιαστικές μεταβολές με δημοσιονομικό αποτέλεσμα έχουν ήδη συμπεριληφθεί στις διατάξεις του Ν.4110/2013.

Οι διατάξεις του παρόντος νομοσχεδίου με ισχύ από 01.01.2014, έχουν ως ακολούθως:

Πεδίο εφαρμογής

Με το άρθρο 1 του Ν.4172/13, ορίζεται ο τρόπος φορολόγησης, ανά κατηγορία εισοδήματος των φυσικών, των νομικών προσώπων και των κάθε είδους νομικών οντοτήτων, ενώ ρυθμίζει τον τρόπο φορολόγησης για τις κατηγορίες εισοδημάτων, τον τρόπο απόδοσης του φόρου, την προκαταβολή και την παρακράτησή του.

Υποκείμενο του φόρου

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του Ν.4172/13, προκειμένου να προσδιοριστούν τα υποκείμενα στο φόρο πρόσωπα, ακολουθώντας τα πρότυπα του ΟΟΣΑ και της Ε.Ε., ορίζεται ότι ο φορολογούμενος φορολογείται για το παγκόσμιο εισόδημα του εφόσον έχει την φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα. Αν η φορολογική του κατοικία είναι εκτός Ελλάδας, φορολογείται μόνο για το εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα το συγκεκριμένο φορολογικό έτος, προς αποφυγή διπλής φορολογίας, σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις που έχει συνάψει η Ελλάδα.

Φορολογική κατοικία

Με στόχο όπως ορίζεται από το άρθρο 4 του Ν.4172/13, προκειμένου να ακολουθηθούν τα διεθνή πρότυπα και οι κατευθυντήριες οδηγίες του ΟΟΣΑ, συμπεριλαμβανομένων και των οδηγιών της Ε.Ε. και να επιτευχθεί οριζόντια και καθολική εφαρμογή ενιαίου πλαισίου, υιοθετώντας τις γενικές αρχές για την επιβολή του φόρου βάση της αρχής του τόπου άσκησης της πραγματικής φορολογικής διοίκησης, καθορίζονται τα κριτήρια βάσει των οποίων ένα φυσικό πρόσωπο θεωρείται κάτοικος Ελλάδας. Τα κριτήρια είναι η μόνιμη ή κύρια κατοικία, η συνθήκη

διαμονή και το κέντρο των προσωπικών, οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων. Επίσης ορίζεται ότι πρόσθετο κριτήριο για να φορολογηθεί ένα φυσικό πρόσωπο στην Ελλάδα είναι η συμπλήρωση του χρονικού διαστήματος φυσικής παρουσίας άνω των 183 ημερών σε διάστημα δωδεκάμηνης περιόδου. Το παρόν δεν καταλαμβάνει τα φυσικά πρόσωπα που βρίσκονται στην Ελλάδα αποκλειστικά για τουριστικούς, ιατρικούς, θεραπευτικούς ή παρόμοιους ιδιωτικούς σκοπούς και υπό την προϋπόθεση ότι η παραμονή τους δεν υπερβαίνει το χρονικό διάστημα των 365 ημερών. Επίσης ορίζονται τρία κριτήρια για να θεωρηθεί ένα νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα φορολογικός κάτοικος Ελλάδας και είναι ο τόπος σύστασης ή ίδρυσης, η καταστατική του έδρα, η οποία κατ' αρχήν, αλλά όχι αναγκαία, συμπίπτει με τον τόπο σύστασης ή ίδρυσης και τέλος ο τόπος άσκησης της πραγματικής διοίκησης. Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό του τόπου άσκησης πραγματικής διοίκησης στην Ελλάδα, δεν αποκλείουν τη συνεκτίμηση πρόσθετων κριτηρίων, όπως είναι η κατοικία της πλειοψηφίας των μετόχων.

Φορολογητέο εισόδημα (άρθρο 7 του Ν.4172/2013)

Προκειμένου να προσδιοριστεί το φορολογητέο εισόδημα σύμφωνα με το μοντέλο του ΟΟΣΑ, η κάθε κατηγορία εισοδήματος υπόκειται σε χωριστό φορολογικό συντελεστή και ορίζεται ότι φορολογητέο εισόδημα είναι αυτό που προκύπτει μετά την αφαίρεση των δαπανών από το ακαθάριστο εισόδημα.

Οι κατηγορίες εισοδημάτων που υπόκεινται σε φόρο είναι οι εξής:

- από μισθωτή εργασία και συντάξεις
- από επιχειρηματική δραστηριότητα
- από κεφάλαιο
- από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου

Φορολογικό έτος

Με το άρθρο 8 του Ν.4172/13, ορίζεται η έννοια του φορολογικού έτους η οποία αντικαθιστά τις έννοιες «διαχειριστική περίοδος» και οικονομικό έτος και το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες. Τα νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες που είναι συνδεδεμένες με αλλοδαπά νομικά πρόσωπα μπορούν να χρησιμοποιούν διαφορετικό φορολογικό έτος, προκειμένου να καταστεί δυνατή η κατάρτιση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Ως γενικός κανόνας για το χρόνο κτήσης εισοδήματος είναι το σύστημα της δεδουλευμένης βάσης δηλαδή ο χρόνος που ο δικαιούχος απέκτησε το δικαίωμα είσπραξης του εισοδήματος. Εξαιρείται η περίπτωση του εισοδήματος από μισθωτή εργασία, σε περίπτωση που ο μισθωτός εισπράττει καθυστερημένα δεδουλευμένες αποδοχές και είναι ο χρόνος που εισέπραξε τις αποδοχές του.

8.2 ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Αντικείμενο του φόρου εισοδήματος των φυσικών προσώπων

Με τις διατάξεις του άρθρου 10 προσδιορίζεται ότι αντικείμενο του φόρου εισοδήματος των φυσικών προσώπων αποτελεί το εισόδημα που αποκτούν αυτά, σύμφωνα με τις κατηγορίες που έχουν οριστεί στο άρθρο 7 του Κ.Φ.Ε.

8.2.1 Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις

Με το άρθρο 12 οριοθετείται η έννοια του ακαθάριστου εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις και προσδιορίζεται για τους σκοπούς του Κ.Φ.Ε. η έννοια της εργασιακής σχέσης καθώς και οι κατ' ιδίαν μορφές των ακαθάριστων εισοδημάτων από μισθωτή εργασία και συντάξεις, εξαιρουμένων των απαλλαγών που ορίζονται στο άρθρο 14 του παρόντος νομοσχεδίου.

Παροχές σε είδος

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13, κάθε παροχή, που λαμβάνει ένας εργαζόμενος ή συγγενικό αυτού πρόσωπο συνυπολογίζονται στο φορολογητέο εισόδημα εφόσον υπερβαίνουν το κατώτατο όριο των τριακοσίων ευρώ σε βάση φορολογικού έτους. Επίσης ορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της αγοραίας αξίας της παραχώρησης οχήματος από φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα και η οποία συνιστάται στο 30% της σχετικής δαπάνης που εγγράφει για το όχημα ο εργοδότης, ανάλογα με το αν αποτελεί πάγιο στοιχείο της επιχείρησης ή αντικείμενο μίσθωσης. Επίσης ορίζεται και ο τρόπος αποτίμησης των παροχών σε είδος με τη μορφή δανείου από φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα προς εργαζόμενο ή εταίρο ή μέτοχο και διευκρινίζεται ότι η προκαταβολή μισθού συνιστά δάνειο μόνο όταν υπερβαίνει τους τρεις μήνες.

Απαλλαγές εισοδήματος από μισθωτή εργασία

Με βάση τα διεθνή πρότυπα σε σχέση με την αναγνώριση των επαγγελματικών δαπανών, γίνεται προσαρμογή του νομοθετικού πλαισίου και εφαρμόζονται διεθνής απαλλαγές για συγκεκριμένες κατηγορίες εισοδήματος που χορηγούνται βάσει κοινωνικών κριτηρίων. Από τον υπολογισμό του εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις εξαιρούνται:

- 1.** για σκοπούς της επιχειρηματικής δραστηριότητας του εργοδότη,
- 2.** η αποζημίωση για έξοδα κίνησης που καταβλήθηκαν στον εργαζόμενο εφόσον αυτά πραγματοποιήθηκαν κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του,
- 3.** το επίδομα αλλοδαπής που χορηγείται σε υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών και των λοιπών δημόσιων πολιτικών υπηρεσιών,
- 4.** οι κρατήσεις υπέρ των ασφαλιστικών ταμείων που επιβάλλονται με νόμο,
- 5.** οι ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλει ο εργαζόμενος, περιλαμβανομένων των εισφορών του εργοδότη και εργαζομένου,

6. η εφάπαξ καταβαλλόμενη παροχή από ταμεία πρόνοιας και ασφαλιστικούς οργανισμούς του Δημοσίου,
  7. η αξία των διατακτικών σίτισης, αξίας έως έξι ευρώ ανά εργάσιμη μέρα,
  8. οι παροχές έως του ποσού των 27 ευρώ ετησίως,
  9. τα ασφάλιστρα που καταβάλλονται από τον εργαζόμενο ή τον εργοδότη, για λογαριασμό του εργαζομένου στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων,
  10. τα ασφάλιστρα που καταβάλλονται από τον εργοδότη μέχρι του ποσού των 1.500 ευρώ ετησίως ανά εργαζόμενο για την ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή κάλυψη του υπαλληλικού του προσωπικού,
  11. η αποζημίωση εξόδων διαμονής και σίτισης που έχουν δοθεί στον εργαζόμενο.
- Επιπροσθέτως οι ακόλουθες κατηγορίες εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις απαλλάσσονται από το φόρο:*
1. το εισόδημα που αποκτάται από αλλοδαπό διπλωματικό ή προξενικό εκπρόσωπο κατά την άσκηση των καθηκόντων του, καθώς και από κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται σε θεσμικό όργανο της Ε.Ε. ή Διεθνούς Οργανισμού που έχει εγκατασταθεί βάσει διεθνούς συνθήκης την οποία εφαρμόζει η Ελλάδα,
  2. η διατροφή που λαμβάνει ο δικαιούχος σύμφωνα με δικαστική απόφαση ή συμβολαιογραφική πράξη,
  3. η σύνταξη που καταβάλλεται σε αναπήρους πολέμου ή οικογένειες θυμάτων πολέμου ή αναπήρους ειρηνικής περιόδου, καθώς και σε στρατιωτικούς που υπέστησαν βλάβη κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους,
  4. το εξωϊδρυματικό επίδομα που καταβάλλεται σε ειδικές κατηγορίες ατόμων με αναπηρίες,
  5. οι μισθοί, οι συντάξεις και η πάγια αντιμισθία που χορηγούνται σε άτομα με αναπηρία τουλάχιστον 80%,
  6. το επίδομα ανεργίας που καταβάλλει ο ΟΑΕΔ, εφόσον το άθροισμα των λοιπών εισοδημάτων του φορολογούμενου δεν υπερβαίνει τις 10.000 ευρώ ετησίως,
  7. το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης συνταξιούχων Ε.Κ.Α.Σ.,
  8. τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται στους αναγνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες, σε αυτούς που διαμένουν προσωρινά στην Ελλάδα για ανθρωπιστικούς λόγους και σε όσους έχουν υποβάλλει αίτηση για αναγνώριση προσφυγικής ιδιότητας.

Φορολογικός συντελεστής

Προκειμένου να απλοποιηθεί η διαδικασία και ο τρόπος φορολόγησης, περιορίζονται οι φορολογικές κλίμακες και οι φορολογικοί συντελεστές με την πρόβλεψη τριών κατηγοριών συντελεστών και ορίζεται η κλίμακα βάσει της οποίας υποβάλλεται σε φόρο το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις και ορίζονται οι συντελεστές βάσει των οποίων φορολογούνται αυτοτελώς οι παροχές που καταβάλλονται σε εργαζόμενους και οι οποίες προέρχονται από ασφαλίσματα που καταβλήθηκαν στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων. Επιπροσθέτως προβλέπεται αύξηση κατά πενήντα τοις εκατό (50%) των εν λόγω συντελεστών σε περίπτωση πρόωρης εξαγοράς. Οι φορολογικοί συντελεστές των εισοδημάτων από μισθωτή εργασία και συντάξεις παραμένουν ως έχουν οριστεί στο άρθρο 1 του Ν.4110/2013 (άρθρο 15 του Ν.4172/2013).

Επίσης οι μειώσεις φόρου λόγω προσκόμισης αποδείξεων, ιατρικών δαπανών και δωρεών παραμένουν ως έχουν οριστεί στο άρθρο 1 του Ν.4110/2013, με τη σημαντική όμως διαφορά ότι διενεργούνται μόνο στα εισοδήματα που προέρχονται από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις και όχι επί του συνολικού ατομικού φορολογητέου εισοδήματος του φορολογούμενου.

8.2.2 Κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα

Με το άρθρο 21, ορίζεται η έννοια του φορολογητέου κέρδους από επιχειρηματική δραστηριότητα ως το σύνολο των εσόδων από επιχειρηματικές συναλλαγές μετά την αφαίρεση επιχειρηματικών δαπανών, αποσβέσεων και επισφαλών απαιτήσεων, ή όπως συμπίπτει με το λογιστικό αποτέλεσμα που προκύπτει κατ' εφαρμογή του Ελληνικού Λογιστικού Σχεδίου ή του Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών. Επίσης ορίζεται η έννοια της επιχειρηματικής συναλλαγής, η οποία καθορίζει τον τρόπο φορολόγησης σύμφωνα με τους συντελεστές που προβλέπονται στο άρθρο 29 ενώ παρέχεται η νομική βάση για τη φορολόγηση κάθε προσαύξησης περιουσίας η οποία θεωρείται εισόδημα.

Εκπιπόμενες επιχειρηματικές δαπάνες (άρθρο 22 του Ν.4172/2013)

Με το εν λόγω άρθρο ορίζεται η εκπεσιμότητα των επιχειρηματικών όλων των δαπανών που πραγματοποιούνται προς το συμφέρον της επιχείρησης, αντιστοιχούν σε πραγματική συναλλαγή και εγγράφονται στα τηρούμενα βιβλία απεικόνισης συναλλαγών της επιχείρησης την περίοδο κατά την οποία πραγματοποιούνται, εκτός από τις παρακάτω:

Μη εκπιπόμενες επιχειρηματικές δαπάνες (άρθρο 23 του Ν.4172/2013)

α) τόκοι από δάνεια που λαμβάνει η επιχείρηση από τρίτους, εκτός από τα τραπεζικά δάνεια, διατραπεζικά δάνεια, καθώς και τα ομολογιακά δάνεια που εκδίδουν ανώνυμες εταιρείες κατά το μέτρο που υπερβαίνουν τους τόκους που θα προέκυπταν εάν το επιτόκιο ήταν ίσο με το επιτόκιο των δανείων αλληλόχρεων λογαριασμών προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, όπως αυτό αναφέρεται στο στατιστικό δελτίο οικονομικής συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος για την πλησιέστερη χρονική περίοδο πριν την ημερομηνία δανεισμού,

β) κάθε είδους δαπάνη που αφορά σε αγορά αγαθών ή λήψη υπηρεσιών αξίας άνω των πεντακοσίων (500) ευρώ, εφόσον η τμηματική ή ολική εξόφληση δεν έγινε με τη χρήση τραπεζικού μέσου πληρωμής,

γ) οι μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές,

δ) προβλέψεις εκτός των οριζομένων στο Άρθρο 26,

ε) πρόστιμα και ποινές, περιλαμβανομένων των προσαυξήσεων,

στ) η παροχή ή λήψη αμοιβών σε χρήμα ή είδος που συνιστούν ποινικό αδίκημα,

ζ) ο φόρος εισοδήματος, συμπεριλαμβανομένων του τέλους επιτηδεύματος και των έκτακτων εισφορών, που επιβάλλεται για τα κέρδη από επιχειρηματική

δραστηριότητα, σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., καθώς και ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) που αναλογεί σε μη εκπιπτόμενες δαπάνες, εφόσον δεν είναι εκπεστέος ως Φ.Π.Α. εισροών,

η) το τεκμαρτό μίσθωμα της παραγράφου 2 του Άρθρου 39 σε περίπτωση ιδιόχρησης κατά το μέτρο που υπερβαίνει το τρία τοις εκατό (3%) επί της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου,

θ) οι δαπάνες για την οργάνωση και διεξαγωγή ενημερωτικών ημερίδων και συναντήσεων που αφορούν στη σίτιση και διαμονή πελατών ή εργαζομένων της, κατά το μέτρο που υπερβαίνουν το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά συμμετέχοντα και κατά το μέτρο που η συνολική ετήσια δαπάνη υπερβαίνει το μισό τοις εκατό (0,5%) επί του ετήσιου ακαθάριστου εισοδήματος της επιχείρησης,

ι) οι δαπάνες για τη διεξαγωγή εορταστικών εκδηλώσεων, σίτισης και διαμονής φιλοξενούμενων προσώπων κατά το μέτρο που υπερβαίνουν το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά συμμετέχοντα και κατά το μέτρο που η συνολική ετήσια δαπάνη υπερβαίνει το μισό τοις εκατό (0,5%) επί του ετήσιου ακαθάριστου εισοδήματος της επιχείρησης,

ια) οι δαπάνες ψυχαγωγίας. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που η επιχειρηματική δραστηριότητα της Ο.Ε. έχει ως κύριο αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ψυχαγωγίας και οι δαπάνες αυτές πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της δραστηριότητας αυτής,

ιβ) προσωπικές καταναλωτικές δαπάνες και

ιγ) το σύνολο των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος μη συνεργάσιμο ή που υπόκειται σε προνομιακό φορολογικό καθεστώς, σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 65 του Κ.Φ.Ε., εκτός η Ο.Ε. αποδειξεί ότι οι δαπάνες αυτές αφορούν πραγματικές και συνήθεις συναλλαγές και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταφορά κερδών ή εισοδημάτων ή κεφαλαίων με σκοπό τη φοροαποφυγή ή τη φοροδιαφυγή. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν αποκλείει την έκπτωση των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος - μέλος της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ., εφόσον υπάρχει η νομική βάση για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Ελλάδας και αυτού του κράτους - μέλους.

Αποσβέσεις

Στο άρθρο 24 καθορίζεται, ότι ο δικαιούχος διενέργειας αποσβέσεων είναι ο ιδιοκτήτης των πάγιων στοιχείων με εξαίρεση την περίπτωση της χρηματοοικονομικής μίσθωσης και στο ίδιο άρθρο περιγράφονται και τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται, για να υφίσταται ο όρος της χρηματοοικονομικής μίσθωσης. Επίσης περιγράφονται τα πάγια στοιχεία ενεργητικού που δεν υπόκεινται σε απόσβεση και προσδιορίζονται οι ετήσιοι συντελεστές απόσβεσης ανά κατηγορία παγίου στοιχείου.

1. Κατά τον προσδιορισμό των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα, οι φορολογικές αποσβέσεις των στοιχείων του ενεργητικού εκπίπτουν από:

α) τον κύριο των παγίων στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης σε όλες τις περιπτώσεις εκτός της περίπτωσης β',

β) τον μισθωτή, σε περίπτωση χρηματοοικονομικής μίσθωσης.

2. Εδαφικές εκτάσεις, έργα τέχνης, αντίκες, κοσμήματα και άλλα πάγια στοιχεία ενεργητικού επιχειρήσεων που δεν υπόκεινται σε φθορά και αχρήστευση λόγω παλαιότητας, δεν υπόκεινται σε φορολογική απόσβεση.

3. Κόστος κτήσης ή κατασκευής, περιλαμβανομένου και του κόστους βελτίωσης, ανανέωσης και ανακατασκευής, αποκατάστασης του περιβάλλοντος, αποσβένονται, σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:

Κατηγορία ενεργητικού επιχείρησης	Συντελεστής φορολογικής απόσβεσης (% ανά φορολογικό έτος
Κτίρια, κατασκευές, εγκαταστάσεις, βιομηχανικές και ειδικές εγκαταστάσεις, αποθήκες και σταθμοί, περιλαμβανομένων των παραρτημάτων τους (και ειδικών οχημάτων φορτοεκφόρτωσης)	4
Εδαφικές εκτάσεις που χρησιμοποιούνται σε εξόρυξη και λατομεία, εκτός αν χρησιμοποιούνται για τις υποστηρικτικές δραστηριότητες εξόρυξης	5
Μηχανήματα, εξοπλισμός εκτός Η/Υ και λογισμικού	10
Μέσα μεταφοράς ατόμων	16
Μέσα μεταφοράς εμπορευμάτων (εσωτερικές εμπορευματικές μεταφορές)	12
Άυλα στοιχεία και δικαιώματα και έξοδα πολυετούς απόσβεσης	10
Εξοπλισμός Η/Υ, κύριος και περιφερειακός και λογισμικό	20
Λοιπά πάγια στοιχεία της επιχείρησης	10

Ο συντελεστής απόσβεσης του προηγούμενου πίνακα για τα άυλα στοιχεία και δικαιώματα ισχύει, εφόσον δεν προκύπτει συμβατικά από την αρχική συμφωνία διαφορετική των δέκα (10) ετών οικονομική διάρκεια ζωής, οπότε και ο συντελεστής διαμορφώνεται ως το πηλίκο «1 διά έτη διάρκειας ζωής δικαιώματος». Σε περίπτωση δικαιωμάτων που θεμελιώθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της παρούσας διάταξης, για την αναπόσβεστη αξία (εναπομείνασα αξία) ως διάρκεια δικαιώματος λαμβάνεται η υπολειπόμενη διάρκεια του δικαιώματος.

4. Ο υπολογισμός των φορολογικών αποσβέσεων είναι υποχρεωτικός, γίνεται σε ετήσια βάση και δεν επιτρέπεται η μεταφορά αποσβενόμενων ποσών μεταξύ οικονομικών χρήσεων.

5. Η φορολογική απόσβεση ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου αρχίζει από τον επόμενο μήνα, εντός του οποίου χρησιμοποιείται ή τίθεται σε υπηρεσία από τον φορολογούμενο κατ' αναλογία με τους συντελεστές της παραγρ.4.

6. Το ποσό της φορολογικής απόσβεσης δεν δύναται να υπερβεί το κόστος κτήσης ή κατασκευής, περιλαμβανομένου του κόστους βελτίωσης, ανανέωσης και ανακατασκευής, καθώς και αποκατάστασης του περιβάλλοντος. Εάν η αποσβέσιμη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου της επιχείρησης είναι μικρότερη από χίλια πεντακόσια (1.500) ευρώ, το εν λόγω στοιχείο μπορεί να αποσβεστεί εξ ολοκλήρου μέσα στο φορολογικό έτος που αποκτήθηκε το περιουσιακό στοιχείο. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να αναπροσαρμόζεται το ποσό που ορίζεται στο προηγούμενο εδάφιο μία φορά ανά πέντε έτη, με βάση τα κατάλληλα στοιχεία που δημοσιεύονται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.).

7. Οι νέες επιχειρήσεις δύναται να αναβάλουν την φορολογική απόσβεση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης κατά τα πρώτα τρία (3) φορολογικά έτη.

8. Ο υπολογισμός της τιμής κτήσης σύμφωνα με τα άρθρα 41 και 42 γίνεται με βάση τις φορολογικές αποσβέσεις.

Αποτίμηση αποθεμάτων και ημικατεργασμένων προϊόντων

Σύμφωνα με το άρθρο 25 ,παρέχεται στις επιχειρήσεις η δυνατότητα επιλογής της μεθόδου αποτίμησης των αποθεμάτων και ημικατεργασμένων προϊόντων, χωρίς τη δυνατότητα αλλαγής της για τα επόμενα τέσσερα (4) έτη μετά το φορολογικό έτος κατά το οποίο χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά η εφαρμοσθείσα μέθοδος.

Επισφαλείς απαιτήσεις

Βάσει του άρθρου 26, ορίζεται, ότι για ποσά απαιτήσεων μέχρι χίλια (1.000) ευρώ που δεν έχουν εισπραχθεί για διάστημα άνω των δώδεκα (12) μηνών, ο φορολογούμενος δύναται να σχηματίσει πρόβλεψη για το εκατό τοις εκατό (100%) της απαίτησης, ενώ για τα ποσά άνω των χιλίων (1.000) ευρώ προβλέπεται ο κλιμακωτός σχηματισμός προβλέψεων σε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%), εβδομήντα τοις εκατό (70%) και εκατό τοις εκατό (100%) ανάλογα με τη χρονική διάρκεια που παραμένουν ανείσπρακτες οι επισφαλείς απαιτήσεις.

Επίσης προβλέπονται οι περιπτώσεις ανάκτησης της πρόβλεψης με τη μεταφορά της στα κέρδη της επιχείρησης και ορίζονται σωρευτικά οι προϋποθέσεις για τη διαγραφή της απαίτησης, καθώς και ο τρόπος υπολογισμού του ποσού της πρόβλεψης επισφαλών απαιτήσεων.

Μεταφορά ζημιών με βάση το άρθρο 27 του Ν.4172/13

Εάν με τον προσδιορισμό των επιχειρηματικών κερδών το αποτέλεσμα είναι ζημία εντός του φορολογικού έτους, η ζημία αυτή μεταφέρεται για να συμψηφισθεί με τα επιχειρηματικά κέρδη διαδοχικά στα επόμενα πέντε (5) φορολογικά έτη. Η ζημία του προγενέστερου έτους συμψηφίζεται κατά προτεραιότητα έναντι της ζημίας μεταγενέστερου έτους.

Επίσης καθιερώνεται ο κανόνας της απαγόρευσης συμψηφισμού του αρνητικού στοιχείου εισοδήματος που προκύπτει στην αλλοδαπή, με επιχειρηματικά κέρδη που προκύπτουν στην ημεδαπή, με εξαίρεση το εισόδημα που προκύπτει σε άλλα κράτη της Ε.Ε. και δεν υπάρχει πρόβλεψη σε κάποια συνθήκη αποφυγής διπλής φορολογίας.

Σε περίπτωση που μεταβληθεί η ιδιοκτησία της εταιρίας σε ποσοστό άνω του 30%, παύουν να έχουν εφαρμογή οι διατάξεις περί μεταφοράς ζημίας, εκτός εάν ο φορολογούμενος αποδείξει ότι η μεταβολή της ιδιοκτησίας έγινε για επιχειρησιακούς λόγους και όχι με σκοπό τη φοροδιαφυγή ή τη φοροαποφυγή.

Έμμεση μέθοδος προσδιορισμού κερδών

Όπως ορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 28, προβλέπεται τρόπος προσδιορισμού, με έμμεσες μεθόδους ελέγχου του εισοδήματος των φυσικών προσώπων και των νομικών οντοτήτων που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ο προσδιορισμός του ακαθάριστου και του καθαρού εισοδήματος των φυσικών, νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα, γίνεται με αντικειμενικό τρόπο στις ακόλουθες επιχειρήσεις :

α) όταν δεν τηρούνται τα προβλεπόμενα βιβλία ή τηρούνται βιβλία απλογραφικά αντί διπλογραφικά, δεν τηρούνται τα φορολογικά στοιχεία και τα λοιπά προβλεπόμενα δικαιολογητικά έγγραφα καθώς και τα συνοδευτικά στοιχεία συναλλαγών και καθίστανται αδύνατες οι ελεγκτικές επαληθεύσεις .

β) όταν δεν διαφυλάσσονται ή δεν προσκομίζονται μετά από δύο τουλάχιστον προσκλήσεις τακτικού φορολογικού ελέγχου τα τηρούμενα βιβλία , τα φορολογικά στοιχεία και τα λοιπά προβλεπόμενα δικαιολογητικά έγγραφα καθώς και τα συνοδευτικά στοιχεία συναλλαγών εκτός αν υπάρχει η δυνατότητα αναπαραγωγής αυτών με αξιόπιστο τρόπο , από τον ίδιο τον υπόχρεο ή / και από τις διασταυρώσεις του ελέγχου.

Φορολογικός συντελεστής

Με το άρθρο 29, προβλέπεται η κλίμακα φορολόγησης των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα καθώς και η μείωση του φορολογικού συντελεστή του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας κατά πενήντα τοις εκατό (50%), για τα φυσικά πρόσωπα για τα τρία (3) πρώτα έτη άσκησης της δραστηριότητας τους, εφόσον το ετήσιο ακαθάριστο εισόδημα τους δεν υπερβαίνει τις δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ.

Οι φορολογικοί συντελεστές παραμένουν ως έχουν οριστεί από το άρθρο 1 του Ν.4110/2013.

Επίσης προβλέπεται ότι τα κέρδη από ατομική αγροτική επιχείρηση φορολογούνται με συντελεστή 13%.

Εναλλακτικός τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας

Βάσει του άρθρου 30, θεσπίζεται εναλλακτική ελάχιστη φορολογία όταν το τεκμαρτό εισόδημα του φυσικού προσώπου είναι υψηλότερο από το συνολικό εισόδημά του και προσδιορίζεται η έννοια του συνολικού εισοδήματος που αποκτά ο φορολογούμενος. Εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του εναλλακτικού τρόπου

υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται σε πρεσβεία, διπλωματική αποστολή κλπ.

Αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31, προσδιορίζεται το τεκμαρτό εισόδημα με βάση τις ετήσιες αντικειμενικές δαπάνες και προβλέπεται ότι μπορεί να αμφισβητηθεί από τον φορολογούμενο το ετήσιο συνολικό ποσό της αντικειμενικής δαπάνης, εφόσον αποδεικνύεται με βάση πραγματικά περιστατικά ή στοιχεία από τον υπόχρεο, με στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας του συστήματος των αντικειμενικών κριτηρίων.

Δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων

Με τις διατάξεις του άρθρου 32 ορίζεται σε ποιες περιπτώσεις τα χρηματικά ποσά, λογίζονται ως ετήσια τεκμαρτή δαπάνη του φορολογούμενου και των εξαρτώμενων μελών του.

Μη εφαρμογή αντικειμενικών δαπανών και υπηρεσιών

Με το παρόν άρθρο προσδιορίζονται οι περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν εφαρμόζονται η ετήσια αντικειμενική δαπάνη και η δαπάνη απόκτησης περιουσιακών στοιχείων. Η μη εφαρμογή της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης συνεπάγεται τη μη εφαρμογή του εναλλακτικού τρόπου προσδιορισμού της ελάχιστης φορολογίας, όταν δε σχετίζεται με φαινόμενα φοροδιαφυγής (άρθρο 33 του Ν.4172/2013)

Διαφορά εισοδήματος και υπολογισμός του φόρου αυτής

Σύμφωνα με το άρθρο 34, προβλέπεται ότι η διαφορά που προκύπτει μεταξύ του τεκμαρτού και του συνολικού εισοδήματος προστίθεται στην κατηγορία από την οποία δηλώνονται τα μεγαλύτερα εισοδήματα και φορολογείται σύμφωνα με τους φορολογικούς συντελεστές της κατηγορίας αυτής.

Επίσης ορίζεται ότι στην περίπτωση διαφοράς μεταξύ τεκμαρτού και συνολικού εισοδήματος, η ζημιά του ίδιου φορολογικού έτους ή των προηγούμενων, δεν εκπίπτει και δεν μεταφέρεται για συμψηφισμό στα επόμενα φορολογικά έτη.

8.2.3 Εισόδημα από κεφάλαιο

Βάσει του άρθρου 35, ορίζεται η γενική έννοια του εισοδήματος, η οποία περιλαμβάνει τα μερίσματα, τους τόκους, τα δικαιώματα, καθώς και το εισόδημα από ακίνητη περιουσία, σύμφωνα με το μοντέλο του ΟΟΣΑ.

Μερίσματα

Με τις διατάξεις του άρθρου 36, ορίζεται η έννοια των μερισμάτων σύμφωνα με τα πρότυπα του ΟΟΣΑ, η οποία καταλαμβάνει όλα τα διανεμόμενα κέρδη, ανεξαρτήτως νομικής μορφής του φορέα, καθώς και ότι με την παρακράτηση του φόρου στα διανεμόμενα μερίσματα εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση μόνο όμως για τα φυσικά πρόσωπα.

Τόκοι

Ορίζεται για φορολογικούς σκοπούς η έννοια των τόκων, η οποία καταλαμβάνει τις απαιτήσεις κάθε είδους με ή χωρίς ασφάλεια, είτε παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη του οφειλέτη είτε όχι.

Επίσης προβλέπεται η απαλλαγή του εισοδήματος από τόκους ομολογιακών δανείων και εντόκων γραμματίου του Ελληνικού Δημοσίου που αποκτούν φυσικά πρόσωπα. Επίσης ρυθμίζεται η φορολογική μεταχείριση των τόκων που προκύπτουν από ομόλογα και ορίζεται ότι με την παρακράτηση του φόρου, στους τόκους εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση μόνο για τα φυσικά πρόσωπα (άρθρο 37 του Ν.4172/2013).

Δικαιώματα (royalties)

Σύμφωνα με το άρθρο 38, ορίζεται η έννοια των δικαιωμάτων σύμφωνα με το πρότυπο μοντέλο του ΟΟΣΑ, επίσης ορίζεται ότι με την παρακράτηση του φόρου στα δικαιώματα εξαντλείται η φορολογική μεταχείριση μόνο για τα φυσικά πρόσωπα.

Εισόδημα από ακίνητη περιουσία

Με βάση τις διατάξεις του άρθρου 39, ορίζεται το ακαθάριστο εισόδημα που προκύπτει από την εκμίσθωση, ιδιοχρησιμοποίηση ή δωρεάν παραχώρηση της ακίνητης περιουσίας και ορίζεται ως το τρία τοις εκατό (3%) της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου. Επίσης προβλέπεται η απαλλαγή από το φόρο του τεκμαρτού εισοδήματος που προκύπτει στην περίπτωση της δωρεάν παραχώρησης κατοικίας μέχρι 200 τμ προς ανιόντες ή κατιόντες. Τέλος καθορίζονται οι δαπάνες που εκπίπτουν από το εισόδημα από την ακίνητη περιουσία.

Φορολογικός συντελεστής για το εισόδημα από κεφάλαιο

Βάσει του άρθρου 40 ορίζονται οι συντελεστές φορολόγησης του εισοδήματος από κεφάλαιο, στο οποίο περιλαμβάνονται μερίσματα, τόκοι και δικαιώματα καθώς και φορολογική κλίμακα με δύο κλιμάκια για τη φορολόγηση του εισοδήματος από ακίνητη περιουσία.

Τα μερίσματα φορολογούνται με συντελεστή 10%, οι τόκοι με συντελεστή 15%, τα δικαιώματα με συντελεστή 20%, ενώ το εισόδημα από ακίνητη περιουσία

φορολογείται με συντελεστή 11% για ποσά έως 12.000 ευρώ και με 33% για ποσά άνω των 12.000 ευρώ.

8.2.4 Εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου

Μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας

Με το άρθρο 41, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με το εισόδημα από υπεραξία και προβλέπεται συντελεστής απομείωσης της υπεραξίας αυτής. Απαριθμούνται οι περιπτώσεις που δεν εμπίπτουν στην έννοια της μεταβίβασης και προσδιορίζεται ο χρόνος γέννησης της φορολογικής υποχρέωσης. Επίσης καθορίζεται η αξία της ψιλής κυριότητας, της επικαρπίας, της χρησικτησίας, της προσωπικής δουλείας ή άλλης δουλείας επί του ακινήτου και προβλέπεται απαλλαγή υπό προϋποθέσεις από το φόρο της υπεραξίας για το ποσό της υπεραξίας, το οποίο μετά την απομείωσή του, δεν υπερβαίνει τις είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) ευρώ.

Μεταβίβαση τίτλων

Ακολουθώντας τα διεθνή πρότυπα, με το άρθρο αυτό καθορίζεται λεπτομερώς ο τρόπος υπολογισμού της υπεραξίας. Ορίζεται ότι εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου θεωρείται και η μεταβίβαση ολόκληρης επιχείρησης. Έτσι με τον τρόπο αυτό αποσαφηνίζεται ότι το εισόδημα που αποκτούν νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες από υπεραξία μεταβίβασης τίτλων θεωρείται εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα με την ανάλογη φορολόγηση.

Επιπροσθέτως ρυθμίζεται η φορολογική μεταχείριση της ζημιάς από την μεταβίβαση τίτλων, η οποία μπορεί να μεταφέρεται χωρίς χρονικό περιορισμό και να συμψηφίζεται με μελλοντικά κέρδη μόνο από την ίδια αιτία.

Μεταφέρεται η ρύθμιση του Ν.4051/2012 για την απαλλαγή των κεφαλαιακών κερδών που προκύπτουν από την ανταλλαγή ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου ή εταιρικών ομολόγων με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου με άλλους τίτλους κατ' εφαρμογή του προγράμματος συμμετοχής στην αναδιάταξη του ελληνικού χρέους απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος (άρθρο 42 του Ν.4172/2013).

Σύμφωνα με το άρθρο 43 ο φορολογικός συντελεστής του εισοδήματος από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου καθορίζεται με 15%.

8.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ

Αντικείμενο της φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων

Σε φόρο εισοδήματος υπόκεινται ετησίως τα κέρδη που πραγματοποιούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες (άρθρο 44 του Ν.4172/2013).

Υποκείμενα του φόρου

Με το άρθρο 45 καθορίζονται τα υποκείμενα του φόρου που είναι τα εξής:

- οι κεφαλαιουχικές εταιρίες που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή,
- οι προσωπικές εταιρίες που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή,
- τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή με εξαίρεση τα έσοδα που πραγματοποιούν κατά την εκπλήρωση του σκοπού τους,
- οι συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών,
- οι κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρίες, συμμετοχικές ή αφανείς εφόσον ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα,
- οι κοινοπραξίες,
- οι νομικές οντότητες που δεν περιλαμβάνονται σε μία από τις παραπάνω περιπτώσεις.

Απαλλασσόμενα νομικά πρόσωπα

Βάσει του άρθρου 46 ρυθμίζονται σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα τα απαλλασσόμενα από το φόρο εισοδήματος νομικά πρόσωπα, που είναι τα εξής:

- οι φορείς Γενικής Κυβέρνησης, με εξαίρεση το εισόδημα που αποκτούν από κεφάλαιο και υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου,
- η Τράπεζα της Ελλάδος,
- οι εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου και οι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες,
- οι διεθνείς οργανισμοί υπό τον όρο ότι η απαλλαγή από το φόρο προβλέπεται βάσει διεθνούς συμβάσεως,
- το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε.

Κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα

Στο άρθρο 47 ορίζεται ο τρόπος προσδιορισμού των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα για τα νομικά πρόσωπα ή τις νομικές οντότητες και προβλέπεται ότι όλα τα έσοδα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες του άρθρου 45, θεωρούνται έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα και φορολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε.

Φορολογικός συντελεστής

Οι φορολογικοί συντελεστές των νομικών προσώπων και των νομικών οντοτήτων παραμένουν ως έχουν σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν.4110/2013.

Φορολόγηση στην πηγή

Με τις διατάξεις του άρθρου 59, ορίζεται το πρόσωπο που καταβάλλει εισόδημα από μισθωτή εργασία φέρει και την ευθύνη παρακράτησης και απόδοσής του στο κράτος. Επίσης ορίζεται, ότι απαλλασσόμενο από το φόρο εισόδημα δεν υπόκειται σε παρακράτηση. Επιπροσθέτως με το άρθρο 60 ορίζεται ότι διενεργείται παρακράτηση φόρου στα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις που καταβάλλονται αναδρομικά σε μεταγενέστερο χρόνο από το έτος στο οποίο ανάγονται, προβλέπεται ο μέγιστος χρόνος απόδοσης του παρακρατούμενου σύμφωνα με το άρθρο και παρέχεται η εξουσιοδότηση στον Υπουργό Οικονομικών να καθορίζει με απόφασή του τον τρόπο αναγωγής του μηνιαίου εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις σε ετήσιο.

Υπόχρεοι σε παρακράτηση

Κάθε νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα ή φυσικό πρόσωπο που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα και έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα, οι φορείς της Γενικής Κυβέρνησης ή κάθε φορολογούμενος που δεν έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα, αλλά δραστηριοποιείται μέσω μόνιμης εγκατάστασης στην Ελλάδα και προβαίνει σε πληρωμές σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 62, υποχρεούται σε παρακράτηση φόρου όπως ορίζεται στο άρθρο 64.

Πληρωμές υποκείμενες σε παρακράτηση (άρθρο 62 του Ν.4172/2013)

1. Οι ακόλουθες πληρωμές υπόκειται σε παρακράτηση φόρου:

α) διανομή κερδών,

β) τόκοι,

γ) δικαιώματα (royalties),

δ) αμοιβές για τεχνικές υπηρεσίες, αμοιβές για συμβουλευτικές υπηρεσίες και άλλες αμοιβές για παρόμοιες υπηρεσίες, υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου όταν οι Ο.Ε που λαμβάνει την πληρωμή είναι νομικό πρόσωπο που δεν έχει την φορολογική κατοικία του και δεν διατηρεί μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα,

ε) το ασφάλισμα που καταβάλλεται εφάπαξ ή με τη μορφή περιοδικά καταβαλλόμενης παροχής στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων,

στ) η υπεραξία που αποκτά φυσικό πρόσωπο από μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας.

2. Τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες που έχουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα και λαμβάνουν αμοιβές για τις υπηρεσίες που αναφέρονται στην περίπτωση δ' της παραγράφου 1 δεν υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου, με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του άρθρου 64.

Συντελεστές παρακράτησης φόρου (άρθρο 64 του Ν.4172/2013)

1. Οι συντελεστές παρακράτησης φόρου είναι οι εξής:

α) για διανομή κερδών δέκα τοις εκατό (10%),

β) για τόκους δεκαπέντε τοις εκατό (15%),

γ) για δικαιώματα (royalties) και λοιπές πληρωμές είκοσι τοις εκατό (20%),

δ) για αμοιβές για τεχνικές υπηρεσίες, αμοιβές για συμβουλευτικές υπηρεσίες και άλλες αμοιβές για παρόμοιες υπηρεσίες είκοσι τοις εκατό (20%),

ε) για το ασφάλισμα που καταβάλλεται με τη μορφή περιοδικά καταβαλλόμενης παροχής δεκαπέντε τοις εκατό (15%). Για το ασφάλισμα που καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι του ποσού των σαράντα χιλιάδων (40.000) ευρώ δέκα τοις εκατό (10%) και για τα ποσά που υπερβαίνουν τις σαράντα χιλιάδες (40.000) ευρώ είκοσι τοις εκατό (20%). Οι συντελεστές των προηγούμενων εδαφίων της περίπτωσης αυτής αυξάνονται κατά πενήντα τοις εκατό (50%) σε περίπτωση είσπραξης από το δικαιούχο ποσού πρόωρης εξαγοράς. Δεν θεωρείται πρόωρη εξαγορά κάθε καταβολή που πραγματοποιείται σε εργαζόμενο ο οποίος έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ή έχει υπερβεί το 60ο έτος της ηλικίας του, καθώς και κάθε καταβολή που γίνεται χωρίς τη βούληση του εργαζομένου, όπως σε περίπτωση απόλυσης του εργαζομένου ή πτώχευσης του εργοδότη,

στ) για την υπεραξία από μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας που αποκτά φυσικό πρόσωπο με συντελεστή 15%.

2. Η παρακράτηση φόρου εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση των φορολογούμενων.

3. Σε περίπτωση που η παρακράτηση φόρου δεν εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση ο παρακρατηθείς φόρος πιστώνεται έναντι του οφειλόμενου φόρου εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα ή του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων κατά περίπτωση.

4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται ειδικότερα ο τρόπος και ο χρόνος απόδοσης του παρακρατούμενου φόρου σύμφωνα με τις ανωτέρω παραγράφους, ο τύπος και το περιεχόμενο της δήλωσης καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Προκαταβολή του φόρου εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν φυσικά πρόσωπα

Στο άρθρο 69, προβλέπεται ο φόρος που αναλογεί στο εισόδημα του διανυόμενου φορολογικού έτους φυσικών προσώπων και βεβαιώνεται ποσό ίσο με το 55% του φόρου που προκύπτει. Από το φόρο που έχει υπολογιστεί, αφαιρείται ο φόρος που έχει προκαταβληθεί τον προηγούμενο χρόνο και ο φόρος που έχει παρακρατηθεί. Δεν υπολογίζεται προκαταβολή φόρου όταν το ποσό που πρέπει να βεβαιωθεί είναι κάτω των 30 ευρώ και όταν στη δήλωση περιλαμβάνονται εισοδήματα μόνο από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις και ιδιοκατοίκηση.

Μείωση προκαταβλητέου φόρου από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τα φυσικά πρόσωπα

Σύμφωνα με το άρθρο 70, ορίζεται, ότι ο φορολογούμενος μπορεί να ζητήσει μείωση του προκαταβλητέου φόρου που βεβαιώθηκε όταν αποδείξει ότι έχει μειωθεί το εισόδημά του άνω του 25%. Επίσης, ορίζονται τα κριτήρια για την εκτίμηση της μείωσης του φόρου εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα. Σε περίπτωση νέας εκκαθάρισης εφόσον μειωθεί ο φόρος, μειώνεται αναλόγως και η προκαταβολή.

Προκαταβολή του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων

Με τις διατάξεις του άρθρου 71, ορίζονται ,το ποσοστό της προκαταβολής του φόρου εισοδήματος των προσωπικών εταιρειών που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή, των νομικών προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή,το ποσοστό της προκαταβολής του φόρου εισοδήματος για τα νέα νομικά πρόσωπα, ο τρόπος υπολογισμού του ποσοστού της προκαταβολής του φόρου εισοδήματος καθώς και οι φόροι που εκπίπτουν κατά τον υπολογισμό του ποσοστού της προκαταβολής του φόρου και τέλος η μείωση του προκαταβλητέου φόρου από επιχειρηματική δραστηριότητα. Βεβαιώνεται ποσό ίσο με το 80% του φόρου που αναλογεί στα εισοδήματα του φορολογικού έτους που έληξε.

Για τα νομικά πρόσωπα των περιπτώσεων β', γ' και στ' και μόνο για τις κοινοπραξίες των προσωπικών εταιριών του άρθρου 45 το ποσοστό ορίζεται σε 55%.

Τα παραπάνω ποσοστά μειώνονται κατά 50% για τα νέα νομικά πρόσωπα κατά τα τρία πρώτα οικονομικά έτη από τη δήλωση έναρξης εργασιών τους.

Οι διατάξεις των παραπάνω άρθρων του παρόντος νόμου ισχύουν για τα εισοδήματα που αποκτώνται και τις δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά περίπτωση και με επιφύλαξη, στα φορολογικά έτη από 01.01.2014 και μετά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

«ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»

Αριθμός Νόμου: 4174

Αριθμός ΦΕΚ: 170 Α' /26.07.2013

Η αναδιάταξη της εθνικής οικονομίας μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την προσπάθεια για την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών, τον εξορθολογισμό των δαπανών, μέσα από ένα πλαίσιο διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας μας και στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, στον εκσυγχρονισμό της φορολογικής διοίκησης και στην αναμόρφωση της φορολογικής νομοθεσίας.

Βασική επιδίωξη λοιπόν με την ψήφιση του νομοσχεδίου αυτού στις 25.07.2013 είναι να ενισχυθεί η διαφάνεια και οι έλεγχοι με φορολογικά κίνητρα και καθεστώτα, να απλοποιηθεί το πλαίσιο για την ενίσχυση των αναπτυξιακών και παραγωγικών δυνατοτήτων της χώρας και η αντιμετώπιση της οικονομικής αδικίας που γεννά η φοροδιαφυγή και η φοροαποφυγή, έτσι ώστε να παρέχονται δημόσιες υπηρεσίες ποιότητας προς τους πολίτες και να προστατεύονται τα δημόσια αγαθά που είναι απαραίτητα για τη συνεκτική λειτουργία της κοινωνίας.

Με τις προτεινόμενες διατάξεις του παρόντος νομοσχεδίου, προωθείται ο Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας, με τον οποίο επιδιώκεται η θέσπιση ενός ανεξάρτητου συστήματος κανόνων που θα διέπει διάφορα στάδια της φορολογικής διαδικασίας, τη σχέση μεταξύ φορολογούμενου και φορολογικής διοίκησης, τις διαδικασίες είσπραξης του φόρου και διευκολύνει τους φορολογούμενους στη συνεργασία τους με τη διοίκηση.

Συνοπτικά περιλαμβάνει διατάξεις για την καθολική απόδοση Α.Φ.Μ., τη χορήγηση φορολογικής ενημερότητας και βεβαίωσης οφειλής, τις περιπτώσεις άρσης και διατήρησης του απορρήτου για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του ελεγκτικού μηχανισμού της φορολογικής διοίκησης, περιγράφει τις έμμεσες μεθόδους ελέγχου και περιέχει γενικές και ειδικές διατάξεις κατά της φοροδιαφυγής. Επίσης εγκαθιστά μέτρα διασφάλισης υπέρ του Δημοσίου για την είσπραξη των φόρων, καθώς και για τις διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης, ενώ σε περιπτώσεις παραβάσεων και εκπρόθεσμης καταβολής φόρων ή δηλώσεων προβλέπονται τόκοι και πρόστιμα. Επιπροσθέτως καθορίζει τη διαδικασία είσπραξης των φόρων και τη δυνατότητα του πολίτη να εντάσσεται σε προγράμματα ρύθμισης υπό προϋποθέσεις. Τέλος γίνεται εξορθολογισμός του υφιστάμενου πλαισίου προθεσμιών, ενώ εντάσσεται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, το πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας της ενδικοφανούς προσφυγής από την Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεπίταξης.

Αναλυτικότερα στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας εμπεριέχονται οι εξής διατάξεις:

9.1 ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Πεδίο εφαρμογής του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας

Το πεδίο εφαρμογής του Κ.Φ.Δ. περιλαμβάνει τα εξής δημόσια έσοδα:

- α) Φόρο Εισοδήματος
- β) Φόρο Προστιθέμενης Αξίας
- γ) Φόρο Κατοχής Ακίνητης Περιουσίας
- δ) Κάθε άλλο φόρο, τέλος, εισφορά ή χρηματική κύρωση για τη βεβαίωση ή είσπραξη των οποίων κατά την έναρξη ισχύος του Κώδικα, εφαρμόζονται ανάλογα οι αντίστοιχες διατάξεις των φορολογιών των περιπτώσεων α' και β'.
- ε) Χρηματικές κυρώσεις, οι οποίες προβλέπονται από τον Κώδικα (άρθρο 2 του Ν.4174/2013).

Σύμφωνα με το άρθρο 40 του Ν.4223/2013, στο πεδίο εφαρμογής προστίθεται ο Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων και ο Φόρος Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών, Προϊκών και Κερδών από Τυχερά Παίγνια.

Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και ανάθεση καθηκόντων

Ο Γενικός Γραμματέας μπορεί με απόφαση του να μεταβιβάζει αρμοδιότητες και να αναθέτει τα καθήκοντα του, σύμφωνα με τον Κώδικα και την κείμενη νομοθεσία σε όργανα της Φορολογικής Διοίκησης, καθώς και να ανακαλεί εγγράφως κάθε μεταβίβαση αρμοδιότητας και ανάθεση καθήκοντος (άρθρο 4 του Ν.4174/2013).

Με βάση το άρθρο 40 του Ν.4223/2013 έχει επίσης τη δυνατότητα με απόφασή του να μεταβιβάζει τις αρμοδιότητες που ανήκουν στον ίδιο και τη Φορολογική Διοίκηση σύμφωνα με τον Κώδικα αλλά και την κείμενη νομοθεσία που διέπει την εξουσία και τις αρμοδιότητες τόσο του ίδιου όσο και της Φορολογικής Διοίκησης, σε όργανα της Φ.Δ., ενώ επίσης έχει το δικαίωμα με απόφαση του να εξουσιοδοτεί ιεραρχικά υφιστάμενα του όργανα, να υπογράφουν με εντολή του πράξεις ή άλλα έγγραφα της αρμοδιότητάς του.

Κοινοποίηση Πράξεων

Η κοινοποίηση πράξεων προς τους φορολογούμενους ή άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που εκδίδει η Φορολογική Διοίκηση, γίνεται εγγράφως ή ηλεκτρονικώς και συντελείται εφόσον:

- ✓ κοινοποιηθεί ηλεκτρονικά,
- ✓ αποσταλεί με συστημένη επιστολή στη δηλωθείσα ταχυδρομική διεύθυνση κατοικίας του φυσικού προσώπου ή στην έδρα ή εγκατάσταση σε περίπτωση νομικού προσώπου,
- ✓ επιδοθεί στο εν λόγω πρόσωπο κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, εφόσον δεν είναι δυνατή η επίδοση με άλλο τρόπο ή στο νόμιμο εκπρόσωπο ή στον καθορισμένο κατά το άρθρο 8 του Κώδικα, φορολογικό εκπρόσωπο.

Πράξη που αποστέλλεται με συστημένη επιστολή, θεωρείται ότι έχει νομίμως κοινοποιηθεί μετά την παρέλευση 15 εργάσιμων ημερών εντός Ελλάδας και 30 ημερών εκτός Ελλάδας.

Όπως ορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 40 του Ν.4223/2013, ρυθμίζεται η δυνατότητα ηλεκτρονικής κοινοποίησης πράξεων και εγγράφων που προβλέπονται στον Κώδικα, σε φυσικά πρόσωπα ή στο νόμιμο αντιπρόσωπο ή στο φορολογικό εκπρόσωπο τους στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τους. Επίσης ορίζεται ότι προκειμένου περί επίδοσης κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας σε φυσικά πρόσωπα, αυτή θεωρείται πάντοτε νόμιμη υπό την έννοια ότι αφετηριάζονται όλες οι νόμιμες συνέπειες της, εφόσον γίνει στην τελευταία δηλωθείσα στη Φορολογική Διοίκηση διεύθυνση κατοικίας ή επαγγελματικής εγκατάστασης του φυσικού προσώπου το οποίο αφορά.

Έντυπα και Προθεσμίες

Ο Γενικός Γραμματέας καθορίζει με απόφαση του τον τύπο και το περιεχόμενο των εντύπων και των άλλων εγγράφων που απαιτούνται για την εφαρμογή του Κώδικα, ενώ τίθενται στη διάθεση του κοινού δωρεάν ηλεκτρονικά, ταχυδρομικά ή στις υπηρεσίες (άρθρο 6 του Ν.4174/2013).

Αν η εκπνοή της προθεσμίας για την άσκηση δικαιώματος ή εκπλήρωση υποχρέωσης συμπίπτει με επίσημη αργία, Σάββατο ή Κυριακή, τότε η προθεσμία παρατείνεται μέχρι την επόμενη μέρα (άρθρο 7 του Ν.4174/2013).

Φορολογικός Εκπρόσωπος

Φορολογούμενος μη εγκατεστημένος στην Ελλάδα, υποχρεούται να ορίσει εκπρόσωπο με φορολογική κατοικία στην Ελλάδα, ενώ για την εκπροσώπηση για σκοπούς του Φ.Π.Α. του, ισχύουν οι ειδικές διατάξεις του Κώδικα Φ.Π.Α. (άρθρο 8 του Ν.4174/2013).

9.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ

Κάθε πρόσωπο φυσικό ή νομικό υπόχρεο σε καταβολή ή παρακράτηση φόρου ή σε υποβολή οποιασδήποτε δήλωσης, υποβάλλει δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο. Επίσης, είναι δυνατόν να ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα και άλλες κατηγορίες προσώπων που έχουν υποχρέωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο. Το φορολογούμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο υποχρεούται να ενημερώνει εγγράφως τη Φορολογική Διοίκηση εντός 10 ημερών για οποιεσδήποτε μεταβολές έχουν επέλθει (επωνυμία, τίτλο, διεύθυνση, έδρα, κ.ά.), ενώ σε περίπτωση που ο φορολογούμενος παραλείψει να εγγραφεί, δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής και παρακράτησης φόρου ή τις λοιπές υποχρεώσεις (άρθρο 10 του Ν.4174/2013).

Η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει μοναδικό αριθμό φορολογικού μητρώου Α.Φ.Μ. σε κάθε φορολογούμενο, ο οποίος χρησιμοποιείται σε όλες τις φορολογίες

στις οποίες εφαρμόζεται ο Κώδικας και σε όσες άλλες περιπτώσεις προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία. Η Φορολογική Διοίκηση χρησιμοποιεί τον Α.Φ.Μ. σε κάθε μορφή επικοινωνίας με το φορολογούμενο σχετικά με τις φορολογικές του υποχρεώσεις (άρθρο 11 του Ν.4174/2013).

9.3 ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑΣ

Εφόσον ο φορολογούμενος δεν έχει ληξιπρόθεσμες φορολογικές οφειλές και έχει υποβάλλει όλες τις φορολογικές δηλώσεις στο παρελθόν, η Φορολογική Διοίκηση χορηγεί αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας, εφόσον ο φορολογούμενος το ζητήσει. Σε περιπτώσεις που έχουν ληφθεί μέτρα διασφάλισης του Ελληνικού Δημοσίου για οικονομικά εγκλήματα, η Φορολογική Διοίκηση δεν χορηγεί αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας, ενώ υποχρεούται να ενημερώνει εγγράφως το φορολογούμενο κατόπιν αιτήματος του σχετικά με τις εκκρεμείς φορολογικές του οφειλές (άρθρο 12 του Ν.4174/2013).

Βάσει του άρθρου 42 του Ν.4223/2013 τροποποιούνται οι παραπάνω διατάξεις και προβλέπονται οι προϋποθέσεις χορήγησης αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας και βεβαίωσης οφειλής, η διάρκεια ισχύος τους, καθώς και οι περιπτώσεις κατά τις οποίες για λόγους διασφάλισης σοβαρών συμφερόντων του Δημοσίου, οικονομικού εγκλήματος και σοβαρές περιπτώσεις φοροδιαφυγής κατά τις οποίες δεν χορηγείται αποδεικτικό.

9.4 ΤΗΡΗΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία και τα λογιστικά πρότυπα, κάθε πρόσωπο με εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα υποχρεούται να τηρεί βιβλία και στοιχεία που απεικονίζουν πλήρως τις συναλλαγές της επιχείρησης και τα οποία πρέπει να διαφυλάσσονται για διάστημα τουλάχιστον 5 ετών (άρθρο 13 του Ν.4174/2013)

Πληροφορίες τις οποίες ζητά εγγράφως η Φορολογική Διοίκηση από τον φορολογούμενο, πρέπει να παρέχονται εντός 5 ημερών από την παραλαβή του σχετικού αιτήματος, ενώ κατόπιν εγγράφου αιτήματος της, να προσκομίσει αντίγραφα μέρους των βιβλίων και στοιχείων ή οποιουδήποτε συναφούς εγγράφου (άρθρο 14 του Ν.4174/2013).

Σύμφωνα με το άρθρο 43 του Ν.4223/2013, κάθε φυσικό πρόσωπο με εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα και κάθε νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, καθώς και οι αγρότες που υπάγονται στο άρθρο 41 του Κώδικα Φ.Π.Α. (Ν.2859/2000), υποβάλλουν καταστάσεις φορολογικών στοιχείων, προμηθευτών και πελατών, για τα εκδοθέντα και ληφθέντα φορολογικά στοιχεία, αποκλειστικά με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου, στο διαδικτυακό τόπο του

Υπουργείου Οικονομικών, ενώ με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων καθορίζεται ο χρόνος, ο τρόπος και η διαδικασία υποβολής.

Ο Γενικός Γραμματέας δικαιούται να ζητάει πληροφορίες ή έγγραφα από λοιπά τρίτα πρόσωπα, π.χ. χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων, επιμελητήρια, συμβολαιογράφους, υποθηκοφύλακες, προϊσταμένους των κτηματολογικών γραφείων κ.λπ. για τον καθορισμό της φορολογικής υποχρέωσης που προκύπτει με βάση τις διασταυρώσεις των στοιχείων και την είσπραξη της φορολογικής οφειλής.

Επίσης ο Γενικός Γραμματέας μπορεί να εκδίδει απόφαση με την οποία υποχρεούνται να παρέχουν αυτομάτως πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές συναλλαγές τους με φορολογούμενους ορισμένες κατηγορίες προσώπων, ενώ για λοιπές πληροφορίες οι οποίες προστατεύονται από το επαγγελματικό απόρρητο, απαιτείται έγγραφη άδεια από τον αρμόδιο Εισαγγελέα (άρθρο 15 του Ν.4174/2013).

Πρόσωπα που είναι ή έχουν διατελέσει υπάλληλοι του Υπουργείου Οικονομικών, οφείλουν να τηρούν ως απόρρητα όλα τα στοιχεία και πληροφορίες φορολογουμένων, τα οποία περιήλθαν εις γνώσης τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, εκτός αν πρόκειται για άλλους υπαλλήλους της Φορολογικής Διοίκησης, δικτικές αρχές, δικαστικές αρχές, φορολογικές αρχές, οικονομικές αρχές, εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ. και δημοσίων οργανισμών στο πλαίσιο εκτέλεσης των καθηκόντων τους. Στοιχεία ή πληροφορίες σχετικά με το φορολογούμενο είναι δυνατόν να αποκαλυφθούν σε τρίτο κατόπιν έγγραφης συναίνεσης του φορολογούμενου (άρθρο 17 του Ν.4174/2013).

Συμπληρωματικά με τις διατάξεις του άρθρου 43 του Ν.4223/2013, τα μέλη του κυρίου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, μεταξύ εκείνων για τα οποία δεν ισχύει το φορολογικό απόρρητο, εφόσον αυτά κρίνουν απαραίτητη την πρόσβαση, είναι τα στοιχεία του φορολογούμενου που καλύπτονται από το απόρρητο, στο πλαίσιο εκτέλεσης των καθηκόντων τους.

9.5 ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΕΩΝ

Σε υποβολή φορολογικών δηλώσεων στη Φορολογική Διοίκηση υποχρεούται ο φορολογούμενος κατά το χρόνο που προβλέπεται από την οικεία φορολογική νομοθεσία, ενώ ορίζονται με αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα η μορφή των φορολογικών δηλώσεων, οι πληροφορίες και τα στοιχεία που πρέπει να αναγράφονται και ο τρόπος υποβολής.

Σε περίπτωση δικαιοπρακτικά ανίκανου, υπόχρεος είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος του, ενώ σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, ο νόμιμος ή φορολογικός εκπρόσωπος που βεβαιώνει την ακρίβεια και πληρότητα της φορολογικής δήλωσης με την υπογραφή του. Η βεβαίωση παρέχεται και μέσω ηλεκτρονικής υπογραφής. Εάν τη φορολογική δήλωση συντάξει τρίτο πρόσωπο συνυπογράφεται και από αυτό (άρθρο 18 του Ν.4174/2013).

Βάσει των συμπληρωματικών διατάξεων του άρθρου 44 του Ν.4223/2013, εκπρόθεσμη αρχική φορολογική δήλωση υποβάλλεται από το φορολογούμενο

οποτεδήποτε μέχρι την έκδοση εντολής ελέγχου από τη Φορολογική Διοίκηση ή μέχρι την παραγραφή του δικαιώματος της Φ.Δ., για έλεγχο της αρχικής δήλωσης, με όλες φυσικά τις συνέπειες περί εκπρόθεσμης δήλωσης (τόκοι και πρόστιμα).

Εάν η φορολογική δήλωση που υπέβαλλε ο φορολογούμενος περιέχει λάθη ή παραλείψεις, τότε υποχρεούται σε τροποποιητική δήλωση, οποτεδήποτε μέχρι την έκδοση εντολής ελέγχου από τη Φ.Δ. ή μέχρι την παραγραφή του δικαιώματος της Φ.Δ. για έλεγχο της αρχικής δήλωσης, με όλες τις συνέπειες περί εκπρόθεσμης δήλωσης (άρθρο 19 του Ν.4174/2013).

Φορολογική δήλωση με επιφύλαξη η οποία πρέπει να είναι ειδική και αιτιολογημένη, έχει το δικαίωμα να υποβάλλει ο φορολογούμενος εάν αμφιβάλλει σχετικά με την υποχρέωση υποβολής δήλωσης, το χαρακτηρισμό της φορολογητέας ύλης και την υπαγωγή της σε άλλη φορολογία. Ο Γενικός Γραμματέας έχει τη δυνατότητα να δεχθεί την επιφύλαξη και να διαγράψει το ποσό του φορολογικού εισοδήματος για το οποίο διατυπώθηκε η επιφύλαξη, εντός 90 ημερών από την υποβολή της δήλωσης. Σε περίπτωση απόρριψης της επιφύλαξης, ο φορολογούμενος έχει το δικαίωμα να προσφύγει στην Ειδική Διοικητική Διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 63 του Κώδικα (άρθρο 20 του Ν.4174/2013).

9.6 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

Εξουσίες της Φορολογικής Διοίκησης

Βάσει του άρθρου 23 του Ν.4174/2013, η Φορολογική Διοίκηση έχει τις εξής εξουσίες:

α) Να ελέγχει, να επαληθεύει και να διασταυρώνει την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων του φορολογούμενου, την ακρίβεια των φορολογικών δηλώσεων που υποβάλλουν τα φυσικά και νομικά πρόσωπα και να επιβεβαιώνει τον υπολογισμό και την καταβολή του οφειλόμενου φόρου, διενεργώντας έλεγχο και χρησιμοποιώντας μεθόδους οι οποίες προβλέπονται από τον Κώδικα.

β) Ο έλεγχος που διενεργείται από τη Φ.Δ. μπορεί να γίνεται είτε από το γραφείο της με βάση τις οικονομικές καταστάσεις, δηλώσεις και τα λοιπά έγγραφα που υποβάλλει ο φορολογούμενος, είτε με τη μορφή επιτόπιου ελέγχου με προηγούμενη έγγραφη ειδοποίηση. Σε περίπτωση που υπάρχουν ενδείξεις για φοροδιαφυγή, ο επιτόπιος φορολογικός έλεγχος γίνεται και χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση.

γ) Η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα να λαμβάνει αντίγραφα των βιβλίων και στοιχείων όπως και των λοιπών εγγράφων, για τα οποία ο φορολογούμενος δηλώνει ότι αντιπροσωπεύουν ακριβή αντίγραφα. Εάν η τήρηση των βιβλίων γίνεται ηλεκτρονικά, η Φ.Δ. έχει δικαίωμα πρόσβασης σε όλα τα σχετιζόμενα αρχεία. Επίσης εάν κριθεί αναγκαίο η Φ.Δ. μπορεί να κατάσχει τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία και οποιαδήποτε άλλα έγγραφα ή αρχεία (άρθρο 24 του Ν.4174/2013).

δ) Η Φορολογική Διοίκηση έχει την εξουσία να προβαίνει σε εκτιμώμενο, διορθωτικό ή προληπτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης με την εφαρμογή μίας ή περισσοτέρων από τις παρακάτω τεχνικές ελέγχου:

- της αρχής των αναλογιών,

- της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου,
- της καθαρής θέσης του φορολογούμενου,
- της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών,
- του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά (άρθρο 27 του Ν.4174/2013).

Συμπληρωματικά, η Φ.Δ. έχει την εξουσία να ερευνά και μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιούνται για διενέργεια επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, χρησιμοποιώντας μεθόδους που προβλέπονται στον Κώδικα (άρθρο 46 του Ν.4223/2013)

Η Φορολογική Διοίκηση μετά το φορολογικό έλεγχο, έχει την υποχρέωση να γνωστοποιήσει στο φορολογούμενο το αποτέλεσμα του, καθώς και τον προσωρινό προσδιορισμό του φόρου, εφόσον προκύπτει διαφοροποίηση της φορολογικής οφειλής σε σχέση με τις δηλώσεις που έχει υποβάλλει ο φορολογούμενος, καθώς και τα στοιχεία που αιτιολογούν τη διαφοροποίηση αυτή.

Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, εκδίδεται εντός 20 ημερών από την έγγραφη γνωστοποίηση ή εντός ενός μήνα σε περίπτωση που ο φορολογούμενος υποβάλλει τις απόψεις του σχετικά με τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό του φόρου (άρθρο 28 του Ν.4174/2013).

9.7 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Όπως ορίζεται από το άρθρο 30 του Ν. 4174/2013, η πράξη με την οποία καθορίζεται το ποσό της φορολογικής οφειλής ή απαίτησης του φορολογούμενου σε μια συγκεκριμένη φορολογική περίοδο, ονομάζεται «πράξη προσδιορισμού του φόρου». Η πράξεις προσδιορισμού του φόρου που εκδίδει η Φορολογική Διοίκηση στην περίπτωση που δεν είναι άμεσος ο προσδιορισμός του, δηλαδή χωρίς περαιτέρω ενέργεια, ταυτόχρονα με την υποβολή της δήλωσης, διακρίνονται σε:

- α)** πράξη διοικητικού προσδιορισμού του φόρου
- β)** πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού του φόρου
- γ)** πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου
- δ)** πράξη προληπτικού προσδιορισμού του φόρου

Η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου εντός 5 ετών από τη λήξη του οικείου φορολογικού έτους. Κατά παρέκκλιση μπορεί να εκδοθεί η πράξη εντός 20 ημερών από τη λήξη του φορολογικού έτους σε περιπτώσεις φοροδιαφυγής. Σε περίπτωση που ο διορθωτικός προσδιορισμός του φόρου συνεπάγεται τροποποίηση πράξης προσδιορισμού του φόρου για φορολογικό έτος για το οποίο το δικαίωμα ελέγχου έχει παραγραφεί, η αντίστοιχη προσαρμογή του φόρου διενεργείται στο παλαιότερο φορολογικό έτος για το οποίο το δικαίωμα ελέγχου δεν έχει ακόμα παραγραφεί και στο οποίο αφορά ο διορθωτικός προσδιορισμός του φόρου (άρθρο 36 του Ν.4174/2013).

Με τροποποίηση από το άρθρο 47 του Ν.4223/2013, η Φορολογική Διοίκηση έχει το δικαίωμα να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή

διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εντός 5 ετών από το τέλος του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής δήλωσης.

Επίσης η παραγραφή συνδέεται αποκλειστικά με την έκδοση της πράξης προσδιορισμού του φόρου, εντός του ως άνω οριζόμενου χρόνου και όχι με την κοινοποίηση ή τη νομιμότητα της κοινοποίησης αυτής, ενώ ορίζεται ότι η παράταση παραγραφής για περίοδο ενός έτους από τη λήξη της πενταετίας αφορά και την περίπτωση της υποβολής αρχικής δήλωσης εντός του πέμπτου έτους της προθεσμίας παραγραφής.

Η Φορολογική Διοίκηση έχει τη δυνατότητα να αγνοεί κάθε τεχνητή ρύθμιση ή σειρά ρυθμίσεων κατά τον προσδιορισμό του φόρου, όταν αποβλέπει σε αποφυγή της φορολόγησης και οδηγεί συγχρόνως σε φορολογικό πλεονέκτημα. Ως ρύθμιση λαμβάνουμε κάθε συναλλαγή, συμφωνία, πράξη, δράση, καθεστώς, επιχορήγηση, συνεννόηση, δέσμευση. Οι εν λόγω ρυθμίσεις αντιμετωπίζονται για φορολογικούς σκοπούς με βάση τα χαρακτηριστικά της οικονομικής τους υπόστασης (άρθρο 38 του Ν.4174/2013).

9.8 ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Το άρθρο 40 του Ν.4174/2013 ορίζει ότι αρμόδιο όργανο για την είσπραξη των φόρων καθώς και των λοιπών εσόδων του Δημοσίου, στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, συμπεριλαμβανομένης της αναγκαστικής εκτέλεσης, είναι ο Γενικός Γραμματέας. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα, η είσπραξη του φόρου και των λοιπών εσόδων μπορεί να ανατεθεί σε τράπεζες και λοιπά πιστωτικά ιδρύματα, στα Ελληνικά Ταχυδρομεία ή οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία.

Η καταβολή του φόρου γίνεται το χρόνο που προβλέπεται από το νόμο που επιβάλλει την αντίστοιχη φορολογία, στην οποία εφαρμόζεται ο Κώδικας και καταβάλλεται με τον τρόπο που καθορίζεται, σύμφωνα με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα.

Στην περίπτωση του διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου η καταβολή του γίνεται εντός 30 ημερών από την κοινοποίηση της πράξης στο φορολογούμενο και εντός 3 ημερών από την κοινοποίηση σε περίπτωση εκτιμώμενου ή προληπτικού προσδιορισμού του φόρου. Στην περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης η καταβολή του φόρου γίνεται σε δύο ίσες μηνιαίες δόσεις.

Με τροποποίηση από το άρθρο 48 του Ν.4223/2013, στην περίπτωση του εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου, αυτός να καταβάλλεται εντός 30 ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πράξης στο φορολογούμενο.

Η Φορολογική Διοίκηση έχει τη δυνατότητα να εγκρίνει πρόγραμμα ρύθμισης καταβολής των φορολογικών οφειλών σε μία ή περισσότερες δόσεις, μετά από αίτηση του φορολογούμενου, εφόσον αποδείξει ότι αντιμετωπίζει οικονομική αδυναμία. Τα ο πρόγραμμα ρύθμισης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος. Κατά παρέκκλιση μπορεί να εκτείνεται έως τα δύο έτη, για φόρους που καταβάλλονται εφάπαξ (άρθρο 42 του Ν.4174/2013).

Μέτρα για τη διασφάλιση και την αναγκαστική εκτέλεση

Προκειμένου να διασφαλιστεί η είσπραξη των φόρων, η Φορολογική Διοίκηση έχει το δικαίωμα σε επείγουσες περιπτώσεις ή σε επικείμενο κίνδυνο, να προχωράει στην είσπραξη των οφειλόμενων φόρων με βάση τον εκτελεστέο τίτλο του άρθρου 45 του Κώδικα (στην περίπτωση δηλαδή του άμεσου, διοικητικού, εκτιμώμενου, διορθωτικού, προληπτικού και οριστικού προσδιορισμού του φόρου ή καταλογισμού τόκων και προστίμων) και χωρίς δικαστική απόφαση στην επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης κινητών, ακινήτων, εμπράγματων δικαιωμάτων σε αυτά, απαιτήσεων και γενικά όλων των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη του Δημοσίου, είτε αυτά βρίσκονται στα χέρια του, είτε στα χέρια τρίτων.

Επιπροσθέτως, με τις διατάξεις του άρθρου 48 του Ν.4223/2013, ορίζεται ότι μεταξύ των εκτελεστέων τίτλων είναι και η απόφαση της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανάσταξης, κατά το μέρος κατά το οποίο η Φορολογική Διοίκηση αποκτά εισπράξιμη απαίτηση στηριζόμενη στην απόφαση αυτή.

Επίσης η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβαίνει στη λήξη των προβλεπόμενων στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ασφαλιστικών μέτρων με βάση τον εκτελεστέο τίτλο. Τα άνωθι μέτρα διατάσσονται από τον πρόεδρο του Διοικητικού Πρωτοδικείου της έδρας της αρμόδιας για τη σχετική φορολογία αρχής, χωρίς να απαιτείται προηγούμενη κλήτευση του φορολογούμενου (άρθρο 46 του Ν.4174/2013)

Τροποποιείται το παρόν άρθρο από το άρθρο 48 του Ν.4223/2013 και αποσαφηνίζεται ότι η συντηρητική κατάσχεση επιβάλλεται μετά την απόκτηση νόμιμου τίτλου και πριν από τη λήξη της προθεσμίας καταβολής της οφειλής, ενώ προβλέπεται η αυτοδίκαιη τροπή της σε αναγκαστική κατάσχεση μετά τη λήξη της προθεσμίας καταβολής της οφειλής.

Η Φορολογική Διοίκηση προχωράει σε αναγκαστική εκτέλεση μετά την πάροδο 30 ημερών από την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης καταβολής οφειλής στο φορολογούμενο, ο οποίος δεν εξόφλησε τους οφειλόμενους φόρους του, εντός των νόμιμων προθεσμιών (άρθρο 47 του Ν.4174/2013).

Αναδιατυπώνεται το παρόν άρθρο από το άρθρο 48 του Ν.4223/2013, και αντί της αποστολής ατομικής ειδοποίησης, προβλέπεται η κοινοποίηση αυτής σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα, στην περίπτωση της μη καταβολής των προβλεπόμενων φόρων και προστίμων που αναφέρονται στην πράξη προσδιορισμού του φόρου ή στην πράξη επιβολής προστίμου ή στην πράξη εκκαθάρισης του φόρου, βάσει οριστικής δικαστικής απόφασης.

Σε περίπτωση που υπάρχουν πληροφορίες ή υπόνοιες ότι ο φορολογούμενος θα προβεί σε δόλιες ενέργειες όπως η μεταβίβαση των περιουσιακών του στοιχείων ή η εγκατάλειψη της χώρας ή οποιαδήποτε άλλη ενέργεια που θέτει σε κίνδυνο την είσπραξη του φόρου, η Φορολογική Διοίκηση με βάση τον εκτελεστέο τίτλο έχει το δικαίωμα να λαμβάνει μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης και πριν της νόμιμης ημερομηνίας καταβολής της οφειλής ή την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης ή την παρέλευση της προθεσμίας των 30 ημερών που προβλέπεται για την καταβολή της οφειλής.

Αν ο φορολογούμενος μεταβιβάσει περιουσιακά στοιχεία η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να ασκήσει αγωγή καταδολίευσης για την διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου, σύμφωνα με το άρθρο 931 κ.ε. του Α.Κ. για την χρονική περίοδο μέχρι δύο έτη από την ημερομηνία της καταδολιευτικής ενέργειας (άρθρο 49 του Ν.4174/2013).

Παραγραφή του δικαιώματος είσπραξης των φόρων

Το δικαίωμα της είσπραξης των φόρων και των λοιπών εσόδων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα από το Δημόσιο, παραγράφεται 5 έτη μετά την έκδοση του νόμιμου τίτλου εκτέλεσης. Η κοινοποίηση στο φορολογούμενο οποιασδήποτε πράξης αναγκαστικής εκτέλεσης διακόπτει την παραγραφή. Η μη εκκίνηση της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη των φόρων εντός των πέντε ετών συνεπάγεται την πειθαρχική ευθύνη του αρμόδιου οργάνου της Φ.Δ. (άρθρο 51 του Ν.4174/2013).

Με τροποποίηση από το άρθρο 48 του Ν.4223/2013, διευκρινίζεται ότι η προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή παραγραφή αρχίζει από τη λήξη του έτους εντός του οποίου αποκτήθηκε νόμιμος τίτλος εκτέλεσης.

Επιπροσθέτως ορίζεται ότι η κοινοποίηση στο φορολογούμενο της ατομικής ειδοποίησης που προβλέπεται στον Κώδικα διακόπτει την παραγραφή του εν λόγω άρθρου. Την παραγραφή επίσης διακόπτει οποιαδήποτε πράξη αναγκαστικής εκτέλεσης, η αναγγελία προς επαλήθευση στην πτώχευση, η αναγγελία προς κατάταξη στον υπάλληλο πλειστηριασμού, καθώς και στον εκκαθαριστή της κληρονομιάς ή διαλυθέντος νομικού προσώπου ή στον ειδικό εκκαθαριστή επιχείρησης καθώς και η εγγραφή προσημείωσης ή υποθήκης επί οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου του φορολογούμενου. Επί αλληλεγγύως ευθυνόμενων η διακοπή της παραγραφής ως προς τον ένα από αυτούς, ενεργεί και ως προς τους άλλους. Η παραγραφή αναστέλλεται για όσο χρονικό διάστημα είχε χορηγηθεί στο φορολογούμενο ρύθμιση τμηματικής καταβολής.

Σύμφωνα με το άρθρο 53 του Ν.4174/2013, αν δεν καταβληθεί οποιοδήποτε ποσό φόρου εντός της νόμιμης προθεσμίας, το ποσό αυτό του φόρου επιβαρύνεται με τόκους για τη χρονική περίοδο από τη λήξη της νόμιμης προθεσμίας μέχρι και την ημερομηνία καταβολής του φόρου. Το ίδιο ισχύει και για την εκπρόθεσμη ή τροποποιητική δήλωση, καθώς και σε περίπτωση εκτιμώμενου, διορθωτικού ή προληπτικού προσδιορισμού του φόρου.

9.9 ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΜΑ

Διαδικαστικές Παραβάσεις

Επιβάλλεται πρόστιμο στον φορολογούμενο όταν υποπέσει στις εξής παραβάσεις:

- δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα δήλωση πληροφοριακού χαρακτήρα (δήλωση από την οποία δεν προκύπτει υποχρέωσης καταβολής του φόρου),
- δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα φορολογική δήλωση,

- δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα δήλωση παρακράτησης φόρου,
- δεν ανταποκριθεί σε αίτημα της Φορολογικής Διοίκησης για παροχή πληροφοριών ή στοιχείων,
- δεν συνεργαστεί στη διάρκεια φορολογικού ελέγχου,
- δεν γνωστοποιήσει στη Φ.Δ. το διορισμό του φορολογικού εκπροσώπου του,
- δεν προβαίνει σε εγγραφή στο φορολογικό μητρώο,
- δεν συμμορφώνεται με κάθε υποχρέωση σχετική με την τήρηση βιβλίων και στοιχείων (άρθρο 54 του Ν.4174/2013).

Επίσης επιβάλλεται πρόστιμο σύμφωνα με το άρθρο 49 του Ν.4223/2013 και στην περίπτωση της εγγραφής στο φορολογικό μητρώο περισσότερες από μία φορές με σκοπό την εξαπάτηση της Φορολογικής Διοίκησης.

Παραβάσεις φοροδιαφυγής

Βάσει του άρθρου 55 του Ν.4174/2013, επιβάλλεται πρόστιμο σε κάθε μία από τις κάτωθι παραβάσεις, οι οποίες εμπεριέχουν το παράπτωμα της «φοροδιαφυγής»:

- η απόκρυψη καθαρών εισοδημάτων από οποιαδήποτε πηγή με μη υποβολή δήλωσης ή με υποβολή ανακριβούς δήλωσης και με σκοπό την μη πληρωμή του φόρου εισοδήματος,
- η μη απόδοση, ανακριβούς απόδοσης, συμψηφισμός, έκπτωση ή διακράτηση Φόρου Προστιθέμενης Αξίας και παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων, τελών ή εισφορών, καθώς και η μη υποβολή δήλωσης ή η υποβολή ανακριβούς δήλωσης με σκοπό την μη πληρωμή των παραπάνω φόρων, τελών ή εισφορών,
- η είσπραξη επιστροφής των παραπάνω φόρων μετά από παραπλάνηση της Φ.Δ. με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων,
- η έκδοση πλαστών φορολογικών στοιχείων και η αποδοχή αυτών, καθώς και η νόθευση φορολογικών στοιχείων,
- η έκδοση εικονικών φορολογικών στοιχείων για ανύπαρκτες συναλλαγές και η αποδοχή αυτών.

Με βάσει τις διατάξεις του άρθρου 49 του Ν.4223/2013, αντικαθίστανται οι περιπτώσεις α' και β' και τίθενται ποσοτικά όρια σχετικά με τη διάπραξη της φοροδιαφυγής στην περίπτωση της φορολογίας εισοδήματος, καθώς και των παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων. Αντίστοιχα όρια τίθενται και στις περιπτώσεις μη έκδοσης παραστατικών στοιχείων που αποτελούν αντικείμενο του Ε.Ν.Φ.Ι.Α., καθώς και στην περίπτωση κάθε άλλου φόρου που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, πλην της περίπτωσης του ειδικού φόρου ακινήτων (Ν.3091/2002).

Επίσης ορίζεται ότι η επιβολή προστίμων και όλες οι διαδικασίες που προβλέπονται, είναι ανεξάρτητες από τυχόν ποινικές κυρώσεις και οποιαδήποτε ποινική διαδικασία προβλέπεται από οποιοδήποτε άλλο νόμο.

Κοινοποίηση προστίμων και τόκων

Ο Γενικός Γραμματέας είναι ο αρμόδιος για την έκδοση πράξεων καταλογισμού τόκων και επιβολής προστίμων. Η κοινοποίηση τους γίνεται στο φορολογούμενο ή το ευθυνόμενο πρόσωπο είτε μαζί με την πράξη προσδιορισμού του φόρου, είτε αυτοτελώς εάν η πράξη προσδιορισμού του φόρου δεν εκδίδεται ταυτόχρονα.

Ο φορολογούμενος καλείται εγγράφως από το Γενικό Γραμματέα να υποβάλλει ενδεχόμενες αντιρρήσεις του σχετικά με επικείμενη έκδοση πράξης καταλογισμού τόκων ή επιβολής προστίμων τουλάχιστον 30 ημέρες πριν την έκδοση της, με εξαίρεση τις διαδικαστικές παραβάσεις (άρθρο 62 του Ν.4174/2013).

Το παρόν άρθρο αντικαθίσταται από το άρθρο 49 του Ν.4223/2013, και επισημαίνεται ότι δεν απαιτείται κλήση του φορολογούμενου προς διατύπωση αντιρρήσεων σχετικά με επικείμενη πράξη επιβολής προστίμου στις περιπτώσεις των διαδικαστικών παραβάσεων, καθώς και των προστίμων τα οποία συνδέονται με την έκδοση πράξεων άμεσου, διοικητικού, εκτιμώμενου ή προληπτικού προσδιορισμού του φόρου. Ο χρόνος παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για έκδοση πράξης επιβολής προστίμου αρχεται στο τέλος του έτους κατά το οποίο διαπιστώθηκε η παράβαση για την οποία επιβάλλεται το πρόστιμο.

9.10 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ

Ο υπόχρεος εφόσον αμφισβητεί οποιαδήποτε πράξη που έχει εκδοθεί σε βάρος του από τη Φ.Δ., οφείλει να υποβάλλει ενδικοφανή προσφυγή με αίτημα την επανεξέταση της πράξης στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας από την Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης της Φορολογικής Διοίκησης εντός 30 ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της πράξης σε αυτόν.

Η Φορολογική Διοίκηση αποστέλλει την ενδικοφανή προσφυγή του υπόχρεου, συνοδευόμενη από τα σχετικά έγγραφα, εντός 7 ημερών από την υποβολή στην Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης της Φ.Δ. προκειμένου να αποφανθεί.

Η Υ.Ε.Ε. εντός 60 ημερών από την υποβολή της ενδικοφανούς προσφυγής στη Φ.Δ., εκδίδει απόφαση την οποία κοινοποιεί στον υπόχρεο, λαμβάνοντας υπόψη τις πληροφορίες που έλαβε από τον υπόχρεο και τις απόψεις της αρμόδιας φορολογικής αρχής, ενώ αν το κρίνει απαραίτητο δύναται να καλέσει τον υπόχρεο σε ακρόαση (άρθρο 63 του Ν.4174/2013).

Σύμφωνα με το άρθρο 47 του Ν.4223/2013, στην περίπτωση άσκησης της ενδικοφανούς προσφυγής, η προβλεπόμενη παραγραφή παρατείνεται για περίοδο ενός έτους από την έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής ή την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης. Η ρύθμιση αυτή ισχύει και για τις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες είτε με απόφαση επί ενδικοφανούς προσφυγής, είτε με την απόφαση οποιουδήποτε δικαστηρίου, πράξη προσδιορισμού του φόρου ακυρώνεται για οποιοδήποτε μη ουσιαστικό λόγο (νομική πλημμέλεια, τυπικό σφάλμα, έκδοση πράξης σε βάρος προσώπου που δεν είχε φορολογική υποχρέωση κ.λπ.), οπότε στην

περίπτωση αυτή η Φ.Δ. έχει δικαίωμα επανέκδοσης της ακυρωθείσας πράξης, εντός της ανωτέρας προθεσμίας.

Επίσης, βάσει των διατάξεων του άρθρου 50 του ίδιου νόμου, με την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής αναστέλλεται η καταβολή ποσοστού 50% του αμφισβητούμενου ποσού υπό την προϋπόθεση ότι έχει καταβληθεί το υπόλοιπο 50%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο

«ΕΝΙΑΙΟΣ ΦΟΡΟΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ»

Αριθμός Νόμου: 4223

Αριθμός ΦΕΚ: 287 Α' /31.12.2013

Το ψηφισθέν νομοσχέδιο όπως διαμορφώθηκε με το κεφάλαιο Α' (άρθρα 1-13), με την ψήφιση του στις 21.12.2013, θεσπίζει νέες διατάξεις που αφορούν τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. Στόχος του παρόντος νομοσχεδίου με τις προτεινόμενες διατάξεις του, είναι η διατήρηση της δημοσιονομικής σταθερότητας της χώρας και η εξασφάλιση των δημοσίων εσόδων της. Η κυβέρνηση προβαίνει σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις με στόχο /όπως προαναγγέλλει την ενίσχυση της αναπτυξιακής δυναμικής της Ελληνικής οικονομίας μακροπρόθεσμα, καθώς και την επίτευξη και διατήρηση πρωτογενών πλεονασμάτων η οποία κρίνεται επιτακτική και αναμένεται να βελτιώσει σημαντικά τη δυναμική του δημόσιου χρέους.

Ο Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων στοχεύει στην καθολική φορολόγηση της ακίνητης περιουσίας, δηλαδή στη φορολόγηση όλων των ακινήτων που βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια με κριτήρια την έκταση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε ακινήτου, διευρύνοντας καθοριστικά με τον τρόπο αυτό τη φορολογητέα ύλη.

Ο ΕΝ.Φ.Ι.Α. αποτελεί το άθροισμα του κυρίου φόρου επί των ακινήτων και του συμπληρωματικού φόρου επί της συνολικής αξίας των δικαιωμάτων των ακινήτων, ο οποίος συμπληρωματικός για τα φυσικά πρόσωπα επιβαρύνει μόνο την ακίνητη περιουσία άνω των 300.000 ευρώ.

Με την ψήφιση του παρόντος νομοσχεδίου καταργείται ο Φόρος Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Α.Π.), καθώς επίσης και το Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε.) που ίσχυσε για τα προηγούμενα έτη. Τα προαναφερόμενα έκτακτα τέλη επιβλήθηκαν σύμφωνα με τις αναγγελίες της κυβέρνησης για επιτακτικούς λόγους εθνικού συμφέροντος προκειμένου να καταστεί δυνατή η άμεση μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος, με κριτήριο την καθολικότητα, την αναλογικότητα και την προσφερότητα, ως το λιγότερο επαχθές μέτρο, δεδομένων των δημοσιονομικών του κράτους στη συγκεκριμένη οικονομική συγκυρία.

Πεδίο εφαρμογής του ΕΝ.Φ.Ι.Α. και αντικείμενο αυτού

Όπως ορίζεται από το άρθρο του Ν.4223/2013, ο ΕΝ.Φ.Ι.Α. επιβάλλεται στα εμπράγματα δικαιώματα πλήρους κυριότητας, ψιλής κυριότητας, επικαρπίας, οίκησης σύμφωνα με όσα ορίζει ο Αστικός Κώδικας και κάθε άλλη υφιστάμενη διάταξη και επιφανείας σύμφωνα με το Ν.3986/2011. Επιπροσθέτως επιβάλλεται και στα εμπράγματα ή ενοχικά δικαιώματα αποκλειστικής χρήσης θέσης στάθμευσης, βοηθητικών χώρων και κολυμβητικών δεξαμενών που βρίσκονται σε κοινόκτητο τμήμα ακινήτου, όπως αυτά ισχύουν την 1^η Ιανουαρίου του έτους φορολογίας, ανεξάρτητα από τις μεταβολές που επέρχονται κατά τη διάρκεια του έτους αυτού, είτε στο ακίνητο, είτε στο ιδιοκτησιακό καθεστώς. Τα ακίνητα τα οποία αποτελούν το

αντικείμενο επιβολής του ΕΝ.Φ.Ι.Α. πρέπει να βρίσκονται στην Ελλάδα και να ανήκουν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή κάθε είδους νομικές οντότητες την 1^η Ιανουαρίου κάθε έτους.

Για την επιβολή του ΕΝ.Φ.Ι.Α. λαμβάνεται υπόψη η πραγματική κατάσταση του ακινήτου, σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από την οριστική εγγραφή του στο κτηματολογικό γραφείο και σε περίπτωση μη οριστικής εγγραφής του από τον τίτλο κτήσης του. Σε κάθε περίπτωση ύπαρξης ή στέρησης των παραπάνω, λαμβάνεται υπόψη η πραγματική κατάσταση του ακινήτου. Αν η πραγματική επιφάνεια του ακινήτου υπερβαίνει αυτή που αναγράφεται στην οριστική εγγραφή στο κτηματολογικό γραφείο ή στον τίτλο κτήσης ή στην οικοδομική άδεια ή έχει γίνει αλλαγή της χρήσης του ακινήτου, λαμβάνεται υπόψη η πραγματική επιφάνεια, δηλαδή τα πραγματικά τετραγωνικά μέτρα και η πραγματική χρήση του ακινήτου. Για την επιβολή του φόρου δεν ενδιαφέρει και δεν υπάρχει διαφορετική φορολογική αντιμετώπιση των κτισμάτων είτε αυτά είναι νόμιμα, είτε αυθαίρετα, είτε τακτοποιημένα βάσει οποιουδήποτε νόμου, ώστε να μην αδικούνται με οποιοδήποτε τρόπο οι κύριοι των νομίμων ακινήτων. Είναι αναγκαίο λοιπόν σε περίπτωση που η πραγματική και νομική κατάσταση του ακινήτου είναι διαφορετική από εκείνη που αναγράφεται στην οριστική εγγραφή στο κτηματολογικό γραφείο ή στον τίτλο κτήσης ή στην οικοδομική άδεια, να γίνεται διόρθωση των στοιχείων των ακινήτων από τους φορολογούμενους, καθώς ο ΕΝ.Φ.Ι.Α. επιβάλλεται με βάση την πραγματική κατάσταση του ακινήτου. Έτσι οι φορολογούμενοι αποφεύγουν την επιβολή φορολογίας μετά από έλεγχο και διασταυρώσεις των στοιχείων των ακινήτων εντός της προθεσμίας παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου, η οποία παραγραφή είναι εικοσαετής στις περιπτώσεις φοροδιαφυγής.

Ποιο το υποκείμενο επιβολής του ΕΝ.Φ.Ι.Α.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.4223/2013, υποκείμενο του φόρου είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κάθε είδους νομική οντότητα ανεξάρτητα από την ιθαγένεια, κατοικία ή έδρα, ανάλογα με το εμπράγματο δικαίωμα και το ποσοστό του, καθώς επίσης και ο αποκτών εμπράγματα από οποιαδήποτε αιτία, ο επιφανειούχος, ο υπερθερματιστής, ο κληρονόμος, ο αποκτών εμπράγματα δικαιώματα εκ προσυμφώνου με αυτοσύμβαση, εξαιρεμένων των εργολαβικών προσυμφώνων, ο δικαιούχος ακινήτου από το Δημόσιο ή τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας ή τον Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή Ν.Π.Δ.Δ., για το χρονικό διάστημα πριν από τη σύνταξη των οριστικών παραχωρητηρίων. Επίσης υποκείμενο επιβολής του ΕΝ.Φ.Ι.Α. είναι ο κηδεμόνας για τα ακίνητα σχολάζουσας κληρονομιάς για όσο διάστημα τα διαχειρίζεται και τα διοικεί, ο εργολάβος για ακίνητο το οποίο συμφωνήθηκε να μεταβιβαστεί και δεν έχει μεταβιβαστεί από τον οικοπεδούχο στον εργολάβο ή σε τρίτα πρόσωπα που αυτός θα υποδείξει, εφόσον έχουν παρέλθει τρία έτη από την έκδοση της οικοδομικής άδειας ή έχουν εκμισθωθεί ή έχουν χρησιμοποιηθεί με οποιονδήποτε τρόπο εντός των τριών αυτών ετών από το εργολάβο, καθώς επίσης και ο σύνδικος της πτώχευσης για όσο διάστημα διαχειρίζεται και διοικεί την πτωχευτική περιουσία. Όταν πρόκειται για επίδικα ακίνητα υπόχρεος για την καταβολή του φόρου είναι ο νομέας τους.

Επιπροσθέτως σε ακίνητα που ανήκουν σε φορέα της Γενικής Κυβέρνησης, όταν χρησιμοποιούνται από πρόσωπο χωρίς τη συναίνεση του φορέα, τότε το εν λόγω πρόσωπο είναι υπόχρεο για την καταβολή του φόρου για το ακίνητο αυτό και ισούται με το φόρο που αναλογεί στην πλήρη κυριότητα ακινήτου.

Σε περίπτωση πλήρους κυριότητας ακινήτου υπόχρεος για την καταβολή του φόρου είναι ο πλήρης κύριος, ενώ σε περίπτωση μη πλήρους κυριότητας ο φόρος επιμερίζεται μεταξύ του ψιλού κυρίου και του επικαρπωτή. Επίσης ορίζεται ότι ο φόρος στην οίκηση και στο δικαίωμα της επιφανείας ισούται με το φόρο που αναλογεί στην επικαρπία.

Ποια ακίνητα απαλλάσσονται από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. (άρθρο 3 του Ν.4223/2013)

Από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. απαλλάσσονται τα δικαιώματα στα ακίνητα τα οποία ανήκουν:

α) Στο Δημόσιο, στο Ταμείο Αξιοποίησης της Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (Τ.Α.Ι.Π.Ε.Δ.) και στην Εταιρία των Ακινήτων του Δημοσίου (ΕΤ.Α.Δ.).

β) Σε Ν.Π.Δ.Δ., σε Ν.Π.Ι.Δ., που εντάσσονται στους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, καθώς και σε Ο.Τ.Α. και ιδιοχρησιμοποιούνται. Δεν εμπίπτουν επίσης στη φορολόγηση τα κοινής χρήσης πράγματα που ανήκουν σε Ο.Τ.Α. σύμφωνα με το άρθρο 967 του Α.Κ., καθώς και τα ακίνητα που είναι προορισμένα για την εξυπηρέτηση δημοτικών και κοινοτικών σκοπών. Οι ανώνυμες εταιρίες της Γενικής Κυβέρνησης, εκτός από το Τ.Α.Ι.Π.Ε.Δ. και την ΕΤ.Α.Δ. Α.Ε. υπάρχουν στον ΕΝ.Φ.Ι.Α.

γ) Σε ξένα κράτη, εφόσον το ακίνητο χρησιμοποιείται για την εγκατάσταση πρεσβείας ή προξενείου του ξένου κράτους ή για την εγκατάσταση πρεσβευτή, πρόξενου και λοιπών διπλωματικών αντιπροσώπων και πρακτόρων του ξένου κράτους, οι οποίοι είναι διαπιστευμένοι στην Ελλάδα το έτος φορολογίας με τον όρο της αμοιβαιότητας. Η απαλλαγή ισχύει δηλαδή μόνο αν με βάση τη νομοθεσία του αλλοδαπού κράτους, τα ακίνητα που βρίσκονται στο κράτος αυτό, ανήκουν στην Ελλάδα και χρησιμοποιούνται για την εγκατάσταση της Ελληνικής Πρεσβείας ή Προξενείου ή των διαπιστευμένων πρεσβευτών, πρόξενων και λοιπών διπλωματικών αντιπροσώπων και πρακτόρων της Ελλάδας απαλλάσσονται του αντίστοιχου φόρου.

δ) Σε Ν.Π.Δ.Δ. που δεν ανήκουν στους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και ιδιοχρησιμοποιούνται αποκλειστικά με σκοπό μορφωτικό, εκπαιδευτικό, πολιτιστικό, αθλητικό, θρησκευτικό, φιλανθρωπικό και κοινωφελή.

ε) Σε Ν.Π.Ι.Δ. που δεν ανήκουν στους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, αλλά είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και ιδιοχρησιμοποιούνται με σκοπό μορφωτικό, εκπαιδευτικό, πολιτιστικό, αθλητικό, θρησκευτικό, φιλανθρωπικό και κοινωφελή.

στ) Στο Άγιο Όρος και ιδιοχρησιμοποιούνται για την εκπλήρωση του θρησκευτικού και λατρευτικού έργου τους, καθώς επίσης και σε νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες των γνωστών θρησκειών και δογμάτων, εφόσον εμπίπτουν στην παράγραφο 2 του άρθρου 13 του Συντάγματος. Επίσης απαλλάσσονται και τα ακίνητα τα οποία στεγάζουν υπηρεσίες που εξυπηρετούν τις διοικητικές τους ανάγκες.

ζ) Στα νομικά πρόσωπα που υπάρχουν στο ειδικό καθεστώς διοίκησης και διαχείρισης του Ν.3647/2008 (Α' 37) και ιδιοχρησιμοποιούνται.

Απαλλάσσονται επίσης τα δικαιώματα στα ακίνητα μόνο για το μέρος ή το τμήμα του ακινήτου για το οποίο υπάρχει απαγόρευση χρήσης του σύμφωνα με τον ισχύοντα πολεοδομικό σχεδιασμό ή για λόγους προστασίας μνημείων και

αρχαιοτήτων για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος, η οποία απαγόρευση έχει επιβληθεί από φορέα της Γενικής Κυβέρνησης και με την προϋπόθεση να μην υπάρχει αξίωση για καταβολή αποζημίωσης. Αν η απαγόρευση χρήσης συνοδεύεται από αξίωση για αποζημίωση δεν υπάρχει απαλλαγή από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α.

Στις περιπτώσεις στις οποίες δεσμεύονται ακίνητα με μερική απαγόρευση ορισμένης χρήσης, η οποία συνεπάγεται επιτρεπτές χρήσεις (π.χ. βοσκότοποι) δεν υπάρχει απαλλαγή από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. αλλά για το μέρος ή το τμήμα του ακινήτου το οποίο δεσμεύεται με τη μερική απαγόρευση, όταν δεν υπάρχει αξίωση για αποζημίωση, ο ΕΝ.Φ.Ι.Α. μειώνεται κατά 30% και κατά 60% όταν συνιστάται δέσμευση ακινήτου εντός σχεδίου πόλεως ή οικισμού για κοινωφελή χρήση.

Επίσης απαλλάσσεται από το ΕΝ.Φ.Ι.Α. το ακίνητο για το οποίο έχει διαταχθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση η αποδέσμευσή του από απαλλοτρίωση ή ρυμοτομικό βάρος και η Διοίκηση δεν έχει συμμορφωθεί με την έκδοση σχετικής πράξης για την αποδέσμευση αυτή, καθώς και όταν έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση αποζημίωσης για απαλλοτρίωση ή ρυμοτομικό βάρος και δεν έχει καταβληθεί η αποζημίωση μετά από ένα έτος από το έτος έκδοσης της απόφασης.

Τρόπος υπολογισμού του κυρίου φόρου του ΕΝ.Φ.Ι.Α.

1.Ο κύριος φόρος για τα κτίσματα προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της επιφάνειας του κτίσματος επί το βασικό φόρο, ο οποίος προκύπτει από την κατάταξη του ακινήτου σε φορολογική ζώνη με βάση την τιμή ζώνης, επί το συντελεστή παλαιότητας του κτίσματος, επί το συντελεστή ορόφου ή μονοκατοικίας, επί το συντελεστή πρόσοψης, επί το συντελεστή βοηθητικών χώρων αν υπάρχουν και επί το συντελεστή ημιτελούς κτίσματος κατά περίπτωση.

Ο κύριος φόρος για τα ειδικά κτίρια προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της επιφάνειας του κτίσματος επί το βασικό φόρο, επί το συντελεστή ειδικών κτιρίων, επί το συντελεστή παλαιότητας του κτίσματος, επί το συντελεστή απομείωσης επιφάνειας, καθώς και το συντελεστή βοηθητικών χώρων και ημιτελών κτιρίων αν υπάρχουν κατά περίπτωση. Για τα ειδικά κτίρια αγροτικής χρήσης (π.χ. στάβλοι), οι συντελεστές ειδικών κτιρίων και βοηθητικών χώρων είναι 0.

Για τα κτίρια για τα οποία δεν έχει καθοριστεί τιμή ζώνης, ανεξαρτήτως αν είναι εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως ή οικισμού, καθώς επίσης και τα ειδικά κτίρια, εντάσσονται στην κατώτερη τιμή ζώνης της Δημοτικής ενότητας στη οποία βρίσκονται ή στην κατώτερη τιμή ζώνης του οικείου Δήμου αν δεν έχουν καθοριστεί τιμές ζώνης στη Δημοτική Ενότητα, ή στην κατώτερη τιμή ζώνης της οικείας Περιφερειακής Ενότητας αν δεν έχουν καθοριστεί τιμές ζώνης στο Δήμο.

2.Ο κύριος φόρος για τα γήπεδα εντός σχεδίου πόλεως ή οικισμού (οικόπεδα) είναι το γινόμενο της επιφάνειας του γηπέδου σε τετραγωνικά μέτρα επί το συντελεστή φόρου που αντιστοιχεί στη μοναδιαία αξία του οικοπέδου, η οποία προκύπτει ως λόγος της φορολογητέας αξίας του ως προς τη συνολική επιφάνεια. Η φορολογητέα αξία του οικοπέδου ισούται με το γινόμενο του συντελεστή του οικοπέδου επί τη συνολική τιμή εκκίνησης του οικοπέδου, το συντελεστή πρόσοψης και την επιφάνεια του οικοπέδου.

Στην περίπτωση που υπάρχει κτίσμα οποιασδήποτε κατηγορίας εντός του οικοπέδου, η επιφάνεια που φορολογείται είναι αυτή που προκύπτει ως υπόλοιπο

από τη μη χρήση του συντελεστή δόμησης. Ως συντελεστής δόμησης λαμβάνεται υπόψη ο συντελεστής αξιοποίησης οικοπέδου της περιοχής. Ο συντελεστής οικοπέδου και η συνολική τιμή εκκίνησης του οικοπέδου, καθώς και ο συντελεστής αξιοποίησης του οικοπέδου για τον υπολογισμό της συνολικής τιμής εκκίνησης του οικοπέδου, λαμβάνονται όπως ορίζονται κάθε φορά στις αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 41 του Ν.1249/1982.

Σε περίπτωση που το οικόπεδο βρίσκεται σε περιοχή στην οποία δεν έχουν καθοριστεί τιμές και συντελεστές, για τον υπολογισμό του κύριου φόρου λαμβάνονται υπόψη οι χαμηλότεροι συντελεστές οικοπέδου, συνολική τιμή εκκίνησης του οικοπέδου και συντελεστής αξιοποίησης του οικοπέδου της ζώνης με τη χαμηλότερη τιμή της οικείας Δημοτικής Ενότητας ή του οικείου Δήμου αν δεν έχουν καθοριστεί στη Δημοτική Ενότητα ή της οικείας Περιφερειακής Ενότητας αν δεν έχουν καθοριστεί τέτοιες ζώνες και τέτοιοι συντελεστές ούτε στο Δήμο.

Ο κύριος φόρος για τα γήπεδα τα οποία βρίσκονται εκτός πόλεως ή οικισμού, προκύπτει από το βασικό συντελεστή φορολογίας ο οποίος καθορίζεται στο ένα (1) ευρώ ανά στρέμμα ή 0,001 ευρώ ανά τμ, με την εφαρμογή των συντελεστών θέσης, χρήσης, άρδευσης, απαλλοτρίωσης και του συντελεστή κατοικίας.

Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος, η σύζυγος και τα εξαρτώμενα κατά τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος τέκνα της οικογένειας του δεν έχουν εμπράγματα δικαιώματα (παρ. 2, άρθρο 1 του Ν.4223/2013) σε άλλη κατοικία, όπως προκύπτει από τη δήλωση στοιχείων ακινήτων και τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, δεν εφαρμόζεται συντελεστής κατοικίας με την προϋπόθεση η κατοικία που υπάρχει στο γήπεδο να έχει επιφάνεια κυρίων χώρων μικρότερη των 150 τμ, να βρίσκεται σε αγροτική περιοχή εκτός σχεδίου πόλεως ή οικισμού της χώρας και να χρησιμοποιείται για τις ανάγκες στέγασης φορολογουμένων οι οποίοι δεν διαθέτουν άλλη κατοικία. Με την πρόβλεψη αυτή διασφαλίζονται οι οικογένειες που διαβιούν και εργάζονται σε αγροτικές περιοχές εκτός σχεδίου πόλεως και δεν διαθέτουν άλλη κατοικία, αλλά ταυτόχρονα να μην τύχουν της ίδιας φορολογικής μεταχείρισης φορολογούμενοι οι οποίοι διαθέτουν εξοχικές κατοικίες (δευτερεύουσες) εκτός σχεδίου πόλεως ή οικισμού της χώρας.

Για τον τρόπο υπολογισμού του κύριου φόρου οικοπέδων και γηπέδων που χρησιμοποιούνται για:

- α)** τον ελλιμενισμό σκαφών και αεροσκαφών (εκτός ιδιωτικής χρήσης),
- β)** είναι λωρίδες γης, στις οποίες βρίσκονται σιδηροτροχιές ή οικόπεδα έδρας πύργων και γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας,
- γ)** βρίσκονται εντός Ειδικών Σχεδίων Χωρικής Ανάπτυξης Δημοσίων Ακινήτων του Ν.3986/2011 ή εντός Σχεδίου Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης του Ν.4062/2012,
- δ)** βρίσκονται εντός ορίων των περιοχών που ορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.4458/1965 (Βιομηχανικές Περιοχές), των άρθρων 1 και 29 του Ν.2545/1997 (Βιομηχανικές Επιχειρηματικές Περιοχές) και του άρθρου 41 του Ν.3982/2011 (Επιχειρηματικά Πάρκα), ο κύριος φόρος υπολογίζεται επί της χαμηλότερης φορολογικής ζώνης.

Συμπληρωματικός Φόρος του ΕΝ.Φ.Ι.Α.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν.4223/2013, εκτός από τον κύριο φόρο του ΕΝ.Φ.Ι.Α., επιβάλλεται και συμπληρωματικός φόρος.

Για τα φυσικά πρόσωπα, ο συμπληρωματικός φόρος επιβάλλεται και υπολογίζεται στο μέρος της συνολικής αξίας των δικαιωμάτων που υπόκεινται σε ΕΝ.Φ.Ι.Α. που υπερβαίνει τις 300.000 ευρώ, με συγκεκριμένα κλιμάκια και συντελεστές και στην οποία αξία δεν συνυπολογίζεται η αξία των δικαιωμάτων εκτός σχεδίου πόλεως ή οικισμού (γήπεδα).

Για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες, ο συμπληρωματικός φόρος ισούται με το 5% και επιβάλλεται στη συνολική αξία των δικαιωμάτων επί των ακινήτων. Είναι αυτονόητο ότι απαλλάσσονται από το συμπληρωματικό φόρο τα δικαιώματα επί των ακινήτων που απαλλάσσονται και από τον κύριο φόρο του ΕΝ.Φ.Ι.Α., τα δικαιώματα επί των ακινήτων που χρησιμοποιούνται για τον ελλιμενισμό σκαφών και αεροσκαφών ή είναι λωρίδες γης στις οποίες βρίσκονται σιδηροτροχιές ή οικόπεδα έδρας πύργων και γραμμών μεταφορών ηλεκτρικής ενέργειας ή βρίσκονται εντός ΕΣΧΑΔΑ του Ν.3986/2011 ή εντός ΣΟΑ του Ν.4062/2012 ή βρίσκονται εντός των ορίων των Βιομηχανικών Περιοχών, των Βιομηχανικών Επιχειρηματικών Περιοχών και των Επιχειρηματικών Πάρκων και τα δικαιώματα επί των ακινήτων των ειδικών κτιρίων που ιδιοχρησιμοποιούνται για την παραγωγή ή την άσκηση εμπορικής δραστηριότητας, ανεξαρτήτου αντικειμένου εργασιών.

Τα ακίνητα που ανήκουν σε Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και τα οποία δεν τα ιδιοχρησιμοποιούν, ο συμπληρωματικός φόρος ισούται με 2,5% επί της συνολικής αξίας των δικαιωμάτων που υπάγονται στον ΕΝ.Φ.Ι.Α.

Η αξία των ακινήτων των φυσικών και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων για την επιβολή του συμπληρωματικού φόρου του ΕΝ.Φ.Ι.Α., προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 32 του Ν.3842/2010, όπως ισχύει κάθε φορά.

Λοιπές Διατάξεις επί του ΕΝ.Φ.Ι.Α.

Όπως ορίζεται από το άρθρο 6 του Ν.4223/2013, για τον προσδιορισμό του ΕΝ.Φ.Ι.Α. λαμβάνονται υπόψη όσον αφορά τα φυσικά πρόσωπα, οι δηλώσεις στοιχείων ακινήτων που προβλέπονται στο άρθρο 23 του Ν.3427/2005 και αφορούν τα έτη 2005 έως και 2014, ενώ για τα νομικά πρόσωπα οι δηλώσεις των ετών 2013-2014. Τα στοιχεία που προκύπτουν από τις δηλώσεις αυτές αποτελούν τη «δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α.» του 2014. Για το κάθε επόμενο έτος, ως δήλωση ορίζεται η δήλωση του ΕΝ.Φ.Ι.Α. του προηγούμενου έτους με τις μεταβολές που επήλθαν στην περιουσιακή κατάσταση των ακινήτων, όπως αυτές απεικονίζονται κατά την 1^η Ιανουαρίου του επόμενου έτους στη δήλωση στοιχείων ακινήτων. Επίσης από την ημέρα σύστασης, απόκτησης και οποιασδήποτε μεταβολής στα δικαιώματα επί των ακινήτων, ο φορολογούμενος υποχρεούται σε υποβολή δήλωσης στοιχείων ακινήτων εντός 30 ημερών.

Στις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες σύμφωνα με το άρθρο 7 του παρόντος νόμου, σε περίπτωση διαπιστωμένης οικονομικής αδυναμίας, με βάση ορισμένα κριτήρια προβλέπεται ετήσια έκπτωση από το φόρο φυσικών προσώπων σε ποσοστό 50% ή και 100%.

Πότε γίνεται έκπτωση του φόρου 50%:

Έκπτωση του φόρου των ακινήτων κατά 50% μπορεί να γίνει αν διαπιστωθεί οικονομική αδυναμία πληρωμής της οφειλής για το συγκεκριμένο έτος. Πρέπει όμως να υπάρχουν σωρευτικά και οι εξής προϋποθέσεις:

- ✓ Το συνολικό φορολογητέο οικογενειακό εισόδημα του προηγούμενου έτους να μην είναι πάνω από 9.000 ευρώ. Το ποσό αυτό αυξάνεται κατά 1.000 ευρώ για τον/τη σύζυγο και κάθε εξαρτώμενο μέλος.
- ✓ Το σύνολο της επιφάνειας των κτισμάτων όλων των πιο πάνω προσώπων να μην είναι πάνω από 150 τμ.
- ✓ Η συνολική αξία της ακίνητης περιουσίας, όπως αυτή προσδιορίζεται για τον υπολογισμό του συμπληρωματικού φόρου, να μην ξεπερνά το ποσό των 85.000 ευρώ για τον άγαμο, των 150.000 ευρώ για τον έγγαμο και τον ή τη σύζυγό του ή τη μονογονεϊκή οικογένεια με ένα εξαρτώμενο τέκνο και των 200.000 ευρώ για τον έγγαμο, τον ή τη σύζυγό του και τα εξαρτώμενα τέκνα τους ή τη μονογονεϊκή οικογένεια με δύο εξαρτώμενα τέκνα.
- ✓ Ο φορολογούμενος, ο ή η σύζυγος και τα εξαρτώμενα τέκνα της οικογένειάς του να είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας.

Τα κριτήρια που έχουν οριστεί αφορά νοικοκυριά που έχουν οικονομική αδυναμία πληρωμής του ΕΝ.Φ.Ι.Α. που τους αναλογεί, εξαιτίας παραγόντων όπως η μακροχρόνια ανεργία, που έχουν αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση του συνολικού φορολογητέου εισοδήματος τους και την αδυναμία τους να ανταπεξέλθουν στα φορολογικά βάρη που τους αναλογούν με βάση την ακίνητη περιουσία τους. Στην προκειμένη περίπτωση η έκπτωση του φόρου ανέρχεται στο 50% του οφειλόμενου φόρου και μόνο για το συγκεκριμένο έτος εντός του οποίου πληρούνται τα κριτήρια.

Πότε γίνεται έκπτωση του φόρου 100%:

Έκπτωση του φόρου των ακινήτων κατά 100% μπορεί να γίνει αν υπάρχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

- ✓ Το φορολογητέο οικογενειακό εισόδημα του προηγούμενου έτους να μην είναι πάνω από 12.000 ευρώ. Το ποσό αυτό αυξάνεται κατά 1.000 ευρώ για τον/τη σύζυγο και κάθε εξαρτώμενο μέλος.
- ✓ Το σύνολο της επιφάνειας των κτισμάτων όλων των πιο πάνω προσώπων να μην είναι πάνω από 150 τμ.
- ✓ Σε τρίτεκνες ή πολύτεκνες οικογένειες, καθώς και σε οικογένειες που διαθέτουν ένα άτομο με ειδικές ανάγκες με ποσοστό αναπηρίας 80% τουλάχιστον και άνω προβλέπεται έκπτωση από το φόρο για το συγκεκριμένο πάντα έτος 100%.
- ✓ Ο φορολογούμενος, ο/η σύζυγος και τα εξαρτώμενα τέκνα της οικογένειάς του είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας.

Επίσης στο άρθρο 7 προβλέπεται και η αναστολή πληρωμής φόρου για τα νομικά πρόσωπα, προκειμένου να μπορούν να επιλέξουν το χρόνο καταβολής του ΕΝ.Φ.Ι.Α. σε καταλληλότερο χρόνο. Για να δοθεί αναστολή πληρωμής του φόρου ακινήτων σε νομικό πρόσωπο πρέπει να υπάρχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

- ✓ Ο συνολικός κύκλος εργασιών του νομικού προσώπου κατά το προηγούμενο φορολογικό έτος να μην ξεπερνάει το δεκαπλάσιο του συνολικού φόρου.
- ✓ Ο συνολικός κύκλος εργασιών να έχει παρουσιάσει μείωση πάνω από 30%.

Τα νομικά πρόσωπα μπορούν να κάνουν χρήση της αναστολής πληρωμής του ΕΝ.Φ.Ι.Α. μέχρι τρεις φορές εντός διαστήματος δέκα (10) ετών. **(Χρήστος Δ. Μελάς, www.protothema.gr).**

Όλες οι παραπάνω διαδικασίες χορήγησης έκπτωσης που αφορούν τα φυσικά πρόσωπα και χορήγησης αναστολής πληρωμής που αφορά τα νομικά πρόσωπα, καθώς και όλες οι λεπτομέρειες που αφορούν την εφαρμογή των διατάξεων αυτών, ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με απόφαση επίσης του Γ.Γ.Δ.Ε., καθορίζονται τα ειδικότερα θέματα καταβολής του φόρου, ο οποίος καταβάλλεται είτε εφάπαξ, είτε σε δόσεις (άρθρο 8 του Ν.4223/2013).

Όπως ορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 9 του Ν.4223/2013, είναι άκυρη κάθε υποσχετική ή εκποιητική δικαιοπραξία με την οποία συστήνονται, μεταβάλλονται, αλλοιώνονται ή μεταβιβάζονται από οποιαδήποτε αιτία δικαιώματα που υπάγονται σε ΕΝ.Φ.Ι.Α. ή παρέχεται δικαίωμα προσημείωσης ή υποθήκης σε αυτό, αν δεν μνημονεύεται και δεν επισυνάπτεται από το συμβολαιογράφο στο συμβόλαιο που συντάσσει πιστοποιητικό της Φ.Δ. Με το πιστοποιητικό αυτό τεκμηριώνεται ότι το ίδιο ακίνητο, με τα ίδια στοιχεία περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α., καθώς επίσης και ότι ο φορολογούμενος έχει καταβάλλει ή έχει νόμιμα απαλλαγή από το φόρο για το συγκεκριμένο ακίνητο, έχει καταβάλλει τις ληξιπρόθεσμες δόσεις, έχει ρυθμίσει ή έχει νόμιμα απαλλαγή από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. για τα υπόλοιπα ακίνητα, για τα οποία είναι υπόχρεος για τα προηγούμενα έτη, εφόσον δεν έχει παρέλθει παραγραφή. Επιπροσθέτως συμβολαιογραφικός τίτλος για τη σύνταξη κατακυρωτικής έκθεσης επί εκούσιου πλειστηριασμού, αν δεν συνοδεύεται από το παραπάνω πιστοποιητικό είναι αυτοδίκαια άκυρος.

Για οποιαδήποτε μεταγραφή ή καταχώρηση στα κτηματολογικά βιβλία συμβολαιογραφικών εγγράφων, κατακυρωτικών εκθέσεων επί εκούσιου πλειστηριασμού και αποδοχών κληρονομιάς, αν δεν μνημονεύεται στον τίτλο και δεν επισυνάπτεται το παραπάνω πιστοποιητικό της Φορολογικής Διοίκησης, οι φύλακες μεταγραφών (έμμισθοι και άμισθοι υποθηκοφύλακες), καθώς και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων έχουν υποχρέωση να την αρνηθούν. Ορίζεται πρόστιμο 5.000 ευρώ για κάθε παράβαση των παραπάνω δημόσιων λειτουργιών καθώς επίσης και των συμβολαιογράφων που τα συνέταξαν.

Στο άρθρο 9 καθορίζονται οι περιπτώσεις σύνταξης συμβολαιογραφικού εγγράφου και πριν την εξόφληση του οφειλόμενου φόρου, καθώς και οι προϋποθέσεις μεταγραφής αυτού, προνοείται η περίπτωση μη δυνατότητας επισύναψης του πιστοποιητικού, ώστε να επισυνάπτεται κατά περίπτωση το πιστοποιητικό του άρθρου 48 του Ν.3842/2010.

Θεωρείται απαράδεκτη η συζήτηση της αγωγής ή οποιασδήποτε άλλης ενέργειας ενώπιον δικαστηρίου ή δημόσιας αρχής από υπόχρεο στον ΕΝ.Φ.Ι.Α. επί ακινήτου του ίδιου προσώπου, εάν δεν προσκομίσει σχετικό πιστοποιητικό για το φόρο στα ακίνητα.

Τόκοι και πρόστιμα σχετικά με τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. που οφείλονται σε πράξεις ή παραλείψεις τρίτων, τα πρόσωπα αυτά ευθύνονται εις ολόκληρο μαζί με τους υπόχρεους για την πληρωμή τους.

Κύριοι ή ψιλοί κύριοι ή επικαρπωτές ή επιφανειούχοι των ακινήτων ευθύνονται εις ολόκληρο μαζί με τους υπόχρεους για την πληρωμή του φόρου που βαρύνει το δικαίωμα που απέκτησαν. Τα πρόσωπα αυτά έχουν δικαίωμα προσφυγής εντός 60 ημερών από την κοινοποίηση με συστημένη επιστολή της Φ.Δ., στη διαδικασία του άρθρου 63 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

Θεσπίζεται δυνατότητα εξόφλησης μέρους ή συνόλου του οφειλόμενου φόρου με μεταβίβαση της πλήρους κυριότητας του ακινήτου σε τρίτο και ταυτόχρονα εκχώρησης της απαίτησης καταβολής του τιμήματος ή μέρους αυτού στο Ελληνικό Δημόσιο (άρθρο 10 του Ν.4223/2013).

Είναι απαραίτητη η προσθήκη του άρθρου 1 του παρόν νομοσχεδίου, σύμφωνα με το οποίο για την επιβολή του φόρου λαμβάνεται υπόψη η "πραγματική κατάσταση" του ακινήτου, στις ήδη υπάρχουσες διατάξεις του άρθρου 23 του Ν3427/2005. προκειμένου η συμπλήρωση στοιχείων της δήλωσης ακινήτων να είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του ΕΝ.Φ.Ι.Α., αναγκαία προϋπόθεση για να γίνουν οι απαραίτητες προσαρμογές ηλεκτρονικά στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών (άρθρο 12 του Ν.4223/2013).

Σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν.4223/2013, καταργούνται οι διατάξεις των άρθρων 27 έως 50 του Ν.3842/2010, για τις ανάγκες του ΕΝ.Φ.Ι.Α., με την έναρξη ισχύος του παρόντος νομοσχεδίου, αλλά συνεχίζουν να εφαρμόζονται στις υποθέσεις του Φόρου Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Α.Π.) για τις οποίες η φορολογική υποχρέωση γεννήθηκε μέχρι την κατάργησή τους, καθώς επίσης και στις περιπτώσεις που ορίζεται η υποχρέωση λήψης πιστοποιητικού του άρθρου 48 του Ν.3842/2010, για τις περιπτώσεις όπου είναι αδύνατη η προσκόμιση πιστοποιητικού του ΕΝ.Φ.Ι.Α.

Τροποποιούνται οι διατάξεις του άρθρου 32 του Ν.3842/2010, ώστε να συμπεριληφθούν σε αυτές τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες, και να καθοριστούν συγκεκριμένες παραδοχές για τον υπολογισμό οικοπέδων και τον τρόπο υπολογισμού της αξίας των γηπέδων.

Λόγω κατάργησης του Φ.Α.Π., ο οποίος προβλεπόταν στην περίπτωση γ' της παρ. 1 του άρθρου 259 του Ν.3852/2010 και της ενσωμάτωσης του στον ΕΝ.Φ.Ι.Α., ρυθμίζεται ο τρόπος αναπλήρωσης των πόρων των Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού και καθορίζεται ποσοστό 11,3% επί των συνολικών ετήσιων εσόδων του ΕΝ.Φ.Ι.Α., προκειμένου να εξασφαλιστεί ισοδύναμο ποσό απόδοσης στους Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού.

Με την ψήφιση του παρόντος νομοσχεδίου, ολοκληρώνονται όλες οι φορολογικές ρυθμίσεις που προέβηκε και ψήφισε η εκάστοτε κυβέρνηση από το 2010 έως το 2013 και που αποτέλεσαν μερικά από τα πιο επώδυνα μέτρα που έλαβε, στα πλαίσια της μνημονιακής της πολιτικής.

Μ Ε Ρ Ο Σ ΙΙΙ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ – ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΟΥΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2010 – 2013

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 Οι Απόψεις των Εργαζομένων στην Ελλάδα για την Ασκούμενη Φορολογική Πολιτική την Περίοδο 2010 - 2013

Αναφερόμενοι στις απόψεις των εργαζομένων ως Κοινωνικοί Εταίροι στην Ελλάδα σχετικά με την φορολογική πολιτική την περίοδο 2010-2013, θα λέγαμε πως οι απόψεις αυτές κάνουν λόγο για μια πολιτική η οποία στηρίζεται στα μνημόνια που υιοθέτησε η χώρα το 2010 και όπου ουσιαστικά έως τις μέρες μας, έχει οδηγήσει στην οικονομική και κοινωνική απαξίωση των ελληνικών νοικοκυριών (ΟΚΕ – Οικονομική Κοινωνική Επιτροπή Ελλάδος, 2013, Στοιχεία Φορολογικής Πολιτικής 2010-2013).

Οι εργαζόμενοι δηλαδή στο σύνολο τους, υποστηρίζουν ότι η εφαρμοζόμενη φορολογική πολιτική τη περίοδο 2010-2013, οδήγησε στην αύξηση της φτώχειας στην Ελλάδα, προκαλώντας ποικίλα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα στους ίδιους τους εργαζομένους και στις οικογένειες τους σχετικά (ΙΝΕ –ΓΣΕΕ, *Η Ελλάδα Μετά το Μνημόνιο – Απόψεις Εργαζομένων για Εργασιακή και Φορολογική Πολιτική στην Ελλάδα, 2010-2013*, Αρχείο Οργανισμού).

Ειδικότερα, οι εργαζόμενοι σημειώνουν πως η συγκεκριμένη φορολογική πολιτική την περίοδο 2010-2013, ενίσχυσε σε υπερθετικό βαθμό την έννοια της φτώχειας στην κοινωνία. Υποστηρίζουν δε πως η έννοια του φαινομένου της φτώχειας και ως διαχρονικό φαινόμενο στην Ελλάδα, αποτελεί ένα ιδιαίτερα μείζον θέμα λόγω της δυσμενούς οικονομικής κατάστασης που βρίσκονται οι πολίτες της χώρας καθώς και εξαιτίας δυσμενών καταστάσεων ανεργίας και έλλειψης παροχής κοινωνικών υπηρεσιών (ΙΝΕ –ΓΣΕΕ, *Η Ελλάδα Μετά το Μνημόνιο – Απόψεις Εργαζομένων για Εργασιακή και Φορολογική Πολιτική στην Ελλάδα, 2010-2013*, Αρχείο Οργανισμού). Δεν είναι δε τυχαίο, ότι πολλά από τα κατώτατα στρώματα του πληθυσμού βρίσκονται κάτω από τα όρια της φτώχειας, εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013.

Συγκεκριμένα σ' ότι αφορά το συγκεκριμένο πληθυσμό, αναφέρεται πως για τη περίοδο 2010 έως 2013, κάτω από τα όρια φτώχειας ζουν (ΕΛ.ΣΤΑΤ. – Δείκτες Φτώχειας και Οικονομικής Κατάστασης στην Ελλάδα, Συγκεντρωτικά Στοιχεία 2000 – 2014):

- 13% εργαζόμενοι
- 25% συνταξιούχοι
- 33% άνεργοι
- 41% μονογονεϊκά νοικοκυριά με τουλάχιστον ένα παιδί

Επίσης, έπειτα από στοιχεία της Eurostat για την περίοδο 2010-2013, η Ελλάδα κατατάσσεται σε χώρες οι οποίες αντιμετωπίζουν τη φτώχεια σε σημαντικό βαθμό εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013 (Αλεξίου και συν., 2011). Το ποσοστό του 21%, κάνει ουσιαστικά την Ελλάδα να κατέχει μια θέση ανάμεσα σε χώρες με υψηλά ποσοστά φτώχεια. Συγκεκριμένα έχει τη τελευταία θέση σε κράτη τα οποία θεωρούνται από τα παλαιότερα στην Ε.Ε. Η ΟΚΕ – Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος, επισημαίνει ότι τα πραγματικά γεγονότα τα οποία βιώνουν τα ποσοστά αυτά του πληθυσμού αλλά και η παραπάνω κατάσταση στην Ελλάδα, γίνεται εντονότερη τη περίοδο 2008 -2013, εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013.

Οι εργαζόμενοι υποστηρίζουν επίσης πως εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013, αναφέρεται μια συνεχόμενη μείωση της αγοραστικής δύναμης και του βιοτικού επιπέδου των Ελλήνων (ΙΝΕ –ΓΣΕΕ, *Η Ελλάδα Μετά το Μνημόνιο – Απόψεις Εργαζομένων για Εργασιακή και Φορολογική Πολιτική στην Ελλάδα, 2010-2013*, Αρχείο Οργανισμού). Όπως αναφέρουν ειδικότερα, με το πέρασμα των χρόνων – δηλαδή από το 2010 έως το 2013 και έπειτα - το ποσοστό της φτώχειας διευρύνεται και ολοένα και περισσότερες κατηγορίες πληθυσμού εντάσσονται σε αυτή τη περίπτωση. Τα δεδομένα αυτά λοιπόν έχουν δημιουργήσει μια σημαντική επιδείνωση στο φαινόμενο της φτώχειας εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013. Το φαινόμενο της φτώχειας έχει λάβει επίσης μεγαλύτερες διαστάσεις λόγω και της οικονομικής κρίσης σε συνδυασμό με τους εισοδηματικές ανισότητες στη χώρα, οι οποίες συνέχισαν να υφίστανται σε μεγαλύτερο βαθμό την περίοδο 2010 -2013 (ΟΚΕ – Οικονομική Κοινωνική Επιτροπή Ελλάδος, 2013, Στοιχεία Φορολογικής Πολιτικής 2010-2013).

Διαπιστώνεται λοιπόν από μέρους των εργαζομένων, πως μια νέα οικονομική κρίση υπάρχει πίσω από τις χρηματοπιστωτικές κρίσεις στην Ελλάδα και αυτές αναφέρονται στην λάθος εφαρμογή της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013. Η ύπαρξη της οικονομικής κρίσης σε συνδυασμό με την φορολογική πολιτική που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013, σημαίνει :

- Μείωση αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων
- Κίνδυνος πείνας για κάποια τμήματα πληθυσμού
- Κακή υγεία για τους εργαζομένους και ακατάλληλες συνθήκες εργασίας
- Δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης εντός της κοινωνίας

Ως εκ τούτου, οι εργαζόμενοι θεωρούν πως η εντεινόμενη ανεργία και η μειωμένη απασχόληση κάνουν την εμφάνισή τους από την ύφεση της οικονομίας και των ρυθμών ανάπτυξης εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013. Οι εργαζόμενοι θεωρούν πως στόχος μιας ορθής φορολογικής πολιτικής, θα πρέπει να είναι η μείωση του φαινομένου της φτώχειας τουλάχιστον στο ήμισυ, όσων καταφέρνουν και ζουν με δέκα ευρώ τη μέρα (ΙΝΕ –ΓΣΕΕ, *Η Ελλάδα Μετά το Μνημόνιο – Απόψεις Εργαζομένων για Εργασιακή και Φορολογική Πολιτική στην Ελλάδα, 2010-2013*, Αρχείο Οργανισμού).

Πιο συγκεκριμένα λοιπόν, οι εργαζόμενοι αναφέρουν πως το θέμα της φτώχειας είναι ιδιαίτερα επίκαιρο και το οποίο κάνει έντονα την εμφάνισή του εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013. Το φαινόμενο όμως αυτό δεν εμφανίζεται για πρώτη φορά και η κοινωνία είναι εξοικειωμένη μ' αυτό από τα παλαιότερα χρόνια. Στις μέρες μας όμως, η φτώχεια έχει παρουσιάσει

κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013. Τα χαρακτηριστικά αυτά έχουν καταφέρει να οξύνουν και να δημιουργήσουν συνέπειες και για τα άτομα –εργαζομένους που υποφέρουν απ’ αυτή αλλά και γι’ όλο το πολιτικό και κοινωνικό σύστημα.

Σε συνέχεια των παραπάνω, οι εργαζόμενοι αναφέρουν πως εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013, μπορούν να εξαχθούν σημαντικότερα και ειδικότερα στοιχεία για την λάθος αυτή πολιτική που ακολουθήθηκε. Τα στοιχεία αυτά κάνουν λόγο για την επίδραση της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε εκείνη τη περίοδο στην Ελλάδα σε εργαζομένους ανά ηλικία, φύλο, χαρακτήρα νοικοκυριού, απασχόληση των ατόμων, βαθμό εργασίας και το ιδιοκτησιακό καθεστώς της επιχείρησης. Έτσι λοιπόν, αναφέρονται οι εξής παράγοντες ως προς την διαμόρφωση φτώχειας την εν λόγω περίοδο εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013 (ΟΚΕ – Οικονομική Κοινωνική Επιτροπή Ελλάδος, 2013, Στοιχεία Φορολογικής Πολιτικής 2010-2013).

- Βάσει νοικοκυριού. Τα νοικοκυριά με πέντε ή και περισσότερα μέλη παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ποσοστό φτώχειας με 38% τη περίοδο 2000 -2014. Στη συνέχεια ακολουθούν τα νοικοκυριά που έχουν ένα μέλος ηλικίας πάνω από 65 ετών, με ποσοστό 34%. Επίσης αναφέρονται τα γονεϊκά νοικοκυριά με ποσοστό 30% και τα νοικοκυριά που έχουν τρεις ή/και περισσότερους ενήλικες με ποσοστό 30%.
- Βάσει φύλλου. Αναφέρεται ότι το ποσοστό των γυναικών που βρίσκονται στο όριο της φτώχειας, ανέρχεται σε ποσοστό 21% και των ανδρών σε 20%. Σε αυτές τις περιπτώσεις τα αποτελέσματα των ποσοστών είναι αντίθετα, με αποτέλεσμα οι γυναίκες να είναι περισσότερες με ποσοστό 10,4% και οι άνδρες με 5,5% κυρίως σε περιοχές των Ιόνιων Νήσων και Δυτικής Μακεδονίας. Ηλικιακά το ποσοστό των γυναικών που βρίσκονται στα όρια της φτώχειας αναφέρεται σε ποσοστό 28,9% και των ανδρών σε 23,2% και αναφέρονται οι ομάδες ηλικίας 65-79 ετών.
- Βάσει της ηλικιακής ομάδας. Τα άτομα ηλικίας 25-49 ετών κατέχουν τα μικρότερα ποσοστά φτώχειας τη περίοδο 2000 -2014. Τα μεγαλύτερα άτομα άνω των 65 ετών έχουν ποσοστό 26% και τα άτομα ηλικίας 16-24 έχουν είναι σε ποσοστό 23%. Τα παιδιά ηλικίας 0-15 σημειώνουν ποσοστό 22%.

Σύμφωνα επίσης με σχετικά στοιχεία ερευνών από μέρους των εργαζομένων, οι ομάδες νέων αλλά και όσοι είναι πάνω από 65 ετών αναφέρονται ως οι πιο ευάλωτοι στο φαινόμενο της φτώχειας εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013.

Μια ιδιαίτερη κατηγορία φτώχειας όμως στην Ελλάδα την περίοδο 2010 -2013 εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε, είναι εκείνη η οποία αναφέρεται στην εντός εργασίας φτώχεια. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να σημειωθεί πως η εργασία θεωρείται ως το πλέον αντικειμενικό τρόπο με τον οποίο κάποιος μπορεί να προστατευθεί από το φαινόμενο της φτώχειας, παρ’ όλα αυτά όμως, δεν αποτελεί και τη μοναδική σωτήρια και τόσο αποδοτική λύση (INE –ΓΣΕΕ, *Η Ελλάδα Μετά το Μνημόνιο – Απόψεις Εργαζομένων για Εργασιακή και Φορολογική Πολιτική στην Ελλάδα, 2010-2013*, Αρχείο Οργανισμού). Η επαγγελματική θέση και η διατήρησή της δεν είναι η μόνη λύση για κάποιον που θέλει να μη βρεθεί στα όρια της φτώχειας. Υπάρχουν αρκετοί παράγοντες οι οποίοι δημιουργούν τη φτώχεια μέσα στην εργασία, όπως οι ακόλουθοι (INE –ΓΣΕΕ, *Η Ελλάδα Μετά το Μνημόνιο – Απόψεις*

Εργαζομένων για Εργασιακή και Φορολογική Πολιτική στην Ελλάδα, 2010-2013, Αρχείο Οργανισμού):

- Οικογενειακή δομή
- Μη σταθερή εργασία
- Χαμηλοί μισθοί
- Χαμηλά κέρδη για τους επαγγελματίες
- Προβληματική αγορά εργασίας

Οι εργαζόμενοι πιστεύουν πως η Ελλάδα παρουσιάζει υψηλά ποσοστά κινδύνου φτώχειας στα πεδία εργαζόμενου πληθυσμού που είναι αμφότερα ανεξάρτητα από το εργασιακό καθεστώς για την περίοδο 2010 -2013 εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε. Επίσης τα ποσοστά φτώχειας και ο κίνδυνος απ' αυτή τη πολιτική δε περιορίζονται, κάτι το οποίο συνέβη και στην Ιρλανδία που ο κίνδυνος μειώνεται κατά τα δυο τρίτα για την περίοδο 2000 -2006. Οι εργαζόμενοι αναφέρουν επίσης ότι στην Ελλάδα, η φτώχεια απειλεί τους αυτοαπασχολούμενους οι οποίοι αναφέρονται να είναι το 1/3 της χώρας. Με αυτό τον τρόπο ο δείκτης φτώχειας για όλο τον απασχολούμενο πληθυσμό, είναι υψηλότερος αυτόν της Ε.Ε. που κυμαίνεται στο 7% (ΟΚΕ – Οικονομική Κοινωνική Επιτροπή Ελλάδος, 2013, Στοιχεία Φορολογικής Πολιτικής 2010-2013).

Οι εργαζόμενοι αναφέρουν επίσης πως από το 2010 και έπειτα, διαφαίνεται ότι η φτώχεια μέσα στην εργασία εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε, απειλεί το 32% που είναι εργαζόμενοι στην Ελλάδα και το 20% που είναι οι άνεργοι για την περίοδο 2010 - 2013. Οι εργαζόμενοι αναφέρουν λοιπόν πως οι λόγοι για το φαινόμενο της φτώχειας των εργαζομένων κυρίως εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013, είναι τα χαμηλά εισοδήματα αλλά και τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν στην αγορά εργασίας σε συνδυασμό με (ΙΝΕ –ΓΣΕΕ, *Η Ελλάδα Μετά το Μνημόνιο – Απόψεις Εργαζομένων για Εργασιακή και Φορολογική Πολιτική στην Ελλάδα, 2010-2013, Αρχείο Οργανισμού):*

- Την υψηλή ανεργία
- Την αδυναμία εύρεσης εργασίας πλήρους απασχόλησης
- Την αδυναμία σταθερής εργασίας
- Τους χαμηλούς μισθούς

Ωστόσο σημειώνεται πως μια ακόμα σημαντική απόρροια της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013, είναι και το χαμηλό εισόδημα το οποίο δε προσφέρει τη δυνατότητα για επαρκής διαβίωση. Η φτώχεια στην εργασία η οποία οφείλεται σε χαμηλούς μισθούς, χαμηλά κέρδη, μη σταθερή απασχόληση ή/και χαμηλή εξειδίκευση, αποτελεί απόρροια της μη σωστής οργάνωσης της αγοράς εργασίας (ΙΝΕ –ΓΣΕΕ, *Η Ελλάδα Μετά το Μνημόνιο – Απόψεις Εργαζομένων για Εργασιακή και Φορολογική Πολιτική στην Ελλάδα, 2010-2013, Αρχείο Οργανισμού).*

Το πρόβλημα αυτό όμως ενέχει απόλυτη σχέση και με το φορολογικό σύστημα και την απουσία μιας σωστής κοινωνικής πολιτικής. Επισημαίνεται βέβαια και η μεγάλη ανισοκατανομή εισοδήματος η οποία δείχνει και την απουσία ή την αναποτελεσματικότητα της κοινωνικής πολιτικής. Επίσης για ακόμα μια φορά επιβεβαιώνει το γεγονός ότι η είσοδος της Ελλάδας στη διεθνή οικονομία, αποδείχθηκε ανεπαρκής. Η Ελλάδα φαίνεται να καλύπτει το χάσμα των πρώτων ετών αλλά παρόλα αυτά συνεχίζει να υστερεί με αυτό το μέσο όρο της Ε.Ε., σύμφωνα με την έννοια των κοινωνικών δαπανών ως συνολικό ποσοστό επί του ΑΕΠ για την

περίοδο 2000 -2014 (ΕΛ.ΣΤΑΤ. – Δείκτες Φτώχειας και Οικονομικής Κατάστασης στην Ελλάδα, Συγκεντρωτικά Στοιχεία 2000 – 2014).

Για παράδειγμα, οι κοινωνικές δαπάνες για την περίοδο 2010 -2013, αναφέρονται σε 24,2% του ΑΕΠ έναντι του μέσου όρου που ήταν 27,8% στην Ε.Ε. Το ποσοστό φτώχειας δεν αλλάζει αν και το συνολικό ποσοστό κοινωνικής δαπάνης αυξάνει σταδιακά σε ένα πλαίσιο σύγκλισης με το μέσο όρο της Ε.Ε. (ΟΚΕ – Οικονομική Κοινωνική Επιτροπή Ελλάδος, 2013, Στοιχεία Φορολογικής Πολιτικής 2010-2013).

Οι εργαζόμενοι αναφέρουν επίσης πως εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013, είναι ιδιαίτερα εμφανής η κατάσταση φτώχειας από την οποία είναι δύσκολο να ξεφύγουν άτομα στην Ελλάδα, ειδικότερα σ' ό,τι σχετίζεται με τα συστήματα υγείας, κοινωνικής παροχής και ασφάλισης για την περίοδο εκείνη. Η οικονομική κατάσταση των πολιτών της χώρας, επηρεάζεται άμεσα απ' αυτούς τους παράγοντες και μ' αυτό τον τρόπο οι ανισότητες αυξάνονται σχετικά με τις άνισες διαμορφώσεις στη κατανομή του εισοδήματος και την αύξηση του κινδύνου φτώχειας εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε (INE – ΓΣΕΕ, *Η Ελλάδα Μετά το Μνημόνιο – Απόψεις Εργαζομένων για Εργασιακή και Φορολογική Πολιτική στην Ελλάδα, 2010-2013*, Αρχείο Οργανισμού). Τα άτομα που ήδη βρίσκονται κάτω από τα όρια της φτώχειας, βρίσκονται σε πολύ χειρότερη θέση εξαιτίας της συγκεκριμένη φορολογικής πολιτικής. Οι παράγοντες εκείνοι που συμβάλουν καταλυτικά στην δυσμενή αυτή κατάσταση και οι οποίοι ουσιαστικά απορρέουν από την φορολογική πολιτική που ακολουθήθηκε τη περίοδο εκείνη, αναφέρονται ως εξής:

- Πληθωρισμός και αύξηση των τιμών. Ο υψηλός πληθωρισμός δεν έχει αρνητική επίπτωση στη αγοραστική δύναμη αλλά αυξάνει τις οικονομικές ανισότητες. Από τη στιγμή που οι τιμές για αγαθά πρώτης ανάγκης αυξάνονται και μειώνεται η αξία του εισοδήματος δημιουργείται σοβαρό πρόβλημα. Ο πληθωρισμός όμως δε «χτυπά» ομοιόμορφα τον ελληνικό πληθυσμό. Κυρίως τα χαμηλά οικονομικά στρώματα πλήττονται από το μέσο πληθωρισμό εξαιτίας της διαφορετικής διάρθρωσης της καταναλωτικής δαπάνης. Η ανοδική πορεία των τιμών ου είναι διαρκής δημιουργεί ανισοκατανομή εισοδήματος.
- Το προηγούμενο φορολογικό σύστημα, το οποίο δεν είχε παρά ένα χαμηλό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης και ένα επίπεδο υψηλής φορολογίας. Τη περίοδο 2000-2004 στην Ελλάδα, όλη η φορολογική επιβάρυνση ως ποσοστό ΑΕΠ ήταν στο 35,7% και ο μέσος όρος στην Ε.Ε. ήταν 40,2%. (Eurostat, Δείκτες Ανισότητας και Φτώχειας στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα, 2000-2010). Το 2006, η Ελλάδα είχε ποσοστό 33,5% μαζί με τις κοινωνικές εισφορές και ο μέσος όρος στη Ε.Ε. ήταν 41,8%. Στο θέμα της άμεσης φορολογίας η Ελλάδα υπερτερεί αφού τη περίοδο 2000-2004, η έμμεση φορολογία ήταν το 41,9% ολόκληρης της φορολογικής επιβάρυνσης. Επίσης αυτή τη περίοδο μειώθηκε η συμβολή των φορολογικών εσόδων και αυξήθηκε η επιβολή έμμεσων φόρων.
- Η φοροδιαφυγή – φοροαποφυγή – εισφοροδιαφυγή. Η φοροαποφυγή πολλές φορές έχει χαρακτηριστεί πέρα από τις αυτονόητες δημοσιονομικές της συνέπειες, ότι αποτελεί μια διαδικασία η οποία συντελεί στις ανισοκατανομές του εισοδήματος και συγκεκριμένα εις βάρος των μισθωτών και των όσων διαφεύγουν. Οι συνέπειές της περιορίζουν τα περιθώρια για άσκηση μιας

πραγματικής κοινωνικής κατανομής. Το κλίμα της φοροδιαφυγής δεν επιτρέπει τη δημιουργία συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού για την οικονομία. Κανείς πλέον δε φορολογείται σύμφωνα με την φορολογική του ικανότητα.

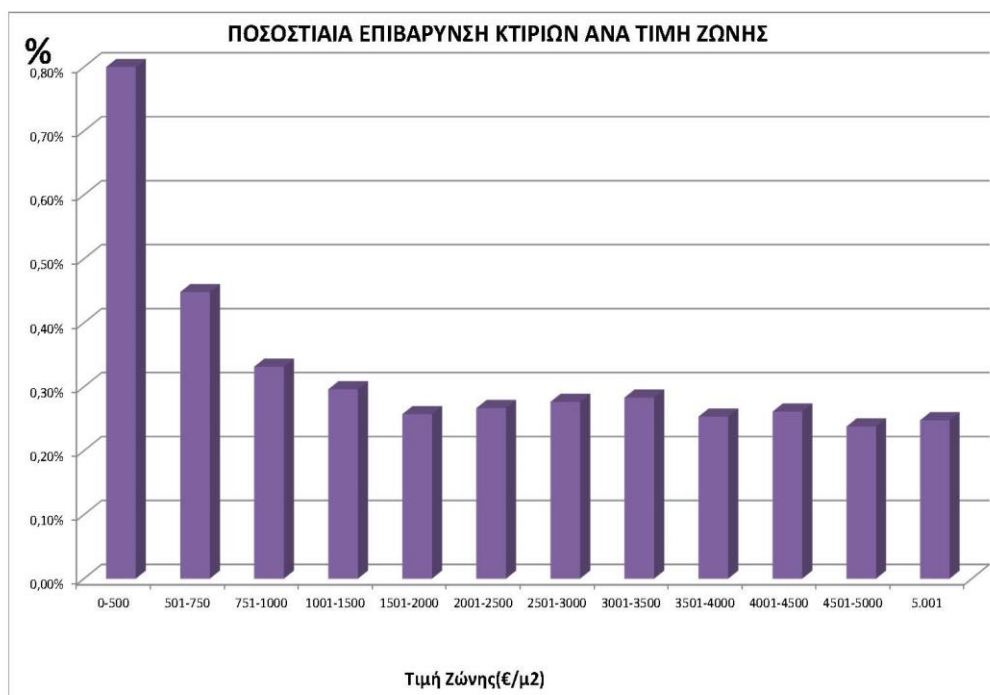
Ένα όμως ακόμα πρόβλημα το οποίο εκφράζουν οι εργαζόμενοι φορολογούμενοι πως δημιούργησε η ασκούμενη φορολογική πολιτική τη περίοδο 2010-2013, ήταν και η επιβολή του ΕΝΦΙΑ. Αυτό που αναφέρουν είναι πως στην πραγματικότητα ο νέος φόρος μονιμοποιεί και επεκτείνει το «χαράτσι», δηλαδή ένα φόρο που σύμφωνα με τις αναφορές της Κυβέρνησης του 2011, είχε επιβληθεί έκτακτα για να καλύψει ανάγκες εν καιρώ κρίσης. Επιπλέον μονιμοποιεί και τον ΦΑΠ με στόχευση κυρίως την μεσαία περιουσία και κραυγαλέες φοροελαφρύνσεις για την πολύ μεγάλη περιουσία (ΠΟΜΙΔΑ, 2014).

Οι εργαζόμενοι πιστεύουν πως τα στο φόρο αυτό υπάρχουν δεδομένα τα οποία στοιχειοθετούν τον άδικο και αναποτελεσματικό χαρακτήρα του νέο φόρου. Ο ΕΝΦΙΑ παγιώνει την υπερφορολόγηση της μικρής και μεσαίας ιδιοκτησίας, αφού οι φόροι που θα εισπράττονται εφεξής από τα ακίνητα θα είναι 6,5 φορές μεγαλύτεροι από τα προ κρίσης επίπεδα, και μάλιστα με εξωπραγματικές αντικειμενικές αξίες του 2007 (ΠΟΜΙΔΑ, 2014).

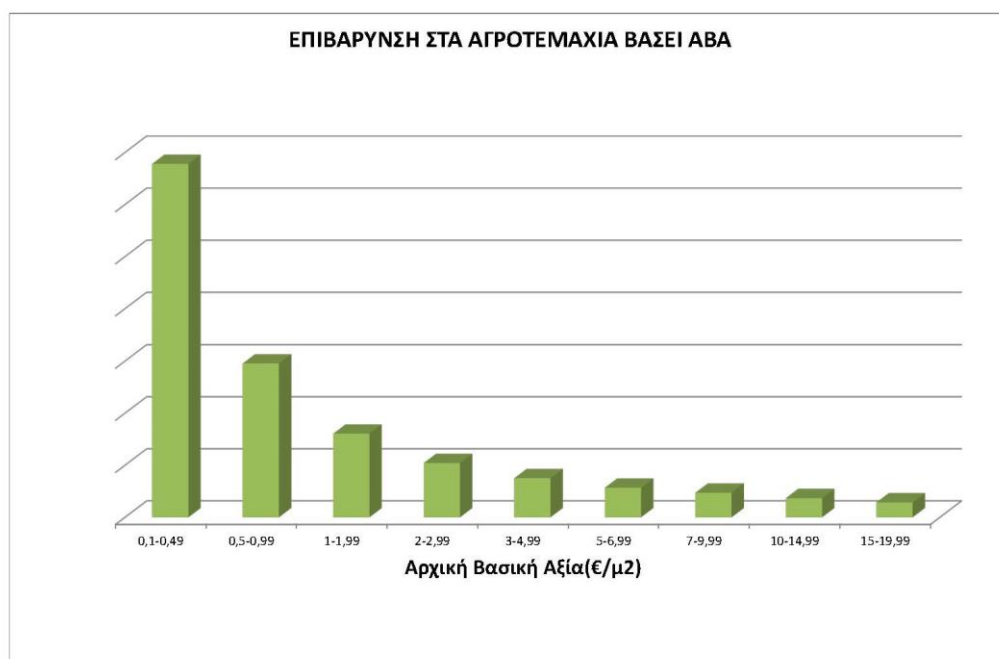
Εισπράξεις κρατικού προϋπολογισμού από φόρους στην περιουσία					
2009	2010	2011	2012	2013 (εκτ.)	2014 (προβλ.)
526	487	117	285	2784	3937
		1	2		
		2	7		

Πίνακας Νο.1 – Εισπράξεις Εκατομμυρίων Ανά Έτος από Επιβολή Φόρων ΕΝΦΙΑ

Ουσιαστικά δεν προβλέπεται αφορολόγητο και δεν προστατεύεται η πρώτη κατοικία και η μικρή ιδιοκτησία. Ο βασικός φόρος του ΕΝΦΙΑ - δηλαδή ο 1ος φόρος που θα προσομοιάζει με το χαράτσι - θα επιβάλλεται από το πρώτο τ.μ. ανά ακίνητο, σε όλα τα ηλεκτροδοτούμενα και μη ακίνητα, σε οικόπεδα και αγροτεμάχια. Η κλίμακα του κύριου φόρου για τα κτίρια και τα αγροτεμάχια έχει αρνητική προοδευτικότητα, επιβαρύνοντας αναλογικά περισσότερο τα ακίνητα σε περιοχές με μικρότερη τιμή ζώνης (ΠΟΜΙΔΑ, 2014).

Σχεδιάγραμμα Νο.1 – Παράδειγμα ΕΝΦΙΑ Ανά Ποσοστιαία Επιβάρυνση Κτιρίων Ανά Τιμή Ζώνης

Σχεδιάγραμμα Νο.2 – Παράδειγμα ΕΝΦΙΑ Ανά Επιβάρυνση στα Αγροτεμάχια Βάσει ΑΒΑ

Οι εργαζόμενοι πιστεύουν πως δεν προστατεύονται αυτοί που αντικειμενικά δεν μπορούν να πληρώσουν. Η Συγκυβέρνηση «εμπαίζει» ουσιαστικά τις αδύναμες κοινωνικές ομάδες, υποσχόμενη δήθεν εξαιρέσεις από το φόρο, ενώ στην πραγματικότητα οι εξαιρέσεις θα αφορούν ελάχιστους, αφού τα εισοδηματικά κριτήρια που θεσπίζει ως προϋπόθεση είναι απαγορευτικά - 9.000 Ευρώ συνολικό οικογενειακό εισόδημα, πραγματικό ή τεκμαρτό για άγαμο και 1.000 για κάθε προστατευόμενο τέκνο (ΠΟΜΙΔΑ, 2014). Επίσης στο τελικό σχέδιο νόμου, συνεχίζει να υπάρχει η εντελώς σουρεαλιστική και απαράδεκτη προϋπόθεση να μην έχει κάνει ληξιπρόθεσμα χρέη προς το δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία, ώστε να δικαιούται την εξαίρεση ή την έκπτωση ως φτωχός ή ανήμπορος (ΠΟΜΙΔΑ, 2014).

Σημειώνουν λοιπόν πως φοροελαφρύνεται σκανδαλωδώς η πολύ μεγάλη ακίνητη περιουσία, αφού στην κλίμακα του συμπληρωματικού φόρου, δεν περιλαμβάνεται η ανώτερη κλίμακα 2% του ΦΑΠ για περιουσίες άνω των 5.000.000 Ευρώ, που ίσχυε μέχρι σήμερα (ΠΟΜΙΔΑ, 2014).

Σύμφωνα με το άρθρο 33 του Ν.3986/2011 και τον συμπληρωματικό φόρο του ΦΑΠ, συμπεραίνουμε πως ένας κάτοχος ακίνητης περιουσίας 10.000.000 €, θα πληρώσει συμπληρωματικό φόρο 93.600 € ενώ το 2013 πλήρωνε ΦΑΠ 144.400 €. Δηλαδή με τον νέο φόρο θα πληρώσει 50.800 € (ή 35%) λιγότερα. Επιβαρύνονται δηλαδή σημαντικά οι μονοκατοικίες, αφού πέρα από το κτίριο, θα επιβάλλεται επιπλέον φόρος και στο οικόπεδο ή στο αγροτεμάχιο που βρίσκεται το ακίνητο.

Οι επιβαρύνσεις, ιδιαίτερα στην επαρχία θα είναι υπέρογκες, αφού οι μονοκατοικίες είναι ο κανόνας, ιδιαίτερα στα χωριά (ΠΟΜΙΔΑ, 2014).

Καταλήγοντας στα παραπάνω, θα λέγαμε πως οι πλέον σημαντικές φορολογικές επιβαρύνσεις που επήλθαν για τους εργαζομένους πολίτες της χώρας και οι οποίες επιβάρυναν την οικονομική και καθημερινή τους διαβίωση εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013, αναφέρονται σχετικά ως εξής (INE –ΓΣΕΕ, *Η Ελλάδα Μετά το Μνημόνιο – Απόψεις Εργαζομένων για Εργασιακή και Φορολογική Πολιτική στην Ελλάδα, 2010-2013*, Αρχείο Οργανισμού)

- Οι διαδοχικές μεταβολές στους συντελεστές Φ.Π.Α που από 4,5%, 9% και 19% το 2009 αυξήθηκαν σε 6,5 %, 13 % και 23% αντίστοιχα το 2010, το πρώτο έτος εφαρμογής των Μνημονίων με αποτέλεσμα την αύξηση αγαθών και μείωσης της αγοραστικής δύναμης.
- Η επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης στο σύνολο των εισοδημάτων, άνω των 12.000 ευρώ με συντελεστή 1%-4%, ανάλογα με το ετήσιο εισόδημα των φορολογούμενων φυσικών προσώπων.
- Οι αλλαγές στη κλίμακα του φόρου εισοδήματος για τα φυσικά πρόσωπα αλλά και μια σειρά από φοροαπαλλαγές οι οποίες καταργήθηκαν και όλα τα φυσικά πρόσωπα να επιβαρύνονται με σχετικό φόρο.
- Αυξήσεις σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης όπως σε αγαθά καπνιστών, αλκοόλ και καύσιμα.
- Τα τεκμήρια διαβίωσης, είτε από κατοχή είτε από χρήση ακινήτων τα οποία αυξήθηκαν.
- Για την ακίνητη περιουσία αυξήθηκε η επιβολή φόρου όπως και οι φόροι περιουσίας με την ταυτόχρονη μείωση των εισοδημάτων. Σοβαρές στρεβλώσεις δημιουργήθηκαν από την αξία των ακινήτων στην αγορά με αποτέλεσμα την μείωση σε μεταβίβαση ακινήτων είτε σε δωρεές ή σε γονικές παροχές, γεγονός που παρατηρείται τη τριετία 2011-2013.

- Ο φόρος του αφορολόγητου ποσού για τους ελεύθερους επαγγελματίες καταργήθηκε όπως και για τους επιτηδευματίες. Έτσι η φορολογία τους αυξήθηκε μαζί με το όλο γενικό αρνητικό κλίμα από το κλείσιμο των επιχειρήσεων και τη διακοπή άσκησης επιτηδεύματος.
- Το τέλος επιτηδεύματος και της επιβολής του στα ελεύθερα επαγγέλματα το οποίο αποτέλεσε αιτία για τη μεγιστοποίηση της φορολογίας του.
- Οι ολοένα συνεχόμενες αυξήσεις των τελών κυκλοφορίας για τα αυτοκίνητα
- Η συνεχής μετάταξη σειράς προϊόντων από το χαμηλό συντελεστή του 13% στον υψηλό συντελεστή 23% στο ΦΠΑ.

1.2 Οι Απόψεις των Επιχειρήσεων στην Ελλάδα για την Ασκούμενη Φορολογική Πολιτική την Περίοδο 2010 – 2013

Αναφερόμενοι στις απόψεις των Επιχειρήσεων ως Κοινωνικοί Εταίροι στην Ελλάδα σχετικά με την φορολογική πολιτική την περίοδο 2010-2013, θα λέγαμε πως οι απόψεις αυτές – όπως και των εργαζομένων - κάνουν λόγο για μια πολιτική η οποία στηρίζεται στα μνημόνια που υιοθέτησε η χώρα το 2010 και όπου ουσιαστικά έως τις μέρες μας, έχοντας οδηγήσει στην αύξηση της ανεργίας των ατόμων – εργαζομένων και ιδιαίτερα των νέων στην εποχή μας (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελήτηριο Ελλάδος, 2014).

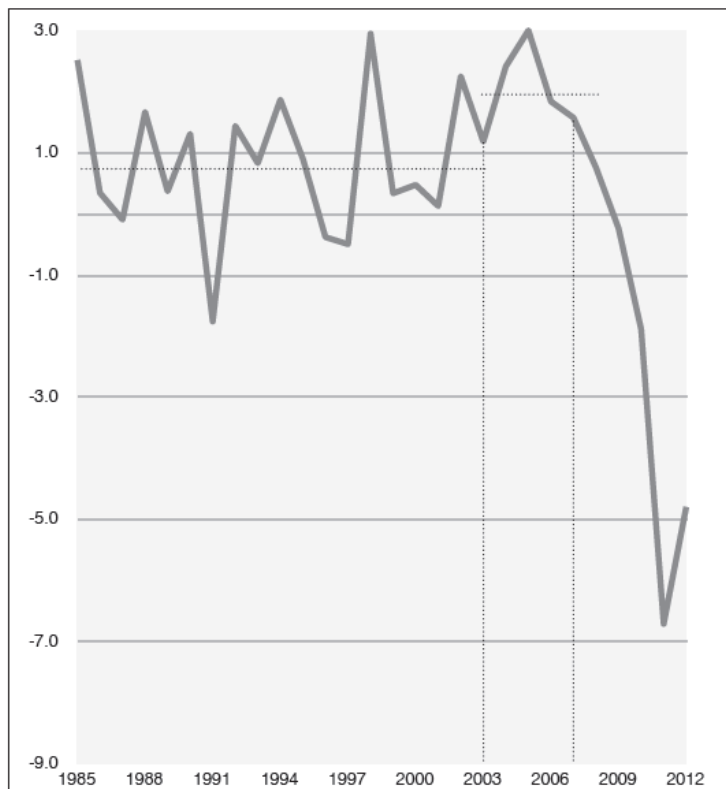
Οι επιχειρήσεις αναφέρουν και ουσιαστικά πιστεύουν πως συγκριτικά με τους λόγους ύπαρξης μεγάλων ποσοστών ανεργίας στους νέους στην Ελλάδα, ενώ τα όποια προστατευτικά εμπόδια επενδύσεων σε μια ξένη χώρα καταργήθηκαν το 1981 και η Ελλάδα εισήχθη στην Ε.Ε., προσεφέρθη και η ευκαιρία για σημαντικό ρόλο της χώρας στην οικονομική της ανάπτυξη. Οι επιχειρήσεις επισημαίνουν πως στην δεκαετία του 2000, η ανεργία την συγκεκριμένη χρονική περίοδο και έως το 2008, παρουσιάζει μικρές αυξομειώσεις και μετά το 2004 σημειώνει μια συνεχή μείωση (Eurostat, 2010-2014). Συγκεκριμένα το 2008 το ποσοστό της ανεργίας στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στους νέους, κυμαίνεται περί το 7,3%, ενώ από τη χρονική περίοδο αυτή η πορεία της ανεργίας αρχίζει να γίνεται ανοδική και το 2009 προσέγγισε το 9,3%. Η άνοδος της ανεργίας αυξήθηκε σημαντικά από την οικονομική κρίση και τα ποσοστά της σημείωσαν αύξηση (Eurostat, 2010-2014).

Στοιχεία από τις επιχειρήσεις αναφέρουν πως το 2010 και έως το 2013, ο αριθμός των νέων ανέργων ανέρχεται σε 877.000 και οι λόγοι στους οποίους οφείλεται η αύξηση της ανεργίας είναι ουσιαστικά η μείωση απασχόλησης κατά 8,7% την περίοδο 2008-2011, δηλαδή κατά 421.000 ανέργους (Eurostat, 2010-2014). Σημειώνεται επίσης τη περίοδο 2009-2011, πως η ανεργία στους νέους δεν οφείλεται μόνο σε μείωση απασχόλησης αλλά και από την αύξηση περίπου 1% απασχολούμενων που κατά προσέγγιση είναι 50.000 άτομα για την ίδια περίοδο.

Από τα παρακάτω διαγράμματα επίσης, διαφαίνεται η μείωση απασχόλησης στην Ελληνική κοινωνία και η οποία όμως δεν συνοδεύτηκε από μείωση του εργατικού δυναμικού, εξαιτίας της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής 2010-2013. Ωστόσο καμία επένδυση δεν φαίνεται να έγινε στην Ελλάδα μετά από την ύφεση της ελληνικής οικονομίας. Το εργατικό και παραγωγικό δυναμικό είναι ουσιαστικά σε απραξία. Η εργατική απασχόληση οφείλεται σε μείωση παραγωγής τη περίοδο 2009-

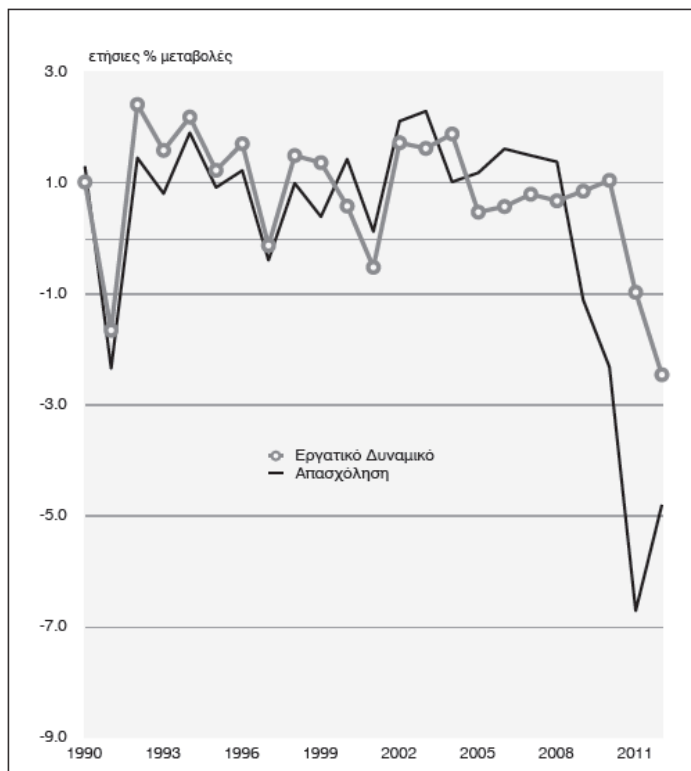
2012 εξαιτίας της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής 2010-2013 (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ελλάδος, 2014).

Κατά το Γ Τρίμηνο του 2012, ο αριθμός των απασχολούμενων ανήλθε σε 3.739.018 άτομα και των ανέργων σε 1.230.918. Το ποσοστό ανεργίας ήταν 24,8%, έναντι 23,6% του προηγούμενου τριμήνου και 17,7% του αντίστοιχου τριμήνου 2011. Η απασχόληση μειώθηκε κατά 1,4% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και κατά 8,3% σε σχέση με το Γ Τρίμηνο του 2011. Ο αριθμός των ανέργων αυξήθηκε κατά 5,3% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και κατά 40,2% σε σχέση με το Γ Τρίμηνο του 2011 (Eurostat, 2010-2014).

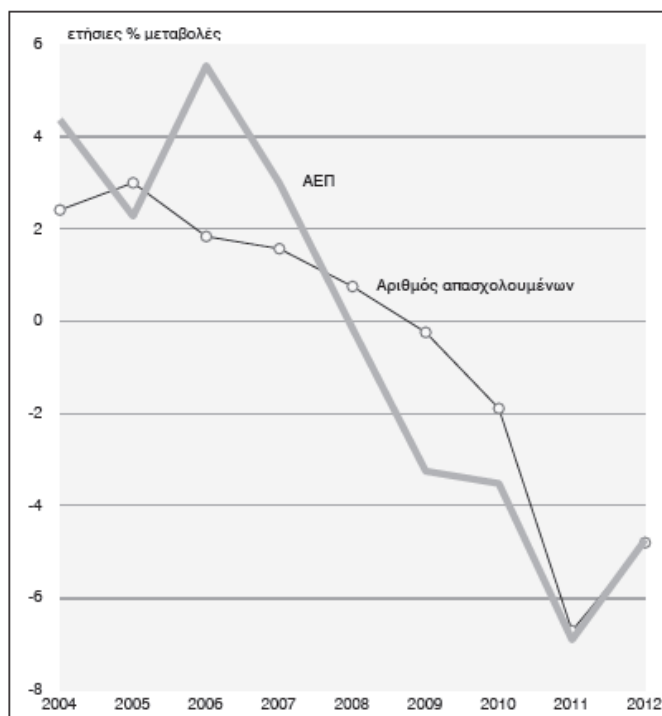

Διάγραμμα Νο.1 - Ετήσιες μεταβολές αριθμού απασχολούμενων, 1985-2012.

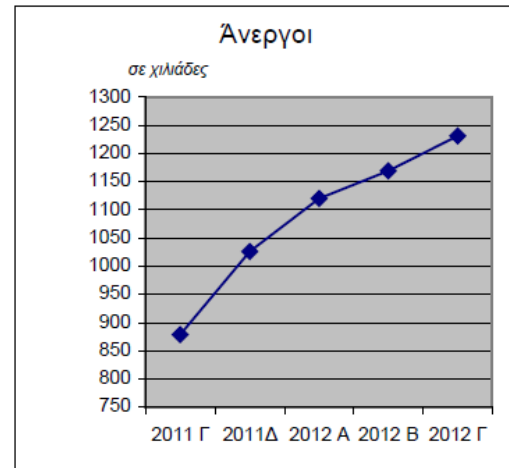
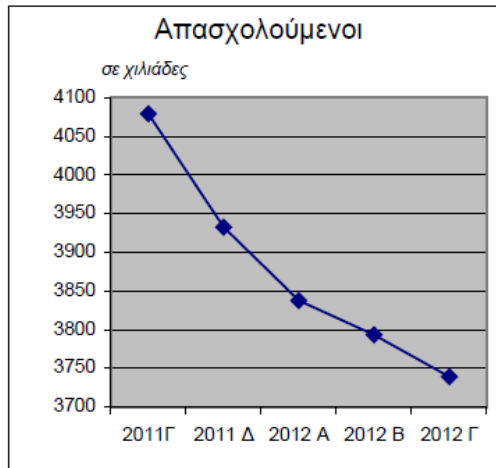
Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, 2013

Διάγραμμα Νο.2 : Εργατικό δυναμικό και απασχόληση, ετήσιες % μεταβολές, 1990-2012. Πηγή : Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, 2013

Διάγραμμα Νο.3 : ΑΕΠ και απασχόληση, ετήσιες % μεταβολές, 2004-2012. Πηγή : Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, 2013

Διάγραμμα Νο. 4 και 5 : Η απασχόληση και η ανεργία στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους.

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, 2013

Εκτός όμως των παραπάνω, οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων αναφέρουν πως την αρνητική οικονομική κατάσταση εξαιτίας της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής 2010-2013, ευνοούν αρνητικά και οι ιδιαιτερότητες του ελληνικού κράτους με την πολύ χαμηλή ανταγωνιστικότητα, την μεγάλη διστακτικότητα για την ανάληψη επενδύσεων, την πολύ χαμηλή αποτελεσματικότητα του φοροεισπρακτικού μηχανισμού και την εξάρτηση του από εξωτερικό δανεισμό.

Σημαντικό ρόλο την συγκεκριμένη περίοδο, έπαιξαν επίσης και η συνεχής επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της χώρας αλλά και τα συνεχώς αυξανόμενα ελλείμματα του δημόσιου τομέα και το δημόσιο χρέος. Επιπλέον, η οικονομία της Ελλάδας είναι βασισμένη, σε μεγάλο βαθμό, στον τουρισμό, την ναυτιλία και την οικοδομή. Οι κλάδοι αυτοί ήταν οι πρώτοι που αντιμετώπισαν προβλήματα, και σε μεγάλο βαθμό, από την οικονομική κρίση (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ελλάδος, 2014).

Αναφέρεται επίσης εκτός των άλλων, πως εξαιτίας της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής 2010-2013, σημαντική επιρροή επήλθε και στην επιρροή και αλλαγή των Κοινωνικών Υπηρεσιών Πρόνοιας στην Ελλάδα, με την άνιση κατανομή βάρους των μέτρων λιτότητας σχετικά, τα τελευταία χρόνια. Τα ερωτήματα τα οποία προκύπτουν από μέρος των επιχειρήσεων σχετικά εξαιτίας της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής 2010-2013, κάνουν λόγο σχετικά για τα εξής :

- Ποιοι «πλήρωσαν» τα μέτρα λιτότητας
- Ποια είναι η επίπτωση του κάθε μέτρου
- Πως κατανεμήθηκε το βάρος της δημοσιονομικής προσαρμογής μεταξύ των διαφορετικών εισοδηματικών ομάδων

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς λοιπόν των ειδικών στις επιχειρήσεις, σημειώνεται πως η εξοικονόμηση από τη μείωση των συντάξεων και των μισθών του Δημοσίου υπεραντισταθμίστηκε από τη μείωση των εσόδων του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων και από την αύξηση της δαπάνης για επιδόματα ανεργίας εξαιτίας της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής 2010-2013 (Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, 2014). Δυο βασικές δημοσιονομικές συνέπειες της οικονομικής ύφεσης και εν μέρει των ίδιων των μέτρων λιτότητας. Αντίθετα, η συμβολή της

αύξησης των συντελεστών ΦΠΑ σε δημοσιονομικούς στόχους φαίνεται να υπήρξε καθοριστική.

Όσον αφορά τη διανεμητική επίδραση των μέτρων λιτότητας, αυτή καθορίστηκε από δυο κυρίως παράγοντες, δηλαδή τη θέση στην κατανομή εισοδήματος όσων πλήττονται από αυτό. Για παράδειγμα, εξαιρέθηκαν από την εισφορά αλληλεγγύης ύψους μέχρι 1.400 ευρώ το μήνα. Σαν συνέπεια αυτής της πρόβλεψης το μέτρο αυτό δεν έθιξε σχεδόν καθόλου τα χαμηλά εισοδήματα. Αντίθετα, το πλουσιότερο δεκατημόριο²⁶ του πληθυσμού υπολογίζεται ότι συνείσφερε 45% της συνολικής εξοικονόμησης από αυτό το μέτρο ενώ τα δυο επόμενα δεκατημόρια ένα 33% ακόμα.

Σε μικρότερο βαθμό κάτι ανάλογο συνέβη με τις περικοπές στις συντάξεις δηλαδή ένα 3% της συνολικής εξοικονόμησης από το μέτρο αυτό προήλθε από το φτωχότερο πεντημόριο του πληθυσμού η συνεισφορά έφτασε το 39% της συνολικής εξοικονόμησης. Η διανεμητική επίπτωση των περικοπών στους μισθούς του Δημοσίου δείχνει επίσης σαφώς προοδευτική : το πλουσιότερο πεντημόριο του πληθυσμού συνείσφερε 65% της συνολικής εξοικονόμησης ολόκληρο το κάτω μισό τμήμα της κατανομής εισοδήματος μόνο 4%.

Όμως η ερμηνεία της επίπτωσης αυτής είναι πιο σύνθετη. Ο σχεδιασμός του μέτρου αυτού περιείχε κάποια ψήγματα προοδευτικότητας με τη έννοια ότι όσο χαμηλότερος είναι ο μισθός τόσο μεγαλύτερο είναι το τμήμα απώλειας από την κατάργησή του 13^{ου} μισθού και του 14^{ου} που αναπληρώνεται από τα ενιαία επιδόματα αδείας (Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, 2014).

Όμως αυτό που κυρίως καθόρισε τη διανεμητική επίπτωση του μέτρου αυτού εξαιτίας της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής 2010-2013, ήταν η τοποθέτηση των μισθωτών του ευρύτερου Δημόσιου τομέα στην κατανομή εισοδήματος. Πράγματι σύμφωνα με τους υπολογισμούς των ειδικών στις επιχειρήσεις, το 74% των δημοσίων υπαλλήλων συγκεντρώνονται στα τρία πλουσιότερα δεκατημόρια από τα οποία προήλθε το 84% της συνολικής εξοικονόμησης από το μέτρο αυτό.

Η προσπάθεια δημοσιονομικής εξοξάνησης λοιπόν με την συνδρομή της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής 2010-2013, έκλεισε την κάνουλα της δημόσιας χρηματοδότησης και έθεσε σε κρίση όλες τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, υγιείς και μη, που έμμεσα ή άμεσα εξαρτώνται από τη δημόσια κατανάλωση. Συνεπώς παρότι σε κάποιο βαθμό τεχνητή η διάκριση μεταξύ μέτρων λιτότητας και ευρύτερης ύφεσης διατηρεί την αξία της. Ποια θα ήταν όμως η επίπτωση των μέτρων λιτότητας της κυβέρνησης του 2010 στην κατανομή του εισοδήματος σύμφωνα με την υπόθεση *ceteris paribus* για τις επιχειρήσεις:

- Αν δηλαδή απομονώσουμε τα μέτρα από αυτές τις δευτερογενείς επιδράσεις του ιδιωτικού τομέα.
- Τι θα συνέβαινε αν τα μέτρα λιτότητας μείωναν μεν τις συντάξεις και στους μισθούς στο Δημόσιο.
- Αν προχωρούσαν σε αύξηση της φορολογίας αλλά χωρίς απολύσεις και με σταθερά τα ονομαστικά εισοδήματα των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα και των αυτοαπασχολούμενων, τότε τι θα συνέβαινε.

Σύμφωνα με την παρουσίαση αυτών των στοιχείων, τα μέτρα λιτότητας συμπίεσαν την κατανομή εισοδήματος στη φτώχεια. Από την άλλη βέβαια, η

---

²⁶ Δεκατημόριο – Όρος που χρησιμοποιείται σε μαθηματικά μοντέλα μέτρησης φτώχειας και άνισης κατανομής εισοδήματος σε μια χώρα

συμπίεση της κατανομής εισοδήματος εξαιτίας της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής 2010-2013, έγινε προς τα κάτω : από το 5,4% του πληθυσμού που λόγω της κρίσης βρέθηκε το 2010 με πραγματικό εισόδημα κάτω από όριο της φτώχειας του 2009 ακριβώς το μισό λόγω της επίδρασης των μέτρων λιτότητας.

Από την έκθεση του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ, επισημαίνεται ότι οι μισοί φτωχοί εργαζόμενοι του συνολικού πληθυσμού στην Ελλάδα, δεν διαθέτουν ένα σχετικό εισόδημα ώστε να απέχουν από τον ευρύτερο διεθνή ορισμό για τη φτώχεια, τη περίοδο 2000 - 20008. Το ποσοστό αυτό αφορά ένα εκατομμύριο άτομα. Επομένως τίθεται το ερώτημα αν τα μέτρα της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής 2010-2013 εκείνης της περιόδου, αποσκοπούσαν σε κάποιαν εφήμερη στήριξη ώστε κάποια άτομα να μη κινδυνεύουν από τη φτώχεια ή θα πρέπει να υπάρχει θέμα ευρύτερης αναδιανομής του εισοδήματος του πλούτου, ο οποίος παράγεται με στόχο την εξάλειψη της φτώχειας και των εισοδηματικών ανισοτήτων (ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, 2014).

Οι υπεύθυνοι όμως στις επιχειρήσεις εμμένουν στην άποψη πως η σημαντικότερη απόρροια της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής 2010-2013, είναι η ανεργία και κυρίως η μακροχρόνια ανεργία. Σύμφωνα με τη Γνώμη της ΟΚΕ – Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής Ελλάδος, οι βασικοί λόγοι οι οποίοι οδηγούν σε φτώχεια και κάνουν τα άτομα να μην είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν την εξασφάλιση οικονομικών πόρων επιβίωσης, είναι ουσιαστικά η ανεργία και ειδικότερα η μακροχρόνια ανεργία (ΟΚΕ, 2013). Ειδικά στην Ελλάδα, το φαινόμενο αυτό της ανεργίας έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης.

Ο ΟΟΣΑ αντίστοιχα προσέφερε στοιχεία τα οποία αναφέρονται στη περίοδο 2000 -2007, όπου το ποσοστό ανεργίας στη χώρας μας αναφέρεται σε ποσοστό 8,3% κατά Μ.Ο. Η Eurostat επίσης επιβεβαίωσε πως τη περίοδο 2004-2006, η ανεργία είχε μειωθεί ο δείκτης ανεργίας στην Ελλάδα το 2006, ήταν 8,9% και το 2005 ήταν 9,8% (Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, 2014).

Ωστόσο σημειώνεται πως μια ακόμα σημαντική αιτία της φτώχειας στην Ελλάδα για την περίοδο 2010-2013 εξαιτίας της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής, είναι και το χαμηλό εισόδημα το οποίο δε προσφέρει τη δυνατότητα για επαρκής διαβίωση και αγορές από τις επιχειρήσεις. Η φτώχεια στην εργασία η οποία οφείλεται σε χαμηλούς μισθούς, χαμηλά κέρδη, μη σταθερή απασχόληση ή/και χαμηλή εξειδίκευση, αποτελεί απόρροια της μη σωστής οργάνωσης της αγοράς εργασίας. Το πρόβλημα αυτό όμως ενέχει απόλυτη σχέση και με το φορολογικό σύστημα και την απουσία μιας σωστής κοινωνικής πολιτικής.

Επισημαίνεται βέβαια και η μεγάλη ανισοκατανομή εισοδήματος η οποία δείχνει και την απουσία ή την αναποτελεσματικότητα της κοινωνικής πολιτικής. Επίσης για ακόμα μια φορά επιβεβαιώνει το γεγονός ότι η είσοδος της Ελλάδας στη διεθνή οικονομία, αποδείχθηκε ανεπαρκής. Η Ελλάδα φαίνεται να καλύπτει το χάσμα των πρώτων ετών αλλά παρόλα αυτά συνεχίζει να υστερεί με αυτό το μέσο όρο της Ε.Ε., σύμφωνα με την έννοια των κοινωνικών δαπανών ως συνολικό ποσοστό επί του ΑΕΠ για την περίοδο 2010 -2013 (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ελλάδος, 2014).

Για παράδειγμα, οι επιχειρηματικές δαπάνες για την περίοδο 2010 -2013, αναφέρονται σε 21,2% του ΑΕΠ έναντι του μέσου όρου που ήταν 27,8% στην ΕΕ την περίοδο εκείνη (Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, 2014). Το ποσοστό φτώχειας δεν αλλάζει αν και το συνολικό ποσοστό κοινωνικής δαπάνης αυξάνει σταδιακά σε

ένα πλαίσιο σύγκλισης με το μέσο όρο της ΕΕ. Έτσι παρατηρείται μια μικρή εμβέλεια κοινωνικών μεταβιβάσεων η οποία οφείλεται σε :

- Χαμηλές παροχές κάποιων πεδίων. Η Ελλάδα ανήκει στις τελευταίες θέσεις της Ε.Ε.-27σε ότι έχει να κάνει με τις επιχειρηματικές δαπάνες για την ενίσχυση της απασχόλησης. Παρόλα αυτά αν και βρίσκεται στην 24η θέση δαπανά χρήματα για προγράμματα καταπολέμησης ανεργίας καταναλώνοντας το 0,512% του ΑΕΠ.
- Στο είδος των εργατικών δαπανών. Στην Ελλάδα οι εργατικές παροχές είναι ανταποδοτικές και μη αποτελεσματικές σχετικά με τη καταπολέμηση της ανεργίας.

Τα επιδόματα αυτά, δεν είναι σε θέση να «απελευθερώσουν» τους δικαιούχους τους από τη φτώχεια ακόμα και προσωρινά για την περίοδο 2010 -2013 και να τους οδηγήσουν σε αγορές αγαθών από επιχειρήσεις. Σε σχέση με την ενιαία πολιτική καταπολέμησης της φτώχειας λειτουργούν αποσπασματικά με τέτοιο τρόπο ώστε η συνεισφορά τους δεν έχει μεγάλη σημασία. Είναι επίσης φανερό ότι δε μπορεί να στηρίξει κάποια κατηγορία ατόμων όπως τους μακροχρόνια ανέργους οι οποίοι δε δικαιούνται επιδόματα και κάποιες οικογένειες μονογονεϊκές η και εργαζομένους χωρίς ασφαλιστικά δικαιώματα.

Τα άτομα εργαζόμενοι που ζουν στην εξαθλίωση, δεν έχουν τη δυνατότητα να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους και συχνά μάλιστα παραβιάζονται. Σε καμία περίπτωση η παραπάνω αυτή κατάσταση δε συμβιβάζεται με τις συνταγματικές αξίες σαν την αξιοπρέπεια και το κοινωνικό κράτος δικαίου για την περίοδο 2010-2013. Δεν είναι δύσκολο να παρατηρήσει κάποιος ότι όλες οι συνέπειες της ανεργίας συντελούν στα άτομα με αρνητικές επιδράσεις και του αυξάνουν το μέγεθος της οικονομικής ανισότητας για την περίοδο 2010-2013. Όσα άτομα ζουν μέσα στη φτώχεια και σ' ένα κοινωνικό περιβάλλον με ανισοκατανομές έχουν πολύ λίγα εφόδια (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ελλάδος, 2014).

Έτσι λοιπόν οι συνέπειες που δημιουργούνται σε συλλογικό επίπεδο από τη κοινωνική και οικονομική απενεργοποίηση ενός μέρος του πληθυσμού για την περίοδο 2010-2013 είναι σημαντικές. Προκαλούν στέρηση εσόδων, καθυστέρηση κανονικής και σωστής οικονομικοκοινωνικής ανάπτυξης. Ως εκ τούτου λοιπόν, τα σημαντικά αίτια που εμποδίζουν μια ωφέλιμη αειφόρο ανάπτυξη στην Ελλάδα, αναφέρονται ως εξής:

- Μη σωστή αξιοποίηση και συμμετοχή του συνόλου του παραγωγικού δυναμικού
- Ανεργία
- Αδήλωτη εργασία
- Στέρηση φορολογικών εσόδων
- Μη συμμετοχή σε πολιτική διαδικασία

Τέλος αναφέρεται και η αποσταθεροποίηση της κοινωνικής συνοχής και φυσικά η αποδυνάμωση του κοινωνικού κράτους για την περίοδο 2010 -2013. Στην Ελλάδα η μείωση της αγοραστική δύναμης και η φτώχεια σημαίνουν και τη αδυναμία σύγκλισης μισθών και εισοδημάτων.

Οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων, αναφέρουν επίσης πως επειδή παρά το γεγονός ότι η χώρα έχει πλέον νέους και σύγχρονους κώδικες φορολογίας εισοδήματος, διαδικασιών και υιοθέτησε πλήρως τη λογιστική οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεχίζει ακόμα να συγκαταλέγεται στις χώρες με τα λιγότερο ανταγωνιστικά και φιλικά προς τις επιχειρήσεις φορολογικά συστήματα, πρέπει να γίνουν οι διορθωτικές παρεμβάσεις εκείνες έτσι ώστε να πάψει να θεωρείται ένα από τα πιο ακριβά και

ασύμφορα φορολογικά συστήματα εντός αλλά και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, 2014).

Σημειώνεται πως όταν η φορολογική πολιτική εξαντλείται μόνο στη φορολογική στοχοποίηση του παραγόμενου κέρδους δημιουργείται αβεβαιότητα για το μέλλον και στις ελληνικές αλλά και στις μεγάλες αλλοδαπές επιχειρήσεις που επιθυμούν να επενδύσουν στη χώρα μας μέσω θυγατρικών εταιρειών ή/και υποκαταστημάτων.

Έτσι λοιπόν αναφέρουν πως η υφιστάμενη φορολογική πολιτική σε ό,τι αφορά τη φορολογία γενικά της επιχειρηματικής δραστηριότητας λειτουργεί αφενός μεν αποτρεπτικά στην προσέλκυση νέων επενδύσεων, αφετέρου δε οδηγεί στη φυγή από τη χώρα πολλών επιχειρήσεων οι οποίες στρέφονται στην αναζήτηση πιο ελκυστικών φορολογικών συστημάτων, θεωρώντας ότι δίδονται καλύτερες επιχειρηματικές ευκαιρίες σε γειτονικές μας χώρες, οι οποίες φυσικά αποτελούν για αυτές την εναλλακτική λύση για την έναρξη ή/και τη μεταφορά της επιχειρηματικής δράσης (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ελλάδος, 2014).

Εξ' άλλου υπάρχουν πολλά παραδείγματα επιχειρήσεων που μετέφεραν τα τελευταία χρόνια την παραγωγική τους δραστηριότητα σε γειτονικές πιο συμφέρουσες φορολογικά χώρες, με αποτέλεσμα, εκτός της απώλειας σημαντικών φορολογικών εσόδων, την επιδείνωση των δεικτών της ανεργίας. Γίνεται λοιπόν λόγος πως η επιχειρηματική κοινότητα της χώρας περιμένει τις παρεμβάσεις εκείνες που θα αναδείξουν το φορολογικό σύστημα ως κορυφαίο πυλώνα της ανάπτυξης και ειδικότερα αναμένουν τις απαραίτητες τροποποιήσεις οι οποίες θα ενισχύσουν αναπτυξιακά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ειδικά στην περιφέρεια.

Συνεπώς, εκλογίκευση της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης σε συνδυασμό με φορολογικά κίνητρα για πολλές νέες παραγωγικές επενδύσεις μπορούν να διασφαλίσουν τις υφιστάμενες θέσεις εργασίας και να δημιουργήσουν αρκετές νέες, έτσι ώστε να αρχίσει πλέον να μειώνεται η ανεργία που έχει φτάσει σε εφιαλτικό ύψος. Επισημαίνεται δε ότι οι επενδύσεις από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, λόγω του ύψους τους, υλοποιούνται ταχύτερα και κατά συνέπεια τα αναπτυξιακά τους αποτελέσματα γίνονται ορατά σε συντομότερο χρόνο (Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, 2014).

Αναφέρεται λοιπόν η πεποίθηση από μέρους των επιχειρήσεων πως μόνο η μείωση της φορολογίας στις επιχειρήσεις θα λειτουργήσει ως πόλος έλξης για την προσέλκυση επενδύσεων. Συνεπώς, η μείωση της φορολογίας είναι απαραίτητη για να έρθουν επενδύσεις (Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, 2014). Μέσω της μείωσης των επενδύσεων θα δημιουργηθούν αρκετές χιλιάδες θέσεις εργασίες στην Ελλάδα σε διάφορους τομείς, όπως είναι ο τουρισμός, η μεταποίηση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) και μόνο έτσι θα γίνουν σημαντικά βήματα προόδου.

1.3 Τελικά Συμπεράσματα για τις Απόψεις Εργαζομένων και Επιχειρήσεων για την Ασκούμενη Φορολογική Πολιτική την Περίοδο 2010 – 2013

Καταλήγοντας στα σημαντικότερα συμπεράσματα για τις απόψεις εργαζομένων και επιχειρήσεων για την ασκούμενη φορολογική πολιτική στην Ελλάδα την περίοδο 2010-2013, θα λέγαμε πως αυτό που απορρέει είναι πως οι μεν εργαζόμενοι στο σύνολό τους, υποστηρίζουν ότι η εφαρμοζόμενη φορολογική πολιτική τη περίοδο

2010-2013, οδήγησε στην αύξηση της φτώχειας στην Ελλάδα, προκαλώντας ποικίλα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα στους ίδιους τους εργαζομένους και στις οικογένειες τους σχετικά.

Σημαντικό είναι επίσης πως οι εργαζόμενοι υποστηρίζουν επίσης πως εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τη περίοδο 2010-2013, αναφέρεται μια συνεχόμενη μείωση της αγοραστικής δύναμης και του βιοτικού επιπέδου των Ελλήνων. Αντίστοιχα αναφέρουν επίσης πως από το 2010 και έπειτα, διαφαίνεται ότι η φτώχεια μέσα στην εργασία εξαιτίας της φορολογικής πολιτικής που ακολουθήθηκε, απειλεί το 32% που είναι εργαζόμενοι στην Ελλάδα και το 20% που είναι οι άνεργοι για την περίοδο 2010 - 2013.

Ένα όμως ακόμα πρόβλημα το οποίο εκφράζουν οι εργαζόμενοι φορολογούμενοι πως δημιούργησε η ασκούμενη φορολογική πολιτική τη περίοδο 2010-2013, ήταν και η επιβολή του ΕΝΦΙΑ. Αυτό που αναφέρουν είναι πως στην πραγματικότητα ο νέος φόρος μονιμοποιεί και επεκτείνει το «χαράτσι», δηλαδή ένα φόρο που σύμφωνα με τις αναφορές της Κυβέρνησης του 2011, είχε επιβληθεί έκτακτα για να καλύψει ανάγκες εν καιρώ κρίσης. Επιπλέον μονιμοποιεί και τον ΦΑΠ με στόχευση κυρίως την μεσαία περιουσία και κραυγαλέες φοροελαφρύνσεις για την πολύ μεγάλη περιουσία (ΠΟΜΙΔΑ, 2014).

Τέλος, οι εργαζόμενοι πιστεύουν πως τα στο φόρο αυτό υπάρχουν δεδομένα τα οποία στοιχειοθετούν τον άδικο και αναποτελεσματικό χαρακτήρα του νέου φόρου. Ο ΕΝΦΙΑ παγιώνει την υπερφορολόγηση της μικρής και μεσαίας ιδιοκτησίας, αφού οι φόροι που θα εισπράττονται εφεξής από τα ακίνητα θα είναι 6,5 φορές μεγαλύτεροι από τα προ κρίσης επίπεδα, και μάλιστα με εξωπραγματικές αντικειμενικές αξίες του 2007.

Αναφερόμενοι σχετικά στις σημαντικότερες απόψεις των Επιχειρήσεων ως Κοινωνικοί Εταίροι στην Ελλάδα σχετικά με την φορολογική πολιτική την περίοδο 2010-2013, θα λέγαμε πως οι απόψεις αυτές – όπως και των εργαζομένων - κάνουν λόγο για μια πολιτική η οποία στηρίζεται στα μνημόνια που υιοθέτησε η χώρα το 2010 και όπου ουσιαστικά έως τις μέρες μας, έχοντας οδηγήσει στην αύξηση της ανεργίας των ατόμων – εργαζομένων και ιδιαίτερα των νέων στην εποχή μας (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ελλάδος, 2014).

Εκτός όμως των παραπάνω, οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων αναφέρουν πως την αρνητική οικονομική κατάσταση εξαιτίας της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής 2010-2013, ευνοούν αρνητικά και οι ιδιαιτερότητες του ελληνικού κράτους με την πολύ χαμηλή ανταγωνιστικότητα, την μεγάλη διστακτικότητα για την ανάληψη επενδύσεων, την πολύ χαμηλή αποτελεσματικότητα του φοροεισπρακτικού μηχανισμού και την εξάρτηση του από εξωτερικό δανεισμό.

Τέλος, σημειώνουν πως η όποια προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης λοιπόν με την συνδρομή της ασκούμενης φορολογικής πολιτικής 2010-2013, έκλεισε την κάνουλα της δημόσιας χρηματοδότησης και έθεσε σε κρίση όλες τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, υγιείς και μη, που έμμεσα ή άμεσα εξαρτώνται από τη δημόσια κατανάλωση. Συνεπώς παρ' ότι σε κάποιο βαθμό τεχνητή η διάκριση μεταξύ μέτρων λιτότητας και ευρύτερης ύφεσης διατηρεί την αξία της.

1.4 Απόψεις της Αντιπολίτευσης και των λοιπών κομμάτων της Βουλής, για την ασκούμενη φορολογική πολιτική στην Ελλάδα την περίοδο 2010 – 2013.

Αφού λοιπόν εμπεριέχονται οι απόψεις της κυβέρνησης σχετικά με τους λόγους που την έκαναν να προχωρήσει στην ψήφιση των παρών νομοσχεδίων, είναι σημαντικό να περιληφθούν και οι απόψεις της αντιπολίτευσης και των λοιπών κομμάτων για τα εν λόγω νομοσχέδια. **Σχετικά με την ψήφιση του νόμου «Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης, αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και άλλες διατάξεις»,** υπήρξαν έντονες αντιδράσεις για την ψήφισή του, με αναφορές ότι το παρόν νομοσχέδιο είναι βασισμένο σε μια στενή εισπρακτική λογική που μειώνει την ανταγωνιστικότητα της κοινωνίας τη στιγμή που έχουν ήδη ληφθεί σκληρά μέτρα για την αύξηση της έμμεσης φορολογίας, έχουν ήδη αυξηθεί οι φόροι κατανάλωσης σε τσιγάρα, ποτά και καύσιμα, έχουν ήδη συρρικνωθεί τα εισοδήματα, έχει ήδη μειωθεί η αγοραστική μείωση των πολιτών και η ρευστότητα των επιχειρήσεων.

Τα προτεινόμενα λοιπόν μέτρα δεν δίνουν «ανάσες», αλλά αντίθετα στραγγαλίζουν την αγορά και εξαντλούν την ελληνική οικονομία, όταν σε κάθε σπίτι υπάρχει ένας τουλάχιστον άνεργος.

Προσπαθώντας να δοθεί η εικόνα της πάταξης της φοροδιαφυγής, που συμφωνούμε ότι πρέπει να αντιμετωπιστεί, αναστέλλεται η άδεια λειτουργίας ενός μαγαζιού αν δεν κόψει τρεις αποδείξεις, όμως για την μέθοδο των τριγωνικών συναλλαγών μέσω off-shore εταιριών, δεν ορίζεται κανένα πρόστιμο. Αυτό είναι μεγάλη αδικία για τους μικρομεσαίους επαγγελματίες και επιχειρήσεις, που κάθε μέρα είναι πιο δύσκολη γι αυτούς, με αποτέλεσμα να κλείνουν και να χάνονται πολλές θέσεις εργασίας, ενώ θα μπορούσε να αυξηθεί ο φορολογικός συντελεστής για τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Προχωράει σε μείωση της έκπτωσης της φορολόγησης των στεγαστικών δανείων και ασφαλιστρων. Καταργεί την εύνοια στη μεταχείριση πολλών επικίνδυνων επαγγελματιών. Είναι αντί επιχειρηματικό, γιατί προχωρά στη φορολόγηση κατά 40% των μερισμάτων των επιχειρήσεων, όταν το φάσμα σε όλη την Ευρωπαϊκή ζώνη είναι από 0% στη Βρετανία έως 30% το μέγιστο στη Σουηδία, αποθαρρύνοντας τους επενδυτές που αναζητούν άλλα κράτη με ευνοϊκότερα φορολογικά καθεστώτα.

Πλήττει ανεπανόρθωτα την κτηματαγορά και τον κατασκευαστικό κλάδο, που είναι η ατμομηχανή για εκατόν πενήντα επαγγέλματα, με την αύξηση των τεκμηρίων ιδιοκατοίκησης, την κατάργηση της απαλλαγής του πόθεν έσχες για την 1^η κατοικία, με το να μπαίνουν ξανά φόροι στις γονικές παροχές, τις δωρεές και τις κληρονομίες και όλα αυτά σε συνδυασμό με την αύξηση των αντικειμενικών αξιών.

Στην ουσία καταργείται το αφορολόγητο των 12.000 ευρώ με τη συλλογή αποδείξεων, αφού εξαιρούνται οι δαπάνες ύδρευσης, ενοικίων, ρεύματος, εισιτηρίων, τηλεφωνικών τελών και όλες όσες επιβαρύνουν τα χαμηλά εισοδήματα.

Προσδιορίζεται το εισόδημα με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες, δηλαδή τα τεκμήρια τα οποία λειτουργούν ισοπεδωτικά, θίγοντας τα χαμηλά εισοδήματα, αφού στην ίδια περιοχή, βαρύνεται με το ίδιο τεκμήριο αυτός που αγόρασε μια καινούργια κατοικία με 200.000 ευρώ και αυτός που κληρονόμησε μια παλιά κατοικία 30 ετών, χωρίς εισοδήματα.

Μέσα από τα τεκμήρια διαβίωσης εξατιμίζεται από τον οικογενειακό προϋπολογισμό κάθε δυνατότητα συσσώρευσης κεφαλαίου για μελλοντική

επένδυση, από τη στιγμή που τα τεκμήρια διαβίωσης θα είναι στην πλειοψηφία τους μεγαλύτερα ή ίσα των πραγματικών.

Η επιβολή αυστηρού συστήματος αυτοπεραίωσης, υπερδιπλασιάζει τη φορολογική επιβάρυνση οκτακοσίων χιλιάδων επιχειρήσεων, οι οποίες ήδη δεινοπαθούν και θα οδηγηθούν στο κλείσιμο, με αποτέλεσμα να χαθούν χιλιάδες θέσεις εργασίας σε μια χώρα που ήδη μαστίζεται από την ανεργία.

Επίσης, στο πλαίσιο των ρυθμίσεων με το Φόρο Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας των ξενοδοχειακών κτισμάτων, προβλέπεται η υπαγωγή των ιδιοχρησιμοποιούμενων κτισμάτων σε τέλος 1%, ενώ τα γήπεδα των ξενοδοχείων θα υπαχθούν σε τέλος 6%, στο σύνολο της αξίας αυτών. Αυτό σημαίνει τριπλασιασμός του τέλους στα κτίρια και τα γήπεδα των ξενοδοχείων τα οποία αποτελούν εργαλείο δουλειάς, που συνεισφέρει τα μέγιστα στην προστιθέμενη αξία του τουριστικού προϊόντος.

Θεωρείται άδικη η εξομοίωση των αγροτών παραγωγών που πουλούν δικά τους προϊόντα, με τους εμπόρους των λαϊκών αγορών, επιβάλλοντας τους επιπλέον έξοδα με την τήρηση βιβλίων Β' κατηγορίας, όταν οι τιμές των παραγωγών μειώθηκαν, σε αντίθεση με το κόστος παραγωγής που αυξήθηκε.

Αυξάνεται η άμεση φορολογία των εργαζομένων και δεν μειώνεται όπως ισχυρίζεται η κυβέρνηση, γιατί ο συντελεστής της τάξης 40%-45% των φυσικών προσώπων είναι πού υψηλός, γιατί στην ουσία λέει στα φυσικά πρόσωπα να μην δουλεύουν και να μην παράγουν πολύ γιατί θα φορολογηθούν σκληρά, σε αντίθεση με το συντελεστή των νομικών προσώπων, στα αδιανέμητα κέρδη, ο οποίος μειώνεται.

Τον Ιούνιο του 2009, ο ΟΟΣΑ έκανε μια σημαντική αλλά δυσάρεστη διαπίστωση για την πατρίδα μας. Πρώτον, η οικονομία αγγίζει τα 65 δισεκατομμύρια ευρώ, δηλαδή το 25% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος και δεύτερον ότι η φοροδιαφυγή αγγίζει τα 24 δισεκατομμύρια ευρώ, δηλαδή το 50% των φορολογικών εσόδων.

Όλα αυτά λοιπόν, θα προκαλέσουν περισσότερη ύφεση και όχι ανάπτυξη, με αποτέλεσμα λιγότερα φορολογικά έσοδα, καθώς το παρόν νομοσχέδιο είναι πρόχειρο και κοινωνικά άδικο, με τεκμήρια διαβίωσης που θυμίζουν περισσότερο τεκμήρια «ασφυξίας» ευνοώντας τα μεγάλα εισοδήματα.

Έντονες αντιδράσεις από την αντιπολίτευση και τα λοιπά κόμματα της Βουλής υπήρξαν και **με την ψήφιση του νομοσχεδίου «Ρυθμίσεις στη φορολογία εισοδήματος, ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών και λοιπές διατάξεις»**, στις 11.01.2013.

Το χαρακτήρισαν άδικο και αντικοινωνικό, καθώς το συγκεκριμένο νομοσχέδιο φορολογεί με τρεις κλίμακες μόνο, τους μισθωτούς και τους συνταξιούχους, με αποτέλεσμα να φορολογείται με τον ίδιο φορολογικό συντελεστή, 22%, ο μισθωτός που έχει εισόδημα 10.000,00 €, με τον μισθωτό που έχει εισόδημα 25.000,00 €. Το ίδιο ισχύει και για εισοδήματα άνω των 42.000,00 €, καθώς φορολογούνται όλα με φορολογικό συντελεστή 42%, ενώ με τις κλίμακες που υπήρχαν πριν, ήταν πολύ πιο προοδευτική και δημοκρατική η φορολόγηση.

Ταυτόχρονα, ανάλογα με την πηγή, φορολογείται διαφορετικά το εισόδημα και με αυτό ευνοούνται τα υψηλά εισοδήματα, γιατί στην ουσία αυτά είναι που έχουν εισοδήματα από πολλές πηγές. Οι εργαζόμενοι έχουν συνήθως από μία πηγή εισόδημα, το ίδιο και οι αγρότες.

Είναι σκληρή η φορολόγηση των εισοδημάτων από ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες, καθώς φορολογούνται με υψηλότερους

συντελεστές σε σχέση με το παρελθόν, από το 1^ο ευρώ. 26% για εισοδήματα έως 50.000 € και με 33% για εισοδήματα άνω των 50.000 €, όταν οι ανώνυμες που έχουν πολύ υψηλότερα εισοδήματα φορολογούνται πολύ πιο ευνοϊκά.

Τα ακίνητα φορολογούνται με πολύ χαμηλό συντελεστή σε σχέση με τις μικρές επιχειρήσεις, ενώ δεν υπάρχει η απαραίτητη κλιμάκωση γι αυτά, π.χ. για εισοδήματα από ακίνητα άνω των 100.000 €.

Είναι εμφανές ότι η κυβέρνηση προσπαθεί να πάρει χρήματα από τους πολλούς για να χρηματοδοτήσει δάνεια που οι ίδιοι έχουν δημιουργήσει, παίρνει από τους πολλούς για να επιστρέψει μετά ένα πολύ μικρό κομμάτι μέσα από την κοινωνική πολιτική, η οποία δεν υφίσταται στην πραγματικότητα, καθώς συρρικνώνεται συνεχώς και εμπορευματοποιείται στον τομέα της υγείας, της παιδείας, της πρόνοιας. Το νομοσχέδιο αυτό δημιουργεί ένα ακόμα αντιλαϊκό περιβάλλον, καθώς επεκτείνει τη λογική της αυτοτελούς φορολόγησης ανάλογα με την πηγή. Άλλη φορολογική αντιμετώπιση έχεις αν έχεις έσοδα από τόκους και άλλη αν έχεις έσοδα από ακίνητα.

Αν όλα τα εισοδήματα φορολογούνταν το ίδιο, θα είχαμε πολύ μεγαλύτερα έσοδα για το κράτος και πολύ μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση των στρωμάτων αυτών που έχουν υψηλά εισοδήματα από αυτές τις πηγές. Με την αυτοτελή φορολόγηση μειώνεται η φορολογική επιβάρυνση των πλουτοκρατών, των έχοντες υψηλά εισοδήματα. Για τους μισθωτούς και επαγγελματίες που έχουν μια πηγή από έσοδα, καταργείται το αφορολόγητο, καταργείται το αφορολόγητο για τα παιδιά, καταργείται μια σειρά από δαπάνες που εκπίπτουν από το εισόδημα, μειώνονται τα κλιμάκια και καθορίζονται με τέτοιο τρόπο οι συντελεστές κλιμακίων, ώστε να επιβαρυνθούν τα λαϊκά στρώματα.

Θα φορολογείται με 13% από το 1^ο ευρώ και τους φτωχούς αγρότες και τους μεγαλοαγρότες, κι ενώ η φτωχή αγροτιά δεν θα μπορεί να παρουσιάσει μια σειρά από έξοδα, όπως η σπορά, η συλλογή, το ράντισμα, καθώς είναι εργασίες που τις κάνουν μόνοι τους, θα φαίνεται όλο το εισόδημά τους σαν καθαρό. Και όλα αυτά όταν στον αγροτικό τομέα η κατάσταση είναι τραγική. Το ακαθάριστο αγροτικό προϊόν από το 13% που ήταν πριν 10 χρόνια, έχει πέσει κάτω από το 3% και η απασχόληση από το 16% έχει πέσει στο 6%. Οι αγρότες όμως, την προηγούμενη χρονιά πλήρωσαν σε άμεσους φόρους 198 εκατομμύρια ευρώ, σε αντίθεση με τις off-shore εταιρίες που πλήρωσαν μόνο 345 χιλιάδες ευρώ.

Οι νέοι επαγγελματίες και οι μικροεπιχειρήσεις, τα πρώτα τρία χρόνια από την έναρξη άσκησης του επαγγέλματος τους θα φορολογούνται με συντελεστή 13%, από την άλλη όμως αυξάνεται το τέλος επιτηδεύματος σε 650 €. Οι μεγάλοι κερδισμένοι του νομοσχεδίου, οι τραπεζίτες και οι εφοπλιστές, οι οποίοι θα έχουν τεράστιο όφελος από τον αναβαλλόμενο φόρο στα εμποτικά τους κεφάλαια και οι ίδιοι ζουν το φορολογικό τους μύθο στην Ελλάδα, αφού το 2010 το κράτος είχε μόνο 52 εκατομμύρια ευρώ έσοδα από τη φορολόγησή τους.

Με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο μπαίνουν επιπρόσθετοι φόροι σε μια κοινωνία, που στα μάτια της κυβέρνησης έχει χρήματα και έχει να δώσει ακόμα πολλά στο βωμό της σωτηρίας της χώρας.

Φορολογεί το μισθωτό, το συνταξιούχο, τον ελεύθερο επαγγελματία, τους πάντες εκτός από το κεφάλαιο. Καμιά κουβέντα για τα δισεκατομμύρια που βρίσκονται στο εξωτερικό και που ποτέ δεν φορολογήθηκαν, καμιά κουβέντα για τις πενήντα τέσσερις χιλιάδες περιπτώσεων Ελλήνων που έβγαλαν τα χρήματά τους στο εξωτερικό, που πλούτισαν από την οικονομική κρίση της χώρας. Οι εργαζόμενοι

λοιπόν θα συνεχίζουν να πληρώνουν άδικους και δυσανάλογους φόρους και χαράτσια, ενώ οι οικονομικά ισχυροί θα απολαμβάνουν προκλητική ασυλία, με απαλλαγές, διαγραφές και παραγραφές των φορολογικών τους υποχρεώσεων.

Θα πρέπει λοιπόν η κυβέρνηση να φτιάξει ένα ενιαίο καθολικό φορολογικό σύστημα που θα φορολογεί περισσότερο τους πλούσιους και λιγότερο τους φτωχούς, που θα εντοπίζει και θα φορολογεί τις ενδοεπιχειρησιακές συναλλαγές και στη βάση ενός ενιαίου περιουσιολογίου, θα φορολογούνται δίκαια τα εισοδήματα όλων.

Σκληρή και έντονη η αντίδραση της αντιπολίτευσης και των λοιπών κομμάτων της Βουλής, στην ψήφιση του Ν.4172/2013, «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του Ν.4046/2012, του Ν.4093/2012 και του Ν.4027/2013 και άλλες διατάξεις», στις 19.07.2013. Επιγραμματικά αναφέρουν ότι το πολυνομοσχέδιο αυτό διακρίνεται από προχειρότητα, αποσπασματικότητα, εισπρακτική λογική και έλλειψη κάθε αναπτυξιακής διάστασης, ενώ συμπληρώνει και επιταχύνει την κοινωνική ισοπέδωση, το θάνατο της αυτοδιοίκησης, τη διάλυση της υγείας και της παιδείας. Είναι φορομπηχτικό και ταξικό, καθώς προτείνεται η φορολόγηση της ανεργίας, εάν το εισόδημα που δήλωσε ο φορολογούμενος το προηγούμενο έτος υπερβαίνει τις 10.000 ευρώ. Επιπροσθέτως όσοι άνεργοι τυγχάνει να έχουν σπίτι ή αυτοκίνητο, θα φορολογηθούν με βάση τεκμαρτών τεκμηρίων. Τιμωρία λοιπόν για τον άνεργο, τιμωρία και για αυτόν που έχει παιδιά, με την κατάργηση του αφορολόγητου ορίου λόγω ύπαρξης παιδιών. Φορολογούνται οι παραπάνω αλλά όχι οι εφοπλιστές, καθώς οι φοροαπαλλαγές γι αυτούς αγγίζουν το 57%.

Το πολυνομοσχέδιο αυτό χτυπάει την καρδιά της κοινωνίας, τη νεολαία που η ανεργία της ξεπερνάει το 60%, τη νεολαία που μεταναστεύει γιατί εδώ δεν έχει ζωή. Το νομοσχέδιο αυτό περιέχει αύξηση της φορολογίας, εφόσον η μείωση των φορολογικών κλιμάκων προφανώς αποσκοπεί σε αυτόν τον στόχο. Περιέχει φορολογική επιβάρυνση για τους οικονομικά αδύναμους, με μέτρα όπως η κατάργηση της απαλλαγής για τα δάνεια πρώτης κατοικίας, ενώ από την άλλη προβλέπει μείωση της φορολογίας για τους κατέχοντες. Η φορολογία για τα διανεμόμενα κέρδη πέφτει στο 10%. Είναι ένα δώρο που δίνει η κυβέρνηση στους πλουσιότερους και επίσης είναι ένα αντιαναπτυξιακό μέτρο.

Με τις νέες ρυθμίσεις φορολογούνται εισοδήματα που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας, όπως μάλιστα αυτά ορίζονται από την ΕΛΣΤΑΤ. Δεν θα έπρεπε να φορολογείται κανένα προσωπικό εισόδημα, εάν το οικογενειακό εισόδημα στο οποίο συμμετέχει, βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας, όπως κάθε φορά ορίζονται από την ΕΛΣΤΑΤ. Κατά συνέπεια πρέπει να καθιερωθεί υποχρεωτικά η έννοια του οικογενειακού αφορολόγητου εισοδήματος.

Παύουν να θεωρούνται ως εκπιπτόμενες δαπάνες τα ενοίκια της κύριας κατοικίας και της κατοικίας των παιδιών που σπουδάζουν, καθώς και οι τόκοι στεγαστικών δανείων πρώτης κατοικίας.

Φορολογεί από το πρώτο ευρώ τα προσωπικά εισοδήματα των επιχειρηματιών, χωρίς κανένα προσωπικό αφορολόγητο και χωρίς καμιά φορολογική έκπτωση, ενώ την ίδια στιγμή ευνοούνται όλες οι χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες με χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές. Επομένως έχουμε χρέος να υπερασπιστούμε τον άνεργο, τον αδύναμο, τον άνθρωπο της εργασίας, αλλά και το επενδεδυμένο κεφάλαιο στην πραγματική οικονομία και τις επιχειρήσεις.

Προβληματικές είναι και οι διατάξεις για τον προσδιορισμό του τεκμαρτού εισοδήματος, που γίνεται αδιακρίτως και χωρίς επιμέρους κριτήρια. Στα αυτοκίνητα

π.χ. ο προσδιορισμός γίνεται με βάση τα κυβικά τους και όχι την τιμή τους. Έτσι ιδιοκτήτες φθηνών αυτοκινήτων μεγάλου κυβισμού θα επιβαρυνθούν περισσότερο από τους ιδιοκτήτες πολυτελών αυτοκινήτων μικρού κυβισμού.

Υποχρέωση της κυβέρνησης ήταν να φέρει στη Βουλή ένα συνολικό νομοθέτημα που να περιλαμβάνει τη φορολογία εισοδήματος, αλλά και την ανασυγκρότηση του φοροελεγκτικού μηχανισμού, ώστε να αντιμετωπίζεται η φοροδιαφυγή και η φοροαποφυγή. Αντί όμως για έναν ολοκληρωμένο νόμο, φέρνει μια αναλυτικότερη εκδοχή του προηγούμενου νόμου για τη φορολογία εισοδήματος. Είναι μια πιστή υποταγή στις εντολές της τρόικας, που έχει σαν αποτέλεσμα να επιβαρύνονται συνεχώς οι ίδιοι συνεπείς φορολογούμενοι πολίτες.

Άφησε η κυβέρνηση το κράτος να λειτουργεί χωρίς τη δυνατότητα να υπηρετεί την κοινωνία και την αναδιοργάνωση της οικονομίας. Κι ενώ λέει ότι δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια για ανθρωποθυσίες, κάνει το αντίθετο. Αυτό το γνωρίζουν καλά οι άνεργοι, οι νέοι που μεταναστεύουν, οι χρεοκοπημένοι επιχειρηματίες, τα χιλιάδες νοικοκυριά χωρίς εισόδημα. Πρόκειται για ένα νομοσχέδιο κατεδάφισης του κράτους και των λειτουργιών του και για ένα εργαλείο κοινωνικής ισοπέδωσης στο όνομα του δήθεν εκσυγχρονισμού του.

Αλλά η κυβέρνηση δεν σταμάτησε εδώ τις επώδυνες για τον Ελληνικό λαό μεταρρυθμίσεις της. **Στις 21.12.2013 ψηφίστηκε ο Ν.4223/2013, «Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων»**, ο οποίος ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων στη Βουλή, από την αντιπολίτευση και τα λοιπά κόμματα, κατηγορώντας την ότι προβαίνει στην ψήφιση ενός αντισυνταγματικού νομοσχεδίου. Δημιουργείται θέμα αντισυνταγματικότητας, αναφέρουν, με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο, σε σχέση με τις αντικειμενικές αξίες που είναι υψηλότερες των εμπορικών, σε σχέση με τη συμμετοχή των φορολογουμένων στα δημόσια βάρη ανάλογα με τη φοροδοτική ικανότητα και τις πραγματικές δυνάμεις που έχει ο καθένας με τη φορολόγηση του ακινήτου που δεν παράγει αμέσως ή εμμέσως πρόσοδο, αφού κάτι τέτοιο οδηγεί στην έμμεση δήμευσή του.

Υπερφορολογεί τη μικρή και μεσαία περιουσία, μονιμοποιεί το χαράτσι το οποίο είχε μπει για ένα χρόνο μόνο και επιπλέον το επεκτείνει και σε όλα τα αγροτεμάχια, με σκοπό την είσπραξη χρημάτων. Επιβάλλει στο λαό μια εκτεταμένη φοροεπιδρομή με καθαρά εισπρακτικό χαρακτήρα και με κανένα αναπτυξιακό περιεχόμενο και φυσικά με αντικοινωνικό και αντιλαϊκό περιεχόμενο. Προκειμένου λοιπόν να καλυφθούν τα δημοσιονομικά κενά, πέρα από τους μισθούς και τις συντάξεις και τις προνοιακές παροχές, μπαίνει τώρα στο στόχαστρο και η κατοικία.

Σε μια χώρα όπως η Ελλάδα όπου υπάρχει ανισοκατανομή των φορολογικών βαρών, η κυβέρνηση για να ενισχύσει τα έσοδά της θα έπρεπε να ζητήσει από τα ανώτερα στρώματα να συνεισφέρουν περισσότερο και να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τη φοροδιαφυγή, η οποία συνδέεται με όσους στα χρόνια της ανάπτυξης συγκέντρωσαν τεράστια περιουσία. Αντίθετα μονιμοποιεί το Ε.Ε.ΤΗ.Δ.Ε και το επεκτείνει με αποτέλεσμα να προκύπτει για μία ακόμα φορά ένας φόρος άδικος.

Είναι παράλογο σε μια μικρομεσαία ακίνητη περιουσία, ακόμα και το σπίτι που μένει κάποιος και το οποίο δεν του αποφέρει κανένα εισόδημα, να του βάζει στην ουσία ενοίκιο και να το δεσμεύει, βάζοντας τον ιδιοκτήτη της πρώτης κατοικίας να πληρώνει ξανά το σπίτι που έχει αγοράσει και που μπορεί να μην το έχει αποπληρώσει καν.

Ο ΕΝ.Φ.Ι.Α. είναι από τους επαχθέστερους φόρους στην Ευρώπη. Ακόμα και στη Βρετανία σύμφωνα με τα στοιχεία της EUROSTAT, οι φόροι επί της ιδιοκτησίας είναι από τους υψηλότερους στην Ευρώπη – επιβάλλονται βέβαια ως δημοτικά τέλη – εξακολουθεί όμως να επικρατεί λογική όσον αφορά το συσχετισμό των φόρων, ενώ η αναλογία του φόρου των ακινήτων προς το φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων είναι 1 προς 7. Αυτή η αναλογία στην Ελλάδα το 2013 ήταν 1 προς 2. Αυτός ο παραλογισμός υπάρχει λόγω της μεγάλης φοροδιαφυγής.

Η λύση βρίσκεται στην καταγραφή του συνόλου της κινητής και ακίνητης περιουσίας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό όλων των φορολογούμενων με το περιουσιολόγιο, το οποίο θα είναι ένας οδικός χάρτης όπου στο τέλος κάθε έτους θα παρακολουθούνται οι μεταβολές της περιουσίας κάθε φορολογούμενου, ώστε να μπορεί να ελεγχθεί η φοροδιαφυγή. Το περιουσιολόγιο είναι ο ακρογωνιαίος λίθος για την επιβολή ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος, γιατί θα δείχνει και θα λειτουργεί ανάλογα με τη φοροδοτική ικανότητα που έχει ο κάθε φορολογούμενος.

Μ Ε Ρ Ο Σ Ι V

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΤΟΣ 2010, 2012 ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΕΤΟΣ 2014 ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.

ΥΠΟΘΕΣΗ 1^η: Μισθωτός χωρίς παιδιά

Ο Νικόλαος Νικολάου 35 ετών, με Α.Φ.Μ. 099..... εργάζεται ως μισθωτός σε ιδιωτική επιχείρηση και τα καθαρά ετήσια εισοδήματά του από μισθωτές υπηρεσίες το έτος 2009, 2011, 2014 ανήλθαν σε 23.450,00 €. Επίσης διαθέτει εισόδημα από εκμίσθωση δύο (2) κατοικιών, 180 τμ και 110 τμ αντίστοιχα, το οποίο εισόδημα ανέρχεται σε 9.600,00 € το έτος.

Διαθέτει επιβατικό αυτοκίνητο 1.600 κ.ε. αξίας 25.000,00 €, έτους απόκτησης 2008 και διαμένει σε ιδιόκτητη κατοικία 130 τμ.

Έχει επίσης έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης 3.500,00 €.

1.1 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου για τη χρήση του έτους 2009 (οικ.2010), βάσει της τελευταίας προσαρμογής των συντελεστών φορολόγησης του Ν.2238/1994

Ο Νικόλαος Νικολάου, λόγω ότι τα εισοδήματα που έχει από μισθωτές υπηρεσίες υπερβαίνουν το 50% των συνολικών του εισοδημάτων, θα φορολογηθεί βάσει της κλίμακας των μισθωτών, η οποία για τη χρήση του 2009 έχει για άγαμο όπως την περίπτωση μας αφορολόγητο ποσό στις 12.000,00 € ενώ φορολογείται με 25% για τα επόμενα 18.000,00 €, με 35% για τα επόμενα 45.000,00 € και με 40% για το υπερβάλλον. Ο αναλογούν φόρος του εισοδήματός του από μισθωτές υπηρεσίες είναι 2.862,50 € και ο παρακρατηθείς 2.819,56 €.

- Υπολογισμός εισοδημάτων εκμίσθωση ακινήτων:
 $9.600 - (9.600 * 5\% \text{ αποσβέσεις}) = 9.120,00 \text{ €}$
- Τεκμήριο για την ιδιοκατοικούμενη κατοικία δεν θα υπολογιστεί γιατί η κύρια κατοικία του είναι κάτω των 200 τμ.
- Τεκμήριο για το αυτοκίνητο δεν θα υπολογιστεί γιατί είναι αξίας κάτω των 50.000,00€ και αποκτήθηκε το 2008.
- Φορολογητέο εισόδημα: $23.450 + 9.120 = 32570,00 \text{ €}$
- Φόρος εισοδήματος: $(12.000 * 0\%) + (18.000 * 25\%) + (2.570 * 35\%) = 5.399,50 \text{ €}$
- Εκπίπτει από τον κύριο φόρο το 20% των νοσοκομειακών δαπανών:
 $3.500 * 20\% = 700,00 \text{ €}$
- Κύριος φόρος: $5.399,50 - 700,00 = 4.699,50 \text{ €}$
- Συμπληρωματικός Φόρος: $9.600 * 1,5\% = 144 \text{ €}$ (από εκμίσθωση ακινήτων)
- Σύνολο κύριου και συμπληρωματικού φόρου: $4.699,50 + 144 = 4.843,50 \text{ €}$
- Μείον Φ.Μ.Υ. που αναλογεί στους μισθούς: $4.843,50 - 2.862,50 = 1981,00 \text{ €}$.

- Πλέον την προκαταβολή φόρου επόμενου έτους:
 $4.843,50 * 55\% - 2.862,50$ (παρακράτηση φόρου) = -198,57 (αρνητικό)

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ: 1981,00 €.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι ο πραγματικός φόρος που θα πληρώσει ο μισθωτός είναι 4.800,56 €, αν προσθέσουμε την παρακράτηση Φ.Μ.Υ. που του έγινε, δηλαδή το ποσό των 2.819,56 € και το οποίο είναι φόρος τον οποίο ο μισθωτός τον έχει προπληρώσει.

1.2 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου για τη χρήση του έτους 2011 (οικ.2012), βάσει της τελευταίας προσαρμογής των συντελεστών φορολόγησης του Ν.2238/1994 από το Ν.4024/2011.

1. Ο φορολογούμενος υποχρεούται σε προσκόμιση αποδείξεων δαπανών σε ποσοστό 25% του ατομικού δηλούμενου και φορολογούμενου εισοδήματός του.
2. Το αφορολόγητο ποσό σύμφωνα με το άρθρο 38 του Ν.4024/11 ορίζεται στις 5.000,00, λόγω της ηλικίας του (πάνω από 30 ετών).
3. Η έκπτωση φόρου που δικαιούται από τις ιατρικές και νοσοκομειακές δαπάνες αντιστοιχεί σε 10% του ποσού των ιατρικών δαπανών.
4. Υπολογίζονται αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης.
5. Υπολογίζεται ειδική εισφορά αλληλεγγύης.
6. Ο φορολογούμενος προσκομίζει αποδείξεις ποσού 9.000,00 €.
7. Ο αναλογούν φόρος του είναι 3.282,50 € και ο παρακρατηθείς 3.233,26 €.

Υπολογισμός φόρου εισοδήματος οικονομικού έτους 2012

Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και ακίνητα: 32.570,00 €

Εισόδημα βάσει των αντικειμενικών δαπανών:

- ✓ Με βάση την ετήσια αντικειμενική δαπάνη της κατοικίας: $(40 \text{ €} * 80 \text{ τμ} + 65 \text{ €} * 40 \text{ τμ} + 110 \text{ €} * 10 \text{ τμ}) = 6.900,00 \text{ €}$.
- ✓ Με βάση την ετήσια αντικειμενική δαπάνη του επιβατικού αυτοκινήτου: 6.400,00 € (από πίνακα).
- ✓ Αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης: 3.000,00 €
- ✓ Συνολικό εισόδημα με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες: $6.900 + 6.400 + 3.000 = 16.300,00 \text{ €}$.

Ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί με βάση το πραγματικό εισόδημα του, λόγω ότι είναι μεγαλύτερο των αντικειμενικών δαπανών.

- Φόρος εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες και εκμίσθωση ακινήτων: $5.000 * 0\% + 7.000 * 10\% + 4.000 * 18\% + 10.000 * 25\% + 6.570 * 35\% = 6.219,50 \text{ €}$.
- Εκπίπτει από το φόρο το 10% των νοσοκομειακών δαπανών: $3.500 * 10\% = 350,00 \text{ €}$.
- Κύριος φόρος: $6.219,50 - 350,00 = 5.869,50 \text{ €}$.

- Συμπληρωματικός φόρος: $9.600 * 1,5\% = 144,00 \text{ €}$
- Σύνολο κύριου και συμπληρωματικού φόρου: $5.869,50 + 144 = 6.013,50 \text{ €}$.
- Μείον Φ.Μ.Υ. που αναλογεί στους μισθούς: $6.013,50 - 3.282,50 = 2.731,00 \text{ €}$.
- Πλέον την προκαταβολή φόρου επόμενου έτους:
 $6.013,50 * 55\% - 3.282,50(\text{παρακράτηση φόρου}) = 24,92 \text{ €}$. (δεν βεβαιώνεται ποσό προκαταβολής φόρου κάτω των 30 €).
- Πλέον την ειδική εισφορά αλληλεγγύης: $32.570 * 2\% = 651,40 \text{ €}$

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ: $2.731 + 651,40 = 3.382,40 \text{ €}$.

*Ο πραγματικός φόρος που θα πληρώσει ο μισθωτός ανέρχεται σε **6.615,66 €**, αν προσθέσουμε και την παρακράτηση φόρου από μισθωτές υπηρεσίες **3.233,26 €**, δηλαδή το φόρο τον οποίο ο μισθωτός έχει ήδη προπληρώσει.*

1.3 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου φορολογικού έτους 2014, βάσει των νόμων 4110/2013 και 4172/2013.

1. Ο φορολογούμενος υποχρεούται σε προσκόμιση αποδείξεων σε ποσοστό 25% του ατομικού εισοδήματος του από μισθωτές υπηρεσίες.
2. Δεν υπάρχει αφορολόγητο ποσό, ενώ φορολογείται με κλίμακα: 22% για τις πρώτες 25.000,00 €, με 32% για τις επόμενες 17.000,00 € και με 42% για το υπερβάλλον για το εισόδημά του από μισθωτές υπηρεσίες.
3. Για το εισόδημά του από εκμίσθωση ακινήτων θα φορολογηθεί με κλίμακα 11% για τις πρώτες 12.000,00 € και 33% για το υπερβάλλον.
4. Δικαιούται έκπτωση φόρου μέχρι 2.100,00 €, αν προσκομίσει τις απαιτούμενες αποδείξεις.
5. Η έκπτωση του φόρου που δικαιούται λόγω ιατρικών δαπανών ισούται με το 10% του ποσού των δαπανών και μόνο για το ποσό εκείνο που υπερβαίνει το 5% του εισοδήματός του από μισθωτές υπηρεσίες.
6. Υπολογίζονται αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης.
7. Υπολογίζεται ειδική εισφορά αλληλεγγύης.
8. Ο φορολογούμενος προσκομίζει αποδείξεις ποσού 6.000,00€.
9. Ο αναλογούν φόρος του είναι 3.259,00 € και ο παρακρατηθείς 3.210,12.
10. Δεν θα υπολογιστεί συμπληρωματικός φόρος στο εισόδημα από ακίνητα.

Υπολογισμός φόρου εισοδήματος

Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και ακίνητα: 32.570,00 €

Εισόδημα βάσει των αντικειμενικών δαπανών:

- ✓ Με βάση την ετήσια αντικειμενική δαπάνη της κατοικίας: $(40 \text{ €} * 80 \text{ τμ} + 65 \text{ €} * 40 \text{ τμ} + 110 \text{ €} * 10 \text{ τμ}) = 6.900,00 \text{ €}$.
- ✓ Με βάση την αντικειμενική δαπάνη του επιβατικού αυτοκινήτου: 4.480,00€ (δικαιούται έκπτωση 30%, γιατί είναι πάνω από 5 ετών).
- ✓ Αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης: 3.000,00 €.

- ✓ Συνολικό εισόδημα με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες: $6.900 + 4.480 + 3.000 = 14.380,00 \text{ €}$.

Ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί με βάση το πραγματικό του εισόδημα λόγω ότι είναι μεγαλύτερο του τεκμαρτού.

- Φόρος εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες: $23.450 * 22\% = 5.159,00 - 1.900$ (λόγω προσκόμισης αποδείξεων υπολογίζεται έκπτωση 1.900 € και όχι 2.100 € γιατί υπερβαίνει τις 21.000 €) = $3.259,00 \text{ €}$.
- Έκπτωση από ιατρικές δαπάνες: $3.500 - (23.450 * 5\%) = 1.172,5 = 2.327,50 * 10\% = 232,75 \text{ €}$.
Μείον την έκπτωση των ιατρικών δαπανών: $3.259 - 232,75 = 3.026,25 \text{ €}$
- Μείον το Φ.Μ.Υ.: $3.026,25 - 3.259 = -232,75$ (αρνητικό, δικαιούται επιστροφή φόρου από μισθωτές υπηρεσίες)
- Οφειλόμενος φόρος από μισθωτές υπηρεσίες : €
- Φόρος εισοδήματος από εκμίσθωση ακινήτων: $9.120(\text{καθαρό}) * 11\% = 1.003,20 \text{ €}$.
- Πλέον την προκαταβολή του επόμενου έτους:
 $(3.026,25 + 1.003,20 * 55\% - 3.259$ (παρακράτηση φόρου) = $-1.042,80$ (αρνητικό).
Οφειλόμενη προκαταβολή φόρου: €
- Πλέον ειδική εισφορά αλληλεγγύης: $32.570 * 2\% = 651,40 \text{ €}$.

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ: $1.003,20 + 651,40 = 1.654,60 - 232,75$ (επιστροφή φόρου από μισθωτές υπηρεσίες) = $1.421,85 \text{ €}$.

Ο πραγματικός φόρος που θα πληρώσει ο μισθωτός είναι $4.631,97 \text{ €}$, αν προσθέσουμε και την παρακράτηση Φ.Μ.Υ. που του έγινε, δηλαδή $3.210,12 \text{ €}$ που είναι ο φόρος από μισθωτές υπηρεσίες που ο φορολογούμενος έχει προπληρώσει.

ΥΠΟΘΕΣΗ 2^η: Μισθωτός με τρία παιδιά

Ο Νικόλαος Νικολάου 35 ετών έγγαμος, με τρία παιδιά, με Α.Φ.Μ. 099..... εργάζεται ως μισθωτός σε ιδιωτική επιχείρηση και τα καθαρά ετήσια εισοδήματά του από μισθωτές υπηρεσίες το έτος 2009, 2011, 2013 ανήλθαν σε $23.450,00 \text{ €}$. Επίσης διαθέτει εισόδημα από εκμίσθωση δύο (2) κατοικιών, 180 τμ και 110 τμ αντίστοιχα, το οποίο εισόδημα ανέρχεται σε $9.600,00 \text{ €}$ το έτος.

Διαθέτει επιβατικό αυτοκίνητο 1.600 κ.ε. αξίας $25.000,00 \text{ €}$, έτους απόκτησης 2008 και διαμένει σε ιδιόκτητη κατοικία 130 τμ.

Έχει επίσης έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης $3.500,00 \text{ €}$.

1.4 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου για τη χρήση του έτους 2009 (οικ.2010), βάσει της τελευταίας προσαρμογής των συντελεστών φορολόγησης του Ν.2238/1994

Ο Νικόλαος Νικολάου, λόγω ότι τα εισοδήματά που έχει από μισθωτές υπηρεσίες υπερβαίνουν το 50% των συνολικών του εισοδημάτων, θα φορολογηθεί βάσει της

κλίμακας των μισθωτών, η οποία για τη χρήση του 2009 έχει για φορολογούμενο με τρία παιδιά όπως την περίπτωση μας αφορολόγητο ποσό στις 22.000,00 € ενώ φορολογείται με 25% για τα επόμενα 8.000,00 €, με 35% για τα επόμενα 45.000,00 € και με 40% για το υπερβάλλον. Ο αναλογούν φόρος του εισοδήματός του από μισθωτές υπηρεσίες είναι **362,50 €** και ο παρακρατηθείς **357,06 €**. Ο αντίστοιχος αναλογούν φόρος στον μισθωτό χωρίς παιδιά είναι **2.862,50 €**.

Η προκαταβολή φόρου βέβαια δεν θα είναι αρνητική, λόγω της μικρής παρακράτησης φόρου και ανέρχεται στις **926,42 €** $[(22.000 * 0\% + 8.000 * 25\% + 2.570 * 35\% = 2.899,50) - (700 \text{ έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης} = 2.199,50) + (144 \text{ συμπληρωματικός φόρος} = 2.343,50 * 55\% - 362,50 \text{ παρακράτηση φόρου} = 926,42)]$.

Αυτό σημαίνει ότι ο μισθωτός με τρία παιδιά **θα πληρώσει 1.573,58 € λιγότερο φόρο** σε σχέση με το μισθωτό χωρίς παιδιά.

1.5 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου για τη χρήση του έτους 2011 (οικ.2012), βάσει της τελευταίας προσαρμογής των συντελεστών φορολόγησης του Ν.2238/1994 από το Ν.4024/2011.

1. Ο φορολογούμενος υποχρεούται σε προσκόμιση αποδείξεων δαπανών σε ποσοστό 25% του ατομικού δηλούμενου και φορολογούμενου εισοδήματός του.
2. Το αφορολόγητο ποσό σύμφωνα με το άρθρο 38 του Ν.4024/11 ορίζεται στις 12.000,00, λόγω ότι έχει τρία παιδιά.
3. Η έκπτωση φόρου που δικαιούται από τις ιατρικές και νοσοκομειακές δαπάνες αντιστοιχεί σε 10% του ποσού των ιατρικών δαπανών.
4. Υπολογίζονται αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης.
5. Υπολογίζεται ειδική εισφορά αλληλεγγύης.
6. Ο φορολογούμενος προσκομίζει αποδείξεις ποσού 9.000,00 €
7. Ο αναλογούν φόρος του είναι **2.582,50 €** και ο παρακρατηθείς **2.543,76 €**. Ο αντίστοιχος αναλογούν φόρος για τον μισθωτό χωρίς παιδιά είναι **3.282,50 €**.

Η προκαταβολή φόρου ανέρχεται στις 339,92 € $[(12.000 * 0\% + 4.000 * 18\% + 10.000 * 25\% + 6.570 * 35\% = 5.519,50) - (350 \text{ έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης} = 5.169,50) + (144 \text{ συμπληρωματικός φόρος} = 5.313,50 * 55\% - 2.582,50 \text{ παρακράτηση φόρου} = 339,92)]$.

Αυτό σημαίνει ότι ο μισθωτός με τρία παιδιά **θα πληρώσει 360,08 € λιγότερο φόρο** σε σχέση με το μισθωτό χωρίς παιδιά.

1.6 Υπολογισμός φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου φορολογικού έτους 2014 βάσει των Νόμων 4110/2013 και 4172/2013

Βάσει των Νόμων 4110/2013 και 4172/2013, ο φορολογούμενος με τα τρία παιδιά θα πληρώσει τον ίδιο ακριβώς φόρο με τον φορολογούμενο χωρίς παιδιά, γιατί δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη φοροελάφρυνσης των φυσικών προσώπων λόγω ύπαρξης παιδιών.

ΥΠΟΘΕΣΗ 3^η: Τα παραπάνω εισοδήματα του φορολογούμενου θα φορολογηθούν βάσει των Νόμων 4110/2013 και 4172/2013, αλλά με την ενιαία κλίμακα των μισθωτών και όχι σαν εισοδήματα από διαφορετικές πηγές (για το φορολογικό έτος 2014, δεν μας απασχολεί αν ο φορολογούμενος έχει παιδιά, γιατί όπως προείπαμε ο τρόπος φορολόγησης δεν αλλάζει)

1.7 Υπολογισμός φόρου εισοδήματος με την ενιαία κλίμακα των μισθωτών

✓ Τα δεδομένα μένουν ως έχουν στα προηγούμενα παραδείγματα.

Συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου: 32.570,00 €.

Θα οριστεί ένα αφορολόγητο όριο μέχρι του ποσού των 9.550,00 €, όπως υπάρχει ήδη στα εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες, με την προσκόμιση των απαιτούμενων αποδείξεων, για αντικειμενικούς λόγους. Επίσης για τους ίδιους λόγους ο αναλογούν φόρος είναι 3.259,00 € και η παρακράτηση φόρου (Φ.Μ.Υ.), μένει ως έχει στο φορολογικό έτος 2014, δηλαδή 3.210,12 €.

- Φόρος εισοδήματος: $25.000 * 22\% + 7.570 * 32\% = 7.922,40 - 1.900$ (λόγω προσκόμισης αποδείξεων υπολογίζεται έκπτωση 1.900 € και όχι 2.100 € γιατί υπερβαίνει τις 21.000 € το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες) = 6.022,40.
- Έκπτωση από ιατρικές δαπάνες: $3.500 - (23.450 * 5\%) = 1.172,5 = 2.327,50 * 10\% = 232,75$ €.
Μείον την έκπτωση των ιατρικών δαπανών: $6.022,40 - 232,75 = 5.789,65$ €
- Μείον το Φ.Μ.Υ.: $5.789,65 - 3.259 = 2.530,65$ €.
- Πλέον την προκαταβολή του επόμενου έτους:
 $(5.789,65 * 55\% - 3.259)$ (παρακράτηση φόρου) = -74,69 (αρνητικό).
Οφειλόμενη προκαταβολή φόρου: €
- Πλέον ειδική εισφορά αλληλεγγύης: $32.570 * 2\% = 651,40$ €.

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ: 2.530,65 + 651,40 = 3.182,05 €.

Ο πραγματικός φόρος που θα πληρώσει ο μισθωτός είναι 6.392,17 €, αν προσθέσουμε και την παρακράτηση Φ.Μ.Υ., δηλαδή τα 3.210,12 €, τα οποία είναι φόρος που ο φορολογούμενος έχει προπληρώσει.

Αν τα εισοδήματα φορολογηθούν με ενιαία κλίμακα, ως ίσχυε μέχρι και το Ν.4024/2011, ο φορολογούμενος θα πληρώσει **1.760,20 € επιπλέον.**

ΥΠΟΘΕΣΗ 4^η: Αντικατάσταση του εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες, του ίδιου φορολογούμενου, με κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα

Ας υποθέσουμε τώρα ότι το εισόδημα των 23.450,00 € δεν προέρχεται από μισθωτές υπηρεσίες αλλά από επιχειρηματική δραστηριότητα. Δεν θα σταθούμε στη χρήση του 2009 και του 2011, καθώς ο τρόπος φορολόγησης των εισοδημάτων ήταν περίπου ο ίδιος ανεξαρτήτου πηγής. Μας ενδιαφέρει η χρήση του έτους 2013, όπου

έγιναν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο φορολόγησης εισοδημάτων από διαφορετικές πηγές. Για αντικειμενικούς λόγους θα αφήσουμε τα υπόλοιπα δεδομένα ως έχουν.

Ο Νικόλαος Νικολάου 35 ετών, χωρίς παιδιά, με Α.Φ.Μ. 099..... έχει ατομική επιχείρηση (λογιστικό γραφείο) και το καθαρό του εισόδημα από ελεύθερο επάγγελμα, για το φορολογικό έτος 2014 ανήλθε σε 23.450,00 €. Επίσης διαθέτει εισόδημα από εκμίσθωση δύο (2) κατοικιών, 180 τμ και 110 τμ αντίστοιχα, το οποίο εισόδημα ανέρχεται σε 9.600,00 €.

Διαθέτει επιβατικό αυτοκίνητο 1.600 κ.ε. αξίας 25.000,00 €, έτους απόκτησης 2008 και διαμένει σε ιδιόκτητη κατοικία 130 τμ.

Έχει επίσης έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης 3.500,00 €.

Η παρακράτηση φόρου που του έγινε στις αμοιβές του ήταν 3.259,00 (για αντικειμενικούς λόγους η παρακράτηση είναι η ίδια με του μισθωτού), σε αμοιβές που υπερέβαιναν τα 300 €, έγινε παρακράτηση φόρου 20%.

1.8 Υπολογισμός φόρου εισοδήματος από ατομική επιχείρηση φορολογικού έτους 2014, βάσει των Νόμων 4110/2013 και 4172/2013

1. Ο φορολογούμενος δεν υποχρεούται σε προσκόμιση αποδείξεων καθώς δεν διαθέτει καθόλου εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.
2. Δεν εκπίπτουν από το φόρο τα έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης (εκπίπτουν μόνο σε εκείνους που έχουν εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες).
3. Ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί από το πρώτο ευρώ με συντελεστή 26% για τα εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα κάτω των 50.000,00 €.
4. Θα υπολογιστεί και τέλος επιτηδεύματος 650,00 €.

Καθαρό εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα και ακίνητα: 32.570,00 €.

Συνολικό εισόδημα με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες: 14.380,00 €.

Ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί με βάση το πραγματικό του εισόδημα γιατί είναι μεγαλύτερο.

- Φόρος εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα: $23.450 * 26\% = 6.097,00$ €.
- Μείον παρακράτηση φόρου: $6.097 - 3.259 = 2.838,00$ €.
- Φόρος από εκμίσθωση ακινήτων: $9.120 * 11\% = 1.003,20$ €.
- Πλέον προκαταβολή επόμενου έτους: $6.097 + 1.003,20 * 55\% - 3.259 = 646,11$ €.
- Πλέον ειδική εισφορά αλληλεγγύης: $32.570 * 2\% = 651,40$ €.
- Πλέον τέλος επιτηδεύματος: 650,00 €.

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ: $2.838 + 1.003,20 + 646,11 + 651,40 + 650 = 5.788,71$ €.

Ο πραγματικός φόρος που θα πληρώσει ο φορολογούμενος είναι 9.047,71, αν προσθέσουμε και την παρακράτηση φόρου που του έγινε 3.259,00 €, στις αμοιβές του από επιχειρηματική δραστηριότητα και ο οποίος έχει ήδη προ κρατηθεί.

Ο ίδιος φορολογούμενος για τη χρήση του έτους 2009 (οικ.2010) θα πλήρωνε μόνο 225,00 € επιπλέον φόρο, σε σχέση με το φορολογούμενο που φορολογείται με την κλίμακα των μισθωτών (λόγω ότι η κλίμακα των μη μισθωτών για το οικονομικό έτος 2010 έχει αφορολόγητο όριο στις 10.500,00 € για τους φορολογούμενους χωρίς παιδιά και με παρακράτηση φόρου για αντικειμενικούς λόγους από αμοιβές αντίστοιχα με του μισθωτού, δηλαδή 2.862,50 €).

ΥΠΟΘΕΣΗ 5^η: Κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα

Ο Γεώργιος Γεωργίου, άγαμος 32 ετών, με Α.Φ.Μ. 090....., είναι ελεύθερος επαγγελματίας (οικονομολόγος) και έχει για τη χρήση του έτους καθαρά κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα 30,000,00 €. Δεν διαθέτει έσοδα από άλλες πηγές.

Διαθέτει επιβατικό αυτοκίνητο 1.800 κ.ε. αξίας 35.000,00 €, έτους απόκτησης 2008 και διαμένει σε ιδιόκτητη μονοκατοικία 120 τμ.

Έχει επίσης έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης 2.000,00 €.

Η παρακράτηση φόρου 20% από αμοιβές ελευθέρου επαγγέλματος είναι 2.000 ευρώ.

1.9 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου για τη χρήση του έτους 2009 (οικ.2010), βάσει της τελευταίας προσαρμογής των συντελεστών φορολόγησης του Ν.2238/1994

Ο Γεώργιος Γεωργίου, για τα καθαρά εισοδήματα του από επιχειρηματική δραστηριότητα θα φορολογηθεί με την κλίμακα, η οποία για τη χρήση του 2009 έχει για άγαμο όπως την περίπτωση μας αφορολόγητο ποσό στις 10.500,00 €, ενώ φορολογείται με 15% για τα επόμενα 1.500 €, με 25% για τα επόμενα 18.000,00 €, με 35% για τα επόμενα 45.000,00 € και με 40% για το υπερβάλλον.

- Τεκμήριο για την ιδιοκατοικούμενη κατοικία δεν θα υπολογιστεί γιατί η κύρια κατοικία του είναι κάτω των 200 τμ.
- Τεκμήριο για το αυτοκίνητο δεν θα υπολογιστεί γιατί είναι αξίας κάτω των 50.000,00€ και αποκτήθηκε το 2008.
- Φορολογητέο εισόδημα: 30.000,00 €.
- Φόρος εισοδήματος: $(10.500 * 0\%) + (1.500 * 15\%) + (18.000 * 25\%) = 4.725,00 \text{ €}$.
- Εκπίπτει από τον κύριο φόρο το 20% των νοσοκομειακών δαπανών:
 $2.000 * 20\% = 400,00\text{€}$
 $4.725 - 400 = 4.325,00\text{€}$.
- Μείον η παρακράτηση φόρου: $4.325 - 2.000 = 2.325,00 \text{ €}$.
- Πλέον η προκαταβολή φόρου: $4.325 * 55\% - 2.000$ (παρακράτηση φόρου) = 378,75 €.

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ: $2.325 + 378,75 = 2.703,75 \text{ €}$.

Ο πραγματικός φόρος που πληρώνει ο φορολογούμενος είναι 4.703,75 €, αν προσθέσουμε και το ποσό των 2.000,00 €, δηλαδή την παρακράτηση φόρου σε αμοιβές του από επιχειρηματική δραστηριότητα.

1.10 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου, με κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογικού έτους 2014, βάσει των νόμων 4110/2013 και 4172/2013.

1. Ο φορολογούμενος δεν υποχρεούται σε προσκόμιση αποδείξεων καθώς δεν διαθέτει καθόλου εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.
2. Δεν εκπίπτουν από το φόρο τα έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης (εκπίπτουν μόνο σε εκείνους που έχουν εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες).
3. Ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί από το πρώτο ευρώ με συντελεστή 26% για τα εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα κάτω των 50.000,00 €.
4. Θα υπολογιστεί και τέλος επιτηδεύματος 650,00 €.
5. Υπολογίζονται αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης.
6. Υπολογίζεται ειδική εισφορά αλληλεγγύης.

Υπολογισμός φόρου εισοδήματος

Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα: 30.000,00 €.

Εισόδημα βάσει των αντικειμενικών δαπανών:

- ✓ Με βάση την ετήσια αντικειμενική δαπάνη της κατοικίας: $(40 \text{ €} * 80 \text{ τμ} + 65 \text{ €} * 40 \text{ τμ}) = 5.800,00 * 1,20$ (επειδή είναι μονοκατοικία) = 6.960,00 €.
- ✓ Με βάση την αντικειμενική δαπάνη του επιβατικού αυτοκινήτου: 5.320,00€ (δικαιούται έκπτωση 30%, γιατί είναι πάνω από 5 ετών).
- ✓ Αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης: 3.000,00 €.
- ✓ Συνολικό εισόδημα με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες: $6.960 + 5.320 + 3.000 = 15.280,00 \text{ €}$.

Ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί με βάση το πραγματικό του εισόδημα γιατί είναι μεγαλύτερο.

- Φόρος εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα: $30.000 * 26\% = 7.800,00 \text{ €}$.
- Μείον παρακράτηση φόρου: $7.800 - 2.000 = 5.800,00 \text{ €}$.
- Πλέον προκαταβολή επόμενου έτους: $7.800 * 55\% - 2.000 = 2.290,00 \text{ €}$.
- Πλέον ειδική εισφορά αλληλεγγύης: $30.000 * 2\% = 600,00 \text{ €}$.
- Πλέον τέλος επιτηδεύματος: 650,00 €.

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ: $5.800 + 2.290 + 600 + 650 = 9.340,00 \text{ €}$.

Ο πραγματικός φόρος που θα πληρώσει ο φορολογούμενος είναι 11.340,00 €, αν προσθέσουμε την παρακράτηση φόρου σε αμοιβές του από επιχειρηματική δραστηριότητα, δηλαδή τις 2.000,00 €.

ΥΠΟΘΕΣΗ 6^η: Ας υποθέσουμε τώρα ότι τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα του παραπάνω φορολογούμενου είναι 300.000,00 € και η παρακράτηση φόρου από αμοιβές είναι 20.000,00 €. Τα υπόλοιπα δεδομένα μένουν ως έχουν.

1.11 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου για τη χρήση του έτους 2009 (οικ.2010), βάσει της τελευταίας προσαρμογής των συντελεστών φορολόγησης του Ν.2238/1994

Ο Γεώργιος Γεωργίου, για τα καθαρά εισοδήματα του από επιχειρηματική δραστηριότητα θα φορολογηθεί με την κλίμακα, η οποία για τη χρήση του 2009 έχει για άγαμο όπως την περίπτωση μας αφορολόγητο ποσό στις 10.500,00 €, ενώ φορολογείται με 15% για τα επόμενα 1.500 €, με 25% για τα επόμενα 18.000,00 €, με 35% για τα επόμενα 45.000,00 € και με 40% για το υπερβάλλον.

- Τεκμήριο για την ιδιοκατοικούμενη κατοικία δεν θα υπολογιστεί γιατί η κύρια κατοικία του είναι κάτω των 200 τμ.
- Τεκμήριο για το αυτοκίνητο δεν θα υπολογιστεί γιατί είναι αξίας κάτω των 50.000,00€ και αποκτήθηκε το 2008.
- Φορολογητέο εισόδημα: 300.000,00 €.
- Φόρος εισοδήματος: $(10.500 * 0\%) + (1.500 * 15\%) + (18.000 * 25\%) + (45.000 * 35\%) + (225.000 * 40\%) = 110.475,00 \text{ €}$.
- Εκπίπτει από τον κύριο φόρο το 20% των νοσοκομειακών δαπανών:
 $2.000 * 20\% = 400,00\text{€}$
 $110.475 - 400 = 110.075,00 \text{ €}$.
- Μείον η παρακράτηση φόρου: $110.075 - 20.000 = 90.075,00 \text{ €}$.
- Πλέον η προκαταβολή φόρου: $110.075 * 55\% - 20.000$ (παρακράτηση φόρου) = 40.541,25 €.

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ: $90.075 + 40.541,25 = 130.616,25 \text{ €}$.

Ο πραγματικός φόρος που πληρώνει ο φορολογούμενος είναι 150.616,25 €, αν προσθέσουμε και την παρακράτηση φόρου σε αμοιβές του από επιχειρηματική δραστηριότητα, δηλαδή τις 20.000,00 €.

1.12 Υπολογισμός Φόρου εισοδήματος φυσικού προσώπου, με κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογικού έτους 2014, βάσει των νόμων 4110/2013 και 4172/2013.

1. Ο φορολογούμενος δεν υποχρεούται σε προσκόμιση αποδείξεων καθώς δεν διαθέτει καθόλου εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.
2. Δεν εκπίπτουν από το φόρο τα έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης (εκπίπτουν μόνο σε εκείνους που έχουν εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες).
3. Ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί από το πρώτο ευρώ με συντελεστή 26% για τα καθαρά εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα κάτω των 50.000,00 € και με 33% για τα καθαρά του εισοδήματα άνω των 50.000,00 €.
4. Θα υπολογιστεί και τέλος επιτηδεύματος 650,00 €.
5. Υπολογίζονται αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης.
6. Υπολογίζεται ειδική εισφορά αλληλεγγύης.

Υπολογισμός φόρου εισοδήματος

Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα: 300.000,00 €.

Εισόδημα βάσει των αντικειμενικών δαπανών:

- ✓ Με βάση την ετήσια αντικειμενική δαπάνη της κατοικίας: $(40 \text{ €} * 80 \text{ τμ} + 65 \text{ €} * 40 \text{ τμ}) = 5.800,00 * 1,20$ (επειδή είναι μονοκατοικία) = 6.960,00 €.
- ✓ Με βάση την αντικειμενική δαπάνη του επιβατικού αυτοκινήτου: 5.320,00€ (δικαιούται έκπτωση 30%, γιατί είναι πάνω από 5 ετών).
- ✓ Αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης: 3.000,00 €.
- ✓ Συνολικό εισόδημα με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες: $6.960 + 5.320 + 3.000 = 15.280,00 \text{ €}$.

Ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί με βάση το πραγματικό του εισόδημα γιατί είναι μεγαλύτερο.

- Φόρος εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα: $(50.000 * 26\%) + (250.000 * 33\%) = 95.500,00 \text{ €}$.
- Μείον παρακράτηση φόρου: $95.500 - 20.000 = 75.500,00 \text{ €}$.
- Πλέον προκαταβολή επόμενου έτους: $95.500 * 55\% - 20.000 = 32.525,00 \text{ €}$.
- Πλέον ειδική εισφορά αλληλεγγύης: $300.000 * 4\% = 12.000,00 \text{ €}$.
- Πλέον τέλος επιτηδεύματος: 650,00 €.

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ: $75.500 + 32.525 + 12.000 + 650 = 120.675,00 \text{ €}$.

Ο πραγματικός φόρος που πληρώνει ο φορολογούμενος είναι 140.675,00 €, αν προσθέσουμε και τις 20.000,00 €, δηλαδή την παρακράτηση φόρου που του έγινε σε αμοιβές του από επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ο φορολογούμενος με κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα 30.000,00 €, θα πληρώσει το φορολογικό έτος 2014, **6.636,25 € περισσότερο φόρο** σε σχέση με τη χρήση του έτους 2009, ενώ ο φορολογούμενος με κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα 300.000,00 €, θα πληρώσει το φορολογικό έτος 2014, **9.941,25 € λιγότερο φόρο** σε σχέση με τη χρήση του έτους 2009.

Είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι επήλθαν οι ακόλουθες τροποποιήσεις στην φορολογία των εισοδημάτων που αποκτήθηκαν κατά το φορολογικό έτος 2014 πάνω στο Ν.4172/20-13.

Σύμφωνα με την ΠΟΛ.1052/20.02.2015, αναγνωρίζεται η δυνατότητα μείωσης του προκύπτοντος φόρου για δαπάνες ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, για όλους τους φορολογούμενους, ανεξαρτήτως της κατηγορίας εισοδήματος που αποκτούν και εφόσον τηρούν τις προϋποθέσεις που θέτει το οικείο νομοθετικό πλαίσιο.

Με βάση την **ΠΟΛ.1067/20.03.2015**, προκαταβολή φόρου βεβαιώνεται με ποσό ίσο με το 55% του φόρου που προκύπτει μόνο από επιχειρηματική δραστηριότητα του διανυόμενου φορολογικού έτους, αφαιρούμενων παρακρατηθέντων και προκαταβληθέντων φόρων. Αν ο φορολογούμενος αποκτά φορολογητέο εισόδημα πέραν της επιχειρηματικής δραστηριότητας π.χ. εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, από κεφάλαιο κ.λπ, οι φόροι των εισοδημάτων αυτών δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της προκαταβολής.

Η ειδική εισφορά αλληλεγγύης των φυσικών προσώπων του άρθρου 29 του Ν.3986/2011, σύμφωνα με την **ΠΟΛ.107231.03.2015** επιβάλλεται και στα εισοδήματα που αποκτώνται κατά τα φορολογικά έτη 2015 και 2016 με μειωμένους τους συντελεστές των περιπτώσεων α', β', γ', δ', ε', της παρ. 3 του άρθρου αυτού κατά 30%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ Ο.Ε. ΜΕ ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ 2238/94, 4110/13, 4172/13 ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ.

Η εταιρεία "Ν. Παπαδάκης & Σία" Ο.Ε. εδρεύει στο Ηράκλειο Κρήτης, έχει Α.Φ.Μ. 05..... και ανήκει στη Β' Δ.Ο.Υ. Ηρακλείου. Τηρεί διπλογραφικά βιβλία του Κ.Φ.Α.Σ. Το αντικείμενο εργασιών της είναι η εμπορία ετοιμών ενδυμάτων και υποδημάτων. Έχει εταιρικό κεφάλαιο 1.800.000 €. Στο κεφάλαιο αυτό συμμετέχουν τέσσερις εταίροι (φυσικά πρόσωπα), με τα εξής ποσοστά συμμετοχής:

Ν. Παπαδάκης	50%
Κ. Παπαδάκης	20%
Δ. Γεωργίου	20%
Β. Γεωργίου	10%

Επιχειρηματική αμοιβή σύμφωνα με το Ν.2238/94, δικαιούνται οι τρεις πρώτοι εταίροι με τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής, δηλαδή οι ....
Στις 31/12/2012 τα ακαθάριστα έσοδα από πωλήσεις είναι 2.500.000 €

Επίσης η εταιρεία έχει πραγματοποιήσει έσοδα από τόκους εντόκων γραμματίων του δημοσίου (έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο): 20.000,00 €. Τα έσοδα από συμμετοχές σε άλλη εταιρεία είναι 15.000 €
Η Ο.Ε. έχει επίσης έσοδα από εκμίσθωση ακινήτων 30.000 €
Τα έξοδα χρήσης της Ο.Ε. (διοίκησης, διάθεσης, χρηματοοικονομικά), ανέρχονται σε 850.000 €.

Προσδιορισμός των καθαρών κερδών της χρήσης

Αρχικά αποθέματα:	250.000 €
Αγορές χρήσης:	800.000 €
Τελικό απόθεμα:	100.000 €

Προσδιορισμός κόστους πωλήσεων

Αρχικό απόθεμα + αγορές χρήσης - τελικό απόθεμα
(250.000+800.000-100.000=950.000 €)

Προσδιορισμός του αποτελέσματος χρήσης

Πωλήσεις εμπορευμάτων	2.500.000
-Κόστος πωλήσεων	950.000
Μικτό κέρδος	1.550.000

-Έξοδα χρήσης 850.000

+Έσοδα από ακίνητα	30.000
+Έσοδα από τόκους εντ. γραμ.	20.000
+Κέρδη από συμμετοχές	15.000

Καθαρό κέρδος χρήσης 765.000 €

Αναμόρφωση των κερδών

Καθαρά κέρδη χρήσης (βάσει ισολογισμού)	765.000
-Κέρδη από συμμετοχές	15.000
-Έντοκα γραμμάτια του δημοσίου	20.000
+Λοιπές δαπάνες που αναλογούν στα αφορολόγητα έσοδα (συμμετ. και έντ. γραμ.35.000*5%=1750)	1.750
+Λογιστικές διαφορές από έξοδα	150.000

Φορολογητέα κέρδη 881.750

2.1 Φορολόγηση της Ο.Ε. βάσει του Ν.2238/94

Υπολογισμός της επιχειρηματικής αμοιβής
 $881.750 * 50\% = 440.875$ €

Επιχειρηματική αμοιβή

Ν. Παπαδάκης	$440.875 * 50\% = 220.437,50$ €
Κ. Παπαδάκης	$440.875 * 20\% = 88.175$ €
Δ. Γεωργίου	$440.875 * 20\% = 88.175$ €

Σύνολο επιχειρηματικής αμοιβής 396.787,50 €

Η επιχειρηματική αμοιβή θα φορολογηθεί στο όνομα των εταίρων στην ατομική τους δήλωση φορολογίας εισοδήματος (έντυπο Ε1)

Τα κέρδη που φορολογούνται στο όνομα της εταιρείας είναι τα εξής:

$$881.750 - 396.787,50 = 484.962,50 \text{ €}$$

Ο συντελεστής φόρου σύμφωνα με το ν.2238/94 είναι 20%

Επίσης η εταιρεία έχει εισόδημα από ακίνητα 30.000 τα οποία φορολογούνται με συμπληρωματικό φόρο 3%.

Φόρος που αναλογεί	$484.962,50 * 20\% = 96.992,50 \text{ €}$
Συμπληρωματικός φόρος	$30.000 * 3\% = 900 \text{ €}$
Σύνολο κύριου και συμπληρωματικού φόρου	97.892,50 €

Προκαταβολή φόρου χρήσης

$$97.892,50 * 55\% = 53.840,87 \text{ €}$$

Επίσης στο εισόδημα από εκμίσθωση ακινήτων θα υπολογιστούν τέλη χαρτοσήμου & Ο.Γ.Α 3,6%

$$30.000 * 3,6\% = 1.080 \text{ €}$$

2.2 Φορολόγηση της Ο.Ε. βάσει των Ν.4110/13 και 4172/13

Σύμφωνα με τους παραπάνω νόμους, η επιχειρηματική αμοιβή καταργείται (όλα τα κέρδη φορολογούνται στο όνομα της εταιρίας), ενώ οι συντελεστές φορολόγησης είναι 26% για τις εταιρείες που τηρούν διπλογραφικά βιβλία του Κ.Φ.Α.Σ.

Με βάσει τα φορολογητέα κέρδη της εταιρείας ο φόρος που θα κληθεί να πληρώσει είναι:

$$881.750 * 26\% = 229.255 \text{ €}$$

Συμπληρωματικός φόρος: 900 €

$$\text{Συνολικός φόρος (κύριου και συμπληρωματικού)} \quad 230.155 \text{ €}$$

Προκαταβολή φόρου της Ο.Ε.

$$230.155 * 55\% = 126.585,25 \text{ €}$$

Επίσης τέλη χαρτοσήμου και ΟΓΑ: 1.080 €

Σύμφωνα με το Ν.2238/94 η εταιρεία θα κληθεί να πληρώσει φόρο **97.892,50 €** και προκαταβολή φόρου **53.840,87 €**, ενώ σύμφωνα με τους Ν.4110/13 και 4172/13 ο φόρος ανέρχεται σε **230.155 €** και η προκαταβολή σε **126.585,25 €**.

Βλέπουμε λοιπόν ότι έχουμε μια τεράστια αύξηση **135,11%** και στο φόρο και στην

προκαταβολή του φόρου που θα πληρώσει η εταιρεία σύμφωνα με τον ισχύον τωρινό νόμο.

2.3 Ας υποθέσουμε τώρα ότι η Ο.Ε. τηρεί απλογραφικά βιβλία του ΚΦΑΣ.

Με βάση τα φορολογητέα της κέρδη ο φόρος που θα κληθεί να πληρώσει είναι:

$$50.000 * 26\% + 831.750 * 33\% = 287.477,50 \text{ €}.$$

Συμπληρωματικός φόρος: 900 €

Συνολικός φόρος (κύριου και συμπληρωματικού): 288.377,50 €

Προκαταβολή φόρου: 158.607,62 €

Επίσης τέλη χαρτοσήμου και ΟΓΑ: 1.080 €

Βλέπουμε λοιπόν ότι έχουμε μια αύξηση **25,30%** και στο φόρο και στην προκαταβολή του φόρου που θα πληρώσει η εταιρεία αν τηράει Β' κατηγορίας βιβλία, αντί για Γ' κατηγορίας βιβλία.

Μ Ε Ρ Ο Σ V

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΑΣΚΟΥΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2010 – 2013 ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα αντιμετωπίζει μια μεγάλης έντασης οικονομική κρίση με δραματικές τις επιπτώσεις της στην πραγματική οικονομία και την αισθητή μείωση της οικονομικής δραστηριότητας η οποία βρίσκεται σε μια συνεχή συρρίκνωση, με αποτέλεσμα την ύφεση και την πτώση της απασχόλησης. Τα προβλήματα τα οποία δημιούργησε η κρίση είναι πολλά με κυριότερα την ανεργία, την επισφαλή εργασία, την άνοδο των επιτοκίων, τη δύσκολη λήψη δανείων, την άνοδο των τιμών των εμπορευμάτων και των καυσίμων που επέφεραν ακρίβεια και μείωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών και την πτώση των καταναλωτικών δαπανών με συνέπεια την πτώση των κύκλων των εργασιών. Τα προβλήματα αυτά οδηγούν στον κοινωνικό αποκλεισμό όλο και μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της χώρας. Η συρρίκνωση των εισοδημάτων και η αναβολή της υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων του ιδιωτικού τομέα ενόψει της μείωσης της ζήτησης που χαρακτηρίζει την οικονομική κρίση, οδηγεί τη χώρα στην οικονομική ύφεση και την δημοσιονομική κατάρρευση. Η οικονομική κρίση προκαλεί δραματικές επιπτώσεις στην κοινωνική ζωή, δεδομένου ότι η μείωση αλλά και η απουσία εισοδήματος σε πολλές περιπτώσεις, προκαλεί απώλειες στην ευημερία και οδηγεί μεγάλα τμήματα του πληθυσμού στη φτώχεια.

Το πρόβλημα της Ελλάδας είναι το υψηλό δημόσιο έλλειμμα και το υψηλό δημόσιο χρέος, σε συνδυασμό με την χαμηλή ανταγωνιστικότητα. Επιπροσθέτως, υπάρχει στην Ελλάδα ένα περιοριστικό και αναποτελεσματικό ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο αποθαρρύνει τις επενδύσεις και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, ενώ ταυτόχρονα η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας είναι χαμηλή και συνεχώς μειώνεται, και ένα άνισο και αναποτελεσματικό σύστημα συλλογής φόρων το οποίο επιτρέπει την φοροδιαφυγή. Ο ΟΟΣΑ αναφέρει συγκεκριμένα ότι αν η Ελλάδα είχε την φοροεισπρακτική ικανότητα του μέσου όρου των χωρών του ΟΟΣΑ, τα έσοδα από φόρους θα αυξάνονταν περίπου κατά πέντε ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ και θα οδηγούσαν ήδη σε πρωτογενές πλεόνασμα. Η φοροδιαφυγή ενθαρρύνεται ορισμένες φορές από το ίδιο το φορολογικό σύστημα, καθώς η απόκρυψη εισοδημάτων είναι ιδιαίτερα υψηλή στα μεγάλα εισοδήματα, όπου συχνά η φοροδιαφυγή μετατρέπεται σε φοροαποφυγή²⁷ με νομική κάλυψη.

---

²⁷ Το σύνολο των νόμιμων ενεργειών των ιδιωτικών φορέων οι οποίες αποβλέπουν στη μείωση ή εξάλειψη της φορολογικής τους υποχρέωσης.

Η κάθε εκάστοτε κυβέρνηση, στην προσπάθεια της να περιορίσει τη φοροδιαφυγή και τα διαφυγόντα κέρδη για να αυξήσει φυσικά τα δημόσια έσοδά της, με στόχο τη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, κατά την περίοδο 2010 – 2013, προέβη σε σημαντικές και επώδυνες μεταρρυθμίσεις για τα φορολογούμενα πρόσωπα, μέσα από την ψήφιση των διατάξεων των ακολούθων νομοσχεδίων, τα οποία έχουν ως κοινό χαρακτηριστικό γνώρισμα τη φορολογική επιβάρυνση των φορολογουμένων.

Στις 20.04.2010, προχωράει στην ψήφιση του νομοσχεδίου, «Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης, φοροδιαφυγής και άλλες διατάξεις», του οποίου βασικό χαρακτηριστικό είναι η πολυπλοκότητα και η απουσία μιας σταθερής φιλοσοφίας.

Το νομοσχέδιο δημιουργεί μεγάλες κοινωνικές αδικίες, καθώς τα τεκμήρια διαβίωσης αντιμετωπίζουν ενιαία και οριζόντια, χωρίς διακρίσεις και με τον ίδιο εξοντωτικό τρόπο, ανέργους, συνταξιούχους και χαμηλόμισθους. Κάτω από το επιχείρημα του μαχητού τεκμηρίου, επιβάλλεται μια φορολογία εξοντωτική.

Ενοχοποιεί την ιδιοκτησία και χτυπάει τον οικοδομικό κλάδο, με την επιβολή τεκμαρτού φόρου ιδιοκατοίκησης, την κατάργηση της απαλλαγής από το πόθεν έσχες για απόκτηση 1^{ης} κατοικίας (μέτρο το οποίο τροποποιήθηκε μετά, από το άρθρο 8 του Ν.3899/2010), η οποία είναι κοινωνική κατάκτηση που επιβάλλεται από συνταγματική διάταξη, με την ήδη νομοθετημένη επαναφορά των φόρων γονικών παροχών, δωρεών και κληρονομιών, που σε συνδυασμό με την αναμενόμενη αύξηση των αντικειμενικών αξιών, επιβαρύνοντας όχι μόνο τη μεσαία, αλλά και τη χαμηλή ακίνητη περιουσία. Στοχοποιεί λοιπόν την ιδιοκτησία, φορολογώντας την κατοχή και ιδιοκτησία της, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ότι τα ακίνητα είναι απρόσοδα. Με το μέτρο αυτό οδηγούνται τα μεσαία κοινωνικά στρώματα να πουλήσουν την ιδιοκτησία αυτή προς όφελος των υψηλότερων κοινωνικών στρωμάτων. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι αυτά τα ακίνητα έχουν προέλθει από εισόδημα το οποίο είναι ήδη φορολογημένο. Είναι εισόδημα που το δούλεψε κάποιος, φορολογήθηκε γι αυτό και αποφάσισε να το επενδύσει σε ακίνητο, όπως κάποιος άλλος μπορεί να το τοποθετήσει σε τραπεζικό λογαριασμό. Πλήττεται επομένως η μεσαία και η χαμηλή ακίνητη περιουσία, γιατί επί της ουσίας, τιμωρείται η ιδιοκτησία.

Η μείωση των φορολογικών συντελεστών στα κέρδη των επιχειρήσεων που επενδύονται δεν θα λύσει το πρόβλημα, καθώς δεν έχει ληφθεί κανένα μέτρο για να ενδυναμωθεί το επενδυτικό περιβάλλον της χώρας. Η επανεπένδυση κερδών θα πρέπει να συνδέεται με κίνητρα χρηματοδότησης επιχειρήσεων που δεν υπάρχουν στο εν λόγω νομοσχέδιο, καθώς και με το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο. Δεν έχει ασχοληθεί καθόλου με τη βελτίωση της παραγωγικότητας, το μοναδικό κριτήριο που καθορίζει μισθούς και απόδοση κεφαλαίων, που είναι δύο βασικές πηγές εισοδήματος. Προωθεί λοιπόν τη σταδιακή μείωση του φορολογικού συντελεστή από το 25% στο 20% για τα αδιανέμητα κέρδη των μεγάλων επιχειρήσεων, ενώ τα

φορολογικά κέρδη που διανέμονται, τα φορολογεί με συντελεστή 40%, ενώ είναι γνωστό ότι τα μεγάλα χαρτοφυλάκια μεταβιβάζονται σε διάφορα επενδυτικά σχήματα προς το εξωτερικό και στην ουσία αυτοί που φορολογούνται για άλλη μια φορά σκληρά, είναι οι μικροεπενδυτές.

Το νομοσχέδιο αυτό, είναι λοιπόν τροχοπέδη για την ανάπτυξη, καθώς εξουδετερώνει την ελεύθερη οικονομική δραστηριότητα, καταδικάζει σε ουσιαστική στασιμότητα την αγορά ακινήτων, περιορίζει την κατανάλωση με λιγότερο διαθέσιμο εισόδημα των φορολογουμένων και υπονομεύει την επενδυτική προοπτική που τόσο έχει ανάγκη η χώρα. Μέσα από την εμμονή για αύξηση της φορολογίας, θα προκληθεί ύφεση σε όλη την αγορά, θα συνθλιβούν τα μεσαία εισοδήματα, θα αυξηθεί η ανεργία και θα εξοντωθεί η επιχειρηματικότητα. Οι ρυθμίσεις του νομοσχεδίου δεν αποκαθιστούν καμιά κοινωνική δικαιοσύνη, αντιθέτως η επιχειρηματικότητα συρρικνώνεται, η φοροδιαφυγή δεν συλλαμβάνεται, καθώς οι υψηλοί συντελεστές την ενθαρρύνουν, όπως επίσης την ενθαρρύνουν η πολυπλοκότητα των διατάξεων, οι αδικίες και η γραφειοκρατία και επιπροσθέτως η οικονομία στραγγαλίζεται, όταν τα έσοδα από την άμεση φορολογία συνεχώς μειώνονται.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της EUROSTAT, το 2008 στη χώρα μας, τα έσοδα από την άμεση φορολογία, ως προς τον ΑΕΠ ήταν 7,7%, ενώ αντίστοιχα στην Ε.Ε. ανέρχονταν στο 13,1%, διπλάσια των ελληνικών. Εν τω μεταξύ, οι έμμεσοι φόροι, οι κατεξοχήν άδικοι φόροι εξακολουθούν να είναι η πλειονότητα των φορολογικών εσόδων, καθώς σύμφωνα πάλι με τα στοιχεία της EUROSTAT, το 2008 τα έσοδα από την έμμεση φορολογία, ως προς τον ΑΕΠ ήταν 12,3%, ενώ το ίδιο έτος το 61,5% των φορολογικών εσόδων είναι οι έμμεσοι φόροι (το υψηλότερο ποσοστό στην Ε.Ε.) και 38,5% οι άμεσοι. Οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι εξακολουθούν να πληρώνουν τους περισσότερους φόρους, καθώς το 47,5% των φόρων προέρχεται από μισθωτούς, 35% από επιχειρήσεις και 17,5% από ελεύθερους επαγγελματίες.

Επιπροσθέτως το φορολογικό μας σύστημα είναι γραφειοκρατικό, πολύπλοκο και ταλαιπωρεί τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Χρειαζόμαστε λοιπόν ένα φορολογικό σύστημα νέο, απλό, διαφανές, σταθερό, κοινωνικά δίκαιο, αποδοτικό, με αναπτυξιακό χαρακτήρα και αναδιανεμητικό. Αν δεν υπάρχει παραγωγή και ανάπτυξη, δεν μπορεί να υπάρξει αύξηση του ΑΕΠ και δεν πρόκειται να υπάρξει θετικό αναδιανεμητικό αποτέλεσμα. Θα πρέπει λοιπόν η κυβέρνηση να δημιουργήσει ένα σύστημα που θα πετύχει διεύρυνση της φορολογικής βάσης, θα πατάξει την παραοικονομία και τη φοροδιαφυγή, καθώς επίσης και τις «νόμιμες» διαδικασίες της φοροαποφυγής που λειτουργούν εκμεταλλευόμενες τη φορολογική νομοθεσία.

Κι αφού το παραπάνω φορολογικό νομοσχέδιο δεν γέμισε τα δημόσια ταμεία του κράτους με τα αναμενόμενα έσοδα, νέες φορολογικές μεταρρυθμίσεις ψηφίστηκαν στις 30.06.2011, με το Ν.3986, σύμφωνα με τον οποίο επιβάλλεται ειδική εισφοράς

αλληλεγγύης για τους έχοντες συνολικό ατομικό εισόδημα, πραγματικό ή τεκμαρτό, άνω των 12.000 ευρώ, με προοδευτικά αυξανόμενο συντελεστή από 1% έως και 4%.

Επιπροσθέτως επιβάλλεται και τέλος επιτηδεύματος για τις επιχειρήσεις και τους ελεύθερους επαγγελματίες, το οποίο ορίζεται ανάλογα, από 300 ευρώ για τα υποκαταστήματα, σε 400 ευρώ όταν η έδρα των φορολογούμενων βρίσκεται σε τουριστικούς τόπους και σε πόλεις ή χωριά με πληθυσμό κάτω των 200.000 κατοίκων και σε 500 ευρώ όταν η έδρα είναι σε πόλεις με πληθυσμό άνω των 200.000 κατοίκων.

Στις 25.10.2014, τέσσερις μόλις μήνες μετά την ψήφιση του προηγούμενου νομοσχεδίου, η κυβέρνηση προβαίνει στην ψήφιση του Ν.4024, ο οποίος είχε ισχύ μέχρι και τη χρήση του έτους 2012. Η σημαντικότερη φορολογική μεταρρύθμιση του συγκεκριμένου νόμου είναι η κάθετη πτώση του αφορολόγητου στις 5.000 ευρώ από τις 12.000 ευρώ που ίσχυε όταν πρόκειται για άγαμο, προσαυξανόμενο κατά 2.000 ευρώ για το καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα του φορολογούμενου και κατά 3.000 ευρώ για το καθένα από τα επόμενα τέκνα.

Η φορολογική επιβάρυνση είναι υψηλή, αν αναλογιστούμε ότι ένας μισθωτός χωρίς παιδιά, με καθαρά εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες και εκμίσθωση ακινήτων 32.570 ευρώ (μέχρι και το οικονομικό 2014, δεν μας ενδιαφέρει η πηγή προέλευσης των εισοδημάτων, πέραν βέβαια της επιχειρηματικής δραστηριότητας) πληρώνει 37,81% περισσότερο φόρο, το οικονομικό έτος 2012, σε σχέση με το οικονομικό έτος 2010 (χρήση έτους προ μνημονίου, 2009). Η επιβάρυνση είναι ακόμα μεγαλύτερη για τον φορολογούμενο με τρία παιδιά, με αντίστοιχα εισοδήματα. Το οικονομικό έτος 2012 πληρώνει 93,85% περισσότερο φόρο σε σχέση με το οικονομικό έτος 2010, αφού εκτός από την αλλαγή των φορολογικών συντελεστών και τον πρόσθετο φόρο από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης, το αφορολόγητο όριο των 22.000 ευρώ που είχε ο φορολογούμενος με τρία παιδιά τη χρήση του έτους 2009, πέφτει στις 12.000 ευρώ, τη χρήση του έτους 2011.

Οι πιο ανατρεπτικές μεταρρυθμίσεις όμως, ήρθαν με την ψήφιση των νόμων 4110 στις 11.01.2013 και 4172 στις 19.07.2013, τόσο στα φυσικά, όσο και στα νομικά πρόσωπα. Συνοπτικά οι κυριότερες αλλαγές στη φορολόγηση έχουν ως εξής:

Τα εισοδήματα φορολογούνται με διαφορετικούς φορολογικούς συντελεστές, ανάλογα με την πηγή προέλευσης τους, και τα εισοδήματα που υπόκεινται σε φόρο, είναι πλέον από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις, από επιχειρηματική δραστηριότητα, από κεφάλαιο και από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου, με διαφορετική κλίμακα φορολόγησης.

Καταργείται το αφορολόγητο όριο που ίσχυε για όλους τους φορολογούμενους, εκτός των φορολογούμενων που έχουν εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες ή συντάξεις, όπου το αφορολόγητο όριο ορίζεται έως του ποσού των 9.550 ευρώ εισόδημα (το οποίο αφορολόγητο μειώνεται κλιμακωτά όταν το εισόδημα από

μισθωτές υπηρεσίες ή συντάξεις, ξεπερνάει τις 21.000 ευρώ) με την προσκόμιση βέβαια των απαιτούμενων αποδείξεων.

Καταργείται το αφορολόγητο όριο που ίσχυε για τους φορολογούμενους με παιδιά, καθώς και ένα πλήθος δαπανών που μείωναν είτε το φόρο εισοδήματος, είτε το ποσό της ετήσιας δαπάνης του φορολογούμενου και μένουν σε ισχύ πλέον ελάχιστες.

Καταργείται η επιχειρηματική αμοιβή των Ο.Ε. που ίσχυε για μέχρι τρεις ομόρρυθμους εταίρους με τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής στην εταιρία και όλα τα κέρδη πλέον φορολογούνται στο όνομα της εταιρίας.

Φορολογούνται με διαφορετικό τρόπο τα νομικά πρόσωπα, με κριτήριο ανάλογα αν τηρούν Β' ή Γ' κατηγορίας βιβλία. Με 26% φορολογικό συντελεστή μέχρι του ποσού των 50.000 ευρώ και 33% για κέρδη άνω των 50.000 €, για τα νομικά πρόσωπα που τηρούν Β' κατηγορίας βιβλία και με 26% φορολογικό συντελεστή για τα νομικά πρόσωπα που τηρούν Γ' κατηγορίας βιβλία, ανεξαρτήτου ύψους κερδών. Επιπροσθέτως η παρακράτηση φόρου των διανεμόμενων κερδών των νομικών προσώπων που τηρούν Γ' κατηγορίας βιβλία, πέφτει από το 25% στο 10%.

Αναλυτικότερα, τα επώδυνα μέτρα ψήφισης του νομοσχεδίου επιφέρουν συντριπτικά «κατάγματα» στη φορολόγηση των εισοδημάτων, για τα περισσότερα φυσικά και νομικά πρόσωπα.

Το πολυνομοσχέδιο αυτό, επιφέρει νέα μέτρα λιτότητας, νέες περικοπές. Είναι ένα νομοσχέδιο που γεννήθηκε από την τρύπα των εσόδων. Εισάγεται η φορολόγηση στην πηγή, με αποτέλεσμα φορολογούμενοι με ίδιο προσωπικό συνολικό εισόδημα, επειδή τα εισοδήματά τους έχουν διαφορετική προέλευση, να μην πληρώνουν τον ίδιο φόρο. Ο συγκεκριμένος τρόπος φορολόγησης συνιστά σημαντική φοροελάφρυνση για τους έχοντες υψηλά εισοδήματα λόγω της διάσπασης της φορολογητέας ύλης, αφού στην ουσία ελαφρύνονται αυτοί που έχουν εισοδήματα από πολλές πηγές. Μισθωτός με καθαρό εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες 23.450 ευρώ και καθαρό εισόδημα από ακίνητα 9.120 ευρώ (συνολικό φορολογητέο εισόδημα 32.570 ευρώ), θα πληρώσει με βάση τους νόμους 4110/2013 και 4172/2013, πραγματικό φόρο 4.631,97 ευρώ, ενώ αν όλο το συνολικό του φορολογητέο εισόδημα φορολογούνταν με την ενιαία προοδευτική κλίμακα των μισθωτών και όχι σαν εισόδημα διαφορετικών πηγών, θα πλήρωνε φόρο 6.392,17 ευρώ, δηλαδή 38% περισσότερο φόρο. Είναι ευνόητο λοιπόν ότι η διάσπαση αυτή της φορολογητέας ύλης ενισχύει την αντίστροφη προοδευτικότητα του φορολογικού συστήματος, ευνοεί τα πλουσιότερα στρώματα που έχουν εισοδήματα από πολλές πηγές, αφαιρεί φορολογικά έσοδα από τα ταμεία του κράτους και οδηγεί σε αδικίες, καθώς είναι παράλογο ένας φορολογούμενος με εισόδημα από ακίνητα π.χ. 11.000 ευρώ να φορολογείται με συντελεστή 11%, όταν το αντίστοιχο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες φορολογείται με συντελεστή 22%, ενώ όταν προέρχεται από

επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογείται με συντελεστή 26%. Επίσης είναι άδικο να υπάρχουν μόνο δύο κλιμάκια στη φορολόγηση των εισοδημάτων από ακίνητα. Με τον ίδιο συντελεστή 33% θα φορολογηθεί και αυτός που έχει π.χ. 15.000 ευρώ εισόδημα από ακίνητα και αυτός που έχει 150.000 ευρώ. Όπως επίσης είναι άδικο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες π.χ. 45.000 ευρώ να φορολογούνται με τον ίδιο συντελεστή 42%, με αντίστοιχης προέλευσης εισόδημα 100.000 ευρώ. Θα έπρεπε να υπάρχουν περισσότερες κλίμακες, ώστε να γίνεται δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών, βασισμένη στην αρχή της αναλογικότητας.

Φορολογούμενοι με το ίδιο κοινής προέλευσης εισόδημα πληρώνουν τον ίδιο φόρο, ανεξαρτήτως του αριθμού των παιδιών που μπορεί να έχουν, όταν καταργούνται συγχρόνως σε μεγάλο ποσοστό οι φοροαπαλλαγές κοινωνικού χαρακτήρα, ενώ οι ελάχιστες που έχουν απομείνει ισχύουν μόνο για αυτούς που έχουν εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις. Μισθωτός με τρία παιδιά, με φορολογητέο εισόδημα 32.570 ευρώ (από μισθωτές υπηρεσίες και ακίνητα), θα πληρώσει για το φορολογικό έτος 2014 τον ίδιο ακριβώς φόρο με τον αντίστοιχο φορολογούμενο χωρίς παιδιά, όταν για τη χρήση του έτους 2009 ο φορολογούμενος με τα τρία παιδιά, πλήρωσε 32,78% λιγότερο φόρο από το φορολογούμενο χωρίς παιδιά και για τη χρήση του έτους 2011, πλήρωσε 5,44% λιγότερο φόρο. Καταργείται λοιπόν το αφορολόγητο των παιδιών, υπονοώντας προφανώς ότι ένας άγαμος και ένας έγγαμος, που μπορεί να έχει πιθανόν άνεργη σύζυγο (με την ανεργία που μαστίζει τη χώρα) και τρία παιδιά, έχουν το ίδιο κόστος διαβίωσης.

Το θετικό του νομοσχεδίου είναι ότι μισθωτοί και συνταξιούχοι με εισόδημα κάτω των 21.000 ευρώ, δηλαδή το 80% περίπου, ελαφρύνονται οικονομικά καθώς το πραγματικό αφορολόγητο πάει στις 9.550 ευρώ, λόγω της έκπτωσης του ποσού των 2.100 ευρώ (με την προσκόμιση βέβαια των απαιτούμενων αποδείξεων) και μέχρι εισοδήματος 42.000 ευρώ δικαιούνται μείωση του φόρου κλιμακωτά, μέχρι εξάντλησης του ποσού των 2.100 ευρώ. Έτσι ο μισθωτός χωρίς παιδιά με το εισόδημα των 32.570 ευρώ που έχουμε προαναφέρει, για το φορολογικό έτος 2014 θα πληρώσει 3,51% λιγότερο φόρο σε σχέση με τη χρήση του έτους 2009 και 29,98% λιγότερο φόρο σε σχέση με τη χρήση του έτους 2011 (τον ευνοεί βέβαια και το γεγονός της διαφορετικής φορολόγησης των εισοδημάτων ανάλογα με την πηγή).

Οι ελεύθεροι όμως επαγγελματίες που θεωρούνται οι συνήθης ύποπτοι και όχι άδικα βέβαια, καθώς υπάρχει η ιστορία ότι διενεργείται φοροδιαφυγή από τα συγκεκριμένα εισοδήματα, καθώς η μεγαλύτερη μερίδα δηλώνει εισοδήματα κάτω από 5.000 ευρώ, με αποτέλεσμα να ξεκινάει η φορολόγησή τους από το πρώτο ευρώ. Αυτός όμως ο τρόπος δεν θα λύσει το πρόβλημα, αντίθετα η φοροδιαφυγή τώρα θα γίνει ακόμα μεγαλύτερη. Με αυτόν τον τρόπο δεν πληρείται η βασική αρχή που υπάρχει, δηλαδή να κατανέμονται τα φορολογικά βάρη με τρόπο δίκαιο σε όλους τους φορολογούμενους. Το άδικο λοιπόν της φορολόγησης, καθώς για τις

μικρομεσαίες επιχειρήσεις, δηλαδή το 94% στη χώρα μας, οι φόροι αυξάνονται δραματικά, σε μια περίοδο που έχουμε κατακρήμνιση της αγοραστικής δύναμης και πρόσθετες επιβαρύνσεις τελών, θα οδηγήσει επιχειρήσεις να αναγκαστούν να κλείσουν, νέους ελεύθερους επαγγελματίες να τραπούν σε φυγή και νέες επιχειρήσεις τελικά να μην ανοίξουν. Αν από τα εισοδήματα των 32.570 ευρώ του μισθωτού που έχουμε προαναφέρει, το ποσό των 23.450 ευρώ προερχόταν από επιχειρηματική δραστηριότητα και όχι από μισθωτές υπηρεσίες, ο φορολογούμενος για το φορολογικό έτος 2014 θα πλήρωνε 95,33% περισσότερο φόρο σε σχέση με το μισθωτό. Η υπερφορολόγηση λοιπόν των μικρομεσαίων επιχειρήσεων θα οδηγήσει στον αποδεκατισμό του μεγαλύτερου κοινωνικού και οικονομικού ιστού της χώρας, που παρήγαγε και εξακολουθεί να παράγει τις περισσότερες θέσεις απασχόλησης.

Η πρόβλεψη της φορολόγησης των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα, ατομικών επιχειρήσεων και ελεύθερων επαγγελματιών, με συντελεστή 26% για κέρδη έως 50.000 ευρώ και με συντελεστή 33% για κέρδη άνω των 50.000 ευρώ, ωφελεί το πολύ μεγάλο κεφάλαιο, κτυπώντας τους μικροεπιχειρηματίες, γιατί αν προσθέσουμε και την προκαταβολή του φόρου, ο φόρος θα είναι περίπου 40%. Φορολογούμενος με κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα 30.000 ευρώ, θα πληρώσει 141,08% περισσότερο φόρο για το φορολογικό έτος 2014, σε σχέση με τη χρήση του έτους 2009 (προ μνημονίου), ενώ αντίθετα φορολογούμενος με πολύ υψηλά κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα 300.000 ευρώ (δεκαπλάσια), θα πληρώσει 6,6% λιγότερο φόρο για το φορολογικό έτος 2014, σε σχέση με τη χρήση του έτους 2009. Είναι εμφανές λοιπόν ότι με τους νόμους 4110 και 4172, ευνοούνται οι μεγαλοεπιχειρηματίες και καταδικάζονται οι μικροεπιχειρηματίες. Η νέα φορολόγηση θα δώσει τη χαριστική βολή στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και θα αυξηθούν τα λουκέτα, ενώ θα οδηγήσουν σε περαιτέρω κάθετη πτώση της κατανάλωσης μέσω των θέσεων εργασίας που θα χαθούν και την περικοπή των εισοδημάτων των φορολογούμενων.

Σημαντικές όμως τροποποιήσεις επήλθαν και στη φορολόγηση των νομικών προσώπων. Με τις νέες διατάξεις καταργείται η έννοια της επιχειρηματικής αμοιβής που ίσχυε για τις Ο.Ε. μέχρι και τη χρήση του έτους 2012, για μέχρι τρεις ομόρρυθμους εταίρους και πλέον τα κέρδη που προκύπτουν φορολογούνται όλα στο όνομα της εταιρίας, μετά την αφαίρεση τυχόν αφορολογήτων εσόδων, με αποτέλεσμα να παρατηρούμε μεγάλη αύξηση στο φόρο που καλείτε να πληρώσει η εταιρία, αφού για τους υπόχρεους που τηρούν διπλογραφικά βιβλία για το σύνολο των κερδών τους ο φορολογικός συντελεστής ανέρχεται σε 26% ενώ με την τελευταία προσαρμογή των συντελεστών στον Ν.2238/94 ήταν μόλις 20%, ανεξάρτητα αν η εταιρία τηρούσε απλογραφικά ή διπλογραφικά βιβλία. Ο.Ε. με φορολογητέα κέρδη 881.750 ευρώ, που τηρεί διπλογραφικά βιβλία του ΚΦΑΣ, θα πληρώσει 135,11% περισσότερο φόρο το φορολογικό έτος 2014, σε σχέση με χρήση του έτους 2012.

Για υπόχρεους που τηρούν απλογραφικά βιβλία και για ποσό κερδών μέχρι 50.000 ευρώ ο συντελεστής είναι και αυτός 26%, ενώ στην περίπτωση που τα κέρδη ξεπερνούν τις 50.000 ευρώ για το επιπλέον αυτό ποσό θα φορολογηθούν με συντελεστή 33%(είναι φανερό η ευνοϊκή μεταχείριση στη φορολόγηση των επιχειρήσεων που τηρούν διπλογραφικά βιβλία). Ο.Ε. με φορολογητέα κέρδη 881.750 ευρώ, που τηρεί απλογραφικά βιβλία του ΚΦΑΣ, θα πληρώσει 25,30% περισσότερο φόρο το φορολογικό έτος 2014, σε σχέση με την εταιρία που τηρεί διπλογραφικά βιβλία του ΚΦΑΣ. Η αύξηση λοιπόν των συντελεστών φορολόγησης σε συνδυασμό με την κατάργηση της επιχειρηματικής αμοιβής "η οποία μπορεί να υπόκειντο σε φορολόγηση, στην ατομική δήλωση φορολογίας των εταίρων (έντυπο Ε1), αλλά μέχρι και τη χρήση του 2012 υπήρχε το αφορολόγητο όριο, αυξανόμενο ανάλογα τον αριθμό των τέκνων", εκτοξεύει τη φορολογική επιβάρυνση σε υψηλά επίπεδα.

Οι μεγάλες εταιρίες που τηρούν διπλογραφικά βιβλία, είναι σαφώς οι ευνοημένες των συγκεκριμένων νόμων, αφού πέραν του γεγονότος ότι θα φορολογηθούν με ενιαίο συντελεστή 26% για τα κέρδη τους, για τα κέρδη που δεν επανεπενδύονται η παρακράτηση φόρου περνάει από το 25% στο 10%. Επιπροσθέτως με τις ευνοϊκότερες αυτές ρυθμίσεις στην παρακράτηση φόρου των διανεμόμενων κερδών, δίνεται η δυνατότητα στις ανώνυμες εταιρίες τα μερίσματα παλαιότερων ετών, που δεν είχαν αποδώσει στους μετόχους με φόρο 25% που προβλεπόταν, να τα μοιράσουν τώρα με 10%. Η αύξηση της φορολόγησης των φυσικών προσώπων από το 2003 έως το 2012 είναι της τάξης του 96,4%. Αντίθετα η μείωση της φορολόγησης των νομικών προσώπων για το ίδιο χρονικό διάστημα είναι της τάξης του 55,3%, όταν για το χρονικό διάστημα 2004 – 2008 τα φορολογητέα τους κέρδη αυξάνονται κατά 35%, ενώ τα έσοδα από τη φορολόγηση αυτών των κερδών μειώνεται κατά 2%. Θα ήταν λοιπόν δικαιότερο να υπάρχει προοδευτική αύξηση των φορολογικών συντελεστών για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις.

Το σύνολο των νομοσχεδίων αφορά μια φορολογική πολιτική που διαχρονικά αποτελεί εργαλείο αναδιανομής του εισοδήματος σε βάρος του λαού και προς όφελος του κεφαλαίου. Παίρνουν με λίγα λόγια από τους πολλούς για να μην ακουμπήσουν τους λίγους επιχειρηματικούς ομίλους. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να πληρώσουν τα λαϊκά στρώματα τα σπασμένα της δημοσιονομικής εξυγίανσης. Το 2001 η συμμετοχή των νομικών προσώπων στο σύνολο των φορολογικών εσόδων ανερχόταν στο 14,8%, το 2008 η συμμετοχή τους στο σύνολο των φορολογικών εσόδων πέφτει στο 8,2%, όταν οι συνθήκες κερδοφορίας τους ήταν εξαιρετικά υψηλές, ενώ το 2013 με βάση τον προϋπολογισμό της κυβέρνησης πέφτει στο 3,3%. Αυτό είναι συνέπεια της συνεχής μείωσης των φορολογικών συντελεστών για το μεγάλο κεφάλαιο σε συνδυασμό με τον τρόπο υπολογισμού της φορολογητέας βάσης του εισοδήματός τους, καθώς εκπίπτουν μια σειρά από δαπάνες, με αποτέλεσμα να

μειώνεται σημαντικά ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής των επιχειρηματικών ομίλων.

Συμπερασματικά οι φορολογικές επιβαρύνσεις των 4110/2013 και 4172/2013, θα ρίξουν το επίπεδο διαβίωσης και την αγοραστική δύναμη των λαϊκών στρωμάτων ακόμα πιο χαμηλά, σε συνδυασμό με την αύξηση των συντελεστών του Φ.Π.Α που είχε συντελεστεί σε όλα τα είδη πλατιάς κατανάλωσης, τα άδικα χαράτσια που είχαν μπει για τα ακίνητα, τις έκτακτες εισφορές, τις προηγούμενες αυξήσεις της φορολογικής κλίμακας. Η κατανάλωση δεν μπορεί να αυξηθεί, οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να επενδύσουν επειδή υπάρχει αδυναμία δανεισμού και η κυβέρνηση προσπαθεί να καλύψει τα ελλείμματα του δημοσίου με αύξηση των φορολογικών επιβαρύνσεων των ελεύθερων επαγγελματιών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με συνέπεια να μειώνεται κι άλλο το εισόδημα των καταναλωτών, ενώ η λύση θα έπρεπε να βρίσκεται στην αύξηση του παραγόμενου πλούτου και στο χτίσιμο νέας παραγωγής, ώστε να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας.

Προφανώς όμως τα μέτρα λιτότητας που επιβλήθηκαν στους φορολογούμενους, μέσω της ψήφισης των προηγούμενων διατάξεων δεν στάθηκαν αρκετά και η κυβέρνηση αφού καθιέρωσε το τάχα έκτακτο και προσωρινό ΕΕΤΗΔΕ, αποφάσισε να το αντικαταστήσει με την ψήφιση του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων στις 21.12.2013, ο οποίος φόρος αποτελεί αντικατάσταση και του προϋπάρχον Φ.Α.Π.

Το συγκεκριμένο νομοσχέδιο έρχεται σε μια κρίσιμη συγκυρία όπου η πλειοψηφία της κοινωνίας, οι μισθωτοί, οι συνταξιούχοι, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και η μεσαία τάξη που φτωχοποιείται, βρίσκονται σε απόγνωση και με μηδέν φοροδοτική ικανότητα.

Βασικά χαρακτηριστικά του Ν.4223/2013 είναι ότι δεν υπάρχει αφορολόγητο όριο, δεν προστατεύεται η πρώτη κατοικία, φορολογούνται τα πάσης φύσεως ακίνητα (κτίσματα, οικόπεδα, αγροτεμάχια), τα ακίνητα φορολογούνται το καθένα ξεχωριστά και όχι το σύνολο της ακίνητης περιουσίας ως ίσχυε και μάλιστα στις αντικειμενικές αξίες τους, οι οποίες από το 2007 είναι περίπου 40% υψηλότερες από τις σημερινές εμπορικές τους αξίες.

Το σημαντικότερο όμως χαρακτηριστικό του νομοσχεδίου αυτού, είναι ότι υπάρχει θέμα αντισυνταγματικότητας, καθώς φορολογεί καθαρά το αντικείμενο και όχι το υποκείμενο που κατέχει το αντικείμενο.

Η Διεύθυνση Επιστημονικών Μελετών της Βουλής αναφέρεται στην αντισυνταγματικότητα του και αναφέρει ότι η επιβολή φόρου ακίνητης περιουσίας με κριτήριο τη συνολική αξία της περιουσίας του υποκειμένου στο φόρο, βρίσκεται εγγύτερα στο πνεύμα του άρθρου 4 παρ. 5 του Συντάγματος, λαμβανομένου υπόψη ότι η φοροδοτική ικανότητα κρίνεται εντέλει στο επίπεδο του υποκειμένου σε φόρο και δεν εξαντλείται στο επίπεδο του αντικειμένου. Δεν μπορείς λοιπόν να κρίνεις τη

φορολογητέα ύλη ή τη φοροδοτική ικανότητα από ένα ακίνητο μόνο του, αλλά από ένα ακίνητο το οποίο ανήκει σε έναν φορέα.

Επιπλέον δεν επιτρέπεται να φορολογούνται τα μέσα παραγωγής, αλλά το εισόδημα που προκύπτει από αυτά. Ο φόρος πρέπει να μπορεί να καταβάλλεται ετησίως από τα εισοδήματα τα οποία προέρχονται κατά συνήθη χρήση από την ακίνητη περιουσία, ενώ η συνολική επιβάρυνση της ακίνητης περιουσίας δεν μπορεί να υπερβαίνει κατά προσέγγιση το ήμισυ του εισοδήματος που παράγεται από αυτή. Μπορείς να φορολογήσεις μη προσοδοφόρο ακίνητο με την έννοια ότι εντάσσεται στη συνολική περιουσία ενός προσώπου και μέσα από αυτήν την περιουσία το φορολογείς. Αυτή είναι πάγια αρχή του Φορολογικού Δικαίου, πάγια διεθνής αρχή. Η φοροδοτική ικανότητα του φορολογούμενου αξιολογείται και κρίνεται από τη συνολική του ακίνητη περιουσία.

Ο ΕΝ.Φ.Ι.Α. επιβάλλεται εξίσου στους ιδιοκτήτες ομοίων κατοικιών ανεξάρτητα από τη φοροδοτική τους ικανότητα. Ας πούμε ότι υπάρχουν δύο ακίνητα στον ίδιο δρόμο, με ίδια επιφάνεια και ίδιους συντελεστές. Το ένα όμως είναι το μοναδικό περιουσιακό στοιχείο ενός πολίτη με πολύ μικρό εισόδημα και το άλλο σε έναν πολίτη ο οποίος διαθέτει και μια κινητή περιουσία π.χ. 400.000 ευρώ. Θα φορολογηθούν όμως το ίδιο. Επίσης, το νομοσχέδιο χτυπάει την ιδιοκτησία και στην ύπαιθρο, καθώς για πρώτη φορά φορολογείται το βασικό μέσο παραγωγής, η αγροτική γη, ενώ ήδη φορολογούνται τα εισοδήματα που προκύπτουν από αυτή, ενώ δίνει και το τελειωτικό κύπημα στον τομέα της κτηματαγοράς και της οικοδομικής δραστηριότητας, των οποίων το κλίμα είναι ήδη δυσμενές και αντί να γίνουν προσπάθειες για τη βελτίωσή του, διαμορφώνοντας νέες προϋποθέσεις για την επανεκκίνηση αυτών των δραστηριοτήτων, έρχεται ο ΕΝ.Φ.Ι.Α. για να δώσει τη χαριστική βολή.

Η ακίνητη περιουσία φορολογείται στην απόκτησή της (Φ.Μ.Α.), φορολογείται για τη χρήση της (ως αντικειμενική δαπάνη στη φορολογία εισοδήματος), φορολογείται και για την κατοχή της (Φ.Α.Π., Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε, ΕΝ.Φ.Ι.Α), και μάλιστα όταν προέρχεται από εισόδημα των φορολογουμένων, το οποίο έχει ήδη φορολογηθεί με το φόρο εισοδήματος και που ο φορολογούμενος αποφάσισε ως μέρος της αποταμίευσης του να το επενδύσει σε ένα ακίνητο.

Με την καθιέρωση του ΕΝ.Φ.Ι.Α. έχουμε να κάνουμε με ένα νέο φόρο επιβάρυνσης κατά κύριο λόγο της μικρής και μεσαίας περιουσίας, αν αναλογιστούμε ότι ακίνητη περιουσία έως 200.000 ευρώ, σύμφωνα με την τελευταία προσαρμογή που έγινε από το άρθρο 33 του Ν.3986/2011, στον Φ.Α.Π, πάνω στο άρθρο 36 του Ν.3842/2010, απαλλασσόταν από τον φόρο, και επιπροσθέτως φορολογεί φανταστικές περιουσίες αφού η φορολογία στηρίζεται σε εξωπραγματικές αντικειμενικές αξίες. Ταυτόχρονα φοροελαφρύνεται η μεγάλη ακίνητη περιουσία καθώς δεν περιλαμβάνεται ο συντελεστής 2% που ίσχυε στον Φ.Α.Π., ενώ

εμπεριέχεται διαφορετικός τρόπος φορολόγησης της ακίνητης περιουσίας των νομικών προσώπων σε σχέση με τα φυσικά πρόσωπα, με συνέπεια τα νομικά πρόσωπα να πληρώσουν πολύ λιγότερο συνολικό φόρο.

Τα έσοδα τα οποία ασφαλώς είναι απαραίτητα για να λειτουργήσει το κράτος θα πρέπει να συγκεντρωθούν από την πάταξη της φοροδιαφυγής και όχι από την υπερφορολόγηση των πολιτών, γιατί έτσι καταστρέφεται και η οικονομία και η κοινωνία. Επίσης, θα έπρεπε να εισπράττονται οι φόροι από τις πηγές που δημιουργούν πλούτο και εισοδήματα και όχι το κράτος να καταφεύγει σε δυσανάλογη φορολόγηση άλλων πηγών που δεν παράγουν κανένα εισόδημα ή που έχουν ήδη υπερφορολογηθεί, όπως είναι τα ακίνητα. Θα έπρεπε η φορολόγηση να στηρίζεται στην αρχή της φοροδοτικής ικανότητας του φορολογούμενου πολίτη και να φορολογείται η ακίνητη περιουσία στο σύνολό της και όχι το κάθε ακίνητο ξεχωριστά, με βάση τις σημερινές πραγματικές αξίες, με αφορολόγητο όριο και με έντονα προοδευτική κλίμακα, έτσι ώστε να πληρώνουν αυτοί που πραγματικά έχουν και να ελαφρύνονται τα φτωχότερα στρώματα.

Η διατήρηση του καθεστώτος της υπερφορολόγησης θα οδηγήσει σε εξάντληση της φοροδοτικής ικανότητας των φορολογούμενων προσώπων. Ο συνδυασμός λιτότητας, υπερφορολόγησης, αδύναμου εισπρακτικού μηχανισμού και εκτεταμένης φοροδιαφυγής οδηγεί στην αποτυχία. Ένα φορολογικό σύστημα δεν πρέπει να έχει τη μορφή ενός σκληρού εισπρακτικού μηχανισμού, αλλά να είναι εργαλείο αναδιανομής του πλούτου και κοινωνικής δικαιοσύνης, να επιτυγχάνει δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών με μεταφορά τους από τα χαμηλά και μεσαία εισοδηματικά στρώματα, στα υψηλά και πολύ υψηλά εισοδηματικά στρώματα και να σέβεται το αυτονόητο, δηλαδή τη φοροδοτική ικανότητα των πολιτών.

Ένας άδικος φορολογικός νόμος ενισχύει και τη φοροάμυνα και τη φοροδιαφυγή και το τελικό αποτέλεσμα είναι η μείωση των δημοσίων εσόδων. Η δημοσιονομική σταθερότητα της χώρας έχει άμεση σχέση με την αίσθηση του δικαίου που πρέπει να αποπνέουν οι φορολογικοί νόμοι και αυτοί που έχουν ψηφιστεί κατά την περίοδο 2010 – 2013 στην Ελλάδα, με τις ρυθμίσεις που περιλαμβάνουν, μόνο την αίσθηση του δικαίου που δεν αποπνέουν.

Βασικές αρχές ενός φορολογικού νομοσχεδίου είναι να είναι σταθερό, δίκαιο, λειτουργικό, αποτελεσματικό και απλό. Να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά το βασικό πρόβλημα της φοροδιαφυγής και εν μέσω της πάταξής της να επιτυγχάνει την είσπραξη περισσότερων δημοσίων εσόδων και όχι με την επιβολή υψηλότερων συντελεστών φορολόγησης και υπερφορολόγησης των πολιτών, τα οποία οδηγούν σε χαμηλότερο διαθέσιμο εισόδημα, λιγότερη κατανάλωση, μικρότερη οικονομική δραστηριότητα. Να λειτουργεί και ως αναπτυξιακό εργαλείο της κοινωνίας, αποφεύγοντας την αφαίμαξη του εισοδήματος των φορολογούμενων πέρα από τα όρια της φοροδοτικής τους ικανότητας και μέσα στα πλαίσια του άρθρου 4 παρ.5 του

Συντάγματος: "Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους", αφήνοντας έτσι διαθέσιμα κεφάλαια για επενδύσεις και ανάπτυξη. Επίσης να εξασφαλίζει μια ελάχιστη κοινωνική συναίνεση και αποδοχή από το φορολογούμενο και αυτή η συναίνεση μπορεί να επιτευχθεί όταν ο πολίτης πληρώνει τους φόρους του εν γνώσει ότι υπάρχει δικαιοσύνη και ότι πληρώνουν όλοι γιατί κατανοεί τη χρησιμότητα τους και το πόσο απαραίτητη είναι η επιβολή τους, καθώς χρηματοδοτούν δραστηριότητες που συμβάλουν σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη και είναι ωφέλιμες για τον πληθυσμό. Για να μην υπάρχουν λοιπόν αντιδράσεις από τους φορολογούμενους και για να μην καταφεύγουν στο φαινόμενο της φοροδιαφυγής το οποίο δυστυχώς ανθίζει στη χώρα μας (γιατί ας μην ξεχνάμε ότι το κλεμμένο ευρώ του φοροδιαφυγά, σημαίνει μεγαλύτερο δάνειο για την Ελλάδα, μεγαλύτερο δάνειο για όλους μας), θα πρέπει το κράτος να έχει υπόψη του, ότι "φόρος είναι να παίρνεις από την τσέπη και όχι από το στόμα του φορολογούμενου, να ζητάς από το φορολογούμενο να πληρώσει φόρους από αυτά που έχει και όχι από αυτά που φαντάζεται η κυβέρνηση ότι έχει". Ίσως τότε να έβρισκαν ανταπόκριση τα λόγια του Άνταμ Σμιθ (1776), Ο Πλούτος των Εθνών **«κάθε φόρος, όμως, είναι γι' αυτόν που τον πληρώνει παράσημο, όχι σκλαβιάς, αλλά ελευθερίας».**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Σύγχρονη Μακροοικονομική
Αθηνά Πετράκη- Κώττη & Γεωργίου Χριστ. Κώττη Εκδόσεις Μπένου Αθήνα 2000
- Δημόσιο Χρέος & Έλλειμμα
Νικόλαος Η. Καραβίτης Εκδόσεις Διόνικος Αθήνα 2008
- Οικονομική του Δημόσιου Τομέα
Joseph Stiglitz Εκδόσεις Κριτική Αθήνα 1992
- Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική Δ' Έκδοση
Γεωργακόπουλου Α.Θεοδώρου Εκδόσεις Ε.Μπένου Αθήνα 2012
- Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική
Δράκος Γ. Εκδόσεις Σταμούλη 1998
- Μακροοικονομική Ανάλυση και Ελληνική Οικονομία Β' Έκδοση
Λούκα Τ. Κατσέλη- Χαρά Μ. Μαγουλά
- Η Γένεση της Μνημονιακής Ελλάδας – Ένα χρονικό της Κρίσης
Γιάννης Βαρουφάκης Εκδόσεις GUTENBERG
- Κρίση Λεξιλόγιο
Γιάννης Βαρουφάκης Εκδόσεις ποταμός
- Στασινοπούλου Όλ., (2006), «Κράτος Πρόνοιας», Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg
- Αλεξίου Κ., Αράπογλου Β., Αργείτης Γ., Καρακιουλάφη Χ., Μοσχονάς Α., Νικολαΐδης Ε., Παπαθεοδώρου Χ., Πετμετζίδου Μ., Στασινόπουλος Γ., Χάλαρης Γ., (2012), «Οικονομικές αλλαγές και κοινωνικές αντιθέσεις στην Ελλάδα», Εκδόσεις Τυπώθητω
- Σόρος Τζ. (2008), « Η οικονομική κρίση του 2008 και η σημασία της», Αθήνα, Εκδόσεις Λιβάνη
- Καραμούζης Ν., Χαρδουβέλης Γ., (2011), «Από τη Διεθνή Κρίση στην Κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδος – Τι μας Επιφυλλάσει το Μέλλον», Εκδόσεις Λιβάνης
- Μελάς Κ., (2009), Η Οικονομική Κρίση του 2008 και η Σημασία της, Εκδόσεις Λιβάνη
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. – Δείκτες Φτώχειας και Οικονομικής Κατάστασης στην Ελλάδα, Συγκεντρωτικά Στοιχεία 2000 – 2014
- Εμπορικό και Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Απόψεις και Στοιχεία για την Ασκούμενη Φορολογική Πολιτική 2010-2013 στην Ελλάδα, Συλλογή Στοιχείων 2014
- Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, Καταγεγραμμένες Απόψεις Επιχειρήσεων για Φορολογική Πολιτική στην Ελλάδα τη Περίοδο 2010-2013, 2014
- Eurostat, Δείκτες Ανισότητας και Φτώχειας στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα, 2000-2014

- ΙΝΕ –ΓΣΕΕ, Η Ελλάδα Μετά το Μνημόνιο – Απόψεις Εργαζομένων για Εργασιακή και Φορολογική Πολιτική στην Ελλάδα, 2010-2013, Αρχείο Οργανισμού
- ΟΚΕ – Οικονομική Κοινωνική Επιτροπή Ελλάδος, 2013, Στοιχεία Φορολογικής Πολιτικής 2010-2013
- ΠΟΜΙΔΑ – Παν. Ομοσπονδία Ιδιοκτητών Ακινήτων, 2014
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Στοιχεία για την Κρίση Παγκοσμίως, Σχετικές Μελέτες και Έρευνες, 2013
- Καραγιάννης Δ. Ιωάννης, Καραγιάννη Δ. Αικατερίνη, Καραγιάννης Ι. Δημήτριος, "Φορολογικά Φοροτεχνικά", εκδόσεις: Γραφικές Τέχνες Αρίων, Θεσσαλονίκη 2013.

Αναφορές από Διαδίκτυο και Οικονομικά Περιοδικά

- ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ, Χρ. (2013). Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος: Τελευταία κωδικοποίηση μέχρι και τον ν.4172/2013 (Φ.Ε.Κ. 167/Α'/23.7.2013). Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών.
[Online], Διαθέσιμο στη: <http://www.soel.gr/images/pdf/2013/>
- ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ Ν.4024/11,[Online], Διαθέσιμο στη:<http://www.kepea.gr/upldsv/File/4024.pdf>
- Αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία βάσει του Ν 4110/2013.[Online], Διαθέσιμο στη: http://www.sbs4u.gr/images/products/1362733434-law4110_13.pdf
- TAXHEAVEN,2011. Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο - βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015. Άρθρο 38. [Online], Διαθέσιμο στη: <http://www.taxheaven.gr/laws/law/index/law/396#>
- ΓΡΑΒΙΑΣ, Κ. (2013). Χρηστικός οδηγός με τις αλλαγές που έγιναν στον ν.2238/1994 "Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος", μετά την ψήφιση του ν.4110/2013. Taxheaven, [Online], Διαθέσιμο στη: http://www.taxheaven.gr/pagesdata/4110_2013_ebook/ebook_4110_2015.pdf
- CAPITALTAX, (2011). Νόμος 4024/2011 "Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015. [Online], Διαθέσιμο στη: http://www.capital.gr/tax/news_tax.asp?id=1323628
- FLE, (2013). Νόμος 2238/1994. Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Ενημερωμένος μέχρι και τον ν.4110/2013. Φορο-Λογιστική

Ενημέρωση.[Online], Διαθέσιμο στη: <http://www.fle.gr/forj/index.php/nomoi-pd/112/15325-22381994-n41102013>

- Αλλαγές στην φορολογία εισοδήματος των νομικών προσώπων,(2013). [Online], Διαθέσιμο στη:<http://www.tax.gr/ενημέρωση-πελατών/επιχειρήσεις/14-αλλαγές-στη-φορολογία-εισοδήματος-μετά-την-ψήφιση-του-νόμου-4110-2013,-για-ελ-επαγγελματίες-και-επιχειρήσεις.htm>
- Περίληψη των αλλαγών με το Ν. 4110 / 2013 στο σύστημα φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων [Online], Διαθέσιμο στη: http://www.oeetak.gr/downloads/articles/alifantis_article.pdf
- Calomiris, Ch. W., (2011), «Αίτια της κρίσης στην αγορά ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου», Άρθρο Α.1, Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;, Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.
- Collignon, St., (2011), «Η έκδοση ιδιωτικών ομολόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως διέξοδος από το ελληνικό δράμα», Άρθρο Δ.2, Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;, Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.
- Mayer, Th., (2011), «Διδάγματα από την κρίση χρέους στην Ελλάδα», Άρθρο Δ.1, Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;, Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.
- O'Neill, J., (2011), «Κρίση και οικονομικός κύκλος: η άποψη της αγοράς», Άρθρο Α.2, Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;, Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.
- Πρόσβαση στην ιστοσελίδα: www.hellenicparliament.gr
- Πρόσβαση στην ιστοσελίδα: www.wikipedia.gr
- Πρόσβαση στην ιστοσελίδα: www.taxheaven.gr
- Πρόσβαση στην ιστοσελίδα: tax-analysis, Αθανάσιος Λ. Βουθούνης
- Πρόσβαση στην ιστοσελίδα: www.protothema.gr, Χρήστος Δ. Μελάς
- Πρόσβαση στην ιστοσελίδα: Epsilon Net in.gr, Σωτήριος Δημ. Φραντζανάς
- Πρόσβαση στην ιστοσελίδα: tax.voria.gr
- Πρόσβαση στην ιστοσελίδα: elg-v.blogspot.com
- Πρόσβαση στην ιστοσελίδα: www.reporter.gr
- Δίκτυο συνεργατών Αγγελόπουλος [online]